

SBÍRKA
SOUDNÍCH ROZHODNUTÍ A STANOVISEK

NEJVYŠŠÍHO SOUDU
ČESKÉ REPUBLIKY

1/2014

OBSAH
Rozhodnutí ve věcech trestních

Amnestie	č. 1
Časová působnost trestních zákonů	č. 2
Délka trestního řízení	č. 6
Domácí vězení	č. 4
Důkaz	č. 5
Lhůty	č. 8
Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	č. 4
Mimořádné snížení trestu odnětí svobody	č. 6
Nedbalost	č. 2
Oznamovací povinnost	č. 5
Podmíněné propuštění	č. 4
Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi	č. 3, č. 7
Porušení povinnosti při správě cizího majetku	č. 2
Povinnost mlčenlivosti	č. 5
Příslušnost soudu	č. 1, č. 4
Řízení o stížnosti	č. 8

OBSAH

Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Akcie	č. 11
Akciová společnost	č. 11
Dobré mravy	č. 7
Dovolání	č. 4
Družstvo	č. 9
Elektronický platební rozkaz	č. 3
Incidenční spory	č. 3, č. 5
Insolvence	č. 3, č. 11, č. 12
Nájem bytu	č. 7
Náklady řízení	č. 2, č. 5
Neplatnost právního úkonu	č. 7
Odpovědnost státu za škodu	č. 8
Právní nástupnictví	č. 7
Promlčení	č. 10
Přípustnost dovolání	č. 4
Příslušnost soudu místní	č. 11
Rozsudek pro uznání	č. 1
Rozvod manželství	č. 6
Smlouva	č. 6
Smlouva o dílo	č. 10
Vyloučení člena družstva	č. 9
Výživné	č. 6
Změna poměrů	č. 6

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH TRESTNÍCH

Výjimka z místní příslušnosti soudu k rozhodnutí o použití amnestie podle § 368, věta druhá, tr. ř., podle které o tom, zda a do jaké míry je odsouzený účasten amnestie, rozhoduje soud, v jehož obvodu odsouzený vykonává trest odnětí svobody, se uplatní nejen ohledně trestu odnětí svobody, který odsouzený odpykává v době rozhodnutí o použití amnestie, ale též ohledně všech dalších trestů odnětí svobody, jejichž výkon byl odsouzenému nařízen (§ 321 tr. ř.), i když s jejich výkonem se má začít až později.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 5. 2013, sp. zn. 11 Td 18/2013)

Nejvyšší soud rozhodl podle § 24 ods. 1 tr. ř. o příslušnosti Okresního soudu v Liberci k projednání věci obviněného M. S., vedené pod sp. zn. 1Nt 2203/2013.

Z o d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Liberci předložil usnesením ze dne 25. 3. 2013 podle § 24 odst. 1 tr. ř. per analogiam Nejvyššímu soudu České republiky k rozhodnutí o příslušnosti soudu věc obviněného M. S. ohledně jeho účasti na amnestii prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 (rozhodnutí prezidenta republiky č. 1/2013 Sb., o amnestii). V odůvodnění tohoto usnesení uvedl, že mu byla předložena žádost Městského soudu v Brně, aby Okresní soud v Liberci jako soud příslušný podle § 368 tr. ř. zaslal Městskému soudu v Brně rozhodnutí o účasti odsouzeného M. S. na amnestii prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 ohledně jeho odsouzení ve věci Městského soudu v Brně, sp. zn. 99 T 143/2011. Obviněný M. S. byl rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 28. 11. 2011 uznán vinným dvěma přečiny krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a dvěma přečiny krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku. Za jednání pod bodem ad 2) mu byl uložen úhrnný trest odnětí svobody v trvání osmi měsíců, pro jehož výkon byl zařazen do věznice s dozorem. Rozsudek nabyl právní moci dne 28. 11. 2011. Jak bylo Okresním soudem v Liberci zjištěno ve Vazební věznici v L., odsouzený M. S. v současné době vykonává trest odnětí svobody, který nepodléhá amnestii prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 a nástup trestu odnětí svobody ve výměře osmi měsíců je plánován na 27. 6. 2014.

Podle názoru Okresního soudu v Liberci je třeba ustanovení věty druhé § 368 tr. ř. vykládat nikoli doslovně, ale je třeba vycházet z logiky a účelu tohoto ustanovení, tedy že odpykávaným trestem se míní trest, na nějž se vztahuje amnestie. Tento svůj názor soud podrobně odůvodnil. O amnestii má podle něj zásadně rozhodovat soud, který trest, jehož se amnestie týká, uložil v prvním stupni. Pouze tento soud má k dispozici spis a tudíž veškeré informace o průběhu výko-

nu trestu. Má informace o tom, zda trest byl zčásti či zcela vykonán, zda byl zkrácen, nebo zrušen případným uložením souhrnného trestu nebo mimořádným opravným prostředkem. Příslušný soud by měl rozhodnout o účasti na amnestii ohledně všech trestů, které odsouzenému uložil a na něž se amnestie vztahuje. Má-li odsouzený uloženo více trestů, které podléhají amnestii, podle obecného pravidla o místní příslušnosti o každém z takových trestů rozhoduje soud, který trest uložil v prvním stupni (dále jen „procesní soud“). Ustanovení o příslušnosti soudu podle místa výkonu trestu odnětí svobody je výjimkou z obecného pravidla. Výjimku je nutno aplikovat restriktivně pouze na případy, kdy odsouzený vykonává trest odnětí svobody, na který se vztahuje amnestie. Smyslem této výjimky je rychlost rozhodnutí, aby odsouzený nebyl nucen vykonávat prominutý trest odnětí svobody déle, než je nezbytně nutné.

Smysl výjimky z obecného ustanovení o místní příslušnosti se vytrácí v případě, kdy momentálně vykonávaný trest odnětí svobody amnestii nepodléhá a trest, na který se amnestie vztahuje, má být nastoupen až po výkonu předchozího trestu. Přitom nemusí jít ani o trest odnětí svobody. V takovém případě ustupuje podle Okresního soudu v Liberci zájem na rychlosti rozhodnutí a mělo by být aplikováno obecné pravidlo o příslušnosti soudu, který trest uložil v prvním stupni. Na rozdíl od soudu, v jehož obvodu je nepodmíněný trest vykonáván (dále „spádový soud věznice“), má procesní soud k dispozici informace a podklady k trestům, které odsouzenému uložil, včetně trestů nespojených s odnětím svobody, které rovněž podléhají amnestii a o nichž by měl také rozhodovat. Tyto tresty dosud ani nemusí být evidovány v Rejstříku trestů. Stejná situace ohledně nedostatku informací nastává v případě státního zástupce, který nemá možnost rozhodnutí soudu jakkoli přezkoumat.

Podle Okresního soudu v Liberci nelze po spádovém soudu věznice požadovat, aby jen proto, že odsouzený v jeho obvodu toho času vykonává trest odnětí svobody, který ani amnestii nepodléhá, pátral po všech trestech, které byly nebo mohly být odsouzenému uloženy a k nimž ani nemůže od věznice dostat žádné podklady, za účelem rozhodnutí, zda a do jaké míry je odsouzený účasten amnestie.

Nejvyšší soud zhodnotil výše uvedenou argumentaci Okresního soudu v Liberci a dospěl k závěru, že s ní nelze souhlasit.

Jak Nejvyšší soud zjistil dotazem na centrální evidenci vězňů, obviněný M. S. v současné době vykonává ve Vazební věznici v L. trest odnětí svobody uložený mu Okresním soudem Brno-venkov pod sp. zn. 1 T 62/2011. Trest uložený Městským soudem v Brně pod sp. zn. 99 T 143/2011, jehož výkon byl již nařízen, má začít vykonávat dne 27. 6. 2014.

Podle § 368 tr. ř. rozhodnutí o tom, zda a do jaké míry je osoba, již byl pravomocně uložen trest, účastna amnestie, učiní soud, který rozhodl v prvním stupni. Odpykává-li si taková osoba v době rozhodování trest odnětí svobody, učiní

rozhodnutí soud, v jehož obvodu se trest vykonává. Proti tomuto rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

Podle názoru Nejvyššího soudu výjimka stanovená z obecné příslušnosti soudu uvedená v druhé větě ustanovení § 368 je formulována jednoznačně tak, že znamená situaci, kdy odsouzený se v době, kdy má být rozhodnuto o tom, zda je účasten amnestie, nachází ve výkonu trestu odnětí svobody. Není významné, zda jde o výkon toho trestu, na který amnestie dopadá. To především vyplývá ze skutečnosti, že tato věta nestanoví jako podmínku své aplikace, aby šlo právě o odpykávání trestu, na který se amnestie vztahuje. Takový závěr je ostatně také v souladu s převažující praxí i se současnou právní naukou (srov. např. G., T., Ř., J., Amnestie prezidenta republiky ze dne 1. 1. 2013 vyhlášená pod č. 1/2013, in *Trestněprávní revue*, č. 2, roč. 2013) a odpovídá i praktickým potřebám správné realizace rozhodnutí o amnestii. Důvodnost závěru, že soud příslušný podle věty druhé § 368 tr. ř. rozhodne i o nařízeném trestu odnětí svobody, který není v té době vykonáván, je zřejmější za situace, kdy odsouzený je ve výkonu trestu, na který amnestie dopadá, ale má vedle tohoto trestu uloženy i další tresty odnětí svobody, jejichž výkon byl nařízen, na které se rovněž vztahuje amnestie. V takovém případě musí takový soud rozhodnout i o těchto dalších trestech, neboť rozhodnutím o účasti odsouzeného na amnestii jen u právě vykonávaného trestu odnětí svobody by odsouzený začal vykonávat další amnestovaný trest odnětí svobody. Platí-li uvedený princip o rozhodování soudu, v jehož obvodě vykonává odsouzený trest odnětí svobody, v tomto případě, musí být důsledně uplatňován i v případě, kdy se na právě vykonávaný trest amnestie nevztahuje. Takový výklad ustanovení § 368, věta druhá, také odstraňuje možné potíže při realizaci rozhodnutí o amnestii v případech, kdy by výkon právě odpykávaného trestu, na nějž se amnestie nevztahuje, v krátké době končil a na odsouzeném by měl začít být vykonáván trest dotčený amnestií. Rozhodnutí o účasti odsouzeného na amnestii má ostatně vždy význam pro okresní soud, v jehož obvodu se trest odnětí svobody vykonává, s ohledem na možnou změnu okamžiku, kdy odsouzený splní podmínky k podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody ve smyslu § 88 tr. zákoníku, neboť bylo-li odsouzenému postupně uloženo více trestů odnětí svobody, jež dosud nejsou vykonány, považují se z hlediska výkonu za jediný trest (§ 77 zákona o výkonu trestu).

Z těchto důvodů rozhodl Nejvyšší soud tak, že příslušný k rozhodnutí o účasti obviněného M. S. na amnestii prezidenta republiky z 1. 1. 2013 je Okresní soud v Liberci.

I. Jestliže obvinění jako členové zastupitelstva obce (města) rozhodli na zasedání tohoto vrcholného orgánu obce o schválení prodeje nemovitého majetku obce za podstatně nižší kupní cenu, než jaká byla v daném místě a čase dosažitelná (např. za částku ve výši asi 1 500 000 Kč, ačkoli dosažitelná cena byla asi 5 000 000 Kč), lze v tomto jednání spatřovat porušení povinnosti při opatrování nebo správě cizího majetku vyplývající zejména z § 39 odst. 2 a § 85 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Přitom význam rozhodování členů zastupitelstva obce o prodeji nemovitého majetku obce a jejich postavení odůvodňuje i úvahu o tom, že pokud shora uvedeným způsobem porušili povinnost řádně opatrovat nebo spravovat majetek obce, jde o porušení důležité povinnosti ve smyslu § 255a odst. 1 tr. zák., resp. § 221 odst. 1 tr. zákoníku.

Zavinění z vědomé, resp. hrubé nedbalosti (§ 5 písm. a/ tr. zák., § 16 odst. 1 písm. a/, odst. 2 tr. zákoníku) by zde bylo možné dovodit u členů zastupitelstva obce mimo jiné z toho, že na zasedání zastupitelstva obce, na němž se rozhodovalo o schválení prodeje nemovitého majetku obce, byli upozorněni jinými členy zastupitelstva obce na určité skutečnosti, z nichž vyplývá možnost příliš nízké kupní ceny a které vědomě pominuli.

Trestní odpovědnosti každého z členů zastupitelstva obce, který hlasoval pro schválení nevýhodného prodeje nemovitého majetku obce, pak nebrání ani skutečnost, jestliže rozhodoval jako člen kolektivního orgánu obce. Ke schválení prodeje nemovitého majetku obce se totiž vyžaduje souhlas nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce (§ 87 zákona o obcích), takže všichni členové zastupitelstva představující tuto většinu, bylo-li jí dosaženo, se bezprostředně podíleli na přijetí takového rozhodnutí zastupitelstva obce, přičemž každý z nich měl stejný hlas. Proto i trestní odpovědnost za schválení a důsledky rozhodnutí přijatého zmíněnou většinou, pokud bylo učiněno v rozporu s povinností členů zastupitelstva obce řádně spravovat majetek obce (§ 38 a násl. zákona o obcích), mohou nést všichni členové zastupitelstva obce, kteří hlasovali pro schválení určitého rozhodnutí, jímž byla způsobena škoda na majetku obce.

II. Byl-li určitý skutek spáchán v době do 31. 12. 2009 a má-li být i po tomto datu posouzen jako trestný čin porušování (porušení) povinnosti při správě cizího majetku z nedbalosti podle § 255a odst. 1 tr. zák. nebo § 221 odst. 1 tr. zákoníku, lze ho považovat za trestný čin, jen když soud dovodí u pachatele zavinění z vědomé nedbalosti (§ 5 písm. a/ tr. zák., § 16 odst. 1 písm. a/ tr. zákoníku), která má zároveň povahu hrubé nedbalosti (§ 16 odst. 2 tr. zákoníku), i když vzhledem k časové působnosti trestních zákonů (§ 16 odst. 1 tr. zák., § 2 odst. 1 tr. zákoníku) bude nakonec skutek kvalifikován

Č. 2 podle trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 (srov. rozhodnutí č. 54/2012 Sb. rozh. tr.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2012,
sp. zn. 5 Tdo 827/2012)

Nejvyšší soud k dovolání nejvyššího státního zástupce zrušil usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 30. 12. 2011, sp. zn. 55 To 292/2011, a jemu předcházející usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. 3T 32/2011, v trestní věci obviněných MUDr. K. A. a spol. a Okresnímu soudu v Liberci přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Usnesením Okresního soudu v Liberci ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. 3 T 32/2011, bylo podle § 314c odst. 1 písm. b) tr. ř. za použití § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. a z důvodu uvedeného v § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. zastaveno trestní stíhání obviněných MUDr. K. A., Ing. P. B., Ing. O. Č., M. D., Ing. F. H., MUDr. J. J., N. J., C. J., N. J., J. K., Ing. J. K., Bc. Z. K., H. K., Ing. J. M., Mgr. K. M., Ing. P. O., Ing. I. P., Ing. J. P., M. S., MUDr. V. Š., M. Š., J. V. a Ing. V. V. pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255a odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění účinném do 31. 12. 2009 (dále jen ve zkratce „tr. zák.“), kterého se měli dopustit podle obžaloby státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Liberci ze dne 21. 2. 2011, sp. zn. Zt 1557/2008, skutkem spočívajícím v tom, že v Liberci dne 26. 4. 2007 na 4. zasedání Zastupitelstva města L. jako členové Zastupitelstva města L., kterému je podle § 85 písm. a) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, vyhrazeno rozhodování o převodu nemovitých věcí z majetku obce, v rozporu s § 39 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, hlasovali pro prodej pozemků v majetku města L., a to p. č. 968 o výměře 627 m² a p. č. 969 o výměře 2717 m² v k. ú. D. u L. za kupní cenu ve výši 875 Kč/m² za pozemek p. č. 968 a ve výši 350 Kč/m² za pozemek p. č. 969, tj. celkem 1 499 575 Kč, přičemž vědomě zcela pominuli námitky některých členů zastupitelstva vznesené v předchozí diskusi, kteří upozornili na nezdůvodněný rozdíl v cenách obou pozemků a na to, že cena byla konzultována s realitními makléři a podle jejich názoru je příliš nízká, a naopak se spolehli na zpochybné podklady vypracované Magistrátem města L., odborem rozvojových projektů, který běžně podobné převody nepřipravoval, přičemž z těchto podkladů nebylo zřejmé, zda se stanovením ceny v čase a místě obvyklé někdo zabýval; nebylo zde uvedeno vysvětlení zjevného nepoměru mezi cenami obou pozemků ani to, jaké je jejich přesné určení podle územního plánu, a k ceně zde bylo uvedeno pouze tolik, že byla určena podle interního předpisu města ke stanovení cen

pozemků, který nabyl účinnosti dne 1. 4. 2004 a nikdy nebyl novelizován, a jejich hlasy zastupitelstvo přijalo usnesení č. 57/07, kterým byl prodej pozemků schválen, a na základě tohoto usnesení byla mezi městem L. a manželi K. a L. V. uzavřena kupní smlouva č.j. 6/07/0089, kterou byly předmětné pozemky převedeny na manžele V. za kupní cenu ve výši 1 499 575 Kč, ačkoliv obvyklá cena obou těchto pozemků činila v době převodu minimálně 1 500 Kč/m², celkem tedy 5 016 000 Kč, a městu L. tak převodem vznikla škoda ve výši nejméně 3 516 425 Kč.

Proti zmíněnému usnesení soudu prvního stupně podal státní zástupce Okresního státního zastupitelství v Liberci v neprospěch všech obviněných stížnost, kterou Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci usnesením ze dne 30. 12. 2011, sp. zn. 55 To 292/2011, podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl jako nedůvodnou.

Proti tomuto usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci podal nejvyšší státní zástupce dne 9. 3. 2012 v neprospěch všech výše jmenovaných obviněných dovolání, které opřel o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. f), g) a l) tr. ř. Přitom v podaném dovolání výslovně nevedl, jaké námitky podřadil pod jednotlivé dovolací důvody. Z jeho kontextu ovšem vyplývá, že nejvyšší státní zástupce nesouhlasí se shora uvedeným usnesením soudu prvního stupně o zastavení trestního stíhání, neboť podle jeho názoru v posuzované věci nebyly splněny podmínky obsažené v ustanovení § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. pro vydání takového rozhodnutí. Podle přesvědčení nejvyššího státního zástupce jsou právní závěry soudů nižších stupňů v otázce zavinění obviněných nesprávné, protože soudy se sice zabývaly zaviněním ve formě hrubé nedbalosti ve smyslu § 16 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále ve zkratce „tr. zákoník“), ve vztahu k ustanovení § 221 odst. 1 tr. zákoníku, avšak nevěnovaly dostatečnou pozornost otázce přístupu obviněných k požadavku náležité opatrnosti, která má podstatný význam pro posouzení subjektivní stránky trestného činu, jehož spáchání bylo obviněným kladeno za vinu. Jak dále nejvyšší státní zástupce zdůraznil, z hlediska časové působnosti trestních zákonů by bylo třeba úvahy o hrubé nedbalosti obviněných posuzovat i na podkladě právní úpravy účinné v době spáchání předmětného skutku. Nová právní úprava by podle nejvyššího státního zástupce nebyla příznivější pro obviněné, protože hrubá nedbalost není dalším typem nedbalosti, ale jen vyjádřením její míry. Vzhledem ke konkrétním skutkovým okolnostem vyplývajícím z dosud shromážděných důkazů pak nejvyšší státní zástupce s poukazem na ustanovení zákona o obcích dovodil, že všichni obvinění jako členové Zastupitelstva města L. jednali při schvalování prodeje pozemků, jímž měli spáchat daný trestný čin, z vědomé nedbalosti a zároveň u nich jde o hrubou nedbalost.

Proto závěrem svého dovolání nejvyšší státní zástupce navrhl, aby z jeho podnětu Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 a 2 tr. ř. zrušil napadené usnesení

Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 30. 12. 2011, sp. zn. 55 To 292/2011, a jemu předcházející usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. 3 T 32/2011, jakož i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž dojde jejich zrušením, pozbudou podkladu. Současně nejvyšší státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal věc Okresnímu soudu v Liberci k novému projednání a rozhodnutí.

Obvinění M. D., MUDr. J. J., MUDr. V. Š. a Ing. V. V. se vyjádřili k dovolání nejvyššího státního zástupce prostřednictvím svého společného obhájce pouze v tom směru, že ho nepovažují za důvodné a že souhlasí s jeho projednáním v neveřejném zasedání. K uvedenému dovolání se prostřednictvím svého obhájce vyjádřil i obviněný J. V., který souhlasí se závěry soudů nižších stupňů v otázce zavinění, takže napadené rozhodnutí soudu druhého stupně nevykazuje žádný excès, který by vyžadoval zásah Nejvyššího soudu. Podle názoru tohoto obviněného ve věci existovaly pochybnosti o tom, zda obvinění zastupitelé naplnili zákonné znaky posuzovaného trestného činu, takže bylo namístě postupovat v souladu s pravidlem „in dubio pro reo“. Současně obviněný obecně odkázal na zásadu subsidiarity trestní represe a na princip „ultima ratio“, když k vytykanému jednání mělo dojít již před více než pěti lety. Obviněný J. V. závěrem svého vyjádření projevil nesouhlas s tím, aby Nejvyšší soud rozhodoval o jeho dovolání v neveřejném zasedání.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že nejvyšší státní zástupce podal dovolání jako osoba k tomu oprávněná, učinil tak včas a na správném místě (§ 265e tr. ř.), jeho dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je dovolání obecně přípustné, a podané dovolání obsahuje stanovené náležitosti.

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 3 a 4 tr. ř. z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce přezkoumal zákonnost a odůvodněnost napadeného usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, a to v rozsahu odpovídajícím uplatněným dovolacím námitkám, jakož i řízení předcházející napadenému rozhodnutí, včetně usnesení Okresního soudu v Liberci. Po přezkoumání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání nejvyššího státního zástupce je důvodné.

Pokud jde o dovolací důvody, nejvyšší státní zástupce opírá své přesvědčení o jejich naplnění o ustanovení § 265b odst. 1 písm. f), g) a l) tr. ř., tedy že v daném případě bylo rozhodnuto o zastavení trestního stíhání, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí, dále že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení a že bylo rozhodnuto o zamítnutí stížnosti proti usnesení uvedenému v § 265a odst. 2 písm. c) tr. ř., aniž byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí.

K výkladu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. Nejvyšší

soud připomíná následující skutečnosti. Tento dovolací důvod dopadá na případy, když nebyly splněny zákonné podmínky pro vydání některého z rozhodnutí uvedených v § 265a odst. 1 písm. c), d), f) a g) tr. ř., která představují jiná meritorní rozhodnutí učiněná v trestní věci, než jakými jsou odsuzující nebo zprošťující rozsudek (§ 225 a § 226 tr. ř.). Pojem „podmínky“ použitý v ustanovení § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř. pak vyjadřuje souhrn určitých hmotněprávních i procesních předpokladů pro vydání konkrétního rozhodnutí, aniž by bylo třeba výslovně rozlišovat, zda jde o hmotněprávní nebo procesní podmínky. Z hlediska naplnění dovolacího důvodu je zde totiž podstatné jen to, jestli soud postupoval při vydání takového rozhodnutí v souladu se zákonem, či nikoli.

Další dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je obecně dán tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění sice potvrzují spáchání určitého trestného činu, ale soudy nižších stupňů přesto dospěly k závěru, že nejde o trestný čin, ačkoli byly naplněny všechny jeho zákonné znaky. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotně právním posouzení, které lze dovodit pouze za situace, jestliže byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo.

Třebaže nejvyšší státní zástupce výslovně neuvedl konkrétní argumenty k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. f) tr. ř., který uplatnil ve svém dovolání, je z jeho kontextu patrné, že nesouhlasí se závěrem soudů nižších stupňů spočívajícím v rozhodnutí o zastavení trestního stíhání všech obviněných z důvodu uvedeného v § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř., neboť podle názoru těchto soudů skutek není trestným činem a není důvod k postoupení věci. Vzhledem k vázanosti Nejvyššího soudu rozsahem a důvody podaného dovolání (§ 265i odst. 3 tr. ř.) však Nejvyšší soud mohl zkoumat naplnění zmíněného dovolacího důvodu jen v rámci těch námitek, které nejvyšší státní zástupce opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a jimiž vytkl nesprávné právní posouzení otázky zavinění u trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., resp. nesprávné použití ustanovení o časové působnosti trestních zákonů podle § 16 odst. 1 tr. zák. a § 2 odst. 1 tr. zákoníku ohledně uvedeného znaku.

Nejvyšší státní zástupce především zpochybnil správnost posouzení subjektivní stránky trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., jehož spáchání bylo kladeno za vinu všem obviněným. K tomu Nejvyšší soud považuje za nutné uvést následující. Jak mimo jiné vyplývá z odůvodnění usnesení soudu prvního stupně (viz s. 6), podle jeho názoru jednání obviněných neodpovídalo zavinění z hrubé nedbalosti ve smyslu § 16 odst. 2 a § 221 odst. 1 tr. zákoníku, neboť se nedopouštěli posu-

zovaného jednání opakovaně a prodej pozemků neschvalovali za situace, kdy by opomíjeli cenově výhodnější návrhy jiných zájemců nebo konkrétní podklady svědčící o odlišné ceně pozemků obvyklé v daném místě a čase, ačkoli by měli poznatky o tom, že se jejich ceny liší od cen uvedených v interním předpise. Podle přesvědčení soudu prvního stupně zvýšenou opatrnost obviněných nemusela vyvolat ani skutečnost, že návrh prodeje předmětných pozemků předkládal jiný a věcně nepřislušný odbor magistrátu města L. Proto soudy dále nezkoumaly, zda obvinění jednali ve formě nedbalosti vědomé či nevědomé, resp. ve vztahu ke které z nich by mohlo jít o nedbalost hrubou.

K uvedené argumentaci ovšem Nejvyšší soud zdůrazňuje, že zmíněné požadavky soudu prvního stupně na zavinění obviněných z vědomé (resp. i hrubé) nedbalosti odpovídají spíše tomu, co je nezbytné k zavinění ve formě nepřímého úmyslu (§ 4 písm. b/ tr. zák., § 15 odst. 1 písm. b/ tr. zákoníku), pokud zde soud dovozuje nutnost opakovaného jednání obviněných, jejich konfrontování s konkrétními podklady o možné odlišné ceně pozemků od ceny obvyklé, ignorování návrhů na odkoupení pozemků za vyšší cenu, opakované odmítnutí odložení rozhodnutí do doby doplnění podkladů, vědomost obviněných o odlišnosti obvyklých cen od navrhovaných cen a schválení nekompletně zpracovaných návrhů na prodej nemovitostí atd. (viz s. 6 usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. 3 T 32/2011). Kdyby totiž obvinění jednali za těchto okolností, podle názoru Nejvyššího soudu by už bylo možné uvažovat o jejich srozumění s následkem významným pro trestní odpovědnost v podobě škody na cizím spravovaném nebo opatrovaném majetku, a tedy o úmyslném zavinění. Obviněným však bylo kladeno za vinu spáchání trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255a odst. 1 tr. zák., k němuž postačovala (v době činu) vědomá nedbalost ve smyslu § 5 písm. a) tr. zák., tj. vyžadovalo se, aby pachatel věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný tímto zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí. Prakticky stejné vymezení vědomé nedbalosti obsahuje nyní i ustanovení § 16 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Na rozdíl od nepřímého úmyslu, u něhož je nezbytný kladný vztah pachatele k poruchovému nebo ohrožovacímu následku alespoň v podobě srozumění (nyní včetně smíření s ním ve smyslu § 15 odst. 2 tr. zákoníku), v případě vědomé nedbalosti se ovšem předpokládá negativní vztah pachatele k takovému následku, protože si ho pachatel sice nepřeje, ale jeho spoléhání na to, že relevantní následek nenastane, je nepřiměřené s ohledem na charakter jednání pachatele, jeho postavení a na další okolnosti činu.

Jak přitom vyplývá v nyní posuzované věci ze skutkových zjištění obsažených v podané obžalobě, která převzal i soud prvního stupně do popisu skutku ve svém usnesení, byly zde vyjádřeny okolnosti, jež mohou odůvodnit závěr o tom, že obvinění věděli o možnosti prodeje předmětných pozemků za ceny nikoli

obvyklé v rozhodné době a na daném místě, tedy se způsobením škody na majetku města L., a že bez přiměřených důvodů spoléhali na to, že takový následek nezpůsobí. Podle popisu skutku totiž všichni obvinění mimo jiné „... vědomě zcela pominuli námitky některých členů zastupitelstva vznesené v předchozí diskusi, kteří upozornili na nezduvodněný rozdíl v cenách obou pozemků a na to, že cena byla konzultována s realitními makléři a podle jejich názoru je příliš nízká, a naopak spolehli se na zpochybné podklady vypracované Magistrátem města L., odborem rozvojových projektů, který běžně podobné převody nepřipravoval, přičemž z těchto podkladů nebylo zřejmé, zda se stanovením ceny v čase a místě obvyklé někdo zabýval ...“. Soud prvního stupně dokonce ponechal v tomto popisu i konstatování, podle něhož si obvinění takto počínali jako členové Zastupitelstva města L. „... v rozporu s § 39 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích ...“. Přitom soud nepochybně spáchání žalovaného skutku včetně výše citovaných okolností – ostatně bez provedení důkazů v hlavním líčení se od nich ani nemohl odchýlit – a dospěl k odlišnému závěru jen ohledně právního posouzení skutku, který na rozdíl od obžaloby nepovažoval za trestný čin. Aniž by tedy Nejvyšší soud předjímal rozhodnutí o vině všech obviněných, nemohl se ztotožnit se závěry soudů nižších stupňů, pokud za uvedeného stavu vyloučily možnost zavinění obviněných z vědomé nedbalosti.

Úvahy o této formě zavinění pak bylo nutné učinit i v kontextu s tím, o čem obvinění rozhodovali a jaké postavení při tom zastávali. V daném případě totiž obvinění svým hlasováním přímo rozhodovali o schválení prodeje nemovitého majetku města L. v podobě dvou pozemků. Přitom podle § 38 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o obcích), majetek obce musí být využíván účelně a hospodárně v souladu s jejími zájmy a úkoly vyplývajícími ze zákonem vymezené působnosti. Obec je povinna pečovat o zachování a rozvoj svého majetku. Podle § 38 odst. 2 zákona o obcích musí být majetek obce chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím. Podle § 38 odst. 6 zákona o obcích je obec povinna chránit svůj majetek před neoprávněnými zásahy a včas uplatňovat právo na náhradu škody a právo na vydání bezdůvodného obohacení. Podle § 39 odst. 2 zákona o obcích se při úplatném převodu majetku obce cena sjednává zpravidla ve výši, která je v daném místě a čase obvyklá, nejde-li o cenu regulovanou státem. Odchylka od ceny obvyklé musí být zdůvodněna. Význam citovaných ustanovení určených k ochraně majetku obce, která byli povinni respektovat i všichni obvinění, je pak zdůrazněn zejména dvěma skutečnostmi. Jednak záměr obce prodat, směnit nebo darovat nemovitý majetek obce, pronajmout jej nebo poskytnout jako výpůjčku musí obec zveřejnit způsobem uvedeným v § 39 odst. 1 zákona o obcích; pokud obec takto nezveřejní svůj záměr, je právní úkon od počátku neplatný. Dále je zde podstatné, že smlouva o úplatném převodu obecního majetku za cenu podstatně nižší, než je cena v místě a čase obvyklá, je bez náležitých důvodů pro tuto

odchylku neplatná podle § 39 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, neboť svým obsahem odporuje zákonu (§ 39 odst. 2 zákona o obcích) – viz rozhodnutí pod č. 86/2011 Sb. rozh. obč.

Z hlediska postavení obviněných je v souvislosti s jejich zaviněním významné, že při posuzování schvalování prodeje pozemků byli všichni členy Zastupitelstva města L., což je nejvyšší orgán obce, který ztělesňuje podstatu obecní samosprávy a jemuž je svěřeno rozhodování o nejdůležitějších otázkách týkajících se obce (§ 84 a násl. zákona o obcích). Proto je také zastupitelstvu obce vyhrazeno i rozhodování o určitých majetkoprávních úkonech, které jsou výsostnou záležitostí zastupitelstva, a to mimo jiné o nabytí a převodu nemovitých věcí podle § 85 písm. a) zákona o obcích. Žádný jiný orgán obce tedy nemůže rozhodovat o prodeji nemovitého majetku obce, takže hlasování všech obviněných jako členů zastupitelstva obce nebylo jen nějakým formálním schvalujícím aktem rutinní povahy, ale mělo zásadní právní význam a důsledky. Bez rozhodnutí zastupitelstva obce o schválení prodeje pozemků nebylo možno uzavřít kupní smlouvu, resp. i kdyby snad došlo k jejímu uzavření, byla by neplatná.

Případné trestní odpovědnosti každého z obviněných pak nebrání ani skutečnost, jestliže v dané věci rozhodovali jako členové kolektivního orgánu obce, tj. Zastupitelstva města L. Ke schválení prodeje předmětných pozemků se totiž vyžadoval souhlas nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva obce (§ 87 zákona o obcích), takže všichni členové zastupitelstva představující tuto většinu, bylo-li jí dosaženo, se bezprostředně podíleli na přijetí takového rozhodnutí zastupitelstva obce, přičemž každý z nich měl stejný hlas. Proto i trestní odpovědnost za schválení a důsledky rozhodnutí přijatého zmíněnou většinou, pokud bylo učiněno v rozporu s povinností členů zastupitelstva obce řádně spravovat majetek obce (§ 38 a násl. zákona o obcích), mohou nést všichni obvinění, kteří hlasovali pro schválení určitého rozhodnutí, jímž byla způsobena škoda na majetku obce. V žádném případě zde nejde o nějakou kolektivní odpovědnost, protože je zřejmé, jak každý z obviněných hlasoval, přičemž bez souhlasného vyjádření všech obviněných by nemohlo být dosaženo potřebné většiny pro přijetí schváleného rozhodnutí.

Shora zdůrazněný význam rozhodování obviněných o prodeji nemovitého majetku obce a jejich postavení jako členů zastupitelstva obce pak odůvodňují i úvahu o tom, že pokud porušili povinnost řádně opatrovat nebo spravovat majetek obce (§ 85 zákona o obcích), jde o důležitou povinnost ve smyslu § 255a odst. 1 tr. zák., resp. nyní § 221 odst. 1 tr. zákoníku. Důležitou povinností při opatrování nebo správě cizího majetku je totiž taková podle zákona uložená nebo smluvně převzatá povinnost, jejíž porušení je s ohledem na její charakter a význam zpravidla spojeno s nebezpečím vzniku značné škody na cizím opatrovaném nebo spravovaném majetku, pokud tedy jejím porušením může snadno dojít k takovému škodlivému následku, resp. účinku (viz rozhodnutí pod

č. 14/2009-I. Sb. rozh. tr.). Je nepochybné, že schválením prodeje pozemků obce za cenu, která byla o několik milionů korun nižší než obvyklá a dosažitelná cena v daném čase a místě, mohlo velmi snadno dojít ke značné škodě na majetku obce, když žádný jiný orgán obce už tomu nemohl zabránit.

Obvinění spáchali posuzovaný skutek v době, kdy se na něj mohlo vztahovat ustanovení § 255a odst. 1 tr. zák., ovšem soudy nižších stupňů o něm rozhodly již za účinnosti obdobného ustanovení § 221 odst. 1 tr. zákoníku, takže zde bylo nutné řešit i časovou působnost těchto trestně právních předpisů. Z hlediska časové působnosti trestních zákonů Nejvyšší soud odkazuje na svou dosavadní judikaturu (viz rozhodnutí pod č. 54/2012 Sb. rozh. tr.), podle níž skutek, který byl spáchán za účinnosti zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů, a o němž se rozhoduje již za účinnosti zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, může být posouzen jako trestný čin jen tehdy, když naplňuje zákonné znaky určité skutkové podstaty podle obou těchto zákonů. Jestliže jím měl být spáchán trestný čin, jehož subjektivní stránka vyžaduje zavinění z nedbalosti (§ 5 tr. zák., § 16 tr. zákoníku), přičemž podle trestního zákoníku musí jít o hrubou nedbalost (§ 16 odst. 2, § 221 odst. 1 tr. zákoníku), lze skutek posoudit jako trestný čin jen tehdy, když soud dovede u obviněného (pachatele) hrubou nedbalost. To platí i tehdy, pokud soud v takovém případě nakonec dospěje k závěru, že při posuzování trestnosti činu z hlediska časové působnosti zákona (§ 16 odst. 1 tr. zák., § 2 odst. 1 tr. zákoníku) není pro pachatele příznivější použití trestního zákoníku (např. z důvodu přísnější sazby trestu odnětí svobody) a že čin je třeba kvalifikovat podle trestního zákona (tedy např. podle § 255a odst. 1 tr. zák.).

Pokud jde o zavinění u trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 221 odst. 1 tr. zákoníku, tento čin může být spáchán z vědomé (§ 16 odst. 1 písm. a/ tr. zákoníku) i nevědomé nedbalosti (§ 16 odst. 1 písm. b/ tr. zákoníku), ovšem v obou případech se vyžaduje vyšší intenzita v podobě hrubé nedbalosti. Podle legální definice je trestný čin spáchán z hrubé nedbalosti, jestliže přístup pachatele k požadavku náležitě opatrnosti svědčí o zřejmé bezohlednosti pachatele k zájmům chráněným trestním zákoníkem. Nejde tedy o žádnou další, zvláštní formu nedbalosti, ale jen o její vyšší intenzitu požadovanou z důvodu, aby se zabránilo nadměrnému uplatňování trestní represe v méně závažných případech. Otázku, jestli přístup pachatele k požadavku náležitě opatrnosti svědčí o jeho zřejmé bezohlednosti k zájmům chráněným ustanovením § 221 tr. zákoníku, bude třeba posuzovat podle individuálních okolností každého konkrétního případu, přičemž může záležet i na tom, v jakém postavení pachatel jednal, jaké okolnosti mu byly známy, jakou povinnost k opatrování nebo správě cizího majetku měl, jakým způsobem a z jakých důvodů ji porušil atd. V tomto směru může mít význam vše, co bylo shora uvedeno ohledně vědomé nedbalosti obviněných, důležitosti jejich povinností, kterou měli porušit, a co charakterizu-

je zároveň i intenzitu zavinění obviněných a potřebnou míru opatrnosti, kterou byli povinni v daném případě vynaložit.

Ze všech výše zmíněných důvodů proto Nejvyšší soud dospěl k závěru, že napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 30. 12. 2011, sp. zn. 55 To 292/2011, a jemu předcházející usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. 3 T 32/2011, byla vydána, aniž zde byly splněny podmínky pro zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř., a že tím tato rozhodnutí spočívají na nesprávném právním posouzení skutku ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Námitky nejvyššího státního zástupce, kterými zpochybnil zákonnost napadeného usnesení a otázku správného právního posouzení zavinění u trestného činu porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák., resp. trestného činu porušení povinnosti při správě cizího majetku podle § 221 odst. 1 tr. zákoníku, jsou proto opodstatněné.

Navíc, nad rámec podaného dovolání, považuje Nejvyšší soud za nevhodné, pokud učinil soud prvního stupně citované meritorní rozhodnutí jen na podkladě spisového materiálu, aniž provedl důkazy v hlavním líčení a umožnil v něm účast a uplatnění případné důkazní aktivity všem obviněným i státnímu zástupci. V dané trestní věci totiž závažnost skutkového závěru o tom, zda obvinění jednali z hlediska zavinění z vědomé nedbalosti a zda byla tato nedbalost hrubá, vyžadovala zhodnocení důkazů až po jejich provedení mimo jiné podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v hlavním líčení.

Nejvyšší státní zástupce uplatnil i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jeho druhé alternativě, podle níž v řízení, které předcházelo vydání napadeného rozhodnutí, byl dán jiný důvod dovolání obsažený v ustanoveních § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. Nejvyšší státní zástupce ve svém dovolání shledal naplnění dovolacích důvodů v předcházejícím řízení podle již zmíněných ustanovení § 265b odst. 1 písm. f) a g) tr. ř. K těmto důvodům dovolání se Nejvyšší soud podrobně vyjádřil již výše, přičemž považuje za opodstatněné tvrzení dovolatele o jejich existenci, protože byly zjištěny takové okolnosti, které naplňují tyto dovolací důvody.

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci totiž postupem podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl důvodnou stížnost státního zástupce Okresního státního zastupitelství v Liberci podanou v neprospěch obviněných MUDr. K. A., Ing. P. B., Ing. O. Č., M. D., Ing. F. H., MUDr. J. J., N. J., C. J., N. J., J. K., Ing. J. K., Bc. Z. K., H. K., Ing. J. M., Mgr. K. M., Ing. P. O., Ing. I. P., Ing. J. P., M. S., MUDr. V. Š., M. Š., J. V. a Ing. V. V. proti usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. 3 T 32/2011, jímž bylo podle § 314c odst. 1 písm. b) za použití § 188 odst. 1 písm. c) tr. ř. z důvodu uvedeného v § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř. zastaveno jejich trestní stíhání pro skutek kvalifikovaný jako trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku podle § 255a odst. 1,

odst. 2 písm. a) tr. zák. Soud druhého stupně tedy neodstranil vadu rozhodnutí soudu prvního stupně, který zastavil trestní stíhání jmenovaných obviněných, aniž byly splněny podmínky pro takové rozhodnutí. Navíc se soud druhého stupně ani řádně nevypořádal s argumenty obsaženými v důvodně podané stížnosti státního zástupce a poněkud paušálně odkázal na odůvodnění napadeného usnesení soudu prvního stupně, který však náležitě nevyhodnotil všechny rozhodné skutečnosti. Tím byly naplněny uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. f), g) a l) tr. ř.

Po zjištění, že dovolání nejvyššího státního zástupce je ve shora uvedených směrech opodstatněné, Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci ze dne 30. 12. 2011, sp. zn. 55 To 292/2011, a jemu předcházející usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 19. 4. 2011, sp. zn. 3 T 32/2011. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jejich zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. potom Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Liberci, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Okresní soud v Liberci opětovně projedná trestní věc obviněných MUDr. K. A., Ing. P. B., Ing. O. Č., M. D., Ing. F. H., MUDr. J. J., N. J., C. J., N. J., J. K., Ing. J. K., Bc. Z. K., H. K., Ing. J. M., Mgr. K. M., Ing. P. O., Ing. I. P., Ing. J. P., M. S., MUDr. V. Š., M. Š., J. V. a Ing. V. V. na podkladě obžaloby podané státním zástupcem Okresního státního zastupitelství v Liberci a odstraní vady vytknuté tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Přitom opětovně posoudí otázku zavinění všech obviněných a bude postupovat v intencích tohoto dovolacího rozhodnutí. Soud prvního stupně řádně odůvodní své závěry také z hlediska časové působnosti trestních zákonů. V návaznosti na učiněná zjištění a závěry k výše uvedené otázce pak zvolí další procesní postup ve věci a vydá odpovídající meritorní rozhodnutí.

Podle § 265s odst. 1 tr. ř. je soud nižšího stupně v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto dovolacím rozhodnutí.

Protože vady napadeného rozhodnutí zjištěné na podkladě důvodně podaného dovolání nejvyššího státního zástupce nebylo možno odstranit v případném veřejném zasedání dovolacího soudu, rozhodl Nejvyšší soud o tomto dovolání podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání.

Trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku lze spáchat i neoprávněným zásahem do zákonem chráněných práv k databázi, ovšem – podobně jako u ostatních práv vyjmenovaných v citovaném ustanovení – z odsuzujícího rozsudku musí být zejména zřejmé, do jakých práv k databázi pachatel zasáhl, jakým způsobem se tak stalo a proč jde o zásah nikoli nepatrný.

Přitom z autorskoprávního hlediska lze databáze klasifikovat jako:

a) souborná díla, tedy databáze, které jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora (uspořadatele),

b) databáze považované za souborná díla, tedy původní (nejedinečné) databáze, které jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu vlastním duševním výtvořem uspořadatele,

c) prosté (netvůrčí, neautorské) databáze, tedy soubory systematicky nebo metodicky uspořádaných prvků nevykazující úroveň duševní uspořadatelské činnosti uvedenou pod písm. a) nebo b).

Autorskoprávní ochrana (§ 2 a násl. autorského zákona) se pak poskytuje jen databázím výše zmíněným pod písm. a) a b), nikoli databázím pod písm. c). Všechny tyto tři kategorie databází však mohou být nezávisle na existenci autorskoprávní ochrany rovněž předmětem zvláštního práva pořizovatele databáze podle § 90 až § 93 autorského zákona, a to za předpokladu že pořizovatel databáze vynaložil kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad k pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze ve smyslu § 88a odst. 1 autorského zákona.

Má-li být trestný čin spáchán nikoli nepatrným zásahem do tohoto zvláštního práva pořizovatele databáze, musí být zřejmé, o jaké právo jde, tedy zda pachatel bez uděleného oprávnění k výkonu příslušného práva vytěžoval dotčenou databázi, resp. její podstatnou nebo nepodstatnou část, anebo zda ji zužitkoval, popřípadě jestli tak činil opakovaně a systematicky či zda jde o jiné jednání, které není běžné, přiměřené a je na újmu oprávněným zájmům pořizovatele databáze (§ 90 odst. 1 až 5 autorského zákona).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2012,
sp. zn. 5 Tdo 966/2012)

Nejvyšší soud k dovolání obviněného M. M. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 7 To 370/2011, a jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 23. 4. 2011, sp. zn. 16 T 60/2007,

a Obvodnímu soudu pro Prahu 6 přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Obviněný M. M. byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 23. 5. 2011, sp. zn. 16 T 60/2007, uznán vinným přečinem porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění zákona č. 306/2009 Sb. (dále jen ve zkratce „tr. zákoník“). Tohoto trestného činu se měl obviněný dopustit tím, že jako jednatel obchodní společnosti S., spol. s r. o., se sídlem P. 6, K. č. 540/34, na základě smlouvy o poskytování služeb ze dne 11. 5. 2004 uzavřené mezi obchodní společností S., spol. s r. o., a obchodní společností A., s. r. o., se sídlem P. 6, V. č. 634/19, si u obchodní společnosti A., s. r. o., objednal vytvoření databáze obchodních firem na internetových stránkách www.r.cz, přičemž posledně jmenované obchodní společnosti poskytl klasifikátor produktů a služeb obchodních firem – položka průmysl a velkoobchod, který je výběrem a uspořádáním obsahu totožný s klasifikátorem K. WF.9 2006, k němuž vlastní licenci na území České republiky obchodní společnost K. C. R., a. s., se sídlem P. 4, Č. č. 244/14, a to bez jakéhokoli podstatného kvalitativního nebo kvantitativního vkladu a bez výslovného souhlasu pořizovatele databáze – klasifikátoru, když ke konečnému umístění klasifikátoru na webovou stránku www.r.cz, tedy k zpřístupnění veřejnosti, došlo v přesně nezjištěné době koncem října 2004. Tím měl obviněný porušit ustanovení § 90 zákona č. 121/2000 Sb., v platném znění, a obchodní společnosti K. C. R., a. s., způsobit škodu ve výši 3 500 000 Kč.

Za uvedený přečin byl obviněný odsouzen podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 4 měsíců, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 18 měsíců. Podle § 68 odst. 1, 2 a 3 tr. zákoníku mu byl uložen i peněžitý trest ve výměře 100 denních sazeb s výší jedné denní sazby 500 Kč, přičemž podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku mu byl pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, stanoven náhradní trest odnětí svobody v trvání dvou měsíců. Podle § 229 odst. 1 tr. ř. byla poškozená obchodní společnost K. C. R., a. s., odkázána s uplatněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

Odvolání obviněného, které podal proti tomuto rozsudku soudu prvního stupně, Městský soud v Praze usnesením ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 7 To 370/2011, podle § 256 tr. ř. zamítl, neboť ho neshledal důvodným.

Obviněný M. M. podal dne 19. 12. 2011 proti citovanému usnesení Městského soudu v Praze prostřednictvím svého obhájce dovolání, které opřel o dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Podle názoru obviněného se nedo-

pustil jednání, které je mu kladeno za vinu, přičemž odvolací soud neprovedl důkazy, na základě nichž by bylo možné učinit závěr o tom, že obviněný poskytl obchodní společnosti A., s. r. o., databázi totožnou s tou, která byla v majetku obchodní společnosti K. C. R., a. s. Obviněný zde poukázal na výpovědi svědků P. Z. a P. Č. a jak dále zdůraznil, předmětnou databázi vytvořila, zpřístupnila veřejnosti a provozovala obchodní společnost A., s. r. o. Podle přesvědčení obviněného si on neobjednal vytvoření databáze, protože předmětem smlouvy, kterou uzavřel s posledně jmenovanou společností, bylo vytvoření internetové aplikace s názvem „r.cz“ v podobě grafického návrhu úvodní stránky, struktury databáze a webového rozhraní. Obviněný považuje za nejasné, v jakém významu se v rozsudku soudu prvního stupně používá pojem „klasifikátor“. Podle jeho názoru je definice tohoto pojmu, kterou učinil znalec ve svém posudku, nepřiléhavá, přičemž i samotný znalecký posudek je nepřezkoumatelný zejména z toho důvodu, že znalec označil za synonyma pojmy „klasifikátor“ a „databáze“. Znalec rovněž neuvedl, v čem je klasifikátor K. WF.9 2006 jiný než jiné klasifikátory a v čem má spočívat podstatný kvalitativní nebo kvantitativní vklad jeho tvůrce.

Závěrem svého dovolání obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 7 To 370/2011, a aby ho postupem podle § 265m tr. ř. zprostil obžaloby.

Nejvyšší státní zástupce se vyjádřil k dovolání obviněného M. M. prostřednictvím státní zástupkyně činné u Nejvyššího státního zastupitelství. Podle jejího názoru námitky obviněného směřují pouze proti rozhodným skutkovým zjištěním, z nichž vycházely soudy nižších stupňů, takže nejsou způsobilé naplnit uplatněný dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Proto státní zástupkyně závěrem svého vyjádření navrhla, aby Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. ř. odmítl dovolání obviněného, neboť bylo podáno z jiného důvodu, než jaké jsou uvedeny v § 265b tr. ř.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že obviněný M. M. podal dovolání jako oprávněná osoba, učinil tak prostřednictvím svého obhájce, včas a na správném místě, jeho dovolání směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je dovolání obecně přípustné, a podané dovolání obsahuje stanovené náležitosti.

Pokud jde o dovolací důvod, obviněný M. M. ho uplatnil s poukazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Protože námitky obviněného částečně odpovídají tomuto dovolacímu důvodu, Nejvyšší soud v rozsahu uvedeném v ustanoveních § 265i odst. 3 a 4 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost napadeného usnesení Městského soudu v Praze, jakož i řízení, které mu předcházelo. Po přezkoumání dospěl Nejvyšší soud k závěru, že dovolání obviněného je zčásti důvodné.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., o který opřel obviněný M. M. své dovolání, je dán tehdy, jestliže skutek, pro který byl obviněný stíhán a odsouzen, vykazuje znaky jiného trestného činu, než jaký v něm spatřovaly soudy nižších stupňů, anebo nenaplnuje znaky žádného trestného činu. Nesprávné právní posouzení skutku může spočívat i v tom, že rozhodná skutková zjištění neposkytují dostatečný podklad k závěru, zda je stíhaný skutek vůbec trestným činem, popřípadě o jaký trestný čin se jedná. Podobně to platí o jiném nesprávném hmotně právním posouzení, které lze dovodit za situace, pokud byla určitá skutková okolnost posouzena podle jiného ustanovení hmotného práva, než jaké na ni dopadalo.

Obviněný M. M. však v části své argumentace obsažené v dovolání nesouhlasí s některými rozhodnými skutkovými zjištěními, která ve věci učinily soudy nižších stupňů, a s důkazy, na jejichž podkladě soudy dospěly k těmto skutkovým zjištěním, popřípadě se domáhá jiného hodnocení určitých důkazů (výpovědi svědků a znaleckého posudku). Tím obviněný především zpochybňuje výsledky provedeního dokazování a sledává existenci dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v chybném procesním postupu soudů nižších stupňů. Předpoklady pro jiné právní posouzení spáchaného skutku tedy obviněný dovozuje v uvedeném rozsahu nikoli z argumentace odůvodňující odlišnou právní kvalifikaci skutku popsaného ve výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, ale jen z jiných (pro obviněného příznivějších) skutečností, než jaké vzaly v úvahu soudy obou stupňů.

K tomu ovšem Nejvyšší soud zdůrazňuje, že – jak vyplývá z ustanovení § 265b odst. 1 tr. ř. – důvodem dovolání nemůže být sama o sobě námitka vytýkající nesprávné (neúplné či odlišné) skutkové zjištění nebo vadné dokazování, neboť takový důvod zde není zahrnut. Formulace dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který uplatnil obviněný, přitom znamená, že předpokladem jeho naplnění je nesprávné použití hmotného práva, ať již jde o hmotně právní posouzení skutku nebo o hmotně právní posouzení jiné skutkové okolnosti. Provádění důkazů, včetně jejich hodnocení a vyvozování skutkových závěrů z důkazů, však neupravuje hmotné právo, ale předpisy trestního práva procesního, zejména pak ustanovení § 2 odst. 5, 6, § 89 a násl., § 207 a násl. a § 263 odst. 6, 7 tr. ř. Proto při posuzování toho, zda je oprávněné tvrzení dovolatele o existenci citovaného dovolacího důvodu či nikoli, je dovolací soud vždy vázán konečným skutkovým zjištěním, které ve věci učinily soudy prvního a druhého stupně. Zmíněné dovolací námitky obviněného, jež se týkají správnosti těchto rozhodných skutkových okolností a hodnocení důkazů, které vedly k jejich zjištění, jsou tedy mimo rámec uplatněného dovolacího důvodu a Nejvyšší soud k nim nemohl nijak přihlížet.

Dále se Nejvyšší soud zabýval těmi námitkami obviněného M. M., které již odpovídají uplatněnému dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g)

tr. ř. a jsou i opodstatněné, třebaže je obviněný částečně založil rovněž na polemice s některými skutkovými zjištěními a s provedenými důkazy. Jde především o tvrzení obviněného, podle něhož nenaplnil všechny znaky skutkové podstaty přečinu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku, zejména pokud jde zpřístupnění zákonem chráněné databáze veřejnosti a o zásah do práv obchodní společnosti K. C. R., a. s., vykonávaných ve vztahu ke klasifikátoru K. WF.9 2006 jako databázi.

K tomu Nejvyšší soud obecně připomíná, že přečinu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí ten, kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi. Popis skutku obsažený ve výroku o vině v rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 23. 5. 2011, sp. zn. 16 T 60/2007, ovšem zcela nevyjadřuje všechny uvedené zákonné znaky zmíněného přečinu, přičemž soud prvního stupně ani odvolací soud v odůvodnění svých rozhodnutí už nijak blíže nerozvedly tato skutková zjištění. Soudy obou nižších stupňů si především dostatečně neujasnily a náležitě nekonkretizovaly, do jakých práv k databázi měl obviněný M. M. zasáhnout, jakým způsobem se tak stalo a proč jde o zásah nikoli nepatrný.

V rozhodnutí soudu prvního stupně se vyskytly i další nedostatky, které z podnětu odvolání neodstranil odvolací soud, ač tak měl učinit, a na něž výslovně neupozornil ani obviněný v podaném dovolání.

Obviněný byl odsouzen za neoprávněný nikoli nepatrný zásah do zákonem chráněných práv k databázi, za kterou považoval soud prvního stupně tzv. klasifikátor označený jako K. WF.9 2006, k němuž vykonávala práva na území České republiky obchodní společnost K. C. R., a. s. Pokud jde o pojem „databáze“, ustanovení § 88 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorský zákon“), ji pro účely tohoto zákona vymezuje jako soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, systematicky nebo metodicky uspořádaných a individuálně přístupných elektronickými nebo jinými prostředky, bez ohledu na formu jejich vyjádření. Podle § 2 odst. 2 a 5 autorského zákona se databáze považuje za souborné dílo, pokud je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvoem a jeho součástí jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem.

Z autorskoprávního hlediska lze tedy databáze rozlišovat jako:

a) *souborná díla*, tedy databáze, které jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora (uspořadatele),

b) databáze *považované za souborná díla*, tedy původní (nejedinečné) databáze, které jsou způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu vlastním duševním výtvořem uspořadatele,

c) *prosté (netvůrčí, neautorské)* databáze, tedy soubory systematicky nebo metodicky uspořádaných prvků nevykazující úroveň duševní uspořadatelské činnosti uvedenou pod písm. a) nebo b).

Autorskoprávní ochrana (§ 2 a násl. autorského zákona) se pak poskytuje jen databázím zmíněným výše pod písm. a) a b), nikoli databázím pod písm. c). Všechny tyto tři kategorie databází ovšem mohou být nezávisle na existenci autorskoprávní ochrany rovněž předmětem zvláštního práva pořizovatele databáze podle § 90 až § 93 autorského zákona, a to za předpokladu, že pořizovatel databáze vynaložil kvalitativně nebo kvantitativně podstatný vklad k pořízení, ověření nebo předvedení obsahu databáze ve smyslu § 88a odst. 1 autorského zákona, resp. v době spáchání činu ve smyslu § 88 odst. 1, věty druhé, autorského zákona ve znění účinném do 21. 5. 2006 (viz Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 41, 56 a 721).

Soudy nižších stupňů však v trestní věci obviněného M. M. blíže nekonkretizovaly, do které z výše uvedených kategorií databází podle jejich názoru patří tzv. klasifikátor K. WF.9 2006, do práv k němuž měl obviněný zasáhnout, a zda vůbec takový klasifikátor požíval ochrany jako souborné autorské dílo (ve smyslu písm. a/ nebo b/ shora) či byl jen netvůrčí databází, která není předmětem autorského práva (v případě pod bodem c/ shora). Samotný odkaz soudu prvního stupně v popisu skutku na ustanovení § 90 autorského zákona k takové konkretizaci nestačí, protože toto ustanovení zakládá jen zvláštní práva pořizovatele databáze, která mu přísluší v případě všech tří kategorií databází bez ohledu na jejich případnou autorskoprávní ochranu, jak již Nejvyšší soud zdůraznil. Navíc je tvrzení soudu prvního stupně o tom, že obviněný „porušil“ citované ustanovení, velmi nepřesné, protože jde o ustanovení, které formuluje obsah zvláštního práva pořizovatele databáze, ale obviněný ho nemohl porušit v jeho celku, neboť jsou zde pravidla různé povahy včetně legálních definic. Obviněný tedy mohl nanejvýš postupovat v rozporu s ustanovením § 90 odst. 1 autorského zákona a vytěžovat nebo zužítkovat celý obsah databáze nebo její kvalitativně nebo kvantitativně podstatné části, aniž mu bylo pořizovatelem databáze uděleno oprávnění k výkonu tohoto práva, anebo si měl počínat v rozporu s ustanovením § 90 odst. 5 autorského zákona a opakovaně a systematicky vytěžovat nebo zužítkovat nepodstatné části obsahu databáze nebo se mohl dopustit jiného jednání, které není běžné, přiměřené a je na újmu oprávněným zájmům pořizovatele databáze, a které proto není dovoleno. Přitom *vytěžováním databáze* ve smyslu § 90 odst. 1 autorského zákona se rozumí trvalý nebo dočasný přepis celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části na jiný podklad, a to jakýmkoli prostředky nebo jakýmkoli způsobem (§ 90 odst. 2 autorského zákona).

Zužitkováním databáze ve smyslu § 90 odst. 1 autorského zákona se pak rozumí jakýkoli způsob zpřístupnění veřejnosti celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části rozšiřováním rozmnoženin, pronájemem, spojením on-line nebo jinými způsoby přenosu (§ 90 odst. 3 autorského zákona).

V rozsudku soudu prvního stupně ani v napadeném usnesení odvolacího soudu ovšem chybí bližší vymezení toho, do kterého z výše uvedených konkrétních práv pořizovatele databáze měl obviněný M. M. zasáhnout, tedy zda bez uděleného oprávnění k výkonu příslušného práva vytěžoval dotčenou databázi, resp. její podstatnou nebo nepodstatnou část, anebo zda ji zužitkoval, popřípadě jestli tak činil opakovaně a systematicky či zda jde o jiné jednání, které není běžné, přiměřené a je na újmu oprávněným zájmům pořizovatele databáze (§ 90 odst. 1 až 5 autorského zákona).

Další pochybnosti, které důvodně vytkl ve svém dovolání i obviněný, vyvolává způsob, jakým měl obviněný zasáhnout do některého ze shora zmíněných a zákonem chráněných práv k databázi. Z tohoto hlediska je podstatné, že podle zjištění soudu prvního stupně obviněný „poskytl“ obchodní společnosti A., s. r. o., „klasifikátor produktů a služeb obchodních firem – položka průmysl a velkoobchod, který je výběrem a uspořádáním obsahu totožný s klasifikátorem K. WF.9 2006, k němuž vlastní licenci na území ČR společnost K. C. R., a. s., ... a to bez jakéhokoli podstatného kvalitativního nebo kvantitativního vkladu a bez výslovného souhlasu pořizovatele databáze – klasifikátoru“. Z uvedeného popisu pak není zřejmé, co, v jaké konkrétní podobě a za jakým účelem obviněný dal k dispozici obchodní společnosti A., s. r. o., a v čem v důsledku toho spočívalo porušení práv pořizovatele databáze, protože zde není vyjádřeno vytěžování databáze ve smyslu § 90 odst. 2 autorského zákona (ve formě trvalého nebo dočasného přepisu databáze nebo jeho podstatné části na jiný podklad) ani zužitkování databáze ve smyslu § 90 odst. 3 autorského zákona (způsobem zpřístupnění celého obsahu databáze nebo jeho podstatné části veřejnosti rozšiřováním rozmnoženin atd.). V této souvislosti pak není patrné, jaký závěr učinil odvolací soud, pokud v odůvodnění napadeného rozhodnutí (s. 4) konstatoval, že „... zcela souhlasí s názorem obžalovaného, že se obžalovaný nedoznal ke zkopírování a užití části dat – klasifikátoru, že z citací e-mailové korespondence takový závěr naprosto nevyplývá ...“. Navíc, jestliže soud prvního stupně v popisu skutku ve výroku o vině použil formulaci, podle níž „... ke konečnému umístění klasifikátoru na webovou stránku www.r.cz., tedy k zpřístupnění veřejnosti, došlo v přesně nezjištěné době, koncem října 2004 ...“, pak takové konstatování nevyjadřuje, kdo zpřístupnil obsah databáze veřejnosti, resp. že to byl právě obviněný.

Obviněnému M. M. se tedy v rozhodných skutkových zjištěních neklade za vinu pořízení neoprávněného přepisu obsahu chráněné databáze nebo jeho relevantní části a výslovně ani zpřístupnění obsahu databáze či jeho relevantní části veřejnosti,

což jsou způsoby, jimiž by mohlo dojít k zásahu do práv pořizovatele databáze (§ 90 odst. 1 až 5 autorského zákona).

Konečně soudy nižších stupňů nevěnovaly vůbec žádnou pozornost ani další důležité otázce, proč – pokud skutečně došlo k zásahu do zákonem chráněných práv k databázi – jde o zásah nikoli nepatrný. Přestože se jedná o zákonný znak přečinu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku, v odůvodnění napadeného usnesení odvolacího soudu ani jemu předcházejícího rozsudku soudu prvního stupně není jakákoli zmínka o naplnění tohoto znaku a o okolnostech, které by ho odůvodňovaly. Tento nedostatek obou rozhodnutí souvisí i s vadou, kterou Nejvyšší soud vytkl již výše, totiž že není zřejmé, zda měl obviněný M. M. neoprávněně vytěžovat nebo zužitkovat celý obsah chráněné databáze či jen její část a zda jde o kvalitativně nebo kvantitativně podstatnou nebo nepodstatnou část obsahu databáze atd.

Ze všech shora konstatovaných důvodů proto Nejvyšší soud považuje námitky obviněného, jimiž zpochybnil naplnění zákonných znaků objektivní stránky skutkové podstaty přečinu porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku, kterým byl uznán vinným, za důvodné.

Nejvyšší soud pak nemohl přehlédnout ani další nedostatek, jímž je zatížen rozsudek soudu prvního stupně a který v řízení o odvolání obviněného neodstranil ani odvolací soud. Jak je totiž mimo jiné zřejmé z popisu skutku ve výroku o vině, obviněný měl uvedeným přečinem způsobit poškozené obchodní společnosti K. C. r., a. s., škodu ve výši 3 500 000 Kč. Takový závěr ovšem nemá žádný podklad v rozhodných skutkových zjištěních, ostatně proto soud prvního stupně podle § 229 odst. 1 tr. ř. odkázal poškozenou obchodní společnost s uplatněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Přitom nejde jen o pouhé formální pochybení, které by nebylo nutné napravit, jak se mylně domníval odvolací soud, protože obviněný nemohl být uznán vinným způsobením škody, a to dokonce ve zmíněné značné výši, ačkoli o ní měl již soud prvního stupně pochybnosti a odvolací soud ji považoval za nedoloženou s tím, že je obsažena ve výroku o vině jen v důsledku nekritického převzetí ze žalobního návrhu. Toto konstatování rozhodně nebylo způsobitelné zhojit vadu uvedeného charakteru spojenou s nedůvodným přičítáním závažného škodlivého následku k tíži obviněného (viz např. důsledky vyplývající z ustanovení § 135 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů).

Proto Nejvyšší soud z podnětu podaného dovolání podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 7 To 370/2011, a jemu předcházející rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 23. 5. 2011, sp. zn. 16 T 60/2007. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také všechna

další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. pak Nejvyšší soud přikázal Obvodnímu soudu pro Prahu 6, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Obvodní soud pro Prahu 6 tak v uvedeném rozsahu opětovně projedná věc obviněného M. M. a odstraní vady vytknuté tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu. Přitom především znovu posoudí, zda obviněný spáchaným skutkem naplnil všechny zákonné znaky posuzovaného přečinu, zejména jeho objektivní stránku. V této souvislosti se soud prvního stupně pečlivě vypořádá i s ostatními námitkami obviněného, které uplatňoval v dosavadním řízení, a to včetně jeho výhrad proti znaleckému posudku a časových nesrovnalostí vyplývajících z doby spáchání posuzovaného skutku (v roce 2004) a označení dotčeného klasifikátoru, které by mohlo svědčit o pozdější době jeho vydání (rok 2006).

Podle § 265s odst. 1 tr. ř. je soud nižšího stupně v dalším řízení vázán právním názorem Nejvyššího soudu vysloveným v tomto dovolacím rozhodnutí (§ 265s odst. 1 tr. ř.) a je povinen respektovat zákaz reformationis in peius (§ 265s odst. 2 tr. ř.).

Protože vady napadeného rozhodnutí zjištěné Nejvyšším soudem na podkladě dovolání obviněného M. M. nebylo možno odstranit v případném veřejném zasedání dovolacího soudu, bylo rozhodnuto o tomto dovolání podle § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání Nejvyššího soudu.

Obviněný, jemuž byl uložen trest domácího vězení a který se ve stanovené době nezdržoval v určeném obydlí, nemohl tímto jednáním naplnit znaky skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. g) tr. zákoníku, neboť v takovém případě trestní zákoník upravuje postupy, jimiž se zajišťuje jiný způsob vykonání tohoto trestu. U trestu domácího vězení jde o rozhodnutí podle § 61 tr. zákoníku o jeho přeměně v trest odnětí svobody, resp. podle úpravy účinné do 30. 11. 2011 o nařízení náhradního trestu odnětí svobody.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2013,
sp. zn. 11 Tz 17/2013)

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona vyslovil, že rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 9. 8. 2011, sp. zn. 1 T 82/2011, byl v neprospěch obviněného J. T. porušen zákon ve výroku o vině obviněného v bodu IX) rozsudku, a v tomto výroku, jakož i v celém výroku o trestu, napadený rozsudek zrušil a sám rozhodl tak, že obviněného J. T. zprostil obžaloby skutkem uvedeným ve výroku napadeného rozsudku z bodu IX), a za zbývající trestnou činností mu uložil trest.

Z o d ů v o d n ě n í :

Pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 9. 8. 2011, sp. zn. 1 T 82/2011, byl obviněný J. T. pod bodem IX) uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, jehož se měl dopustit tím, že „od 1. 9. 2010 do 11. 1. 2011 na území okresu H. B. mařil výkon trestu domácího vězení, který mu byl uložen rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 25. 5. 2010, č.j. 2 T 59/2010-56, který nabyl právní moci dne 25. 5. 2010, tím, že se ve vymezené době nezdržoval na určené adrese P. – R. č. p. 180 a po dobu tohoto trestu domácího vězení i nadále páchal trestnou činností, tedy mařil výkon rozhodnutí soudu tím, že se dopustil závažného jednání, aby zmařil výkon a účel trestu“. Týmž rozsudkem byl obviněný J. T. uznán vinným pod bodem V) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku, přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměňování platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku, přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1 tr. zákoníku; pod bodem VI) přečinem podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku; pod bodem VII) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku, dílem dokonáním, dílem ukončeným ve stadiu pokusu podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, přečinem krádeže podle § 205

odst. 2 tr. zákoníku, přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměňování platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zákoníku, přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku, přečinem poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku; pod bodem VIII) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, pod bodem X) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, pod bodem XI) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. b), odst. 3 tr. zákoníku, přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku, přečinem porušování domovní svobody podle § 178 odst. 1, 2 tr. zákoníku, přečinem poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, pod bodem XII) přečinem podvodu podle § 209 odst. 1 tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku, pod bodem XIII) přečinem krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b) tr. zákoníku ve spolupachatelství podle § 23 tr. zákoníku a přečinem krádeže podle § 205 odst. 2 tr. zákoníku. Za tyto přečiny mu byl uložen podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný trest odnětí svobody v trvání dvou let a deseti měsíců nepodmíněně, pro jehož výkon byl „podle § 39a odst. 3 tr. zákoníku“ zařazen do věznice s dozorem. Současně bylo podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 1, 2 tr. ř. rozhodnuto o nároku poškozených na náhradu škody. Stejným rozsudkem bylo rozhodnuto o vině a trestu ohledně spoluobviněných M. U. a R. Š.

Proti bodu IX) citovaného rozsudku, jakož i proti řízení, jež mu předcházelo, podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona ve prospěch obviněného J. T.

Ministr spravedlnosti namítl, že Okresní soud v Havlíčkově Brodě se při svém rozhodování neřídil ustanoveními § 61 odst. 1, 2 a § 337 odst. 1 písm. f) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění účinném do 30. 11. 2011, jakož ani ustanoveními § 2 odst. 5, 6 tr. ř. Soud nevzal v úvahu, že uložení náhradního trestu odnětí svobody při uložení trestu domácího vězení ve věci vedené u téhož soudu pod sp. zn. 2 T 59/2010 bylo zákonnou sankcí pro případ, že soud dospěje k závěru o maření výkonu nařízeného trestu domácího vězení obviněným. V důsledku toho okresní soud v posuzované věci nesprávně shledal, že obviněný J. T. se jednáním uvedeným v bodu IX) napadeného rozsudku dopustil přečinu podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, ačkoli takovým jednáním nemohly být naplněny znaky skutkové podstaty uvedeného přečinu – především kvůli absenci objektivní stránky. Soud měl po podání obžaloby buď rozhodnout (v rámci předběžného projednání obžaloby) o zastavení trestního stíhání obviněného pro skutek popsáný pod bodem IX), nebo (po nařízení hlavního líčení) měl obviněného ohledně tohoto skutku zprostit obžaloby podle § 226 písm. b) tr. ř. Vzhledem k tomu, že soud takto nepostupoval a uznal obviněného vinným, porušil zákon v jeho neprospěch.

Ministr spravedlnosti proto navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným rozhodnutím byl v bodě IX) výroku o vině porušen v neprospěch obviněného zákon v ustanovení § 337 odst. 1 písm. f) a § 61 odst. 1, 2 tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, a v řízení, které mu předcházelo v ustanoveních § 2 odst. 5, 6 tr. ř.; podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek ve výroku o vině pod bodem IX) zrušil, dále zrušil u obviněného celý výrok o trestu a všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím pozbyla podkladu, a následně postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř. nebo § 271 odst. 1 tr. ř.

V rámci veřejného zasedání se k podané stížnosti pro porušení zákona vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství s tím, že ji pokládá za důvodnou. V posuzované věci byl obviněný nesprávně uznán vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, neboť pro případ maření výkonu trestu domácího vězení je již přímo v zákoně uvedena sankce spočívající v nařízení náhradního trestu odnětí svobody, jak je tomu obdobně např. v případě nezaplacení peněžitého trestu. Vyvození trestní odpovědnosti za uvedený přečin by znamenalo fakticky dvojí potrestání obviněného.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 267 odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž byla stížnost pro porušení zákona podána, jakož i řízení, které napadené části rozhodnutí předcházelo, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, a shledal, že podaná stížnost je důvodná.

Přečinu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění účinném do 30. 11. 2011 (dále jen „tr. zákoník“), se dopustí ten, kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že dopustí se závažného jednání, aby zmařil výkon nebo účel trestu.

Podle § 61 odst. 1 tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, ukládá-li soud trest domácího vězení, stanoví pro případ, že by výkon tohoto trestu byl zmařen, náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok. Podle odst. 2 tohoto ustanovení zmařením trestu domácího vězení se rozumí nedodržení jeho podmínek stanovených v § 60 odst. 3 až 5; v takovém případě soud rozhodne o výkonu celého náhradního trestu odnětí svobody a zároveň stanoví i způsob jeho výkonu.

Ustanovení § 61 tr. zákoníku v uváděném znění výslovně upravovalo zákonné důsledky jednání, jímž pachatel zmařil výkon trestu domácího vězení, a obsahovalo tak „sankci“ pro případ, že k tomu dojde, neboť pokud pachatel nedodržel podmínky uloženého trestu domácího vězení (viz ustanovení § 60 odst. 3 až 5 tr. zákoníku, v tehdy účinném znění), soud rozhodl v řízení podle § 334g tr. ř. o nařízení výkonu celého náhradního trestu odnětí svobody, tj. trestu odnětí svobody v trvání určeném v rozsudku, kterým došlo k uložení trestu domácího vězení.

Z obsahu spisu Okresního soudu v Havlíčkově Brodě, sp. zn. 2 T 59/2010, vyplývá, že rozsudkem ze dne 25. 5. 2010 okresní soud uznal obviněného J. T.

vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a uložil mu za to mimo jiné trest domácího vězení v trvání 8 měsíců a podle § 61 odst. 1 tr. zákoníku, v tehdy účinném znění, stanovil pro případ, že by byl výkon tohoto trestu zmařen náhradní trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců. Tento rozsudek nabyl právní moci dne 25. 5. 2010. Vzhledem k tomu, že obviněný mařil výkon uloženého trestu domácího vězení (zejména pácháním majetkové trestné činnosti, za niž byl pravomocně odsouzen napadeným rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 9. 8. 2011, sp. zn. 1 T 82/2011), rozhodl označený soud usnesením ze dne 20. 12. 2011, č.j. 2 T 59/2010-104, o tom, že obviněný vykoná náhradní trest odnětí svobody v trvání 8 měsíců, a to ve věznici s dozorem. Toto usnesení nabylo právní moci již dne 10. 1. 2012, byť je na něm nesprávně vyznačena právní moc až dnem 25. 1. 2012.

Jak také evidentní, že tentýž soud stížností pro porušení zákona napadeným rozsudkem ze dne 9. 8. 2011, sp. zn. 1 T 82/2011, uznal obviněného J. T. vinným přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, jehož se měl dopustit právě jednáním, jímž mařil výkon trestu domácího vězení, uloženého mu rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě ze dne 25. 5. 2010 ve věci pod sp. zn. 2 T 59/2010, a za tento trestný čin (a další trestnou činnost) mu uložil úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou let a deseti měsíců.

Z výše již citovaného znění § 61 odst. 1, 2 tr. zákoníku se přitom podává, že v případě, že byl zmařen výkon uloženého trestu domácího vězení (popřípadě jeho části), soud nařídí výkon celého náhradního trestu odnětí svobody. Nejvyšší soud má za to, že s ohledem na tuto zákonnou úpravu výslovně postihující mařící jednání pachatele je vyloučeno, aby toto jeho jednání, které samo o sobě nenaplnuje znaky skutkové podstaty žádného jiného trestného činu, bylo možno posuzovat jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku s tím, že ze strany obviněného jde o jednání, kterým došlo ke zmaření výkonu nebo účelu trestu domácího vězení. Jestliže zákon v souvislosti s výkonem určitého druhu trestu výslovně stanoví důsledky („sankci“) pro případ, že pachatel uložený trest v určené lhůtě zaviněně nevykonává nebo zaviněně porušuje z něj vyplývající povinnosti či stanovené podmínky, popřípadě i jinak se dopouští jednání mařícího jeho výkon (srov. např. ustanovení § 69 odst. 2, 3 tr. zákoníku ohledně náhradního trestu odnětí svobody v případě peněžitého trestu, ustanovení § 65 tr. zákoníku o přeměně trestu obecně prospěšných prací a dále i současné znění ustanovení § 61 tr. zákoníku o přeměně trestu domácího vězení v trest odnětí svobody), pak nelze zároveň vyvozovat jeho trestní odpovědnosti za toto mařící jednání pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku. I když obviněný, kterému byl uložen trest domácího vězení, mařil výkon tohoto trestu např. tím, že se ve stanovené době nezdržoval v určeném obydlí, nemohl již tím-

to samotným mařícím jednáním zmařit výkon trestu domácího vězení a dopustit se tak jednání uvedeného v § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku o trestném činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, neboť v takovém případě trestní zákoník upravuje postupy, jimiž se zajišťuje jiný způsob provádění dalšího výkonu tohoto trestu. U trestu domácího vězení jde o rozhodnutí podle § 61 tr. zákoníku o jeho přeměně v trest odnětí svobody, resp. podle úpravy účinné do 30. 11. 2011 o nařízení náhradního trestu odnětí svobody.

Nejvyšší soud ve shodě s podanou stížností pro porušení zákona dospěl k závěru, že pokud Okresní soud v Havlíčkově Brodě rozsudkem ze dne 9. 8. 2011, sp. zn. 1 T 82/2011, uznal obviněného vinným pod bodem IX) trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, porušil v tomto ustanovení zákon v neprospěch obviněného J. T.

Naproti tomu nelze v daném případě konstatovat porušení zákona v ustanovení § 61 odst. 1, 2 tr. zákoníku, na které ministr spravedlnosti v podané stížnosti poukazoval, když uvedené ustanovení soud v posuzované věci vůbec neaplikoval, a aplikovat ani nemohl. Toto ustanovení se vztahuje na rozhodování o přeměně trestu domácího vězení v trest odnětí svobody, resp. do 30. 11. 2011 na rozhodování o nařízení náhradního trestu odnětí svobody. O nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody z důvodu maření výkonu trestu domácího vězení bylo totiž rozhodnuto v jiné než v posuzované trestní věci, a to ve věci vedené u Okresního soudu v Havlíčkově Brodě pod sp. zn. 2 T 59/2010 usnesením ze dne 20. 12. 2011, jež nabylo právní moci dne 10. 1. 2012. Toto usnesení však nebylo podanou stížností pro porušení zákona napadeno.

Stejně tak Nejvyšší soud neshledal důvodu k vyslovení porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. v řízení, jež předcházelo napadenému rozhodnutí, resp. jeho napadené části. Ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. upravuje postup orgánů činných v trestním řízení při zjišťování skutkového stavu věci a při hodnocení důkazů. Pokud však pochybení soudu nespočívá v porušení postupu předpokládaného v tomto ustanovení, když soud provedl všechny důkazy potřebné pro své rozhodnutí a po jejich zhodnocení z nich vyvodil odpovídající skutkové závěry, avšak jeho pochybení spočívá v nesprávném právním závěru vztahujícím se k vyslovení viny obviněného J. T. přečinem maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, a nikoli ve zjištění skutkových okolností, nelze dovést porušení zákona v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř.

Nejvyšší soud proto z důvodů výše uvedených vyslovil podle § 268 odst. 2 tr. ř., že napadeným rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě byl v neprospěch obviněného J. T. porušen zákon v ustanovení § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadený rozsudek ohledně výroku o vině obviněného J. T. v bodu IX) rozsudku a v celém výroku o trestu u něj zrušil, a současně zrušil ohledně tohoto obvině-

ného všechna další rozhodnutí na tuto zrušenou část rozsudku obsahově navazující, pokud touto změnou pozbyla svého podkladu.

Protože ve věci není třeba provádět další dokazování, její skutková stránka je správně vymezena předchozím rozhodnutím okresního soudu, Nejvyšší soud s ohledem na výše uvedené právní závěry sám rozhodl podle § 271 odst. 1 tr. ř. tak, že obviněného J. T. podle § 226 písm. b) tr. ř. zprostil obžaloby, která ho vinila z jednání popsaného ve výroku tohoto rozsudku, v němž byl spatřován trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. f) tr. zákoníku, ve znění účinném do 30. 11. 2011, protože z důvodů výše již blíže rozvedených se nejedná o trestný čin.

Vzhledem k tomu, že tímto rozsudkem Nejvyššího soudu došlo u obviněného J. T. ke zrušení celého výroku o trestu a způsobu jeho výkonu, když naopak zůstaly nedotčeny ostatní výroky o vině obviněného J. T., které ostatně ani nebyly podanou stížností ministra spravedlnosti napadeny, rozhodl Nejvyšší soud u obviněného o uložení trestu za zbývající trestnou činnost, kterou byl uznán vinným napadeným rozsudkem Okresního soudu v Havlíčkově Brodě.

S ohledem na to, že již okresní soud se při ukládání trestu obviněnému J. T. v zásadě správně řídil hledisky vyplývajícími z ustanovení § 39 až 42 tr. zákoníku a na základě toho mu uložil podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku za použití § 43 odst. 1 tr. zákoníku úhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou let a deseti měsíců, tak Nejvyšší soud může v podrobnostech odkázat na v tomto směru učiněné závěry okresního soudu. S přihlédnutím k rozsahu zúžení viny obviněného, když obviněný byl zproštěn obžaloby pro přečin maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání, a posouzení závažnosti tohoto trestného činu ve vztahu ke zbývající trestné činnosti, ohledně níž zůstal u obviněného nedotčen výrok o vině, Nejvyšší soud uložil obviněnému nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání dvou roků a osmi měsíců (tj. trest odnětí svobody o dva měsíce kratšího trvání než mu uložil okresní soud). Tento trest byl vyměřen podle zásad pro ukládání úhrnného trestu uvedených v ustanovení § 43 odst. 1 tr. zákoníku, tedy zhruba v polovině trestní sazby stanovené u nejpřísněji trestného přečinu krádeže podle § 205 odst. 3 tr. zákoníku.

V souladu s ustanovením § 56 odst. 2 písm. b) tr. zákoníku jej pro výkon trestu odnětí svobody zařadil do věznice s dozorem. V tomto směru Nejvyšší soud napravil pochybení okresního soudu, který při rozhodování o způsobu výkonu trestu odnětí svobody aplikoval neexistující ustanovení „§ 39a odst. 3 tr. zákoníku“. Pokud snad měl okresní soud na mysli ustanovení § 39a odst. 3 tr. zák., tak je třeba připomenout, že ke spáchání veškeré posuzované trestné činnosti došlo až po 1. 1. 2010, tedy za účinnosti nového trestního zákoníku. Ostatně obviněný byl také ohledně všech skutků uznán vinným trestnými činy podle trestního zákoníku. Použití dřívějšího trestního zákona, tj. trestního zákona účinného před spácháním trestného činu, který v době spáchání činu již pozbyl účinnos-

---

ti, v posuzované věci nepřicházelo vůbec v úvahu a jeho aplikace neodpovídá pravidlům pro posuzování časové působnosti trestních zákonů (srov. § 2 a 3 tr. zákoníku).

V souvislosti s výrokem o zrušení všech obsahově navazujících rozhodnutí, jež na základě tohoto rozsudku Nejvyššího soudu pozbyla svého podkladu, je třeba upozornit, že došlo mimo jiné též ke zrušení usnesení Okresního soudu Brno-venkov, ze dne 5. 3. 2013, sp. zn. 1 PP 41/2013, jež téhož dne nabylo právní moci a kterým byl obviněný J. T. podmíněně propuštěn z výkonu trestu odnětí svobody uloženého mu v této věci. Proto bude nutno znovu rozhodnout o původní žádosti obviněného o podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody ze dne 30. 1. 2013 (č. 1. 1 spisu Okresního soudu Brno-venkov, sp. zn. 1 PP 41/2013), o níž v důsledku tohoto rozsudku Nejvyššího soudu nebylo rozhodnuto, a zůstala tak nevyřízena. Podle Nejvyššího soudu k takovému rozhodnutí bude funkčně příslušným soudem Okresní soud Brno-venkov, který výše již citovaným, a tímto rozsudkem zrušeným, usnesením rozhodoval o této žádosti obviněného. Ostatně tento soud v případě opětovného podmíněného propuštění obviněného bude sledovat způsob jeho života během zkušební doby podmíněného propuštění.

Nejvyšší soud v tomto směru pro úplnost připomíná, že vyhověl stížnosti pro porušení zákona podané ve prospěch obviněného a rozhodl v jeho prospěch, a proto v dalším řízení nemůže dojít ke zhoršení jeho postavení ve srovnání se stavem založeným před tímto rozhodnutím Nejvyššího soudu (§ 273 tr. ř.).

I. Lékař nebo jiný zdravotník je povinen podle § 51 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů, zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb. Informace, které podléhají povinnosti mlčenlivosti podle citovaného ustanovení zákona o zdravotních službách, je nutné pro trestní stíhání vyžadovat se souhlasem soudu postupem podle § 8 odst. 5 tr. ř. pouze tehdy, když se na trestný čin nevztahuje oznamovací povinnost podle § 368 tr. zákoníku.

II. Nahrávka telefonického rozhovoru mezi poškozeným a zaměstnancem zdravotnického operačního střediska může být důkazem ve smyslu § 89 odst. 2 tr. ř. V případě, že se k trestnímu stíhání pachatele nevyžaduje souhlas poškozeného, není ani použitelnost tohoto důkazu podmíněna jeho souhlasem, byť by se obsah předmětného záznamu dotýkal informací o jeho zdravotním stavu, které jsou jinak součástí práva na ochranu soukromého života. Dosažení účelu trestního řízení může být totiž spojeno s nezbytným zásahem do osobnostních práv poškozeného (např. do jeho práva rozhodnout podle vlastního uvážení o zpřístupnění uvedených informací) za předpokladu, že to vyžaduje veřejný zájem na objasnění trestného činu a na potrestání jeho pachatele (zejména jde-li o zájem na ochraně života a zdraví). Tento zásah však nesmí být v rozporu s principem proporcionality.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 10. 2012,
sp. zn. 7 Tdo 1116/2012)

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněné I. B. proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. 3. 2012, sp. zn. 5 To 25/2012, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci pod sp. zn. 29 T 7/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci ze dne 29. 11. 2011, sp. zn. 29 T 7/2011, byla obviněná I. B. uznána vinnou pokusem zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 140 odst. 1 tr. zákoníku a odsouzena podle § 140 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody na třináct let, pro jehož výkon byla podle § 56 odst. 2 písm. d) tr. zákoníku zařazena do věznice se zvýšenou ostrahou. Navíc bylo obviněné podle § 99 odst. 2 písm. b), odst. 4 tr. zákoníku uloženo protialkoholní ambulantní ochranné léčení. Výrokem podle § 229 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto o uplatněném nároku na náhradu škody.

Skutek spočíval podle zjištění Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci v podstatě v tom, že obviněná dne 6. 12. 2010 kolem 18.20 hodin ve V., J. 1196, v bytě č. 11, po předchozím požití alkoholických nápojů záměrně napadla poškozeného D. L. dvěma údery kuchyňským nožem o délce čepele minimálně 11 cm, které vedla proti levé polovině hrudníku poškozeného, způsobila mu tak dvě bodnožezné rány podrobně popsané ve výroku o vině, přičemž tato zranění vyžadovala operační revizi s hospitalizací do 8. 12. 2010 a další léčení v trvání sedmi až deseti dnů. Podle zjištění Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci obviněná mohla poškozenému reálně přivodit i další podstatně závažnější poranění, které mohlo vést k úmrtí poškozeného v důsledku vykrvácení či jiných potíží, k čemuž nedošlo zejména proto, že nůž při jednom z úderů byl při průniku tělem poškozeného zastaven tuhou tkání hrudní stěny.

Odvolání obviněné směřující proti výroku o vině bylo usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 21. 3. 2012, sp. zn. 5 To 25/2012, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Obviněná podala prostřednictvím obhájce v zákonné lhůtě dovolání proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci. Výrok o zamítnutí odvolání napadla s odkazem na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. b), g) tr. ř. V mezích dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. namítla podjatost, pro kterou podle jejího názoru byl z rozhodování vyloučen předseda senátu Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci. V mezích dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. neuplatnila žádnou relevantní námitku, neboť s tímto dovolacím důvodem spojila pouze výhrady proti skutkovým zjištěním soudů, konkrétně proti zjištění, že je osobou totožnou s pachatelem činu, přičemž vyjádřila názor, že toto zjištění se zakládá na procesně nepoužitelných důkazech. Obviněná se dovoláním domáhala toho, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí obou soudů a aby ji zprostil obžaloby.

Nejvyšší soud shledal, že z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. b) tr. ř. je dovolání zjevně neopodstatněné a že z hlediska dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. bylo podáno z jiného důvodu, než je uveden v § 265b tr. ř.

Především pokládá Nejvyšší soud za nutné připomenout, že dovolání není žádný další běžný opravný prostředek v procesu trestního řízení. Jde o mimořádný opravný prostředek, který na rozdíl od odvolání není možné podat z jakéhokoli důvodu, ale v dané věci jen z některého z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. a) až 1) tr. ř. Podat dovolání z jiného důvodu je vyloučeno. Přitom nestačí deklarovat zákonný dovolací důvod jen formálním odkazem na některé z těchto ustanovení. Zároveň je nutné, aby uplatněné námitky odpovídaly zákonnému dovolacímu důvodu také svým obsahem.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Obviněná neuplatnila žádnou námitku v tom smyslu, že by skutková zjištění Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci nenaplnňovala znaky pokusu zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Pouze takto koncipované námitky by odpovídaly dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Obviněná spojila s tímto dovolacím důvodem v celém rozsahu výlučně jen skutkové námitky týkající se skutkového zjištění, že byla osobou totožnou s pachatelem napadení poškozeného. Tím se dovolání obviněné ocitlo mimo zákonný dovolací důvod. Obviněná sice tento dovolací důvod formálně deklarovala, ale jinak uplatnila pouze námitky, které mu svým obsahem neodpovídají a nejsou pod něj podřaditelné.

Do skutkových zjištění soudů prvního a druhého stupně Nejvyšší soud zásadně nezasahuje. Učinit tak může jen zcela výjimečně, odůvodňuje-li to extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy. V takovém případě je totiž třeba dát průchod ústavně garantovanému základnímu právu obviněného na spravedlivý proces. Extrémní rozpor mezi skutkovými zjištěními soudů a provedenými důkazy je dán zejména tehdy, když skutková zjištění soudů nemají obsahovou spojitost s důkazy, když skutková zjištění soudů nevyplývají z důkazů při žádném z logicky přijatelných způsobů jejich hodnocení, když skutková zjištění soudů jsou opakem toho, co je obsahem důkazů, na jejichž podkladě byla tato zjištění učiněna, apod. Zmíněný rozpor může nastat i v případě, že skutková zjištění soudů jsou založena na úkonech, které jsou zatíženy tak závažnými vadami, že tyto úkony nelze použít jako důkaz, a buď tu nejsou žádné další důkazy anebo zbývající důkazy nepostačují k tomu, aby jen na jejich podkladě obstála skutková zjištění soudů.

Mezi skutkovými zjištěními Krajského soudu v Ostravě – pobočka v Olomouci, z nichž v napadeném usnesení vycházel také Vrchní soud v Olomouci, na straně jedné a provedenými důkazy na straně druhé rozhodně není žádný extrémní rozpor. Takový rozpor nevyvstává ani v důsledku namítané nepoužitelnosti některých důkazů.

Podstatou důkazní situace bylo v dané věci to, že obviněná popírala jakékoli napadení poškozeného a že poškozený v postavení svědka jako druh obviněné v přípravném řízení využil svého práva odepřít výpověď a nevypovídal a v hlavním líčení nakonec vypovídal, avšak neusvědčoval obviněnou. Zjištění, že obviněná byla osobou, která napadla poškozeného, soudy vyvodily z jiných důkazů, jimiž byly především svědecké výpovědi zdravotnických pracovníků záchranné služby, kterou telefonicky přivolal poškozený, a svědecké výpovědi policistů zasahujících na místě činu. Tito svědkové potvrdili, že poškozený se na místě, kde kromě obviněné a poškozeného nikdo jiný nebyl, před nimi vyjadřoval tak, že za pachatelku útoku označoval obviněnou.

Obviněná v dovolání namítala nepoužitelnost svědeckých výpovědí zdravotnických pracovníků proto, že byli vázáni mlčenlivostí podle § 55 odst. 2

písm. d) zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů, a že pro jejich výslech nebyly splněny podmínky ustanovení § 8 odst. 5 tr. ř. V tomto ohledu obviněná odkazovala na právní názor Ústavního soudu vyslovený v nálezu ze dne 18. 12. 2006, sp. zn. I. ÚS 321/06. Těmto námitkám Nejvyšší soud nemohl přisvědčit.

Povinnost mlčenlivosti pracovníků ve zdravotnictví byla v době trestního stíhání obviněné upravena v ustanovení § 55 odst. 2 písm. d) zákona č. 20/1966 Sb. (ve znění pozdějších předpisů), podle něhož každý zdravotnický pracovník byl povinen zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dověděl při výkonu svého povolání, s výjimkou případů, kdy skutečnost sděloval se souhlasem ošetřované osoby. V citovaném ustanovení bylo zároveň stanoveno, že povinnost oznamovat určité skutečnosti uložená zdravotnickým pracovníkům zvláštním právním předpisem tím není dotčena. Na okraj lze poznamenat, že s účinností od 1. 4. 2012 je zachování mlčenlivosti v souvislosti se zdravotními službami upraveno ustanovením § 51 odst. 1 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách). Podle tohoto ustanovení je poskytovatel zdravotních služeb povinen zachovat mlčenlivost o všech skutečnostech, o kterých se dozvěděl v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb. Přitom za porušení povinné mlčenlivosti se podle § 51 odst. 2 písm. d) zákona o zdravotních službách nepovažuje sdělování údajů nebo jiných skutečností pro potřeby trestního řízení způsobem stanoveným předpisy upravujícími trestní řízení a sdělování údajů nebo jiných skutečností při plnění zákonem uložené povinnosti překazit nebo oznámit spáchání trestného činu.

Pro posouzení věci je rozhodný stav podle zákona č. 20/1966 Sb. (ve znění účinném v době rozhodování soudů). Pokud byli svědkové z okruhu zdravotnických pracovníků záchranné služby vyslýcháni v přípravném řízení, bylo tomu tak za situace, kdy obviněná byla stíhána pro pokus zločinu těžkého ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 145 odst. 1, odst. 2 písm. g) tr. zákoníku. Takto byla také podána obžaloba, avšak Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci při nařízení hlavního líčení upozornil postupem podle § 190 odst. 2 tr. ř. obviněnou a další osoby, kterým doručoval obžalobu, na možnost právního posouzení skutku jako pokusu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Lze tedy konstatovat, že hlavní líčení, v němž byli svědkové z okruhu zdravotnických pracovníků záchranné služby opět vyslýcháni, se konalo za situace, kdy obviněná byla stíhána pro pokus zločinu vraždy podle § 21 odst. 1 tr. zákoníku, § 140 odst. 1 tr. zákoníku. Jak zločin těžkého ublížení na zdraví podle § 145 tr. zákoníku, tak zločin vraždy podle § 140 tr. zákoníku jsou trestnými činy, na které se vztahuje oznamovací povinnost, jejíž nesplnění je trestným činem neoznámení trestného činu podle § 368 odst. 1 tr. zákoníku. Vzhledem k ustanovení § 111 tr. zákoníku se oznamovací povinnost vztahuje i na nedokonaná stadia trestného činu, tj. na přípravu a pokus. Podle § 368 odst. 3

tr. zákoníku oznamovací povinnost podle § 368 odst. 1 tr. zákoníku nemá advokát nebo jeho zaměstnanec, který se dozví o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem advokacie nebo právní praxe, a dále duchovní registrované církve a náboženské společnosti s oprávněním k výkonu zvláštních práv, dozví-li se o spáchání trestného činu v souvislosti s výkonem zpovědního tajemství nebo v souvislosti s výkonem práva obdobného zpovědnímu tajemství. Z toho, že mezi osobami vyňatými z oznamovací povinnosti podle § 368 odst. 1 tr. zákoníku není uveden lékař ani jiný zdravotnický pracovník, jasně vyplývá, že tyto osoby mají oznamovací povinnost podle § 368 odst. 1 tr. zákoníku a že jejich povinnost mlčenlivosti je prolomena oznamovací povinností podle citovaného ustanovení. Pokud se na zdravotnické pracovníky záchranné služby v dané věci vztahovala oznamovací povinnost ohledně činu, který byl kladen za vinu obviněné, pak z toho logicky vyplývá, že ohledně okolností tohoto činu, byť se o nich dověděli při výkonu svého povolání, mohli být vyslýcháni a mohli vypovídat jako svědkové bez jakýchkoli dalších podmínek.

Argumentace nálezem Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2006, sp. zn. I. ÚS 321/06, je ve vztahu k posuzovanému případu nepřiléhavá. Právní názor Ústavního soudu ohledně mlčenlivosti zdravotnických pracovníků a ohledně nutnosti dodržení postupu podle § 8 odst. 5 tr. ř., pokud mají být vyslýcháni jako svědci o okolnostech, na které se vztahuje povinnost mlčenlivosti, byl vysloven v kauze, v níž byl obviněný stíhán pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 tr. zák. (zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů). Tento trestný čin ovšem nebyl uveden mezi trestnými činy, na které se vztahovala oznamovací povinnost podle tehdy účinného ustanovení § 168 odst. 1 tr. zák. Povinnost mlčenlivosti zdravotnických pracovníků ve věci, v níž rozhodoval Ústavní soud, tedy nebyla dotčena oznamovací povinností podle § 168 odst. 1 tr. zák., a proto bylo možné vyslýchat je jako svědky o okolnostech, na které se vztahovala povinnost mlčenlivosti, pouze za předpokladu, že byly splněny podmínky ustanovení § 8 odst. 5 tr. ř.

Je tedy zřejmé, že v posuzované věci obviněné I. B. nebyly výsledky svědků z okruhu zdravotnických pracovníků záchranné služby vadně provedenými úkony a že výpovědi těchto svědků byly použitelné jako důkaz.

Soudy považovaly za usvědčující důkaz také obsah záznamu telefonického hovoru mezi poškozeným a záchrannou službou, jejíž pomoc si poškozený přivolal prostřednictvím telefonu. Obviněná namítala, že poškozený nedal souhlas k použití tohoto záznamu, označila tento důkaz za nepoužitelný a odkázala na náleze Ústavního soudu ze dne 13. 9. 2006, sp. zn. I. ÚS 191/05. V tomto nálezu, kterým bylo rozhodnuto v civilní kauze týkající se ochrany osobnosti, Ústavní soud vyslovil právní názor, že „magnetofonový záznam telefonického hovoru fyzických osob je záznamem projevů osobní povahy hovořících osob a takový záznam může proto být použit (i jako důkaz v občanském soudním řízení) zásad-

ně jen se svolením fyzické osoby, která byla účastníkem tohoto hovoru“. V posuzovaném případě obviněné I. B. však nešlo o skrytě pořízený záznam soukromého telefonického hovoru dvou fyzických osob, jak tomu bylo v kauze, v níž rozhodl Ústavní soud citovaným nálezem. Poškozený D. L. se telefonicky obrátil na záchranou službu se žádostí o pomoc, přičemž sdělil údaje o svém zranění a o tom, kdo mu ho způsobil. Obrátil se tedy na veřejnou instituci, o které musel z povahy věci předpokládat, že hovor zaznamenává již proto, aby měla podklad k příslušnému zásahu či jinému opatření. Vezme-li se za tohoto stavu v úvahu, že na jedné straně stojí ústavně garantované právo poškozeného na ochranu soukromého života, které zahrnuje i právo rozhodnout podle vlastního uvážení o zpřístupnění skutečností z jeho soukromí, a že na druhé straně stojí veřejný zájem na objasnění trestného činu, který spadá do kategorie zvláště závažných zločinů, a na potrestání jeho pachatele, pak je třeba připustit, že dosažení účelu trestního řízení může být spojeno s nezbytným zásahem do osobnostních práv poškozeného jako jiné osoby, než proti které se řízení vede. Tento zásah však nesmí být v rozporu s principem proporcionality. Takový rozpor v dané věci není. Trestní stíhání obviněné bylo možné vést i proti vůli poškozeného. Negativní vztah poškozeného k trestnímu stíhání obviněné zásadně nemohl být důvodem nepřípustnosti získávání nezbytných informací o jeho zdravotním stavu konkretizovaných údaji o jeho zranění a o tom, kdo mu ho způsobil. Poškozený může zcela samostatně rozhodovat pouze o zájmech, které se týkají jen jeho, ale nemůže sám rozhodovat o zájmech, které se týkají společnosti jako celku. Potřeba ochrany života a zdraví je evidentně celospolečenským zájmem, který se uplatňuje prostřednictvím trestního řízení. Pokud by mělo být dokazování v trestním řízení limitováno tím, že obsah telefonického hovoru, jímž poškozený volal záchranou službu, by jako důkaz byl použitelný jen se souhlasem poškozeného, pak by to vedlo jednak k nepřiměřenému posílení pozice poškozeného jako strany trestního řízení, jednak k významnému ztížení objektivního zjištění skutkového stavu věci. Použití důkazu, kterým byl záznam telefonického hovoru, při němž poškozený D. L. volal záchranou službu, bylo vedeno legitimním účelem, tj. potřebou náležitěho objasnění skutkového stavu ve věci zvláště závažného zločinu. Zároveň nešlo o žádný nepřiměřený zásah, což je zřejmé z povahy instituce, na kterou se poškozený obrátil, a z obsahu informací, které při hovoru sdělil. Nejvyšší soud proto dospěl k závěru, že záznam telefonického volání poškozeného na záchranou službu nebyl nepoužitelný důkaz, a vycházel v tomto směru z nálezu Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2006, sp. zn. I. ÚS 321/06 (viz bod V. odůvodnění nálezu).

Za uvedeného stavu nejsou námitky obviněné proti použitelnosti některých důkazů dovolacím důvodem. Zbývá dodat, že dovolacím důvodem není ani další polemika obviněné s důkazy, se skutkovými zjištěními soudů a se způsobem, jímž soudy hodnotily důkazy. Dovolání obviněné v části, v níž bylo podáno

Č. 5

s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je dovoláním podaným z jiného než zákonného dovolacího důvodu.

Nejvyšší soud proto zjevně neopodstatněné dovolání obviněné I. B. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Mimořádnost snížení trestu odnětí svobody ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku musí spočívat v takových okolnostech případu nebo poměrech pachatele, které jsou alespoň v nějakém směru neobvyklé a výjimečné do té míry, že ani trest na samé dolní hranici trestní sazby není způsobilý vyjádřit jejich význam. Pokud jde o výrazně nepřiměřenou délku řízení, je možné dosáhnout její kompenzace především prostřednictvím § 58 odst. 1 tr. zákoníku, neboť taková délka řízení má povahu okolnosti případu podle tohoto ustanovení. Přitom pojem „okolnosti případu“ podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku nelze ztotožňovat s pojmem „okolnosti, za kterých byl čin spáchán,“ podle § 39 odst. 2 tr. zákoníku. Vzhledem k tomu, že § 39 odst. 3 tr. zákoníku ukládá soudu přihlédnout při stanovení druhu a výměry trestu mimo jiné k době, která uplynula od spáchání trestného činu, a k délce trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu, je třeba výrazný časový odstup od spáchání činu a nepřiměřenou délku řízení považovat za skutečnosti, které odpovídají zákonnému znaku „okolnosti případu“ obsaženému v § 58 odst. 1 tr. zákoníku.

Ke kompenzaci nepřiměřené délky řízení je subsidiárně určen také institut zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů, který se uplatní v tom případě, že kompenzace poskytnutá v rámci trestního řízení, v němž došlo k nedůvodným průtahům, není dostačující.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 6. 2012,
sp. zn. 7 Tdo 303/2012)

Nejvyšší soud rozhodl o dovoláních podaných obviněnými Ing. O. S., Ing. M. Š. a nejvyšším státním zástupcem v neprospěch těchto obviněných proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 4 To 47/2011, v trestní věci vedené u Krajského soudu v Hradci Králové pod sp. zn. 4 T 14/2006, tak, že z podnětu dovolání obviněných podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. ohledně těchto obviněných zrušil rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 4 To 47/2011, pokud jím byl v rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. 4 T 14/2006, ponechán nedotčen výrok o náhradě škody, a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. 4 T 14/2006, ve výroku o náhradě škody. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené části rozsudků obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Sám ve věci rozhodl tak, že podle § 265m odst. 2 tr. ř. s přiměřeným užitím ustanovení § 265 tr. ř. se obchodní společnost B. S. C., s. r. o., se sídlem O., L. 1246, s nárokem na náhradu

škody směřujícím proti obviněným Ing. O. S. a Ing. M. Š. odkazuje na řízení ve věcech občanskoprávních. Dovolání nejvyššího státního zástupce podané ohledně obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š. podle § 265j tr. ř. zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 19. 10. 2010, sp. zn. 4 T 14/2006, byli obviněni Ing. O. S. a Ing. M. Š. jako spolupachatelé podle § 23 tr. zákoníku společně s obviněnými Ing. J. K., Ing. L. Š. a M. K. uznáni vinnými zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. a), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku dílem dokonaným a dílem ve stadiu pokusu podle § 21 tr. zákoníku a odsouzeni podle § 209 odst. 5 tr. zákoníku každý k restituci svobody na pět let se zařazením do věznice s dozorem podle § 56 odst. 3 tr. zákoníku. Dále bylo rozhodnuto o náhradě škody tak, že podle § 228 odst. 1 tr. ř. jsou všichni obviněni povinni společně a nerozdílně zaplatit obchodní společnosti B. S. C., s. r. o., O., částku 125 979 270 Kč a že podle § 229 odst. 2 tr. ř. se uvedená obchodní společnost se zbytkem nároku na náhradu škody odkazuje na řízení ve věcech občanskoprávních.

Skutek spočíval podle zjištění Krajského soudu v Hradci Králové v podstatě v tom, že obviněný Ing. O. S. jako vedoucí odboru informační soustavy a hlavní účetní býv. státního podniku R. N., společník a jednatel obchodní společnosti Z., spol. s r. o., N., jednatel obchodní společnosti P. L., spol. s r. o., P., a jako fyzická osoba vystupující vůči obchodní společnosti R., a. s., N., pod označením „Sdružení věřitelů“ a obviněný Ing. M. Š. jako ředitel býv. státního podniku R. N., předseda představenstva a generální ředitel obchodní společnosti R., a. s., N., a společník dceřiné obchodní společnosti Z., spol. s r. o., N., společně s obviněným Ing. J. K. jako ekonomickým ředitelem býv. státního podniku R. N., později ekonomickým ředitelem a členem představenstva obchodní společnosti R., a. s., N., a společníkem dceřiné obchodní společnosti Z., spol. s r. o., N., obviněným Ing. L. Š. jako vedoucím ekonomického plánování obchodní společnosti R., a. s., N., společníkem a jednatelem dceřiné obchodní společnosti Z., spol. s r. o., N., a společníkem a jednatelem obchodní společnosti P. L., spol. s r. o., P., a obviněným M. K. jako zástupcem subjektu podnikajícího na základě živnostenského listu pod obchodním názvem M. T. R. n. L., společníkem a jednatelem obchodní společnosti M. K. T., spol. s r. o., R. n. L., a společníkem obchodní společnosti I. M. C. e. – i., s. r. o., P. 7, v souvislosti s privatizací státního podniku R. N. a v souvislosti s jednáním se zahraničním investorem o odkoupení akcií vznikající obchodní společnosti R., a. s., N., po vzájemné dohodě a po zapojení fiktivně zřízené, ovšem právně ani fakticky neexistující obchodní společnosti A. C., s. r. o., P. 7, se záměrem ve svůj prospěch a ve prospěch dalších právnických a fyzických osob odčerpát z obchodní společnosti R., a. s., N., částku ve výši 5 600 000 DEM, tj. 98 368 400 Kč, poskytnutou dne 20. 10. 1993 obchod-

ní společnosti R., a. s., N., zahraniční společností za odprodané akcie, dále se záměrem zajistit si pravidelné a postupné odčerpávání značných finančních částek z prostředků obchodní společnosti R., a. s., N. a zakrýt toto odčerpávání finančních prostředků zorganizovali zpracování fiktivních smluv a dalších dokladů předstírajících obchodně právní vztahy zavazující obchodní společnost R., a. s., N., k peněžitému plnění a za tím účelem v letech 1991 – 1994 v N., P. a P. podepsali fiktivní smlouvy a další navazující doklady specifikované ve výroku o vině pod body a) až p) s tím, že tímto jednáním způsobili obchodní společnosti R., a. s., N. (od 13. 1. 2000 R-T., a. s., N.), resp. jejímu právnímu nástupci obchodní společnosti B. S. C., s. r. o., O., škodu ve výši 125 979 270 Kč, přičemž dále hrozilo způsobení škody ještě ve výši 128 744 000 Kč.

O odvoláních, která podali obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. proti výroku o vině a dalším výrokům, bylo rozhodnuto rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 9. 2011, sp. zn. 4 To 47/2011. Podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 tr. ř. byl rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové zrušen ohledně těchto obviněných ve výroku o trestech a podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo znovu rozhodnuto tak, že obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. byli podle § 209 odst. 5 tr. zákoníku, § 58 odst. 1 tr. zákoníku odsouzeni každý k trestu odnětí svobody na jeden rok s tím, že podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku byl výkon trestu odnětí svobody každému z nich podmíněně odložen, podle § 82 odst. 1 tr. zákoníku byla každému z nich stanovena zkušební doba na jeden rok a podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku bylo každému z nich uloženo, aby podle svých sil nahradil škodu způsobenou trestným činem. Jinak zůstal rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové nedotčen.

Obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. prostřednictvím společného obhájce a nejvyšší státní zástupce ohledně obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š. podali v zákonné lhůtě dovolání proti rozsudku Vrchního soudu v Praze.

Obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. napadli rozsudek Vrchního soudu v Praze především proto, že jim byl ponechán beze změny výrok o jejich vině a výrok o jejich povinnosti k náhradě škody, a dále napadli i výrok o trestech. Odkázali na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Jejich námitky proti výroku o vině byly v mezích dovolacího důvodu jen v části, v níž vytkli, že výrok o vině je porušením zásady subsidiarity trestní represe zakotvené v § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Za dovolací důvod lze pokládat také námitky obou obviněných proti výroku o náhradě škody uplatněné z hlediska rozsahu náhrady v tom smyslu, že majetek poškozeného se nakonec naopak zvětšil nezávisle na tom, zda mu předtím vznikla škoda, a dále námitky obviněného Ing. O. S., že do rozsahu náhrady škody byla nesprávně zahrnuta částka 2 976 000 Kč, ohledně které došlo k zániku jeho závazku započtením, a že nárok na náhradu škody neměl být přiznán vzhledem k námitce promlčení, kterou obviněný Ing. O. S. uplatnil již před rozhodnutím Krajského soudu v Hradci Králové. Mimo rámec dovolacího důvodu obvinění uplatnili námitky proti skutkovým zjištěním, která se stala podkladem

výroku o vině, proti okruhu použitých důkazů, proti uloženým trestům z hlediska délky řízení, proti postupu řízení při podání obžaloby a při vyhlášení a vyhotovení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové a proti způsobu odůvodnění tohoto rozsudku. Obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. se dovoláními domáhali toho, aby Nejvyšší soud ohledně nich zrušil oba rozsudky a aby přikázal nové projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší státní zástupce podal dovolání v neprospěch obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š. Rozsudek Vrchního soudu v Praze napadl ve výroku o uložení trestů těmto obviněným. Odkázal na důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. Vytkl, že nebyly splněny podmínky pro to, aby obviněným byly uloženy tresty odnětí svobody pod dolní hranici sazby, a že Vrchní soud v Praze opřel své rozhodnutí o důvody, které nelze považovat za „okolnosti případu“ ani za „poměry pachatele“ ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Poukázal na závažnost spáchaného trestného činu, zejména na sofistikovaný způsob jeho provedení a na vysokou škodu, která nebyla reparována. Namítl, že Vrchní soud v Praze nesprávně aplikoval toto ustanovení, zvláště když obviněným uložil tresty snižené pod dolní hranici sazby dokonce v minimální výši, navíc s podmíněným odkladem jejich výkonu a s minimální délkou zkušební doby. Uvedl, že ke kompenzaci nepřiměřené délky řízení je především určen institut zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 13 odst. 1, § 31a zákona č. 82/1998 Sb. Nejvyšší státní zástupce se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek, aby zrušil také další obsahově navazující rozhodnutí a aby přikázal Vrchnímu soudu v Praze věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud z podnětu podaných dovolání, pokud se opíraly o námitky zakládající zákonné dovolací důvody, přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. napadený rozsudek i předcházející řízení a shledal, že dovolání obviněných jsou důvodná ve vztahu k rozhodnutí o náhradě škody a že dovolání nejvyššího státního zástupce není důvodné.

K dovolání nejvyššího státního zástupce

Podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. lze dovolání podat mimo jiné tehdy, jestliže obviněnému byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou zákonem na trestný čin, jímž byl uznán vinným.

Obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š. byli uznáni vinnými dílem dokonáním a dílem nedokonáním zločinem podvodu podle § 209 odst. 1, odst. 4 písm. a), odst. 5 písm. a) tr. zákoníku. Na tento trestný čin je v § 209 odst. 5 tr. zákoníku stanovena sazba odnětí svobody od pěti let do deseti let. Obviněným byly uloženy podmíněné tresty odnětí svobody ve výměře jednoho roku, tedy pod spodní hranicí zákonné trestní sazby. Stalo se tak podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Podle tohoto ustanovení má-li soud vzhledem k okolnostem případu nebo

vzhledem k poměrům pachatele za to, že by použití trestní sazby odnětí svobody trestním zákonem stanovené bylo pro pachatele nepřiměřeně přísné a že lze dosáhnout nápravy pachatele i trestem kratšího trvání, může snížit trest odnětí svobody pod dolní hranici sazby tímto zákonem stanovené.

Ustanovení § 58 tr. zákoníku je nazváno „Mimořádné snížení trestu odnětí svobody“. Z toho logicky vyplývá, že okolnosti případu nebo poměry pachatele musí být alespoň v nějakém směru neobvyklé a výjimečné do té míry, že ani trest na samé spodní hranici sazby není způsobilý vyjádřit jejich význam.

Námítky nejvyššího státního zástupce proti výroku o trestu, který byl uložen pod dolní hranici sazby, jsou podřaditelné pod ustanovení § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. pouze potud, pokud se v nich tvrdí, že uložení trestu pod dolní hranici sazby se neopírá o důvody spadající pod pojem „okolnosti případu“ nebo pod pojem „poměry pachatele“, obojí výjimečné v takové míře, že ani spodní hranice sazby nemůže vyjádřit jejich význam. S těmito námitkami lze souhlasit jen v tom, že důvody, které měl Vrchní soud v Praze k aplikaci ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku, nemají žádný vztah k pojmu „poměry pachatele“. Tyto důvody však lze zahrnout pod pojem „okolnosti případu“.

V posuzované věci se důvodem aplikace ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku stala nepřiměřeně dlouhá doba řízení, která byla podle Vrchního soudu v Praze porušením základního práva obviněných na projednání věci bez zbytečných průtahů (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), resp. práva na projednání věci v přiměřené lhůtě (čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod) s tím, že toto porušení bylo třeba kompenzovat zmírněním trestů oproti tomu, jak by jim byly uloženy, pokud by se o nich rozhodovalo v řízení nezátíženém průtahy. Podle Vrchního soudu v Praze byl zásah do uvedených práv obviněných tak závažný, že ho nemohlo kompenzovat ani uložení trestů na dolní hranici trestní sazby.

Jen přípravné řízení, zahájené v roce 1994 a ukončené podáním obžaloby dne 29. 7. 2004, trvalo deset let. Řízení před soudy do skončení trestního stíhání dne 8. 9. 2011 trvalo dalších sedm let. Veškeré průtahy jdou na vrub orgánů činných v trestním řízení. Obvinění na nich neměli vinu, zejména ne v podobě nějakého obstrukčního jednání či jiného svévolného ztěžování či dokonce maření průběhu řízení. Délka trestního stíhání dosahující sedmnácti let je sama o sobě extrémním případem. Trestní stíhání se týkalo složité materie a bylo vedeno proti pěti obviněným, avšak okruh dokazovaných skutečností a rozsah prováděných důkazů v podstatě nijak nevybočily z obvyklého rámce případů závažné majetkové kriminality v hospodářské činnosti obchodních společností. Komplikovanost věci ani rozsahem dokazování nelze délku řízení přesvědčivě vysvětlit či zdůvodnit. V této spojitosti je třeba poznamenat, že nebylo dotčeno jen základní právo obviněných na projednání věci bez zbytečných průtahů, resp. právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, ale také základní právo na ochranu před

neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života (čl. 10 odst. 2 Listiny základních práv a svobod), neboť obvinění byli po extrémně dlouhou a tudíž nepřipustnou dobu vystaveni traumatizujícímu vlivu probíhajícího trestního stíhání a nejistotě, která z toho vyplývala pro jejich soukromý a rodinný život.

Za tohoto stavu, kdy byla základní ústavně garantovaná práva obviněných dotčena extrémně nepřiměřenou délkou řízení, se Nejvyšší soud ztotožnil s Vrchním soudem v Praze v tom, že míru tohoto porušení základních práv není způsobitelný efektivně kompenzovat trest na dolní hranici sazby stanovené v § 209 odst. 5 tr. zákoníku. Jde o trest odnětí svobody ve výměře pěti let, který je ze zákona nepodmíněný. Takový trest není žádnou skutečnou kompenzací. Uvedený trest, byť za velmi závažnou trestnou činnost, pokud je uložen s odstupem sedmnácti let, je jen holou represí uplatněnou v situaci, v níž je vztah trestného činu a trestu zeslaben tak, že nepodmíněný trest odnětí svobody sotva může mít nějaký rozumný účel. Nic na tom nemění ani namítaná závažnost trestného činu včetně okolnosti, že nebyla reparována vysoká škoda způsobená trestným činem. Kompenzace nepřiměřené délky řízení je především ústavním postulátem, což vyplývá z toho, že jde o kompenzaci za zásah do ústavně garantovaných základních práv. Tomu musí být podřízen také výklad ustanovení § 58 odst. 1 tr. zákoníku, jehož prostřednictvím lze naznačené kompenzace dosáhnout. Proto pokud toto ustanovení váže mimořádné snížení trestu odnětí svobody pod dolní hranici sazby na „okolnosti případu“, lze mezi tyto okolnosti zařadit i mimořádně nepřiměřenou délku řízení. Pojem „okolnosti případu“ podle § 58 odst. 1 tr. zákoníku není totožný s pojmem „okolnosti, za kterých byl čin spáchán“ podle § 39 odst. 2 tr. zákoníku, a nutno také dodat, že jej nelze ztotožňovat s pojmem „případ“ ve smyslu § 12 odst. 2 tr. zákoníku. Vystává-li nutnost kompenzovat extrémně nepřiměřenou délku řízení, Nejvyšší soud považuje za plně přijatelné opřít mimořádné snížení trestu odnětí svobody o zákonné hledisko vymezené v § 58 odst. 1 tr. zákoníku jako „okolnosti případu“. Ostatně ustanovení § 39 odst. 3 tr. zákoníku výslovně ukládá soudu přihlídnout při stanovení druhu a výměry trestu mimo jiné k době, která uplynula od spáchání trestného činu, a k délce trestního řízení, trvalo-li nepřiměřeně dlouhou dobu. Není tedy důvodu vylučovat výrazný časový odstup od spáchání činu a nepřiměřenou délku řízení z okruhu skutečností, které spadají pod zákonný znak „okolnosti případu“ ve smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Pokud Vrchní soud v Praze zmínil také řádný život obviněných v době po spáchání činu, jde rovněž o jedno z dílčích hledisek pro ukládání trestu podle § 39 odst. 1 tr. zákoníku („chování pachatele po činu“). Proto lze způsob života obviněných v době po činu hodnotit v rámci okolností případu tak, že v dané věci nebrání mimořádnému snížení trestu pod dolní hranici sazby.

Vrchní soud v Praze rozhodl o mimořádném snížení trestů odnětí svobody pod dolní hranici sazby z důvodů, které odpovídaly „okolnostem případu“ ve

smyslu § 58 odst. 1 tr. zákoníku. Námitkám, které proti tomu uplatnil nejvyšší státní zástupce, nemohl Nejvyšší soud přisvědčit.

Nedůvodné jsou také námitky nejvyššího státního zástupce v tom smyslu, že ke kompenzaci nepřiměřené délky řízení je především určen institut zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 31a zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, ve znění pozdějších předpisů. Uvedený institut rozhodně není určen ke kompenzaci za nepřiměřenou délku řízení „především“, ale přichází v úvahu v tom případě, že kompenzace není poskytnuta v rámci řízení, v němž došlo k nedůvodným průtahům. Nejvyšší státní zástupce svými námitkami ve skutečnosti prezentoval názor, podle kterého lze v trestním řízení při přezkumu rozhodnutí pominout zjištěné pochybení, ponechat rozhodnutí bez nápravy a odkázat obviněného na institut zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle citovaného zákona. Tento názor pokládá Nejvyšší soud za nepřijatelný. K nápravě vad musí dojít primárně v řízení, v němž k nim došlo, neboť tím se naopak předchází odpovědnosti státu za újmu způsobenou vadným výkonem veřejné moci.

Další námitky nejvyššího státního zástupce, zvláště pokud se týkají výměry uložených trestů odnětí svobody, podmíněného odkladu jejich výkonu a délky zkušební doby, mají vztah jen k otázce přiměřenosti trestů, nejsou dovolacím důvodem a Nejvyšší soud k nim nepřihlížel.

Nejvyšší soud proto nedůvodné dovolání nejvyššího státního zástupce, podané ohledně obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š., podle § 265j tr. ř. zamítl.

K dovolání obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š.

Nejvyšší soud se zevrubně vypořádal i s dovolacími námitkami obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š. Konstatoval mimo jiné, že ačkoli soudy se velmi pečlivě vypořádaly s otázkou viny obviněných, při rozhodování o náhradě škody postupovaly naprosto nepřezkoumatelným způsobem a učinily závěry, které nelze akceptovat. Z velmi kusého a zcela nedostatečného odůvodnění rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové je patrné jen to, že náhrada škody byla přiznána právnímu nástupci poškozené obchodní společnosti R., a. s., N., ve výši korespondující s výší škody zjištěné ve výroku o vině. V rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové nejsou žádná zjištění, která by Nejvyššímu soudu umožňovala vypořádat se s namítanými důvody, pro které povinnost k náhradě škody neměla být obviněným uložena v uvedené výši, neboť tato výše byla podle jejich námitek dotčena okolnostmi, které nastaly po spáchání činu. Jde o námitku obviněných, že majetek poškozeného se i přes případné předchozí způsobení škody naopak zvětšil v souvislosti s ukončením leasingové smlouvy uvedené v bodě i) výroku o vině, dále o námitku obviněného Ing. O. S., že do výše 2 976 000 Kč jeho závazek zanikl cestou započtení. Vrchní soud v Praze jen povšechně označil výrok o náhradě škody za správný, aniž se rozsahem uložené povinnosti k náhra-

dě škody dále zabýval z hlediska námitek, které tento rozsah zpochybňovaly. Evidentně nepodložená je námitka obviněného Ing. O. S. týkající se promlčení nároku na náhradu škody. Poškozená obchodní společnost R., a. s., N., uplatnila nárok na náhradu škody podáním ze dne 19. 1. 1995 (č. 1. 920 až 924 spisového svazku IV), tedy z hlediska promlčecí doby včas (§ 263 odst. 3 zák. práce ve vztahu k obviněným, pokud byli její zaměstnanci, resp. § 106 odst. 1, 2 obč. zák. ve vztahu k obviněným, pokud nebyli její zaměstnanci). Jestliže již jednou takto uplatněný nárok na náhradu škody případně znovu uplatňovaly nástupnické obchodní společnosti, nemá to pro posouzení otázky promlčení žádný význam. Rozhodnutí o náhradě škody nicméně nemohlo obstát, protože se nevypořádalo s námitkami zpochybňujícími rozsah náhrady.

Nejvyšší soud pokládal za nutné připomenout, že soudy si náležitě neujasnily, podle kterého hmotně právního předpisu se náhrada škody posuzuje. Pouze nepřímo lze usuzovat, že soudy rozhodly o náhradě škody podle občanského zákoníku, byť to žádný z nich výslovně nekonstatoval. Aplikaci občanského zákoníku nasvědčuje to, že všem obviněným byla povinnost k náhradě škody uložena společně a nerozdílně. Jde o solidární odpovědnost za škodu podle § 438 odst. 1 obč. zák. Ve spise (č. 1. 1043 až 1050 spisového svazku IV) však jsou založeny manažerské smlouvy obviněných Ing. J. K., Ing. L. Š. a Ing. M. Š. uzavřené s poškozenou obchodní společností tak, že obvinění jsou v nich označeni jako „zaměstnanci“, což ukazuje na to, že vykonávali své manažerské funkce v pracovním poměru s poškozenou obchodní společností. Vyloučit nelze ani to, že v pracovním poměru u poškozené obchodní společnosti byl zaměstnán také obviněný Ing. O. S. Pokud obvinění skutečně měli postavení zaměstnanců poškozené obchodní společnosti, znamenalo by to, že škodu způsobili této společnosti při výkonu zaměstnání nebo v přímé souvislosti s ním. Z toho by pak vyplývalo, že za škodu odpovídají podle zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, účinného v době, kdy vznikla škoda. V takovém případě je právním základem odpovědnosti za škodu v případě obviněných, kteří byli zaměstnanci poškozené obchodní společnosti, ustanovení § 172 odst. 1 cit. zákona a rozsah náhrady se řídí ustanovením § 179 odst. 1 cit. zákona, přičemž podle § 179 odst. 5 cit. zákona přichází v úvahu pouze dělená odpovědnost obviněných, a nikoli solidární odpovědnost, kterou zákoník práce nepřipouští ani jako výjimku, a to bez ohledu na okolnost, že obvinění způsobili škodu jako spolupachatelé trestného činu. Z hlediska rozsahu, v němž bylo možné každému z obviněných uložit povinnost k náhradě škody, tedy nemůže výrok o náhradě škody obstát již proto, že všem obviněným byla tato povinnost uložena podle zásad solidární odpovědnosti, ačkoli to zřejmě bylo vyloučeno tím, že obvinění Ing. J. K., Ing. L. Š., Ing. M. Š. a Ing. O. S. jako zaměstnanci způsobili škodu zaměstnavateli zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním, takže vůči nim měla být uplatněna dělená odpovědnost.

Napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze, pokud jím byl ponechán nedotčen výrok o náhradě škody, a rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ve výroku o náhradě škody jsou rozhodnutími, která spočívají na „jiném nesprávném hmotně právním posouzení“ ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jak ho uplatnili obvinění Ing. O. S. a Ing. M. Š.

Nejvyšší soud proto z podnětu dovolání obviněných Ing. O. S. a Ing. M. Š. zrušil ohledně těchto obviněných jak napadený rozsudek Vrchního soudu v Praze, pokud jím zůstal nedotčen výrok o náhradě škody, tak rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ve výroku o náhradě škody. Současně Nejvyšší soud zrušil také všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad. Nakonec Nejvyšší soud odkázal obchodní společnost B. S. C., s. r. o., O., jako právního nástupce poškozené obchodní společnosti, s nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních. Pro meritorní rozhodnutí o náhradě škody neměl Nejvyšší soud v dosavadních zjištěních soudů prvního a druhého stupně potřebný podklad. Nepřicházelo v úvahu, aby Nejvyšší soud přikázal některému z nižších soudů nové projednání a rozhodnutí věci, protože za situace, kdy byl ponechán v právní moci výrok o vině a výrok o trestu, je vyloučeno konat další trestní řízení jen o náhradě škody.

Pro úplnost Nejvyšší soud zdůraznil, že zrušení výroku o náhradě škody se týká jen výroku podle § 228 odst. 1 tr. ř. a podle § 229 odst. 2 tr. ř. Výrok, jímž bylo v rámci uložení podmíněných trestů odnětí svobody obviněným podle § 82 odst. 2 tr. zákoníku uloženo, aby podle svých sil nahradili škodu způsobenou trestným činem, zůstal rozhodnutím Nejvyššího soudu nedotčen.

Za neoprávněný zásah do zákonem chráněných práv ve smyslu § 270 odst. 1 tr. zákoníku lze považovat i takové jednání pachatele, který na Internetu v prostoru vyhrazeném pro své internetové stránky umístí odkazy (tzv. embedded linky) umožňující neoprávněný přístup k rozmnožením děl (např. filmových a televizních) umístěných na externích serverech tak, že kdokoli k nim může mít prostřednictvím takové internetové stránky přístup, aniž by k tomu měl souhlas nositelů autorských práv, a využije tzv. hostingu s možností uložení dat na serveru. V takovém případě totiž pachatel (umístěním tzv. embedded linku) umožnil přístup k rozmnoženině díla, a to jako osoba odlišná od osoby, která je vlastníkem této rozmnoženiny nebo jinou oprávněnou osobou, což je činnost, již je nutné považovat za porušení autorských práv k jednotlivým dílům a porušení práva na sdělování díla veřejnosti ve smyslu § 18 odst. 1, 2 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších právních předpisů.

(Usnesení Nejvyššího soudu jako soudu pro mládež ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 8 Tdo 137/2013)

Nejvyšší soud jako soud pro mládež odmítl dovolání obviněného mladistvého J. Š. proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, soudu pro mládež, ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 31 Tmo 5/2012, jako odvolacího soudu v trestní věci vedené u Okresního soudu v Liberci, soudu pro mládež, pod sp. zn. 7 Tm 13/2011.

Z o d ů v o d n ě n í :*

Rozsudkem Okresního soudu v Liberci, soudu pro mládež, ze dne 24. 11. 2011, sp. zn. 7 Tm 13/2011, byl mladistvý J. Š. uznán vinným proviněním (§ 6 odst. 1 z. s. m.) porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práva k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku. Za uvedené provinění mu bylo podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 31 odst. 1 z. s. m. uloženo trestní opatření odnětí svobody v trvání pěti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 33 odst. 1 tr. zákoníku odložen na zkušební dobu v trvání

---

* Poznámka redakce: Odůvodnění rozhodnutí je upraveno, pro větší instruktivnost obsahuje část odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 5 Tdo 271/2013, v němž byl zaujat shodný právní názor k otázce neoprávněného zpřístupnění audiovizuálních děl a zvukově obrazových záznamů, resp. jejich rozmnoženin, za použití metody vloženého kódu (tzv. embeddingu).

jednoho roku. Podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku za použití § 24 odst. 1 písm. d) z. s. m. mu bylo dále uloženo trestní opatření propadnutí věci. Výrokem podle § 229 odst. 1 tr. ř. bylo rozhodnuto také o náhradě škody.

Citovaný rozsudek napadli odvoláními mladistvý a okresní státní zástupkyně. Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, soud pro mládež, jako soud odvolací rozsudkem ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 31 Tmo 5/2012, z podnětu odvolání mladistvého podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. rozhodl tak, že mladistvého uznal vinným proviněním porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práva k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku za užití § 6 odst. 1 z. s. m., kterého se podle popsanych skutkových zjištění dopustil tím, že v L. v době od 10. 6. 2009 do 19. 4. 2010 v ulici C. 666 v místě svého bydliště jako hlavní správce a administrátor provozoval webové stránky, kde za využití tzv. hostingu s možností uložení dat na serveru společnosti F., s. r. o., v prostoru vyhrazeném pro své stránky umístil a ponechal odkazy, tzv. embedded linky umožňující neoprávněný přístup k rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných na externích serverech tak, že kdokoli k nim mohl mít prostřednictvím stránky přístup na místě a v čase podle své vlastní volby počítačovou sítí Internet, aniž by k tomu měl souhlasy nositelů autorských práv, a to přesto, že byl dopisem Č. p. u., zastupující nositele autorských práv, ze dne 30. 5. 2008 vyzván k ukončení tohoto jednání, čímž porušil zejména ustanovení § 12 odst. 1, odst. 4 písm. f), § 18 odst. 1, 2, § 80 odst. 1, odst. 2 písm. e) a § 84 odst. 1, odst. 2 písm. d) zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, (autorský zákon), ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „aut. zák.“), ke škodě Č. t., K. h., P. 4, a nositelů autorských práv zastoupených Č. p. u., P. 8, S. 24, tedy společnostmi B. S. F. D., a. s., B., a. s., F., a. s., F. h. v., s. r. o., F., s. r. o., F. H. E. C., s. r. o., H. Č. r. spol. s r. o., H. C.E., s. r. o., I. spol. s r. o., organizační složka, M. B., a. s., N. f. a., P. C. C., s. r. o., resp. její nástupnické společnosti C. C. C., s. r. o., S. M. E. C. R., s. r. o., S. I. C. r., s. r. o., U., s. r. o., W. B. E. s. r. o., Z. p., a. s., C. P. I., Inc., D. E., Inc., N. L. P., Inc., P. P. C., T. C. F, U. C. S. LLLP a U. C. S. P. LLLP, W. B. E. Inc., N., s. r. o., a P. v., s. r. o., a to zpřístupněním 2470 ve výroku konkrétně citovaných názvů jednotlivých děl.

Za toto provinění odvolací soud mladistvého odsoudil podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku za použití § 31 odst. 1 z. s. m. k trestnímu opatření odnětí svobody v trvání pěti měsíců, jehož výkon podle § 81 odst. 1 tr. zákoníku a § 33 odst. 1 tr. zákoníku odložil na zkušební dobu v trvání jednoho roku. Podle § 70 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku za použití § 24 odst. 1 písm. d) z. s. m. mu dále uložil trestní opatření propadnutí věci, a to notebooku zn. E., černé barvy, včetně brašny. Rovněž rozhodl o náhradě škody. Odvolací soud pro mládež odvolání státní zástupkyně podle § 256 tr. ř. jako nedůvodné zamítl.

Proti uvedenému rozsudku soudu druhého stupně podal mladistvý prostřednictvím obhájce dovolání, v němž odkázal na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Brojil proti použití právní kvalifikace podle § 270 tr. zákoníku a tvrdil, že jednáním, jímž byl uznán vinným, znaky tohoto trestného činu nenaplnil. Upozornil na to, že jde o normu s tzv. blanketní dispozicí, která odkazuje na autorský zákon, a proto bylo nutno zkoumat, zda jeho jednáním došlo k zásahu do práv chráněných autorským zákonem. Mladistvý považoval za prokázané, že na svém serveru, ale ani jinde na Internetu neumístil žádné audiovizuální dílo. Na svém serveru umístil toliko obvyčejné odkazy na jinou internetovou stránku nebo tzv. embedded kódy, které pouze odkazovaly na film umístěný na serveru odlišném od jeho serveru. S ohledem na ustanovení § 12 a § 18 aut. zák. nemůže být sdělením nebo zpřístupněním díla veřejnosti pouhý odkaz na to, kde je dílo umístěno. Na podkladě ustanovení § 18 odst. 2 aut. zák. zdůraznil, že v jeho smyslu se porušení autorského práva dopouští pouze ten, kdo umístí dílo na Internet bez souhlasu jeho autora. Taková činnost však mladistvému za vinu není kladena. Pro případ, že by pouhý odkaz na umístění díla kdekoli na Internetu mohl být porušením § 18 odst. 2 aut. zák., odkázal i na ustanovení § 18 odst. 3 aut. zák., podle něhož sdělováním díla veřejnosti není pouhé zařízení umožňující takové sdělování. Mladistvý rovněž vytýkal, že ve vztahu k provinění podle § 270 tr. zákoníku absentuje subjektivní stránka, neboť nevěděl, že způsob jeho činnosti je trestným jednáním, protože před spuštěním svého serveru prověřoval z dostupných zdrojů legálnost svého postupu a dospěl k závěru, že pouhé umístění odkazu není porušením autorského práva. Poukázal rovněž na chybějící soudní výklad a označil za absurdní, aby u něho byla předpokládána znalost problematiky autorského práva, u které ani odborná veřejnost není schopna dospět k jednoznačnému závěru. Podle jeho názoru nebyl povinen respektovat výklad Č. p. u. (dále jen „ČPU“) jako zájmového sdružení právnických osob, neboť tato unie chrání zájmy autorů děl a její výklad nelze považovat za nezaujatý. V žádném případě u něj nelze dovodit nepřímý úmysl, jelikož nevěděl, že může porušit nebo ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, a jeho jednání lze hodnotit toliko jako nevědomou nedbalost. Pokud byla jeho vědomost o neoprávněnosti jeho počínání dovozována z dopisu ČPU, z dostupných informací vyplývalo, že jeho postup je legální. Bez přiměřených důvodů proto spoléhal, že neporušuje zákon. Tyto své výhrady doplnil i potřebou aplikovat na jeho případ ustanovení § 19 odst. 1, 2 tr. zákoníku o právním omylu. Měl za to, že jednal v omluvitelném právním omylu, a to mimo jiné i proto, že je mladistvým a je bez větších životních zkušeností. Kromě toho požadoval, aby byl jeho čin zkoumán i z hlediska zásady subsidiarity trestní represe. Na základě takto formulovaných výhrad dospěl k závěru, že nenaplnil skutkovou podstatu souzeného provinění, a navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek Krajského

soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, soudu pro mládež, ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 31 Tmo 5/2012, a poté aby podle § 265m odst. 1 tr. ř. sám rozhodl tak, že jej zproští obžaloby, event. aby podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal Krajskému soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, aby předmětnou věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání mladistvého uvedl, že dovolatel opakuje, a to mnohdy prakticky doslovně, námitky, které již uplatnil ve svém odvolání, s nimiž se již dostatečným způsobem a obsáhlou argumentací vypořádal odvolací soud. Podle § 18 aut. zák. není sdělováním díla prostřednictvím počítačové sítě jen jeho umístění na Internetu, ale jde o vytvoření situace, kdy k dílu „kdokoli může mít přístup na místě a v čase podle své vlastní volby“, jak tomu v předmětné věci podle popsanych skutečností bylo. Uzavřel proto, že negativní podmínka uvedená v ustanovení § 18 odst. 3 aut. zák. na činnost obviněného nedopadá, jelikož toto ustanovení se vztahuje na subjekty, které provozují technická zařízení potřebná pro sdělování děl veřejnosti počítačovou nebo obdobnou sítí (např. server), samy však takovéto sdělování děl neprovádějí. V tomto směru odkázal i na dovolatelem citovaný nálezn Ústavního soudu ve věci sp. zn. I. ÚS 69/06, podle kterého ustanovení § 18 odst. 3 aut. zák. dopadá na situace, kdy je sice provozováno zařízení technicky způsobilé ke sdělování díla veřejnosti, avšak k samotnému zpřístupňování díla nedochází, nebo sice dochází, avšak až skrze další osobu, na které je tíže splnění povinností vyplývajících z užití autorsky chráněných děl. Mladistvý byl v projednávané věci osobou, skrze kterou docházelo k samotnému zpřístupňování díla, protože umístil příslušné tzv. embedded linky na svých webových stránkách, a tak sděloval uvedená díla veřejnosti ve smyslu § 18 odst. 2 aut. zák., jak v rozsudku odvolací soud správně a podrobně vyložil včetně technických principů fungování tzv. embedded linek a citoval výklady obsažené v právnícké literatuře. K subjektivní stránce státní zástupce rovněž přisvědčil soudům nižších stupňů s tím, že mladistvý byl na protiprávnost svého jednání výslovně upozorněn ČPU dopisem ze dne 30. 5. 2008. Tato unie sice není institucí oprávněnou vydávat závazný výklad zákonů, má však znalosti právní úpravy autorského práva na kvalitativně vyšší úrovni než u běžné populace. Jestliže mladistvý i po obdržení upozornění ČPU v poskytování „služeb“ uživatelům Internetu majících zájem o shlédnutí filmů pokračoval, pak přinejmenším věděl, že svým jednáním může porušit trestním zákonem chráněný zájem na ochraně práva k výsledkům duševní tvůrčí činnosti, a pro případ, že se tak stane, byl s takovýmto následkem srozuměn, o čemž svědčí i to, že smazal původní stránky a založil sice jinou, ale totožnou službu. O právní omyl se zde nejedná, neboť mladistvý o protiprávnosti svého jednání věděl, a navíc vědomě z této činnosti získal nikoli zanedbatelné finanční částky. Tyto skutečnosti svědčí o značném stupni rozumové vyspělosti mladistvého

a neobstojí ani námitky, kterými se domáhal aplikace zásady subsidiarity trestní represe. Ze všech zmíněných důvodů shledal použitou právní kvalifikaci správnou a dovolání mladistvého neopodstatněným a navrhl, aby ho Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Nejvyšší soud jako soud pro mládež (dále jen „Nejvyšší soud“) coby soud dovolací shledal, že dovolání mladistvého je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit. Dále zkoumal, zda mladistvým vznesené námitky jsou podřaditelné pod jím označený důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., neboť jen existence některého ze zákonem taxativně stanovených důvodů v § 265b tr. ř. může být podkladem pro přezkum dovolacího soudu.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možné dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení, což mladistvý svým dovoláním splnil, protože vytýkal, že jednáním, které mu je kladeno za vinu, nenaplnil znaky skutkové podstaty provinění porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práva k databázi podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku.

Nejvyšší soud k výhradám mladistvého, že když konkrétní díla sám na svých webových stránkách neuváděl, ale zmiňoval jen odkaz na to, kde si je zájemce může jinde na Internetu najít, nenaplnil pojem „sdělování díla“ podle § 18 odst. 2 aut. zák., a proto nemůže jít v tomto konkrétním případě o protiprávní jednání, protože nebyla naplněna subjektivní stránka, jednal v právním omylu a bylo nutné použít subsidiaritu trestní represe, považuje za nutné ze skutkových okolností soudy obou stupňů zjištěných uvést následující. Mladistvý v posuzované věci jako hlavní správce a administrátor provozoval webové stránky, kde za využití tzv. hostingu s možností uložení dat na serveru společnosti F., s. r. o., v prostoru vyhrazeném pro své stránky umístil a ponechal odkazy, tzv. embedded linky, umožňující neoprávněný přístup k rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných na externích serverech. Tím docílil, že kdokoli, kdo si otevřel uvedenou webovou stránku mladistvého, k nim mohl mít jejím prostřednictvím přístup, což mladistvý činil, aniž by k tomu měl souhlasy nositelů autorských práv anebo splnil jiné zákonem stanovené podmínky takového zveřejnění uvedených děl. Mladistvý takto jednal i přesto, že ČPU poté, co uvedenou činnost zjistila na shodně fungujících stránkách, jej vyzvala, aby tuto činnost ukončil. Mladistvý však v souladu s tímto upozorněním nepostupoval, a přestože tyto dříve provozované stránky zrušil, na zcela obdobném principu zavedl internetové stránky jiné, jejichž prostřednictvím uvedeným způsobem zpřístupnil celkem 2470 ve výroku konkrétně citovaných jednotlivých děl.

Vzhledem k tomu, že mladistvý shodně námitky uplatnil v rámci své obhajoby v řízení před soudy obou stupňů, lze konstatovat, že především odvolací soud k nim zaujal právní názory, jež v odůvodnění napadeného rozhodnutí přesvědči-

vě vysvětlil. V této souvislosti je nutné zdůraznit, že odvolací soud uvedl výklad pojmů „tzv. inline linking“ (též „embedded linku“)* z pohledu citované odborné literatury, čímž jejich obsah zásadně vystihl (viz strany 27 až 28 napadeného rozsudku), a proto Nejvyšší soud na tento výklad pro stručnost může nyní jen odkázat bez potřeby jej znovu opakovat s tím, že z něj dále bude i pro své další úvahy vycházet. Odvolací soud na základě obsahu činností, které uvedené pojmy představují, a skutečné činnosti mladistvého v této věci zjištěné především na základě odborného vyjádření (č. l. 434 a násl. spisu) učinil závěr, že mladistvý sděloval díla veřejnosti (zvukově obrazové záznamy a televizní díla) ve smyslu ustanovení § 18 odst. 2 aut. zák., a tak neoprávněně zasáhl nikoliv nepatrně do zákonem chráněných práv a práv chráněných autorským zákonem, čímž naplnil znaky provinění podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku.

Uvedeného provinění se dopustí ten, kdo neoprávněně zasáhne nikoliv nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi. Přitom podle tzv. právní věty odvolacího soudu se mladistvý uvedeného provinění dopustil v alternativě, že neoprávněně zasáhl nikoliv nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, zvukově obrazovému záznamu a televiznímu vysílání.

Především je potřeba uvést, že nevznikají žádné pochybnosti o tom, že díla, o něž se v projednávané věci jedná, jež jsou v počtu 2470 konkrétně uvedena v rozsudku odvolacího soudu, jsou předmětem autorského práva, tj. jsou chráněna autorským zákonem, a to u každého z nich ve vztahu k některému ze subjektů a nositelů těchto autorských práv, jak jsou ve výrokové části napadeného rozsudku též uvedeny. V souladu s podaným dovoláním je však nutné zkoumat mladistvým vytýkanou právní okolnost, zda způsob, jakým s těmito díly nakládal, naplňuje ve smyslu § 270 odst. 1 tr. zákoníku znak „neoprávněného zásahu“ do těchto práv.

V obecné rovině je potřebné uvést, že neoprávněný zásah do zákonem chráněných práv může být proveden celou řadou různých forem jednání, a nelze proto stanovit definici, která by ho vymezovala a jednoznačně určila, jak lze takový neoprávněný zásah provést (jedná se tak např. o přivlastnění si autorství k dílu, jakékoli zveřejnění díla bez souhlasu autora anebo sice s jeho souhlasem, ale s nedovoleným provedením změn v díle, s nimiž autor neprojevil souhlas, použití díla způsobem snižujícím jeho uměleckou hodnotu, neoprávněné zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla, jakož i sdělování díla veřejnosti, u něhož byly elektronické informace o identifikaci práv k dílu odstraněny nebo pozměněny bez svolení autora, atd.). Podstatné však pro tuto neoprávněnost

---

* Embedded link je definován jako technický způsob umístění obsahu na internetových stránkách vložením připraveného kódu, odkazujících na obsah umístěný na jiné internetové stránce tak, že je tento obsah možné zpřístupnit na té stránce, kde je embeddovaný link umístěn, bez nutnosti uživatele přejít na internetovou stránku, kde je umístěn obsah.

zásahu do autorských práv zákonem chráněných je to, že pachatel s dílem, které požívá zákonné ochrany, nakládá v rozporu s vůlí jeho autora, a činí tak v rozporu se zákonem, který práva autora nebo nositele těchto práv chrání. Ve vztahu k řešené problematice se jedná o ustanovení § 4, § 12, § 18 a násl. aut. zák. (přím. srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck 2012, s. 2745 až 2751).

V projednávané věci protiprávní činnost mladistvého spočívala v tom, že neoprávněně umožnil užití konkrétních filmů prostřednictvím internetové stránky, kterou provozoval, a to využitím tzv. hostingu s možností uložení dat na serveru, kde v prostoru vyhrazeném pro své stránky umístil a ponechal odkazy, tzv. embedded linky, čímž zajistil těm, kteří měli zájem vidět filmy, přístup k těmto rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných na externích serverech, na nichž, pokud by tito zájemci film vidět chtěli, by museli uhradit poplatky autorům děl nebo nositelům těchto autorských práv, zatímco způsobem, jakým tuto možnost mladistvý zprostředkoval, tak neučinili. Tuto činnost mladistvý praktikoval bez souhlasu nositelů těchto autorských práv a v rozporu s jejich zájmy.

Podstatou metody vloženého kódu (tzv. embeddingu) je umožnit jinému, aby měl přístup k určitému obsahu neoprávněně umístěnému na jiném místě kybernetického prostoru. Z hlediska protiprávnosti tohoto jednání je bez významu, kdo umístil na Internet (zveřejnil) daný obsah, na který se takovým způsobem odkazuje, ale podstatná je pouze okolnost, že pachatel zpřístupnil chráněný obsah dalším osobám. Je-li takovým obsahem autorské dílo, zvukově obrazový záznam, jejich rozmnoženina či jiný předmět ochrany, pak je použití metody vloženého kódu (tzv. embeddingu) nepochybně jedním ze způsobů sdělování autorského díla, zvukově obrazového záznamu, jejich rozmnoženiny či jiného předmětu ochrany veřejnosti, k jehož použití je oprávněn pouze ten, kdo je vlastníkem autorského díla, zvukově obrazového záznamu nebo jiného předmětu ochrany, anebo kdo je osobou, které svědčí odpovídající práva k dílu, ke zvukově obrazovému záznamu nebo k jinému předmětu ochrany podle autorského zákona. Proto použije-li osoba odlišná od vlastníka díla, zvukově obrazového záznamu či jiného předmětu ochrany nebo od jiné oprávněné osoby uvedenou metodu, která je technicky způsobilá zpřístupnit veřejnosti autorské dílo, zvukově obrazový záznam, jejich rozmnoženinu nebo jiný předmět ochrany, neoprávněně tím zasáhne do zákonem chráněných práv jejich nositelů.

K otázce tzv. embeddingu chráněného obsahu Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že podle § 10 autorského zákona zahrnuje autorské právo výlučná práva osobnostní a majetková. Pokud jde o majetková práva, patří mezi ně též právo na užití díla podle § 12 autorského zákona, jehož obsahovou součástí ve smyslu § 12 odst. 4 písm. f) autorského zákona je mimo jiné i právo na sdělování díla veřejnosti (§ 18 autorského zákona). Pokud jde o sdělování díla veřejnosti pro-

střednictvím Internetu, je zde třeba rozlišovat mezi prostým odkazováním na tato díla (resp. jejich rozmnoženiny) na straně jedné a jejich zpřístupněním pomocí metody vloženého kódu (tzv. embeddingem) na straně druhé. Zatímco v prvním případě jiná osoba než autor díla nebo další nositel práv toliko informuje o umístění díla (resp. jeho rozmnoženiny) na příslušných internetových stránkách, aniž by zpřístupnila obsah díla (resp. jeho rozmnoženiny) na vyžádání kohokoli z širší veřejnosti, a to na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou síť, ve druhém ze zmíněných případů je jakékoli použití metody vloženého kódu (tzv. embeddingu) přímým zpřístupněním obsahu takového díla (resp. jeho rozmnoženiny) veřejnosti. Nejedná se totiž o prostý odkaz, neboť uživatel příslušné internetové stránky, která umožňuje použití této metody (tzv. embedded linkem), má možnost zpravidla jednoduchým úkonem (tzv. kliknutím ukazovacím zařízením na text odkazu) přejít přímo na obsah díla (resp. jeho rozmnoženiny). Podle názoru Nejvyššího soudu je tedy metoda vloženého kódu, tzv. embedding, přímým prostředkem sdělování díla nebo jeho rozmnoženiny veřejnosti (shodně viz v odborné literatuře Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2007, s. 228), protože umožňuje, že kdokoli může mít k chráněnému dílu či jeho rozmnoženině přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou síť (§ 18 odst. 2 autorského zákona). Jestliže dojde k tomuto sdělování veřejnosti bez souhlasu autora díla nebo jiné oprávněné osoby, tedy v rozporu s autorským právem, za splnění ostatních zákonných podmínek lze dovodit trestní odpovědnost pachatele za trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 tr. zákoníku. Totéž pak platí ohledně sdělování veřejnosti za použití metody vloženého kódu (tzv. embeddingu) i ve vztahu ke zvukově obrazovému záznamu či ostatním v úvahu přicházejícím předmětům ochrany.

Jestliže mladistvý v projednávané věci v prostoru vyhrazeném pro své stránky umístil a ponechal odkazy (tzv. embedded linky) umožňující neoprávněný přístup k rozmnoženinám filmových a televizních děl umístěných na externích serverech tak, že kdokoli k nim mohl mít prostřednictvím k tomu účelu založené stránky přístup, aniž by k tomu měl souhlasy nositelů autorských práv, a využil k tomu tzv. hostingu s možností uložení dat na serveru, jednalo se o neoprávněnou činnost, neboť využíval hypertextových odkazů umístěných na svých internetových stránkách sloužících pro interaktivní komunikaci mezi udělovatelem a příjemcem – tzv. linking (k tomu viz Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2007, s. 227). Mladistvý uvedeným postupem umístil „link“ umožňující přístup k rozmnoženině díla, a to jako osoba odlišná od osoby, která je vlastníkem této rozmnoženiny, což je činnost, již je nutné považovat za porušení autorskoprávní neodvislosti jednotlivých aktů užití díla. Každý akt sdělení díla veřejnosti je samostatným způsobem

užití díla a uživatel k takovému užití potřebuje souhlas majitele autorského práva.

Nejvyšší soud se z uvedených důvodů plně ztotožnil se závěrem odvolacího soudu vycházejícím z uvedeného odborného názoru, že i v projednávané věci se jednalo o zásah do výlučného autorského práva ve výroku uvedených nositelů těchto práv, neboť mladistvý využitím povahy a funkce tzv. „linku“, umožnil komukoli, kdo si otevřel jeho internetové stránky, aby měl k uvedeným autorským dílům přístup na místě a v čase podle vlastní volby (ve smyslu § 18 odst. 2 aut. zák.), a to zcela nezávisle na vlastnictví či užívání rozmnoženiny díla, kterou tak zpřístupnil tzv. embedded linkem veřejnosti konkrétně u 2470 jmenovaných filmových děl. Takový způsob užití díla je jeho užitím, ke kterému je zásadně nutný souhlas majitele autorského práva k zpřístupněnému dílu.

Nejvyšší soud proto shledal, že soudy nižších stupňů správně dospěly k závěru, že mladistvý popsáním činem porušil ustanovení § 18 odst. 2 aut. zák., a naplnil tak znak „neoprávněně zasáhl do zákonem chráněných práv k autorskému právu“ skutkové podstaty přečinu podle § 270 odst. 1 tr. zákoníku, které chrání mimo jiné i audiovizuální a jinou uměleckou tvůrčí činnost a požitky z ní plynoucí, jakož i práva výrobců zvukového záznamu a zvukově obrazového záznamu.

Pokud jde o znak „nikoliv nepatrného“ zásahu do zákonem chráněných práv, v daném případě mladistvý podle časového vymezení popsaného skutku uvedenou činnost provozoval po dobu 10 měsíců, a to způsobem, který umožňoval téměř neomezený zásah do uvedených autorských práv, tudíž nemůže být pochyb o tom, že se jedná o zásah vyšší než nepatrný, jak vyžaduje ustanovení § 270 odst. 1 tr. zákoníku. Soudy nižších stupňů proto nepochybily, jestliže shledaly naplněným i tento znak, neboť pečlivě zvažovaly okolnosti tohoto konkrétního případu, především intenzitu zjištěného zásahu, jakož i způsob provedení činu i jeho následky, zejména ve formě a závažnosti zasažení majetkových práv autorů zvukově obrazových záznamů nebo vysílatelů televizního vysílání. Dostatečně tak zohlednily, že šlo o déletrvající zásah a velký počet případů. V daném případě byla posouzena i osoba pachatele. Mladistvému v době ukončení činu bylo šestnáct let, v předmětné době studoval (od září 2009) čtyřletý obor technické zařízení budov na Střední škole strojí, stavební a dopravní v L. Na této škole technického zaměření patří mezi lepší žáky, k výuce byl vždy připraven. Jeho největším koníčkem jsou počítače, věnuje se i vytváření blogů, programování a dalším činnostem, které mají s PC něco společného, a proto má i záměr do budoucna přestoupit na Střední školu aplikované kybernetiky (viz sdělení Magistrátu města L., odboru sociální péče na straně 425 spisu). Takto zjištěné osobní poměry mladistvého dokladují, že se jednalo o pachatele s potřebnými až nadstandardními znalostmi v oblasti počítačů a počítačových sítí. Tedy skutečnost, že pachatelem byl mladistvý, který se dlouhodobě věnoval

problematice počítačů a práci s nimi, společenskou škodlivost projednávaného provinění nesnižovala.

V dalším se Nejvyšší soud zevrubně vypořádal s námitkami mladistvého směřujícími proti naplnění subjektivní stránky označeného provinění. Zdůraznil, že mladistvý tyto námitky opakovaně uplatňoval před soudy obou stupňů, které dostatečně přesvědčivě vysvětlily, z jakých důvodů u mladistvého úmyslnou formu zavinění shledaly. Připomněl, že mladistvý sám vybíral filmy a svým počínáním ovlivňoval, jaké filmy budou nabízeny. Činil tak se znalostí všech potřebných počítačových informací, neboť vložení embeddingu odkazujícího na obsah umístěný na jiné internetové stránce zpřístupnil obsah jiné internetové stránky, čímž umožnil, aby kdokoli zhlédl tam umístěné údaje (viz též strana 28 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu). V uvedené činnosti mladistvého soudu shledaly úmysl nepřímý podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku. Nejvyšší soud tento závěr považuje za opodstatněný, a to mimo jiné i proto, že mladistvý předmětnou činnost provozoval delší dobu, kdy nejprve srovnatelné jednání provozoval na jiných internetových stránkách. Správně soudy při zvažování naplnění subjektivní stránky vycházely mimo jiné i z toho, že mladistvý byl na závadnost a potenciální trestnost svého jednání důrazně upozorněn dopisem ČPU. Tímto dopisem ze dne 30. 5. 2008, označeném jako „Výzva k ukončení porušování práv a způsobování škody“, byl mladistvý vyzván k „ukončení protiprávního stavu“ spočívajícího v provozování internetové stránky umožňující spuštění a prohlížení souborů obsahujících neoprávněné rozmnoženiny audiovizuálních děl, jež byla na tuto internetovou adresu mladistvým umístěna bez souhlasu nositelů práv zastoupených ČPU. V jeho textu je uveden odkaz na konkrétní ustanovení autorského zákona, jichž se nezákonné jednání mladistvého bezprostředně týká, včetně upozornění na rozpor tohoto jeho jednání s trestním zákonem (účinným do 31. 12. 2009). Kromě jiného byl mladistvý rovněž informován, že i když jde o odkaz na jiné místo na Internetu, odkud lze film stáhnout, jde o protiprávní jednání, které musí ve lhůtě 5 dnů od obdržení výzvy ukončit (č. l. 43 až 45). Z obsahu spisu lze též zmínit, že mladistvý na základě této výzvy činnost internetové stránky ukončil, avšak již dne 1. 12. 2008 zaregistroval stránku novou (která je podkladem projednávané věci), která sloužila ke stejnému účelu a na níž prezentoval naprosto shodný obsah jako na stránce předešlé (č. l. 515 až 517).

Při tomto zjištění soudy správně shledaly, že mladistvý minimálně od okamžiku převzetí výše zmíněné výzvy ČPU si musel být vědom, že svým následným jednáním, které od původního zásadně nezměnil, když začal užívat pouze jinou internetovou stránku ke stejnému účelu, byl dostatečně znalý všech problémů s tímto provozováním nové stránky spojených, zejména že poškozuje práva a zájmy autorů a nositelů autorských práv. Byl tudíž dostatečně srozuměn s tím, že porušení zákona, na něž byl upozorněn, způsobí.

Č. 7

Nejvyšší soud odmítl i tvrzení mladistvého, že jednal v tzv. omluvitelném právním omylu ve smyslu § 19 tr. zákoníku, a pozornost věnoval též jeho výhradám učiněným ve vztahu k odmítnutí aplikace zásady subsidiarity trestní represe. Dovolání mladistvého jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.

Usnesení, jímž byl zamítnut návrh na povolení obnovy trestního řízení, je třeba všem oprávněným osobám oznámit nikoli jen vyhlášením, nýbrž též doručením opisu usnesení, neboť se jedná o usnesení, jímž bylo rozhodnuto o opravném prostředku ve smyslu § 137 odst. 4 tr. ř. Lhůta k podání stížnosti běží oprávněným osobám až od okamžiku doručení opisu tohoto usnesení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2013,
sp. zn. 6 Tz 99/2012)

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona ministra spravedlnosti podané ve prospěch obviněných J. H. a Ing. V. H. proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 4. 2009, sp. zn. 7 To 123/2009, podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným pravomocným usnesením byl porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. v neprospěch obviněného J. H., v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. v neprospěch obviněné Ing. V. H. a v řízení předcházejícím v ustanovení § 137 odst. 4 tr. ř. Podle § 269 odst. 2 tr. ř. napadené usnesení zrušil. Zrušil též všechna další rozhodnutí na zrušené usnesení obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 23. 2. 2009, sp. zn. 1 Nt 2526/2008, byl podle § 283 písm. d) tr. ř. zamítnut návrh obviněných J. H. a Ing. V. H. na povolení obnovy řízení v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 6 T 152/2007.

Toto rozhodnutí bylo vyhlášeno samosoudkyní ve veřejném zasedání konaném dne 23. 2. 2009 za přítomnosti státní zástupkyně, obhájce obou obviněných JUDr. J. D. a obviněné Ing. V. H. Obviněný J. H. nebyl veřejnému zasedání přítomen. Po vyhlášení usnesení obviněná Ing. V. H. uvedla do protokolu, že si proti němu podává stížnost, státní zástupkyně se práva stížnosti vzdala. Písemné vyhotovení předmětného usnesení, které obsahovalo také poučení v tom smyslu, že je proti němu přípustná stížnost, kterou lze podat do tří dnů ode dne jeho oznámení k Městskému soudu v Praze prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 2, bylo doručeno Obvodnímu státnímu zastupitelství pro Prahu 2 dne 13. 3. 2009 a obhájci obou obviněných JUDr. J. D. dne 18. 3. 2009. Jmenovaným obviněným nebylo usnesení nalézacím soudem doručováno.

Za oba obviněné podal obhájce JUDr. J. D. proti výše citovanému rozhodnutí dne 19. 3. 2009 stížnost s tím, že tato bude blíže odůvodněna ve lhůtě deseti

pracovních dní po projednání věci s klienty, což se ve skutečnosti stalo dne 7. 5. 2009, kdy bylo odůvodnění předmětné stížnosti podáno k přepravě u poštovního úřadu; nalézacímu soudu bylo doručeno dne 12. 5. 2009.

Usnesením ze dne 9. 4. 2009, sp. zn. 7 To 123/2009, Městský soud v Praze v neveřejném zasedání podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. zamítl jako nedůvodnou stížnost obviněné Ing. V. H. a dále podle § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. zamítl jako opožděně podanou stížnost obviněného J. H.

Městský soud v Praze v odůvodnění svého rozhodnutí stručně uvedl, že včas podanou stížnost obviněné Ing. V. H., kterou ničím neodůvodnila, zamítl, neboť zákonem stanovené podmínky pro povolení obnovy řízení v trestní věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2, sp. zn. 6 T 152/2007, splněny nebyly. Stran rozhodnutí o stížnosti obviněného J. H. pak poznamenal, že jmenovaný obviněný nebyl osobně přítomen vyhlášení napadeného usnesení u obvodního soudu, u kterého byl zastoupen svým obhájcem. Zákonné poučení nalézacího soudu, jež bylo dáno zcela v souladu s § 143 odst. 1 tr. ř., tak vyslechl jeho obhájce. Stížnostní soud v této souvislosti poukázal na znění § 137 odst. 1, 2 tr. ř., z něhož vyvodil, že obviněnému J. H. zákonná lhůta k podání stížnosti uplynula již dne 26. 2. 2009 ve 24.00 hod. Vzhledem k tomu stížnost podanou prostřednictvím jeho obhájce u poštovního úřadu dne 19. 3. 2009 zhodnotil jako opožděně podanou.

Proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze podal ministr spravedlnosti České republiky podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona, a to ve prospěch obviněných J. H. a Ing. V. H.

V odůvodnění stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti připomněl dikci ustanovení § 137 odst. 1, 2, 4 tr. ř., § 143 odst. 1 tr. ř., čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 6 odst. 1, věta první, Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Následně shledal, že v daném případě Obvodní soud pro Prahu 2 nepostupoval v souladu s ustanovením § 137 odst. 4 tr. ř., neboť rozhodoval o opravném prostředku a opis svého usnesení nedoručil oběma obviněným coby stěžovatelům. Význam slov „rozhodování o opravných prostředcích“ ve smyslu § 137 odst. 4 tr. ř. je přítom třeba vykládat extenzivně, neboť není výslovně rozlišeno, zda se jedná o opravné prostředky řádné či mimořádné. Na uvedené pochybení obvodního soudu nereagoval ani Městský soud v Praze, který rozhodoval o stížnosti obou obviněných, neboť se opíral o nesprávnou právní argumentaci, vycházející toliko z obsahu ustanovení § 137 odst. 1 a 2 tr. ř., aniž by současně přihlédl k ustanovení § 137 odst. 4 tr. ř., v důsledku čehož také chybně posoudil počátek lhůty k podání opravného prostředku a stížnost obviněného J. H. meritorně vůbec neprojednal a obviněné Ing. V. H. nedal možnost kvalifikovaně uplatnit námitky proti napadenému rozhodnutí po seznámení s jeho odůvodněním v písemné podobě.

Ministr spravedlnosti upozornil, že Ústavní soud ve svých rozhodnutích opakovaně zdůraznil, že ustanovení § 137 odst. 1 tr. ř. zakládá právní účinky oznámení usnesení kontravalentně buď vyhlášením, anebo doručením (viz např. rozhodnutí učiněná ve věcech vedených pod sp. zn. III. ÚS 303/04, III. ÚS 457/05 a I. ÚS 160/09). Není-li účelem a smyslem doručování toliko naplnění jeho informační funkce, povinnost doručovat podle § 137 odst. 4 tr. ř. ve spojení s § 143 odst. 1 a § 140 odst. 1 písm. b) aa) tr. ř. vylučuje právní účinky oznámení usnesení vyhlášením. Pokud je tedy obviněnému nutno ve smyslu § 137 odst. 4 tr. ř. doručit opis usnesení příslušného obvodního soudu, pak jeho přítomnost při vyhlášení citovaného usnesení nezaložila účinky oznámení, které nastalo až doručením opisu usnesení. Usnesení o opravném prostředku ve smyslu § 137 odst. 4 tr. ř. se svým významem blíží rozsudku, a právě proto byla stanovena povinnost jeho opis oprávněným osobám písemně doručit. Pokud by se lhůta k podání stížnosti neodvívěla od doručení opisu usnesení, ztratilo by toto ustanovení svůj racionální smysl. Nerespektováním ustanovení § 137 odst. 4 tr. ř. oběma soudy došlo u obviněného J. H. i obviněné Ing. V. H. k porušení jejich práva na doručení opisu usnesení nalézacího soudu o zamítnutí jejich návrhu na povolení obnovy řízení, k jehož vydání dali podnět, k porušení jejich práva na seznámení se s právní argumentací obvodního soudu, proti níž mohli směřovat své stížnostní důvody a námitky, se kterými se tak Městský soud v Praze jako soud stížnostní nemohl řádně vypořádat. Svým postupem oba soudy porušily normy podústavního práva, čímž odňali obviněným možnost reálně a efektivně ve své věci jednat před soudem. Vyloučení práva na soudní ochranu a spravedlivý proces současně představuje porušení čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Z těchto důvodů ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 4. 2009, sp. zn. 7 To 123/2009, byl porušen zákon v neprospěch obviněného J. H. v ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř., v neprospěch obviněné Ing. V. H. v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř., v řízení předcházejícím v ustanovení § 137 odst. 4 tr. ř. a v neprospěch obou obviněných byl porušen též čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Dále navrhl, aby podle § 269 odst. 2 tr. ř. usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 4. 2009, sp. zn. 7 To 123/2009, zrušil, případně aby zrušil též další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud s ohledem na důvod zrušení pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř. a přikázal Městskému soudu v Praze věc v rozsahu zrušení znovu projednat a rozhodnout.

Nejvyšší soud podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost usnesení, proti němuž byla stížnost pro porušení zákona podána, v rozsahu a z důvodů v ní uvedených, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a dospěl k následujícím závěrům.

Jak již opakovaně zdůraznil ve svých rozhodnutích Ústavní soud (viz např. rozhodnutí učiněná ve věcech vedených pod sp. zn. III. ÚS 303/04, sp. zn. III. ÚS 457/05 a sp. zn. I. ÚS 160/09), ustanovení § 137 odst. 1 tr. ř. zakládá právní účinky oznámení usnesení kontravalentně buď vyhlášením, anebo doručením. Není-li účelem a smyslem doručování toliko naplnění jeho informační funkce, povinnost doručovat podle § 137 odst. 4 tr. ř. ve spojení s ustanovením § 143 odst. 1 a § 140 odst. 1 písm. b) aa) tr. ř. vylučuje právní účinky oznámení usnesení vyhlášením (*argumentum reductionis ad absurdum*). Ve vztahu k teleologickému výkladu Ústavní soud k myšlenkovému postupu stran aplikace rozhodných právních norem v této souvislosti připomněl, že jednotlivá ustanovení jednoduchého práva jsou orgány veřejné moci povinny interpretovat a aplikovat v první řadě vždy z pohledu účelu a smyslu ochrany ústavně garantovaných základních práv a svobod, tj. v daném případě *in favorem* procesně oprávněného. Tudíž i při případné, hypoteticky možné konkurenci více metodologicky racionálně obhajitelných interpretačních alternativ je nutno zvolit jako výsledek výkladu tu, která opodstatněně nabývá přednosti před ostatními, tj. upřednostnit interpretaci takovou, jež je ústavně konformnější.

Jestliže je obviněnému třeba doručit ve smyslu § 137 odst. 4 tr. ř. opis usnesení soudu prvního stupně, pak jeho přítomnost při vyhlášení takového usnesení nezakládá účinky oznámení, které nastane až doručením opisu usnesení. Opačný závěr by nutil oprávněnou osobu podat stížnost proti usnesení, aniž by se mohla seznámit s jeho písemným vyhotovením, a povinnost doručit opis usnesení by se pak jevila jako samoučelná; takový závěr je proto zjevně nesprávný. Bez ohledu na skutečnost, že při vyhlášení usnesení se vedle výroku sděluje i podstatná část odůvodnění (§ 128 odst. 2 tr. ř. ve spojení § 138 tr. ř.), je obeznámenost s písemným odůvodněním usnesení pro kvalifikované podání stížnosti klíčová. Usnesení o opravném prostředku ve smyslu § 137 odst. 4 tr. ř. se přitom svým významem blíží rozsudku, a právě proto byla stanovena povinnost jeho opis oprávněným osobám písemně doručit.

Pokud by se lhůta k podání stížnosti neodvívjela od doručení opisu usnesení, ztratilo by toto ustanovení svůj racionální smysl.

Specialita ustanovení § 137 odst. 4 tr. ř., kogentního zákonného imperativu, když opravné prostředky nejsou v citovaném ustanovení rozlišeny na kategorii řádných a mimořádných, a to na základě jak výkladu jazykového, tak i logického a systematického, zakládá povinnost soudu usnesení, jímž bylo rozhodnuto o zamítnutí návrhu na povolení obnovy řízení, doručit osobám tam uvedeným, tj. v daném případě i obviněným.

Nejvyšší soud však z obsahu spisu Obvodního soudu pro Prahu 2 sp. zn. 1 Nt 2526/2008 zjistil (jak již shora rozvedeno), že jmenovaný obvodní soud v souladu s ustanovením § 137 odst. 4 tr. ř. nepostupoval. Byl rozhodoval o opravném prostředku, opis svého usnesení oběma obviněným nedoručil.

Na uvedené pochybení obvodního soudu nereagoval Městský soud v Praze, který rozhodoval o stížnosti obou obviněných. Vyšel totiž z nesprávné právní argumentace, opírající se pouze o ustanovení § 137 odst. 1 a 2 tr. ř., přičemž pominul ustanovení § 137 odst. 4 tr. ř. V důsledku toho chybně posoudil počátek lhůty k podání opravného prostředku a stížnost obviněného J. H. meritorně vůbec neprojednal a obviněné Ing. V. H. nedal možnost kvalifikovaně uplatnit námitky proti napadenému rozhodnutí po seznámení s jeho odůvodněním v písemné podobě.

Nerespektováním ustanovení § 137 odst. 4 tr. ř. oběma soudy došlo u obviněného J. H. i obviněné Ing. V. H. k porušení jejich práva na doručení opisu usnesení nalézacího soudu o zamítnutí jejich návrhu na povolení obnovy řízení, k jehož vydání dali podnět, k porušení jejich práva na seznámení se s právní argumentací obvodního soudu, proti níž mohli směřovat své stížnostní důvody a námitky, se kterými se tak Městský soud v Praze jako soud stížnostní nemohl řádně vypořádat. Tím soudy obviněným odňaly možnost reálně a efektivně ve své věci jednat před soudem. Důsledkem toho byla chybná aplikace ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. stran obviněného J. H. a ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. ohledně obviněné Ing. V. H. Tímto porušením došlo též k negaci podstaty a smyslu ústavně zaručeného základního práva svědčícího obviněným. Postupem soudů obou stupňů tak byla porušena nejen norma podústavního práva, ale též bylo vyloučeno právo na soudní ochranu a spravedlivý proces upravené v čl. 36 odst. 1 Listiny, podle něhož se každý může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu, a čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jenž garantuje každému právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě, veřejně a v přiměřené lhůtě projednána nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem, který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích nebo o oprávněnosti jakéhokoli trestního obvinění proti němu.

Z těchto podstatných důvodů Nejvyšší soud podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným usnesením Městského soudu v Praze ze dne 9. 4. 2009, sp. zn. 7 To 123/2009, byl porušen zákon v neprospěch obviněného J. H. v ustanovení § 148 odst. 1 písm. b) tr. ř. a v neprospěch obviněné Ing. V. H. v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení předcházejícím v ustanovení § 137 odst. 4 tr. ř.; v návaznosti na to podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil usnesení Městského soudu v Praze ze dne 9. 4. 2009, sp. zn. 7 To 123/2009, jakož i další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále podle § 270 odst. 1 tr. ř. přikázal Městskému soudu v Praze, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

ROZHODNUTÍ VE VĚCECH OBČANSKOPRÁVNÍCH,
OBCHODNÍCH A SPRÁVNÍCH

Fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř. nenastane, jestliže usnesení, kterým byl žalovaný vyzván, aby se ve stanovené lhůtě ve věci písemně vyjádřil (§ 114b odst. 1 o. s. ř.), a které bylo žalovanému řádně doručeno, neobsahuje předepsané formální náležitosti, a není proto veřejnou listinou.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 2. 7. 2013,
sp. zn. 21 Cdo 2288/2012)

Dopisem ze dne 17. 2. 2010 žalovaný sdělil žalobci, že s ním okamžitě zrušuje pracovní poměr z důvodu, že „dne 3. 2. 2010 odcizil součástky svěřené jinému zaměstnanci v místě, které není jeho pracovištěm, a že svévolně opakovaně opouští své pracoviště a pobývá v prostorách, kde nemá co dělat, ačkoliv byl na porušování této povinnosti opakovaně upozorňován“.

Žalobce se žalobou podanou u Okresního soudu v Kolíně dne 14. 4. 2010 domáhal, aby bylo určeno, že uvedené okamžité zrušení pracovního poměru je neplatné. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že důvody uvedené v okamžitém zrušení pracovního poměru nejsou pravdivé, neboť „žádná krádež nebyla žalobci prokázána“, a že nenaplnjuje znaky „hrubého porušení pracovní kázně“ ani to, že se „údajně zdržoval velmi často mimo své pracoviště“. V době, kdy mu bylo doručeno oznámení o okamžitém zrušení pracovního poměru (dne 22. 2. 2010), byl žalobce navíc dočasně práce neschopným, a proto s ním žalovaný nemohl okamžitě zrušit pracovní poměr. V žalobě dále žalobce uvedl, že, i když má žalovaný bydliště, má žalobce pracoviště „na adrese K. 37, K.“, kde mu bylo oznámeno okamžité zrušení pracovního poměru; proto podal žalobu u Okresnímu soudu v Kolíně.

O k r e s n í s o u d v Kolíně – poté, co doručil žalovanému své usnesení ze dne 26. 8. 2010, v němž ho ve smyslu ustanovení § 114b o. s. ř. vyzval, aby se ve lhůtě třiceti dnů ve věci písemně vyjádřil – rozsudkem ze dne 24. 11. 2010, opraveným usnesením ze dne 16. 6. 2011, žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení 4800 Kč, „a to České republice na účet Okresního soudu v Kolíně“, a že žalovaný je povinen zaplatit České republice „na účet Okresního soudu v Kolíně“ soudní poplatek ve výši 1000 Kč. Dospěl k závěru, že ve věci nastala fikce uznání nároku ze strany žalovaného podle ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř., neboť se žalovaný na výzvu soudu ve stanovené lhůtě ve věci nevyjádřil, a že proto byly splněny podmínky pro vydání rozsudku pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř.

K odvolání žalovaného K r a j s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 29. 11. 2011 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalovanému uložil,

aby zaplatil žalobci na náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně 8100 Kč k rukám advokátky Mgr. E. Z.; jinak jej potvrdil a rozhodl, že se potvrzuje „opravné usnesení soudu prvního stupně“ a že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů odvolacího řízení 8559 Kč k rukám advokátky Mgr. E. Z. Dovodil, že soud prvního stupně v řízení a při rozhodování postupoval v souladu s ustanoveními § 114b a § 153a o. s. ř., a zdůraznil, že žalovaný převzal usnesení soudu prvního stupně ze dne 26. 8. 2010 „osobně dne 30. 9. 2010 ve 14 hodin“ a že proto není – jak žalovaný namítal, rozhodné, zda „doručovací adresa byla oficiálním místem podnikání žalovaného či nikoliv, neboť podle ustanovení § 46a odst. 1 o. s. ř. lze adresátu doručit na kterémkoliv místě, na němž bude zastížen“. Námitku žalovaného, že usnesení soudu prvního stupně ze dne 26. 8. 2010 „postrádalo podpis předsedy senátu či jím pověřené osoby“, odvolací soud odmítl s odůvodněním že „žalovanému doručený stejnopis usnesení sice trpí formálním nedostatkem – obsahuje doložku za správnost vyhotovení s uvedením jména Š. P., avšak bez jejího podpisu“, ale že „usnesení po obsahové stránce splňuje náležitosti požadované ustanovením § 169 o. s. ř. a že tedy nejde o akt nicotný, který nemůže založit jakékoliv účinky“. Vzhledem k tomu, že podle vyhlášky č. 37/1992 Sb. (ve znění pozdějších předpisů) „listinné opisy (stejnopisy) podepisuje ten, kdo je vyhotovil“, a opatřují se otiskem kulatého úředního razítka soudu a že žalovanému doručený stejnopis usnesení byl opatřen otiskem kulatého úředního razítka soudu prvního stupně, byl otisk úředního razítka soudu na usnesení pro žalovaného „dostatečným dokladem toho, že se jedná o stejnopis úřední listiny způsobilé vyvolat právní následky, o nichž byl poučen“, i když „formálním nedostatkem byla absence vlastnoručního podpisu vyhotovitelky stejnopisu“. Důvodnou neshledal odvolací soud ani námitku žalovaného o tom, že by rozsudek soudu prvního stupně nebyl veřejně vyhlášen, neboť rozsudek pro uznání se podle ustanovení § 153a odst. 4 o. s. ř. vydává bez nařízení jednání a o veřejném vyhlášení rozsudku není potřebné vyznímat účastníky řízení.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání. Namítá, že „listina označená jako usnesení ze dne 26. 8. 2010“ nemůže „nabýt účinku rozhodnutí, neboť toto rozhodnutí nebylo nikdy vyneseno“. Usnesení přijaté v „listinné podobě“ podepisuje předseda senátu nebo ten, kdo ho z pověření předsedy senátu nebo podle zákona učinil, originál tohoto usnesení však neobsahuje žádný podpis. Tuto vadu nemůže zhojit otisk úředního razítka na předmětné listině, neboť razítko identifikuje pouze instituci, která listinu vydala, nikoliv však osobu, která ji vyhotovila. Podle dovolatele „požadavek podpisu jedince zároveň zaručí, že razítko bylo použito osobou oprávněnou a nebylo zneužito někým zvenčí (záruka pravosti úředního razítka)“. Žalovaný dále poukazuje na Instrukci Ministerstva spravedlnosti ze dne 3. 12. 2001, kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy, a na v ní upravený „závazný postup podepisování rozhodnutí“ a dovozuje, že usnesení soudu prvního stup-

ně ze dne 26. 8. 2010 těmto požadavkům nevyhovuje. Protože „listina nebyla usnesením“, nemohla žalovanému založit povinnost vyjádřit se ve věci ve lhůtě třiceti dnů, ani žádnou jinou povinnost. Žalovaný dále opakuje svou námitku, že mu předmětná listina nebyla doručována na adresu „Kubšovka 37“, ale na adresu „Kubovka 37“, ačkoliv „žádné takové místní označení v celé České republice neexistuje“. Žalovaný navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalobce navrhl, aby dovolací soud dovolání žalovaného zamítl, protože dovolání není přípustné, neboť rozsudek odvolacího soudu nemá po právní stránce zásadní význam. Překlep v psaní u adresy žalovaného „Kubovka 37“ místo správného „Kubšovka 37“ v rozsudku soudu prvního stupně byl opraven a „opravná usnesení“ byla žalovanému řádně doručena. Absence podpisu vyhotovitelky stejnopisu je „pouze drobnou vadou rozhodnutí, která nemá právní důsledky“.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) projednal dovolání podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů účinných do 31. 12. 2012, neboť napadený rozsudek byl vydán v době do 31. 12. 2012 (srov. čl. II bod 7 zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání žalovaného proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.) nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř.).

Žalovaný dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Podle ustanovení § 237 odst. 1

písm. b) o. s. ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci samé nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepřihlíží (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. ve věci samé po právní stránce zásadní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci soud prvního stupně usnesením ze dne 26. 8. 2010 vyzval ve smyslu ustanovení § 114b o. s. ř. žalovaného, aby se ve lhůtě třiceti dnů ve věci písemně vyjádřil. Originál tohoto usnesení – jak vyplývá z obsahu spisu – vyhotovila na písemný pokyn předsedkyně senátu JUDr. M. M. ze dne 26. 8. 2010 soudní kancelář a v písemné podobě ho založila do spisu, aniž by byl předsedkyní senátu JUDr. M. M. podepsán. Stejnopis usnesení, opatřený otiskem kulatého úředního razítka soudu prvního stupně, jménem předsedkyně senátu JUDr. M. M. se zkratkou „v. r.“ a doložkou „Za správnost vyhotovení“ s uvedením jména „Š. P.“, soudní kancelář v souladu s písemným pokynem předsedkyně senátu JUDr. M. M. ze dne 26. 8. 2010 – ačkoliv jeho originál nebyl předsedkyní senátu JUDr. M. M. podepsán – odevzdala v písemné podobě, aniž by byl také podepsán Š. P., k doručení žalovanému na adresu uvedenou v žalobě prostřednictvím držitele poštovní licence; žalovaný si zásilku s touto písemností, která byla připravena k vyzvednutí dne 20. 9. 2010, vyzvedl v provozovně držitele poštovní licence dne 30. 9. 2010. Soud prvního stupně poté rozsudkem ze dne 24. 11. 2010, opraveným usnesením ze dne 16. 6. 2011, žalobě vyhověl s odůvodněním, že ve věci nastala fikce uznání nároku ze strany žalovaného podle ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř., neboť se žalovaný na výzvu soudu ve

stanovené lhůtě ve věci nevyjádřil, a že proto byly splněny podmínky pro vydání rozsudku pro uznání podle ustanovení § 153a odst. 3 o. s. ř.

Za tohoto stavu věci bylo pro rozhodnutí ve sporu významné vyřešení právní otázky, jaké má právní následky skutečnost, že soud doručil účastníku (jeho zástupci) písemné vyhotovení usnesení, aniž by jeho originál založený ve spise byl podepsán předsedou senátu (jinou k tomu oprávněnou osobou) a aniž by jeho účastníku doručovaný stejnopis byl podepsán tím, kdo ho vyhotovil. Protože posouzení uvedené otázky bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující) a protože tato právní otázka dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena, představuje rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání proti rozsudku odvolacího soudu je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolání žalovaného je opodstatněné.

Nestanoví-li zákon jinak, v „listinné“ (rozumí se písemné) podobě vyhotovený úkon soudu podepisuje předseda senátu nebo ten, kdo ho z pověření předsedy senátu nebo podle zákona učinil; jeho stejnopis se vyhotoví, jestliže je to třeba, a podrobnosti stanoví prováděcí právní předpis (srov. § 40b odst. 2 o. s. ř.).

Vyhotovení usnesení v písemné podobě podepisuje předseda senátu; nemůže-li je podepsat, podepíše je jiný člen senátu, a, rozhodl-li samosoudce, jiný předsedou soudu pověřený soudce a důvod se na písemném vyhotovení poznamená (srov. § 158 odst. 1, větu první, a § 167 odst. 2 o. s. ř.).

Stejnopisy usnesení vyhotovené v písemné podobě podepisuje ten, kdo je vyhotovil (srov. § 21b odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů); touto osobou je zpravidla vedoucí soudní kanceláře nebo jím pověřený soudní zaměstnanec.

Účastníkům řízení (jejich zástupcům) se nedoručuje originál vyhotovení usnesení soudu, ale jeho stejnopis (srov. § 158 odst. 2 a § 167 odst. 2 o. s. ř.); stejnopis usnesení se doručuje v písemné podobě, odpovídá-li to určenému způsobu jeho doručení (srov. § 21b odst. 1, věta druhá, vyhlášky č. 37/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů).

Veřejnými listinami jsou listiny vydané soudy České republiky nebo jinými státními orgány v mezích jejich pravomoci a listiny, které jsou zvláštními předpisy prohlášeny za veřejné; veřejné listiny potvrzují, že jde o nařízení nebo prohlášení orgánu, který listinu vydal (srov. § 134 o. s. ř.). K tomu, aby byla listina vydaná soudem veřejnou listinou, ovšem nepostačuje, aby byla vydána v mezích pravomoci soudu; samozřejmým požadavkem kladeným na veřejnou listinu je také to, aby byla vydána v předepsané formě.

Usnesení soudu vydané v občanském soudním řízení je listinou vydanou soudem České republiky; k tomu, aby bylo veřejnou listinou, nepostačuje, aby bylo vydáno v mezích pravomoci soudů (§ 7 o. s. ř.), nýbrž je zapotřebí, aby splňovalo všechny požadavky, které pro ně předepisuje zákon, popřípadě jiné obecně závazné předpisy vydané na základě zákona.

V projednávané věci je nepochybné, že usnesení soudu prvního stupně ze dne 26. 8. 2010 nevyhovuje formálním požadavkům, které jsou předepsány pro takovou listinu vydávanou soudem, neboť originál jeho písemného vyhotovení nebyl v rozporu s ustanovením § 158 odst. 1, věty první, a § 167 odst. 2 o. s. ř. podepsán předsedkyní senátu JUDr. M. M. (a ani na jejím místě jinou oprávněnou osobou) a stejnopis usnesení vyhotovený v písemné podobě, který byl doručen žalovanému, nebyl v rozporu s ustanovením § 21b odst. 2 vyhlášky č. 37/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, podepsán tím, kdo ho vyhotovil (soudní zaměstnankyní Š. P.); soudní kancelář navíc přistoupila k doručení stejnopisu usnesení žalovanému v rozporu se zákonem, jestliže předsedkyně senátu JUDr. M. M. (a ani na jejím místě jiná oprávněná osoba) dosud nepodepsala originál usnesení. Absenci „vlastnoručního podpisu vyhotovitelky stejnopisu“ usnesení přitom nelze považovat – jak to činí odvolací soud – za „pouhou drobnou formální vadu, která nemá právní důsledky“, neboť jde o náležitost stejnopisu usnesení soudu vyhotoveného v písemné podobě předepsanou v souladu se zákonem obecně závazným právním předpisem, bez jejíhož naplnění nelze listinu vydanou soudem pokládat za listinu veřejnou. Usnesení soudu, které z těchto důvodů nevyhovuje formálním požadavkům kladeným na veřejnou listinu, tedy není – objektivně vzato nemůže být – způsobilé potvrdit, že jde o nařízení soudu jím sledované; jestliže žalovaný na takovou listinu soudy očekávaným a v ustanovení § 114b o. s. ř. uvedeným způsobem nereagoval, není možné mu to přičítat k tíži.

Z uvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud k závěru, že fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b odst. 5 o. s. ř. nenastane, jestliže usnesení, kterým byl žalovaný vyzván, aby se ve stanovené lhůtě ve věci písemně vyjádřil (§ 114b odst. 1 o. s. ř.), a které bylo žalovanému řádně doručeno, neobsahuje předepsané formální náležitosti a není proto veřejnou listinou.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; Nejvyšší soud jej proto podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil. Protože důvody, pro které byl zrušen rozsudek odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí (včetně opravného usnesení) a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně (Okresnímu soudu v Kolíně) k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

Důvod hodný zvláštního zřetele k odepření náhrady nákladů řízení ve smyslu § 150 o. s. ř. není dán, jestliže žalobce poté, co na základě výsledku řízení o vylučovací žalobě přišel o aktivní věcnou legitimaci k vymáhání uplatněného nároku, na žalobě setrval (takže musela být zamítnuta).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013,
sp. zn. 29 Cdo 2438/2013)

Rozsudkem ze dne 15. 10. 2012 zamítl **O b v o d n í s o u d** pro Prahu 4 žalobu (podanou 13. 7. 2009), kterou se žalobce (správce konkursní podstaty úpadce P., a. s.) domáhal toho, aby mu první žalovaný N., a. s., zaplatil částku 1 727 255,70 Kč s příslušenstvím tvořeným specifikovanými zákonnými úroky z prodlení, eventuálně toho, aby mu druhý žalovaný H., s. r. o., zaplatil částku 1 620 764,61 Kč s příslušenstvím tvořeným specifikovanými zákonnými úroky z prodlení (bod I. výroku).

Dále soud uložil žalobci zaplatit prvnímu žalovanému do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám jeho právního zástupce na náhradě nákladů řízení částku 90 895 Kč (bod II. výroku) a zaplatit druhému žalovanému do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám jeho právní zástupkyně na náhradě nákladů řízení částku 82 944 Kč (bod III. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1) Žalobce se domáhal žalované částky vůči prvnímu žalovanému coby leasingovému nájemci nemovitostí, ve vlastnictví druhého žalovaného, jako splátek leasingu za dobu, od které sepsal nemovitosti do konkursní podstaty úpadce (27. 4. 2009), a vůči druhému žalovanému jako vlastníku nemovitostí, který případně leasingové splátky od prvního žalovaného inkasoval i za dobu po soupisu nemovitostí do konkursní podstaty úpadce.

2) Řízení bylo přerušeno do pravomocného skončení řízení o vyloučení nemovitostí z konkursní podstaty úpadce, vedeného mezi druhým žalovaným (jako žalobcem) a žalobcem (jako žalovaným) u Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích.

3) Rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 10. 1. 2011, ve znění opravného usnesení ze dne 30. 12. 2011, jenž ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 5. 2012 nabyt právní moci 7. 6. 2012, byly nemovitosti vyloučeny z konkursní podstaty úpadce.

Na tomto základě pak k zamítavému výroku o věci samé uzavřel, že žalobce není a ani v době podání žaloby nebyl ve sporu aktivně věcně legitimován, neboť se nikdy nestal vlastníkem sporných nemovitostí. Nemovitosti nemohly a nemě-

ly být zapsány do konkursní podstaty úpadce a žalobci tak nemohlo vzniknout žádné právo požadovat z nemovitostí jakékoliv platby.

Výroky o nákladech řízení odůvodnil soud procesním úspěchem žalovaných ve sporu, odkazuje potud na ustanovení § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Výši nákladů prvního žalovaného, k jejichž úhradě žalobce zavázal, určil soud podle vyhlášky č. 484/2000 Sb., kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů tak, že sazba odměny činí 70 350 Kč. S náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, za 3 úkony právní služby po 300 Kč, náhradou jízdného ve výši 3295,74 Kč, náhradou za ztrátu času ve výši 1200 Kč a náhradou za 20% daň z přidané hodnoty ve výši 15 149,48 Kč, tak jejich konečnou výši určil právě částkou 90 895 Kč.

K odvolání žalobce (jež směřovalo pouze proti oběma výrokům o nákladech řízení) změnil M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 23. 1. 2013 rozsudek soudu prvního stupně v bodě II. výroku tak, že se prvnímu žalovanému vůči žalobci nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení (první výrok), a v bodě III. výroku tak, že se druhému žalovanému vůči žalobci nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení (druhý výrok). Dále odvolací soud rozhodl, že se žalobci vůči prvnímu a druhému žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (třetí výrok).

Změnu rozsudku soudu prvního stupně ve výrocích o nákladech řízení odůvodnil odvolací soud – vycházejí z ustanovení § 150, § 212 a § 212a o. s. ř. a z ustanovení § 19 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání – tím, že dle ustálené judikatury (R 27/2003) (rozuměj rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2002, sp. zn. 29 Cdo 2086/2000, uveřejněný pod číslem 27/2003 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 27/2003“), je správce konkursní podstaty úpadce i v průběhu sporu o vyloučení věci ze soupisu majetku konkursní podstaty oprávněn věc držet, užívat a používat její plody a užitky (například ji pronajímat a inkasovat nájemné), a to bez zřetele k tomu, zda je úpadce vlastníkem věci.

Z výše uvedeného je podle odvolacího soudu zřejmé, že žalobce jako správce konkursní podstaty postupoval v souladu se zákonem, pokud i sporný majetek zapsal do konkursní podstaty a držel jej až do skončení řízení o vyloučení věci z majetkové podstaty úpadce. Za těchto okolností mu nelze připisovat k tíži povinnost náhrady nákladů řízení ve sporu týkajícího se užitků z majetku zapsaného v souladu se zákonem do konkursní podstaty, jestliže ztratil oprávnění s tímto majetkem nakládat až v průběhu řízení na základě zákonného nástroje v podobě

žaloby na vyloučení věci z konkursní podstaty. V tomto směru je na místě aplikovat ustanovení § 150 o. s. ř., uzavřel odvolací soud.

Proti usnesení odvolacího soudu (a to výslovně jen proti jeho prvnímu výroku) podal první žalovaný dovolání, namítaje, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (tedy, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil.

Splnění předpokladů přípustnosti dovolání spatřuje dovolatel v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, respektive, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu a Ústavního soudu.

Konkrétně dovolatel namítá, že v dané věci nebyl dán důvod, pro který by mu mělo být (prostřednictvím aplikace § 150 o. s. ř.) odepřeno právo na náhradu nákladů řízení. Potud se dovolává závěrů obsažených v nálezu Ústavního soudu ze dne 24. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 635/04 (uveřejněném pod číslem 65/2005 Sbírký nálezu a usnesení Ústavního soudu), v nálezu Ústavního soudu ze dne 2. 3. 2006, sp. zn. II. ÚS 237/05 (uveřejněném pod číslem 48/2006 Sbírký nálezu a usnesení Ústavního soudu), a v nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 4. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2920/08 (uveřejněném pod číslem 59/2011 Sbírký nálezu a usnesení Ústavního soudu).

S poukazem na závěry „Nejvyššího soudu ČR“ ve věci sp. zn. 3 Cz 42/85 (jde o rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu ČSR, uveřejněné v Bulletinu Nejvyššího soudu ČSR, občanskoprávní části, číslo 1, ročníku 1987, pod číslem 19) dále dovolatel zdůrazňuje, že i když žalobce učiní vše pro to, aby zabránil sporu, který posléze prohraje, má hradit náhradu nákladů řízení. Dále dovolatel odkazuje na literaturu, konkrétně v díle Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. I. díl., 6. vydání, Praha, C.H. Beck 2003 (dále jen „Komentář. 6. vydání“) na pasáž na str. 555 a násl.

K výkladu pojmu „důvody hodné zvláštního zřetele“ dovolatel opět poukazuje na judikaturu Ústavního soudu, konkrétně na nález Ústavního soudu ze dne 5. 11. 2008, sp. zn. I. ÚS 2862/07, uveřejněný pod číslem 189/2008 Sbírký nálezu a usnesení Ústavního soudu, nález Ústavního soudu ze dne 12. 1. 2010, sp. zn. I. ÚS 1030/08, uveřejněný pod číslem 4/2010 Sbírký nálezu a usnesení Ústavního soudu, nález Ústavního soudu ze dne 7. 4. 2010, sp. zn. II. ÚS 3015/09, uveřejněný pod číslem 74/2010, Sbírký nálezu a usnesení Ústavního soudu a nález Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. III. ÚS 1840/10 (uveřejněný pod číslem 202/2010 Sbírký nálezu a usnesení Ústavního soudu). V literatuře dovolatel dále odkazuje v díle Bureš, J., Drápal, L., Krčmář, Z. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář. II. díl., 7. vydání, Praha, C.H. Beck 2006 (dále jen „Komentář. 7. vydání“), na pasáž na str. 673 a 674 (k otázce, z čeho musí vycházet závěr soudu, zda tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele).

Dovolatel též zdůrazňuje, že kdyby žalobce měl úmysly hodné řádného správce, vzal by žalobu v této věci zpět ihned poté, co prohrál žalobu o vyloučení nemovitostí druhého žalovaného. Pouze a jen v tomto případě by snad soud mohl (dle dovolatele) uvažovat o aplikaci § 150 o. s. ř.

Žalobce ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, respektive odmítnout, máje za to, že odvolací soud aplikoval ustanovení § 150 o. s. ř. přílehavě. Přitom má za nepochybné, že osobou oprávněnou nakládat s nemovitostmi má od jejich zahrnutí do soupisu konkursní podstaty správce konkursní podstaty, uváděje, že procesní neúspěch ve věci byl v daném případě způsoben nikoliv tím, že žaloba by nebyla podána po právu, ale tím, že v průběhu řízení došlo k vyloučení věci z konkursní podstaty.

N e j v y š š í s o u d rozhodnutí soudů obou stupňů změnil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., takže zbývá určit, zda je přípustné podle § 237 o. s. ř.

Podle ustanovení § 237 o. s. ř. pak platí, že není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Usnesení, jímž odvolací soud změnil rozsudek soudu prvního stupně v dovolání napadeném výroku o nákladech řízení před soudem prvního stupně mezi žalobcem a prvním žalovaným, je usnesením, kterým se odvolací řízení končí. Závěr, že za podmínek uvedených v ustanovení § 237 o. s. ř. je od 1. 1. 2013 dovolání přípustné (s přihlédnutím k omezením dle § 238 o. s. ř.) též proti akcesorickým výrokům rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se odvolací řízení končí, včetně výroků o nákladech řízení, přijal Nejvyšší soud již v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1172/2013, které je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu.

Napadené rozhodnutí pak závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, totiž na posouzení otázky, zda (případně za jakých podmínek) „důvodem hodným zvláštního zřetele“ opodstatňujícím ve smyslu § 150 o. s. ř. nepřiznání nákladů řízení procesně

úspěšnému žalovanému může být skutečnost, že žalobce přišel o aktivní věcnou legitimaci ve sporu v průběhu řízení.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř. účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přízná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.

Dle ustanovení § 150 o. s. ř., jsou-li tu důvody hodné zvláštního zřetele, nebo odmítne-li se účastník bez vážného důvodu zúčastnit prvního setkání s mediátorem nařízeného soudem, nemusí soud výjimečně náhradu nákladů řízení zcela nebo zčásti přiznat.

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení občanského soudního řádu již v době vydání rozsudku soudu prvního stupně a později nedoznala změn.

Nejvyšší soud nejprve uvádí, že ve shodě se závěry obsaženými např. v nálezech Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2862/07 a sp. zn. I. ÚS 1030/08 platí, že základní zásadou, která ovládá rozhodování o náhradě nákladů civilního sporného procesu, je zásada úspěchu ve věci (§ 142 odst. 1 o. s. ř.). V této zásadě se promítá myšlenka, že ten, kdo důvodně bránil své subjektivní právo nebo právem chráněný zájem, by měl mít právo na náhradu nákladů, jež při této procesní činnosti účelně vynaložil, proti účastníku, jenž do jeho právní sféry bezdůvodně zasahoval.

S vědomím faktu, že zásada úspěchu ve věci má hlubší souvislost se strukturou a funkcí civilního sporného procesu, by měl soud vždy přistupovat k interpretaci a aplikaci § 150 o. s. ř., jež tuto zásadu umožňuje v konkrétním výjimečném případě prolomit (srov. opět nález sp. zn. I. ÚS 2862/07). Ustanovení § 150 o. s. ř. slouží k řešení situace, v níž je nespravedlivé, aby ten, kdo důvodně hájil svá porušená nebo ohrožená práva nebo právem chráněné zájmy, obdržel náhradu nákladů, které při této činnosti účelně vynaložil (srov. opět nález sp. zn. I. ÚS 1030/08).

K tomu lze připomenout, že zejména v procesním právu je nutno každou výjimkou z obecného pravidla (zde výjimku z pravidla obsaženého v § 142 odst. 1 o. s. ř., formulovanou v § 150 o. s. ř.) vykládat restriktivně.

Dovolatel také přiléhavě zmiňuje v literatuře zásadně shodné pasáže z Komentáře. 6. vydání (str. 555 a násl.) a z Komentáře. 7. vydání (str. 673 a 674).

Nověji srov. Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha, C.H. Beck, 2009, str. 1005: „Závěr soudu o tom, zda jde o výjimečný případ a zda tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele, musí vycházet z posouzení všech okolností konkrétní věci. Nejde přitom o libovůli soudu, ale o pečlivé posouzení všech rozhodných hledisek. Při zkoumání, zda tu jsou důvody hodné zvláštního zřetele, soud přihlíží v první řadě k majetkovým, sociálním, osobním a dalším poměrům všech účastníků řízení; je třeba přitom vzít na zřetel nejen poměry toho, kdo by měl hradit náklady řízení, ale je nutno také uvážit, jak by se takové rozhodnutí dotklo zejména majetkových poměrů oprávněného účastníka. Významné z hlediska aplikace § 150 (o. s. ř.) jsou rovněž okolnosti, které vedly k soudnímu uplatnění nároku, postoj účastníků v průběhu řízení a další.“

V takto ustaveném právním rámci dovoláním napadený výrok neobstojí z následujících důvodů.

1) Obecně vskutku platí (jak uvedl odvolací soud), že správce konkursní podstaty úpadce je i v průběhu sporu o vyloučení věci ze soupisu majetku konkursní podstaty oprávněn věc držet, užívat a používat její plody a užitky (například ji pronajímat a inkasovat nájemné), a to bez zřetele k tomu, zda je úpadce vlastníkem věci (R 27/2003). V rozsudku ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 29 Cdo 3793/2010, uveřejněném pod číslem 97/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 97/2012“), Nejvyšší soud vztáhl platnost závěrů formulovaných pro nájemní vztah též na leasingové smlouvy (uzavřel, že je-li do konkursní podstaty sepsán majetek /ve vlastnictví leasingového pronajímatele/, který je předmětem leasingové smlouvy, vstupuje správce konkursní podstaty po dobu trvání účinků sepisu do právního postavení leasingového pronajímatele).

2) Odvolací soud nicméně tím, že při úvaze o aplikaci § 150 o. s. ř. formuloval názor (opírající se o R 27/2003), podle kterého byl žalobce ve sporu aktivně věcně legitimován až do pravomocného rozhodnutí soudu o vyloučení nemovitosti z konkursní podstaty úpadce, vybočil z mezí přípustné přezkumné činnosti odvolacího soudu. Zamítavý výrok o věci samé totiž nebyl odvoláním napaden (nabyl právní moci), přičemž soud prvního stupně nezaložil důvod zamítnutí žaloby na ztrátě aktivní věcné legitimace žalobce v průběhu sporu, nýbrž na tom, že žalobce není a „ani v době podání žaloby nebyl“ ve sporu aktivně věcně legitimován. Je lhostejné, zda šlo o úsudek přiléhavý; podstatné je, že jeho přehodnocení v mezích přezkumu akcesorického výroku o nákladech řízení již možné nebylo (šlo by o jiné posouzení důvodů zamítnutí žaloby než to, na kterém spočívá pravomocné soudní rozhodnutí o věci samé).

3) Pomineme-li argumentaci obsaženou v předchozím odstavci, pak obecně lze připustit (jak to s určitými výhradami činí i sám dovolatel), že skutečnost, že žalobce původně byl aktivně věcně legitimován k vedení sporu a o aktivní věcnou legitimaci přišel až v průběhu sporu, může být (při zohlednění dalších

okolností případu) důvodem aplikace § 150 o. s. ř. Dovolatel nicméně opodstatněně namítá, že vyloučení nemovitostí z konkursní podstaty, k němuž na základě pravomocných soudních rozhodnutí o vylučovací žalobě druhého žalovaného došlo 7. 6. 2012, se nijak neprojevalo v procesním postupu žalobce (žalobce na podané žalobě setrval, takže musela být zamítnuta), ačkoli žalobci mělo být (nehledě k R 97/2012) již z R 27/2003 známo, že jeho aktivní věcná legitimace ve sporu je závislá na trvání účinků soupisu konkursní podstaty.

4) Nejvyšší soud tudíž uzavírá, že žalobce, který poté, co přišel o aktivní věcnou legitimaci k vymáhání žalobou uplatněného nároku (až) v průběhu sporu, na žalobě i tak setrval (takže musela být zamítnuta), nemůže úspěšně uplatnit takovou ztrátu aktivní věcné legitimace jako důvod hodný zvláštního zřetele, pro který by žalovanému byť i zčásti měla být odepřena náhrada nákladů řízení. Jde naopak o typovou situaci, kdy důvod hodný zvláštního zřetele k odepření náhrady nákladů řízení ve smyslu § 150 o. s. ř. dán není. Napadené rozhodnutí tak neobstojí ani v rovině své vlastní argumentace.

Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž správné není a dovolání je důvodné.

Jelikož dosavadní výsledky řízení ukazují, že o věci může rozhodnout přímo dovolací soud, Nejvyšší soud ve shodě s ustanovením § 243d písm. b) o. s. ř. dovoláním napadený výrok odvolacího soudu změnil.

Vzhledem k tomu, že Ústavní soud nálezem pléna ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12, uveřejněným pod číslem 116/2013 Sb. zrušil (s účinností od 7. 5. 2013, kdy byl nález vyhlášen ve Sbírce zákonů) vyhlášku č. 484/2000 Sb. jako neústavní a s přihlédnutím ke sdělení Ústavního soudu ze dne 30. 4. 2013, č. Org. 23/13, k onomu nálezu, uveřejněnému pod číslem 117/2013 Sb., již nelze určit odměnu advokáta prvního žalovaného za řízení v prvním stupni podle vyhlášky č. 484/2000 Sb. a je namístě aplikovat vyhlášku Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v rozhodném znění (srov. shodně např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. 31 Cdo 3043/2010).

Odměna za zastupování advokátem (§ 137 odst. 2 o. s. ř.) v řízení před soudem prvního stupně u prvního žalovaného sestává z celkem tří úkonů právní služby. Jeden úkon právní služby činí ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu převzetí a příprava prvního zastoupení (advokát T.) z 15. 2. 2010 (č. 1. 49), druhý úkon právní služby činí ve smyslu § 11 odst. 2 písm. c) advokátního tarifu vyjádření ze dne 12. 4. 2010 (advokát T.) k odvolání žalobce proti usnesení o přerušení řízení a třetí úkon právní služby činí ve smyslu § 11 odst. 1 písm. g) advokátního tarifu účast na jednání před soudem prvního stupně dne 15. 10. 2012 (advokát A.), jež nepřesahovalo 2 hodiny. S přihlédnutím k době započítání úkonů právní služby přísluší advokátu prvního žalovaného odměna podle advo-

kátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2012; srov. § 8 odst. 1 advokátního tarifu a přechodné ustanovení obsažené v článku II vyhlášky č. 486/2012 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.

U prvního úkonu právní služby tvoří tarifní hodnotu, z níž se vypočítává mimosmluvní odměna, částka 1 813 855,10 Kč (1 727 255,70 Kč požadovaná jistina a 86 599,40 Kč požadované zákonné úroky z prodlení za dobu od 13. 7. 2009 do 15. 2. 2010). Tomu odpovídá (dle § 7 bodu 6. advokátního tarifu) mimosmluvní odměna ve výši 15 580 Kč.

U druhého úkonu právní služby tvoří tarifní hodnotu, z níž se vypočítává mimosmluvní odměna, částka 1 835 055,38 Kč (1 727 255,70 Kč požadovaná jistina a 107 799,68 Kč požadované zákonné úroky z prodlení za dobu od 13. 7. 2009 do 12. 4. 2010). Tomu odpovídá (dle § 7 bodu 6. advokátního tarifu) mimosmluvní odměna ve výši 15 660 Kč, z níž polovina činí 7830 Kč.

U třetího úkonu právní služby tvoří tarifní hodnotu, z níž se vypočítává mimosmluvní odměna, částka 2 170 744,15 Kč (1 727 255,70 Kč požadovaná jistina a 443 488,45 Kč požadované zákonné úroky z prodlení za dobu od 13. 7. 2009 do 15. 10. 2012). Tomu odpovídá (dle § 7 bodu 6. advokátního tarifu) mimosmluvní odměna ve výši 17 020 Kč.

S náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu, za tři úkony právní služby po 300 Kč (celkem 900 Kč), náhradou za promeškaný čas ve výši 1200 Kč (§ 14 advokátního tarifu) a náhradou cestovních výdajů (§ 13 odst. 1 a 4 advokátního tarifu) ve výši 3295,74 Kč, tak jde o částku 45 825,74 Kč.

Prvním dvěma úkonům právní služby uskutečněným advokátem T. odpovídá mimosmluvní odměna ve výši 15 580 Kč, polovina mimosmluvní odměny ve výši 7830 Kč a náhrada hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu za 3 úkony právní služby po 300 Kč. Celkem tak jde o částku 24 010 Kč, u které obsah spisu nedokládá, že by advokát T. byl plátcem daně z přidané hodnoty. Ze zbývajících 21 815,74 Kč (coby nákladů vzniklých na zastoupení advokátem A.) přísluší náhrada za 21% daň z přidané hodnoty ve výši 4581,30 Kč (§ 137 odst. 3 o. s. ř.).

Celkem tak Nejvyšší soud přiznal prvnímu žalovanému k tíži žalobce na náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně částku 50 407,04 Kč. O nákladech řízení před soudem prvního stupně přitom Nejvyšší soud rozhodl podle ustanovení § 243c odst. 3, § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř., když první žalovaný byl ve sporu plně úspěšný.

Vzhledem k tomu, že dovolací soud změnil rozhodnutí odvolacího soudu, rozhodl ve stejném rozsahu (tedy mezi žalobcem a prvním žalovaným) i o nákladech řízení před odvolacím soudem (§ 243c odst. 3, § 224 odst. 2 a § 142 odst. 1 o. s. ř.). Žalobce s odvoláním ve vztahu k prvnímu žalovanému neuspěl (celkově nižší výsledná částka nákladů řízení před soudem prvního stupně je pouze

důsledkem zrušení vyhlášky č. 484/2000 Sb. Ústavním soudem), takže žalovanému přísluší jako procesně úspěšné straně sporu právo na náhradu účelně vynaložených nákladů odvolacího řízení, které sestávají z odměny jeden úkon právní služby ve smyslu § 11 odst. 2 písm. c) advokátního tarifu (vyjádření k odvolání ze dne 27. 12. 2012, č. 1. 140 – 142 /advokát A./).

Tarifní hodnotu, z níž se vypočítává mimosmluvní odměna za úkon právní služby v odvolacím řízení, tvoří částka 50 407,04 Kč, z níž mimosmluvní odměna činí 1500 Kč a polovina mimosmluvní odměny pak 750 Kč. S náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu za jeden úkon právní služby ve výši 300 Kč a s náhradou za 21% daň z přidané hodnoty ve výši 220,50 Kč (§ 137 odst. 3 o. s. ř.) tak jde celkem o částku 1270,50 Kč.

První žalovaný měl procesní úspěch i v dovolacím řízení, čemuž ve smyslu ustanovení § 243c odst. 3, § 224 odst. 2 a § 142 odst. 1 o. s. ř. odpovídá (při identickém výpočtu jako pro odvolací řízení podle advokátního tarifu v aktuálním znění) opět částka 1270,50 Kč a spolu se zaplaceným soudním poplatkem za dovolání ve výši 2000 Kč jde o částku 3270,50 Kč.

Nejvyšší soud pro úplnost dodává, že nepřehlédl, že druhý žalovaný byl k 30. 6. 2013, vymazán z obchodního rejstříku. Tato okolnost však neměla na průběh dovolacího řízení žádný vliv, jelikož druhý žalovaný jeho účastníkem nebyl a není (dovolání sám nepodal a dovolání podané druhým žalovaným se jej netýkalo).

Předpokladem pro vydání elektronického platebního rozkazu (§ 174a o. s. ř.) je i to, že žalobou (podanou na elektronickém formuláři) uplatněné právo na zaplacení peněžitého plnění nepřevyšujícího částku 1 000 000 Kč vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013,
sen. zn. 29 ICdo 31/2013)

Rozsudkem ze dne 9. 8. 2012 určil **K r a j s k ý s o u d** v Hradci Králové (dále jen „insolvenční soud“), že žalovaný (K. banka, a. s.) nemá za dlužníci J. N. pohledávku ve výši 12 992,72 Kč přiznanou mu elektronickým platebním rozkazem Okresního soudu v Trutnově a pohledávku ve výši 2840,96 Kč přiznanou mu elektronickým platebním rozkazem Okresního soudu v Trutnově (bod I. výroku). Dále rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci (insolvenčnímu správci dlužnice) na náhradě nákladů řízení částku 13 080 Kč (bod II. výroku).

Insolvenční soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1) Podáním ze dne 23. 9. 2011 přihlásil žalovaný do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužnice jako pohledávku číslo 2 pohledávku ze smlouvy o úvěru v celkové výši 113 978,26 Kč, sestávající z nesplacené jistiny úvěru ve výši 62 563,96 Kč a z příslušenství ve výši 51 414,30 Kč, z něhož částka 12 992,79 Kč představuje smluvní úroky z prodlení odpovídající roční úrokové sazbě 25 %. Pohledávka byla přihlášena jako vykonatelná podle elektronického platebního rozkazu Okresního soudu v Trutnově ze dne 24. 11. 2010 (dále též jen „platební rozkaz č. 1“).

2) Podáním ze dne 23. 9. 2011 přihlásil žalovaný do insolvenčního řízení vedeného na majetek dlužnice jako pohledávku číslo 3 též pohledávku ze smlouvy o osobní kreditní kartě v celkové výši 35 144,06 Kč, sestávající z nesplacené jistiny na kreditní kartě ve výši 12 413,67 Kč a z příslušenství ve výši 22 730,39 Kč, z něhož částka 2840,96 Kč představuje smluvní úroky z prodlení odpovídající roční úrokové sazbě 25 %. Pohledávka byla přihlášena jako vykonatelná podle elektronického platebního rozkazu Okresního soudu v Trutnově ze dne 1. 11. 2010 (dále též jen „platební rozkaz č. 2“).

3) Při přezkumném jednání konaném 21. 11. 2011 popřel insolvenční správce tu část příslušenství pohledávek, která tvoří smluvní úroky z prodlení odpovídající roční úrokové sazbě 25 %.

Na tomto základě insolvenční soud – vycházejíc z ustanovení 199 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního záko-

na), a § 174a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) – uzavřel, že:

1) Insolvenční správce podal žalobu včas ve lhůtě 30 dnů od přezkumného jednání.

2) Procesní předpis nepočítá s tím, že by vydání elektronického platebního rozkazu předcházelo jakékoliv právní hodnocení nároku soudem, a to na rozdíl od úpravy uvedené v ustanovení § 172 o. s. ř. platné pro platební rozkaz, když platební rozkaz může soud vydat, pouze vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem v návrhu na jeho vydání. Neobsahuje-li elektronický platební rozkaz v sobě žádné právní hodnocení nároku, pak nemůže být popěrný úkon žalobce v rozporu s ustanovením § 199 odst. 2 insolvenčního zákona.

3) K výkladu ustanovení § 199 odst. 2 insolvenčního zákona považuje za vhodné citovat z rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 5. 2012, sp. zn. 41 ICm 886/2011, 101 VSPH 41/2012 (KSHK 41 INS 14424/2010). (Z rozhodnutí, jež se zabývá mezemi popření vykonatelné pohledávky přiznané rozhodčím nálezem, se pak obsáhle cituje, včetně úsudku, podle kterého insolvenční zákon „umožňuje popírat pohledávky vykonatelné v těch případech, kdy dlužník sám svou nečinností, ať již úmyslnou, či z nedbalosti založil nárok věřitele, a tím třeba oproti ostatním věřitelům zvýhodnil“.)

4) Insolvenční správce namítl, že mezi žalovaným a dlužnicí byla uzavřena spotřebitelská smlouva, takže smluvní ujednání o výši úroků z prodlení je neplatné. Podle judikatury, např. i podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. 3. 2005, sp. zn. 33 Odo 1117/2003 (jde o rozsudek uveřejněný pod číslem 26/2006 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 26/2006“, který je, stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže, dostupný i na webových stránkách Nejvyššího soudu) platí, že má-li smlouva o úvěru charakter spotřebitelského úvěru, lze přes to, že jde o závazkový právní vztah upravený obchodním zákoníkem, platně sjednat úrok z prodlení pouze ve výši stanovené občanskoprávními předpisy. Námitka popírajícího insolvenčního správce o neplatnosti ujednání o úroku z prodlení je proto důvodná.

K odvolání žalovaného **V r c h n í s o u d** v Praze ve výroku označeným rozsudkem ze dne 21. 2. 2013 změnil rozsudek insolvenčního soudu tak, že žalobu na určení, že žalovaný nemá za dlužnicí pohledávky z titulu úroků z prodlení ve výši 12 992,72 Kč a 2840,96 Kč, jež mu byly přiznány elektronickým platebním rozkazem Okresního soudu v Trutnově ze dne 24. 11. 2010 a elektronickým platebním rozkazem téhož soudu ze dne 1. 11. 2010, zamítá „v rozsahu 4893,57 Kč“ a „ve zbytkovém rozsahu“ tento rozsudek potvrdil (první výrok). Dále odvolací soud rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů částku 11 358 Kč (druhý výrok).

Odvolací soud k jednotlivým (odvoláním otevřeným) otázkám přijal následující závěry.

I. K popěrnému úkonu žalobce.

1) V posuzované věci je z protokolu o přezkumném jednání zřejmé, že žalobce popřel vykonatelné pohledávky žalovaného proto, že ujednání o smluvních úrocích považoval za neplatná.

2) Ustanovení § 199 insolvenčního zákona umožňuje insolvenčnímu správci popřít přihlášené vykonatelné pohledávky, jimiž v daném případě byly pohledávky přiznané elektronickými platebními rozkazy. Se žalovaným lze souhlasit v tom, že jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, a že důvodem popření nemůže být jiné právní posouzení věci.

3) Současně odvolací soud nemá důvod odchýlit se od závěrů, jež vyjádřil např. ve výše označeném rozhodnutí sp. zn. (správně sen. zn.) 101 VSPH 41/2012, v němž dovodil, že ustanovení § 199 insolvenčního zákona umožňuje popírat vykonatelné pohledávky v těch případech, kdy dlužník sám svou nečinností, ať již úmyslnou či nedbalostní, založil nárok věřitele, a tím ho oproti ostatním věřitelům zvýhodnil.

4) Právě o případ uvedený v předchozím odstavci šlo v této věci, když dlužnice neuplatnila proti nároku žalovaného žádné skutečnosti, jimiž by zpochybnila právo na zaplacení smluvních úroků z prodlení. Za těchto okolností byl žalobce oprávněn namítat v řízení o popření pravosti vykonatelných pohledávek, že smluvní ujednání o úrocích z prodlení jsou neplatná.

5) O jiné právní posouzení věci nejde již proto, že nalézací soud v elektronických platebních rozkazech č. 1 a 2 žádné právní posouzení věci nečinil a z povahy těchto rozhodnutí vydaných v tzv. zkráceném soudním řízení plyne, že ani činit nemohl. Námitka žalované, že popěrné úkony žalobkyně byly v rozporu s ustanovením § 199 insolvenčního zákona, je tudíž neopodstatněná.

II. K výši úroků z prodlení.

1) Pohledávky z titulu úroků z prodlení měly původ ve smlouvě o úvěru a ve smlouvě o osobní kreditní kartě. Šlo tedy o tzv. absolutní obchody dle ustanovení § 261 odst. 3 písm. d) zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, a dlužnice, která není (nebyla) podnikatelem, nese (vzhledem k ustanovení § 262 odst. 4 obč. zák.) odpovědnost za porušení povinností z těchto vztahů podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, včetně kogentního ustanovení § 517 odst. 2 obč. zák.

2) Insolvenční soud v této souvislosti přílehlavě poukazyval na judikaturu Nejvyššího soudu, neaplikoval ji však zcela správně. Z R 26/2006 totiž plyne, že jde-li o prodlení s plněním peněžitého dluhu, má věřitel právo požadovat od dlužníka vedle plnění úroků z prodlení, není-li podle tohoto zákona povinen platit poplatek z prodlení, s tím, že výši úroků z prodlení a poplatku z prodlení stanoví prováděcí předpis (tím je vyhláška č. 142/1994 Sb., ve znění pozdějších

předpisů, podle níž se úroky z prodlení odvíjejí od výše repo sazby stanovené Českou národní bankou a platné prvního dne každého pololetí, po něž prodlení dlužníka trvá).

3) Jinak vyjádřeno, okolnost, že smluvní ujednání o výši úroků z prodlení je neplatné, neznamená, že by žalovaná neměla právo na úhradu zákonných úroků z prodlení. Insolvenční soud proto pochybil, jestliže v situaci, kdy shledal důvodnou výhradu žalobkyně o neplatnosti ujednání o sazbě úroků z prodlení, žalobě na popření označených pohledávek zcela vyhověl namísto toho, aby ji v rozsahu zákonné sazby úroků z prodlení zamítl (srov. *mutatis mutandis* rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4704/2010, uveřejněný pod číslem 81/2012 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

4) Odvolání žalovaného je proto zčásti důvodné. Z pohledávky ve výši 12 992,72 Kč odpovídá zákonnému úroku z prodlení z jistiny tvořené částkou 51 288 Kč za dobu od 2. 11. 2010 do 21. 9. 2011 částka 3517,44 Kč a z jistiny ve výši 7259,77 Kč za dobu od 2. 11. 2010 do 21. 9. 2011 částka 497,89 Kč. Z pohledávky ve výši 2840,96 Kč odpovídá zákonnému úroku z prodlení z jistiny tvořené částkou 9718 Kč za dobu od 29. 9. 2010 do 21. 9. 2011 částka 736,64 Kč a z jistiny tvořené částkou 1868,02 Kč za dobu od 29. 9. 2010 do 21. 9. 2011 částka 141,60 Kč.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu a výslovně též proti výroku o nákladech řízení podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 o. s. ř. (maje za to, že ve výkladu ustanovení § 199 odst. 2 insolvenčního zákona jde o věc dovolacím soudem neřešenou a odvolacími soudy rozhodovanou rozdílně), namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a požaduje, aby Nejvyšší soud v souladu s ustanovením § 243d o. s. ř. napadené rozhodnutí změnil tak, že určí, že pohledávky žalovaného ve výši 8977,39 Kč a 1962,72 Kč jsou po právu, a rozhodne, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, případně, aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Konkrétně dovolatel míní, že soudy nesprávně aplikovaly ustanovení § 159a odst. 4 a 5 o. s. ř. Z něj dovozuje (též s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 28 Cdo 617/2011 /jde o usnesení ze dne 6. 9. 2011/), že v situaci kdy mu nároky byly přisouzeny platebními rozkazy č. 1 a 2, nebyl insolvenční soud oprávněn věc znovu projednat, neboť tomu bránila překážka věci pravomocně rozhodnuté. K tomu dodává, že při podání návrhu na vydání elektronického platebního rozkazu předpokládal, že soud bude aplikovat ustanovení § 172 odst. 1 o. s. ř. (které jasně stanoví, že soud vydá platební rozkaz, je-li v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžité částky a vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem). Přezkoumávání již jednou soudem vydaného rozhodnutí považuje dovolatel za zásah do právní jistoty.

Insolvenční zákon však umožňuje stav, kdy pravomocné soudní rozhodnutí ve věci samé, vydané ve sporu o zaplacení pohledávky mezi dlužníkem a jeho věřitelem, nevytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté pro incidenční spor o její určení. Oprávnění insolvenčního správce popírat vykonatelné pohledávky, které je zásahem do principu právní jistoty, však není neomezené. Insolvenční správce je při popření vykonatelné pohledávky omezen nejen lhůtou, ale zejména vymezením důvodů, pro které může popřít pohledávku přiznanou pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu.

Těmito přípustnými důvody jsou skutečnosti neuplatněné v předchozím řízení, zapovězeno je však jiné právní posouzení věci. Dovolatel ale považuje popření vykonatelné pohledávky insolvenčním správcem za jiné právní posouzení věci, než to, které je obsaženo v pravomocných vykonatelných rozhodnutích. Domnívá se proto, že napadené rozhodnutí je v rozporu s ustanovením § 199 odst. 2 insolvenčního zákona.

Dovolatel poukazuje na to, že ohledně pojmu „jiné právní posouzení věci“ vyjádřil Vrchní soud v Praze v rozhodnutí sen. zn. 101 VSPH 41/2012 názor (k němuž se přiklonil odvolací soud v této věci), že insolvenční zákon umožňuje (v § 199) popírat vykonatelné pohledávky v těch případech, kdy dlužník svou nečinností, ať již úmyslnou či nedbalostní, založil nárok věřitele, a tím jej třeba oproti ostatním věřitelům zvýhodnil.

Oproti tomu Vrchní soud v Olomouci v rozhodnutí č.j. (správně sen. zn.) 2 VSOL 8/2011 (k němuž se přiklání dovolatel) zaujal právní názor, že insolvenčnímu správci v rámci popření vykonatelné pohledávky nepřisluší popírat platnost jednotlivých ujednání ze smlouvy a že nemůže přezkoumávat věc již rozhodnutou.

Žalobce ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, maje rozhodnutí soudů nižších stupňů za správná. Zdůrazňuje, že již podle insolvenčního soudu v případě vydání elektronického platebního rozkazu nedochází k žádnému právnímu hodnocení nároku soudem. Proto nelze tvrdit, že by se insolvenční správce při svém popěrném úkonu dopustil jiného právního hodnocení věci, neboť v daném případě k žádnému právnímu hodnocení věci nedošlo. Zdůrazňuje rovněž, že dovolatel nezpochybnil vlastní důvod popření pohledávek (to, že smluvní úrok z prodlení nebylo možné sjednat mimo zákonnou výši dle ustanovení § 517 odst. 2 obč. zák.).

Dovolateli tak byly elektronickými platebními rozkazy přiznány smluvní úroky z prodlení, ač je zřejmé, že samotné jejich sjednání bylo v rozporu se zákonem. Dlužnice (jako právní laik, navíc v tíživé finanční situaci) neměla možnost najmout si advokáta a bránit se proti rozhodnutí soudu právní cestou. Insolvenční správce tak neměl jinou možnost než pohledávku v její nezákonné výši popřít, neboť v insolvenčním řízení byla přihlášena ve výši, která odporuje kogentním ustanovením občanského zákoníku.

Přezkoumání vykonatelné pohledávky pak neodporuje ustanovení § 159a odst. 4 a 5 o. s. ř. ani ustanovení § 199 odst. 2 insolvenčního zákona, pokračuje žalobce a odkazuje na závěry obsažené v rozhodnutí Vrchního soudu v Praze sen. zn. 101 VSPH 41/2012. Míni totiž, že popírá-li insolvenční správce vykonatelnou pohledávku, nemůže jít o „jiné právní posouzení věci“ tam, kde k žádnému právnímu posouzení věci ve skutečnosti nedošlo.

N e j v y š š í s o u d rozhodnutí odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení (21. 2. 2013) je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 7. 2013 (tj. naposledy ve znění zákona č. 399/2012 Sb.).

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání jsou tudíž pro tuto věc přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání nesměřuje proti žádnému z usnesení vypočtených v § 238a o. s. ř., takže zbývá určit, zda je přípustné podle § 237 o. s. ř. (když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání podle § 237 o. s. ř., vypočtených v § 238 o. s. ř.).

Podle ustanovení § 237 o. s. ř. pak platí, že není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Rozsudek, jímž odvolací soud (zčásti) potvrdil rozsudek insolvenčního soudu, je rozhodnutím, kterým se odvolací řízení končí. Napadené rozhodnutí pak závisí na vyřešení otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu (v době podání dovolání šlo o otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena), totiž na posouzení otázky výkladu ustanovení § 199 odst. 2 insolvenčního zákona. Dovolání v této věci je tudíž přípustné podle § 237 o. s. ř.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 199 insolvenčního zákona (ve znění, jež se od rozhodnutí o úpadku dlužnice, tj. od 21. 9. 2011, do současné doby nezměnilo) insolvenční správce, který popřel vykonatelnou pohledávku, podá do třiceti dnů od přezkumného jednání u insolvenčního soudu žalobu, kterou své popření uplatní proti věřiteli, který vykonatelnou pohledávku přihlásil. Lhůta je zachována, dojde-li žaloba nejpozději posledního dne lhůty soudu (odstavec 1). Jako důvod popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu lze uplatnit jen skutečnosti, které nebyly uplatněny dlužníkem v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí; důvodem popření však nemůže být jiné právní posouzení věci (odstavec 2). V žalobě podle odstavce 1 může žalobce proti popřené pohledávce uplatnit pouze skutečnosti, pro které pohledávku popřel (odstavec 3).

Výklad ustanovení § 199 insolvenčního zákona (o mezích popření vykonatelné pohledávky přiznané věřiteli pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu) podal Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 18. 7. 2013, sen. zn. 29 ICdo 7/2013, a k tam obsaženým závěrům se přihlásil (a dále je rozvedl) i v rozsudku ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. 29 Cdo 392/2011. V rozsudku sen. zn. 29 ICdo 7/2013, na který v podrobnostech odkazuje, Nejvyšší soud na dané téma uzavřel, že:

1) Smysl úpravy obsažené v § 199 odst. 2 insolvenčního zákona je spolehlivě rozpoznatelný již ze zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu insolvenčního zákona, který projednávala Poslanecká Sněmovna Parlamentu České republiky ve svém 4. volebním období 2002 – 2006 jako tisk č. 1120. Pravidlo obsažené v § 199 odst. 2 insolvenčního zákona (v rozhodném znění) bylo obsaženo v § 199 odst. 3 osnovy, přičemž podle zvláštní části důvodové zprávy (k § 198 a § 199 osnovy), „v § 199 osnova výrazně omezuje právo správce nebo věřitelů popírat vykonatelné pohledávky. Vykonatelná pohledávka může vzniknout (i účelově být „vyrobena“), aniž by proběhlo jakékoli (soudní či jiné) řízení (např. prostřednictvím notářského nebo exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti), jež by ústilo v rozhodnutí o této pohledávce; vykonatelné rozhodnutí též může být přijato, aniž by mu předcházelo jakékoli důkazní říze-

ní opodstatňující závěr o existenci a správnosti výše této pohledávky (může jít např. o platební rozkaz, o rozsudek pro zmeškání nebo o rozsudek pro uznání). To je důvod pro zachování práva popřít i takovou pohledávku. (...) Nejde-li o případ podle tohoto ustanovení (rozuměj podle ustanovení § 199 odst. 2 osnovy, jež se nakonec do insolvenčního zákona nedostalo), lze jako důvod popření vykonatelné pohledávky založené rozhodnutím uplatnit (podle § 199 odst. 3) jen skutečnosti, které v řízení, jež předcházelo vykonatelnému rozhodnutí, neuplatnil dlužník; současně se zapovídá popření takové pohledávky jen pro jiné právní posouzení věci popírajícím (potud osnova vychází z toho, že chyb v právním posouzení věci se nelze nikdy beze zbytku vyvarovat).“

2) Obecně tedy platí, že (ve shodě s dikcí § 199 odst. 2 insolvenčního zákona) u přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu (příslušným orgánem tu může být nejen soud, ale např. též orgán veřejné správy nebo rozhodce anebo rozhodčí soud) lze uplatnit jako důvod popření její pravosti nebo výše jen skutkové námitky, konkrétně jen skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí. Přitom je lhostejné, zda takové skutečnosti dlužník neuplatnil vlastní vinou např. proto, že zcela rezignoval na svou procesní obranu v příslušném řízení, čímž přivodil vznik exekučního titulu založeného rozhodnutím, jež se neodůvodňuje vůbec (např. platební rozkaz nebo směnečný platební rozkaz), nebo rozhodnutím, jež se odůvodňuje jen minimálně (např. rozsudkem pro zmeškání nebo rozsudkem pro uznání). Pro úspěch takového popření bude naopak určující, zda skutečnosti, které dříve neuplatnil dlužník, jsou způsobilé změnit výsledek „spor o pohledávku“ (právě ony jsou důvodem ve výsledku jiného právního posouzení věci); tedy, že v porovnání se skutečnostmi, které dlužník dříve uplatnil, jsou skutečnosti, které dříve uplatněny nebyly, rozhodující příčinou pro určení, že (insolvenčním správcem) žalovaný přihlášený věřitel nemá vůči dlužníku označenou vykonatelnou pohledávku (spor o pravost) nebo pro určení, že (insolvenčním správcem) žalovaný přihlášený věřitel má vůči dlužníku označenou vykonatelnou pohledávku v určité (výrokem rozhodnutí určené) výši (nižší, než je výše přihlášené vykonatelné pohledávky) (spor o výši).

3) Pravidlo, podle kterého u přihlášené vykonatelné pohledávky přiznané pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu nemůže být důvodem popření její pravosti nebo výše „jiné právní posouzení věci“ (§ 199 odst. 2, část věty za středníkem, insolvenčního zákona), typově dopadá na situace, kdy při nezpochybněném skutkovém základu věci (tedy, nejsou-li důvodem popření pravosti nebo výše vykonatelné pohledávky skutečnosti, které dlužník neuplatnil v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, nebo takové skutečnosti sice byly uplatněny, ale v porovnání s dřívějším rozhodnutím nevedly ke změně skutkových závěrů) měl zjištěný skutkový stav vést k jinému právnímu posouzení věci, než které o něm v řízení, které předcházelo vydání tohoto rozhodnutí, učinil příslušný orgán. Může

jít např. o situaci, kdy příslušný orgán přiznal věřiteli pohledávku vůči dlužníku jako plnění ze smlouvy, ač plnění mělo být přiznáno jako náhrada škody nebo jako bezdůvodné obohacení, nebo o situaci, kdy příslušný orgán sice správně určil (pojmenoval) právní normu, podle které měl být posouzen zjištěný skutkový stav věci, ale nesprávně ji vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval (...). Přitom je zjevné, že chybné právní posouzení věci příslušným orgánem mohlo vést k přiznání pohledávky věřiteli vůči dlužníku tam, kde by „jiné“ (správné) právní posouzení věci vedlo k závěru, že pohledávka není po právu, nebo že nemá být přiznána v celé požadované výši.

4) Právní posouzení věci není vyloučeno jako důvod popření pravosti nebo výše přihlášené vykonatelné pohledávky, jestliže z pravomocného rozhodnutí příslušného orgánu, jímž byla pohledávka přiznána, žádné právní posouzení věci neplyne.

5) Také v případě, kdy soud rozhoduje o tom, zda vydá rozsudek pro uznání, tedy jestliže žalovaný nárok nebo základ nároku proti němu žalobou uplatněný uznal (§ 153a odst. 1 o. s. ř.), nebo nastala-li fikce uznání nároku žalovaným (§ 153a odst. 3, § 114b odst. 5 o. s. ř.), provádí právní posouzení věci. (...) Jakkoliv ustanovení § 157 odst. 3 o. s. ř. omezuje odůvodnění rozsudku pro uznání pouze na vymezení předmětu řízení (se zjevným záměrem odlišit takto rozsuzovanou věc od jiných věcí týchž účastníků) a na stručné vyložení důvodů, pro které soud rozhodl rozsudkem pro uznání, i při takto strukturovaném odůvodnění je závěr o splnění předpokladů pro vydání rozsudku pro uznání (ať již v textu takového odůvodnění formulovaný výslovně nebo prostřednictvím poukazu na příslušná ustanovení občanského soudního řádu dovolující soudu rozhodnout podle uznání) současně závěrem, jímž soud navenek dává najevo, že nenalezl překážky, jež mu brání rozhodnout o věci podle uznání. Vedle prakticky totožné úpravy pro rozsudek pro zmeškání (srov. § 153b odst. 3 o. s. ř. a § 157 odst. 3 o. s. ř.) lze ve stejném duchu poukázat též na platební rozkaz (§ 172 o. s. ř.), včetně elektronického platebního rozkazu (§ 174a o. s. ř.), a na směnečný (šekový) platební rozkaz (§ 175 o. s. ř.). Tato rozhodnutí mají poté, co nabudou právní moci, účinky pravomocného rozsudku (§ 174 odst. 1, § 175 odst. 3, věta první, o. s. ř.) a neodůvodňují se vůbec. Přitom ovšem skutečnost, že byla vydána, osvědčuje, že soud zkoumal (s pozitivním výsledkem) předpoklady, za nichž vydána být mohla, tedy především, že (u platebního rozkazu a elektronického platebního rozkazu) uplatněné právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem (§ 172 odst. 1, věta první, o. s. ř.), nebo že (u směnečného /šekového/ platebního rozkazu) žalobce předložil v prvopisu směnku nebo šek, o jejichž pravosti není důvodu pochybovat, a další listiny nutné k uplatnění práva (§ 175 odst. 1, věta první, o. s. ř.).

Pro danou věc lze na základě těchto judikatorních závěrů především uzavřít, že odvolací soud (a před ním insolvenční soud) se mylí, má-li za to, že elektro-

nické platební rozkazy č. 1 a 2 jsou rozhodnutími, která neobsahují žádné právní posouzení.

Podle ustanovení § 172 odst. 1 o. s. ř. soud může i bez výslovné žádosti žalobce a bez slyšení žalovaného vydat platební rozkaz, je-li v žalobě uplatněno právo na zaplacení peněžité částky a vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem. V platebním rozkazu žalovanému uloží, aby do patnácti dnů od doručení platebního rozkazu žalobci zaplatil uplatněnou pohledávku a náklady řízení nebo aby v téže lhůtě podal odpor u soudu, který platební rozkaz vydal.

Dle ustanovení § 174a o. s. ř., je-li návrh podán na elektronickém formuláři podepsaném zaručeným elektronickým podpisem žalobce a nepřevyšuje-li peněžité plnění požadované žalobcem částku 1 000 000 Kč, soud může vydat na návrh žalobce elektronický platební rozkaz (odstavec 1). Ustanovení § 172 až 174 platí obdobně (odstavec 2).

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení občanského soudního řádu v době vydání obou elektronických platebních rozkazů (1. 11. a 24. 11. 2010), tj. naposledy ve znění zákona č. 227/2009 Sb.

Ustanovení § 174a o. s. ř. o elektronickém platebním rozkazu bylo vtěleno do občanského soudního řádu s účinností od 1. 7. 2008, novelou provedenou zákonem č. 123/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

Vládní návrh tohoto zákona projednávala Poslanecká Sněmovna ve svém pátém volebním období 2006 – 2010 jako tisk č. 254, přičemž text ustanovení § 174a o. s. ř. tvořil (v nezměněné podobě) bod 4. vládního návrhu novely. Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona pak neobsahuje žádnou indicii, z níž by bylo možné dovozovat, že soud před vydáním elektronického platebního rozkazu nezkontroluje, zda (při jinak „řádně“ vyplněném elektronickém formuláři návrhu na zahájení řízení) uplatněné právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem.

Naopak, odkaz na obdobné použití ustanovení § 172 až § 174 o. s. ř., obsažený v § 174a odst. 2 o. s. ř., při absenci výslovně jiné úpravy v textu § 174a o. s. ř., jednoznačně potvrzuje úsudek, že tuto povinnost má soud (v souladu s dikcí § 172 odst. 1 o. s. ř.) i před vydáním elektronického platebního rozkazu. Opačný výklad (k němuž se přihlásil insolvenční soud a který odvolací soud v napadeném rozhodnutí nekorigoval) by popřel roli soudu vymezenou ústavním pořádkem České republiky (srov. článek 90 Ústavy a článek 36 Listiny základních práv a svobod) a pro občanské soudní řízení podrobněji vymezenou též v § 1 a § 3 o. s. ř. a dostal by soud do pozice, kdy by byl povinen vydat elektronický platební rozkaz o zjevně nedůvodném nároku (uplatněné právo nevyplývá ze žaloby) a přijmout tak ve smyslu ustanovení § 174 odst. 1 o. s. ř. rozhodnutí,

jež může nabýt účinků pravomocného rozsudku, jen proto, že žaloba (jiný návrh na zahájení řízení) byla podána na elektronickém formuláři.

Dovolatel v této souvislosti správně poznamenal, že při podání žaloby na elektronickém formuláři očekával, že soud před vydáním elektronického platebního rozkazu věc posoudí též v intencích § 172 odst. 1 o. s. ř.

To vše je důvodem, pro který Nejvyšší soud v rozsudku sen. zn. 29 ICdo 7/2013 (jak citován shora) uzavřel, že skutečnost, že byla vydána rozhodnutí, která formálně neobsahují odůvodnění, osvědčuje, že soud zkoumal (s pozitivním výsledkem) předpoklady, za nichž vydána být mohla, výslovně uváděje, že u platebního rozkazu a elektronického platebního rozkazu je tímto předpokladem především to, že uplatněné právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem (§ 172 odst. 1, věta první, o. s. ř.). Srov. ostatně v literatuře např. též Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád I. § 1 až 200za. Komentář. 1. vydání. Praha, C.H. Beck, 2009, str. 1166.

Tím, že soud vydal elektronické platební rozkazy č. 1 a 2, tedy osvědčil, že podle něj uplatněné právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem (včetně požadovaného smluvního úroku z prodlení). Jestliže skutečnosti uvedené v žalobách (podaných na elektronickém formuláři) ozřejmovaly, že je uplatněn nárok ze spotřebitelských smluv (což ale nebylo zkoumáno), pak námitka, že bylo možné platně sjednat úrok z prodlení pouze do výši stanovené občanskoprávními předpisy, vycházející z ustálené judikatury (srov. rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočky Tábor ze dne 18. 12. 2008, sp. zn. 15 Co 707/2008, uveřejněný pod číslem 83/2010 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek) je ryze námitkou právní, zapovězenou ustanovením § 199 odst. 2 insolvenčního zákona.

Poukaz žalobce na důvody nedostatečné obrany dlužnice v rozkazním řízení žádný význam nemá.

Zbývá dodat, že námitku údajné překážky věci pravomocně rozsoudené shledává Nejvyšší soud v této věci právně bezcennou (zjevně neopodstatněnou, jelikož jdoucí proti smyslu úpravy přezkoumání pohledávek v insolvenčním řízení) z týchž důvodů, jež podrobně rozvedl ve výše zmíněném rozsudku sp. zn. 29 Cdo 392/2011.

Z výše uvedeného plyne, že právní posouzení věci odvolacím soudem ve výkladu § 199 odst. 2 insolvenčního zákona správné není.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil včetně závislého výroku o nákladech řízení (a s výjimkou měnicího výroku o částečném zamítnutí žaloby) a věc potud vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

Má-li být dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2013 proto, že napadené rozhodnutí závisí na řešení otázky hmotného nebo procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla řešena, musí být z obsahu dovolání patrné, kterou otázku hmotného nebo procesního práva má dovolatel za dosud nevyřešenou dovolacím soudem.

Má-li být dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř. ve znění účinném od 1. 1. 2013 proto, že napadené rozhodnutí závisí na řešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, musí být z obsahu dovolání patrné, o kterou otázku hmotného nebo procesního práva jde a od které „ustálené rozhodovací praxe“ se řešení této právní otázky odvolacím soudem odchyluje.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2013,
sp. zn. 29 Cdo 2394/2013)

Rozsudkem ze dne 19. 7. 2012 **K r a j s k ý s o u d** v Ostravě zastavil řízení o zaplacení 950 391,74 Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,75 % od 7. 10. 2010 do zaplacení (výrok I.), zavázal žalovaného zaplatit žalobci 3 898 846 Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,75 % od 7. 10. 2010 do zaplacení (výrok II.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení mezi účastníky (výrok III.) a vůči státu (výrok IV.).

V r c h n í s o u d v Olomouci rozsudkem ze dne 28. 2. 2013 potvrdil výroky II. a III. rozsudku soudu prvního stupně (první výrok) a změnil výrok IV. rozsudku soudu prvního stupně tak, že uložil žalovanému zaplatit státu soudní poplatek ve výši 31 192 Kč (druhý výrok), a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (třetí výrok).

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání.

N e j v y š š í s o u d dovolání odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud odmítl dovolání žalovaného podle ustanovení § 243c odst. 1, věty první, zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, neboť neobsahuje vymezení toho, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (srov. § 241a odst. 2 o. s. ř.), a v dovolacím řízení pro tuto vadu nelze pokračovat.

Podle ustanovení § 241a odst. 2 o. s. ř. v dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel

spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh).

Dle ustanovení § 237 o. s. ř. pak platí, že není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolatel k otázce přípustnosti dovolání uvádí toliko následující: „napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která dosud nebyla dostatečně ustáleně rozhodována a vyřešena, dále v otázce procesního práva se odvolací soud při svém rozhodování odchýlil od ustálené rozhodovací praxe a dále se dovolatel domnívá, že dovolacím soudem má být právní otázka posouzena jinak“.

Požadavek, aby dovolatel v dovolání uvedl, v čem spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání, je podle § 241a odst. 2 o. s. ř. obligatorní náležitostí dovolání. Může-li být dovolání přípustné jen podle § 237 o. s. ř. (jako v této věci), je dovolatel povinen v dovolání vymezit, které z tam uvedených hledisek považuje za splněné, přičemž k projednání dovolání nepostačuje pouhá citace textu ustanovení § 237 o. s. ř. (či jeho části).

Argumentem, podle kterého „napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která dosud nebyla dostatečně ustáleně rozhodována a vyřešena“, dovolatel zjevně míří k té části ustanovení § 237 o. s. ř., které spojuje přípustnost dovolání s vyřešením otázky hmotného práva, „která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena“. K tomu, aby bylo možné uzavřít, že dovolání je takto přípustné, však musí být z dovolání patrné, kterou otázku hmotného práva má dovolatel za dosud nevyřešenou dovolacím soudem. Takový údaj se však z dovolání (posuzováno podle obsahu) nepodává.

Argument, podle kterého „v otázce procesního práva se odvolací soud při svém rozhodování odchýlil od ustálené rozhodovací praxe“, může být způsobilým vymezením přípustnosti dovolání ve smyslu § 241a odst. 2 o. s. ř., jen je-li z dovolání patrné, o kterou otázku procesního práva jde a od které „ustálené rozhodovací praxe“ se řešení této otázky procesního práva odvolacím soudem odchyluje. Ani takový údaj se z dovolání nepodává.

Žádost dovolatele, podle níž „dovolacím soudem má být právní otázka posouzena jinak“ významově neodpovídá (ve smyslu § 237 o. s. ř.) požadavku, aby „dovolacím soudem (již dříve) vyřešená právní otázka byla (dovolacím soudem) posouzena jinak“ (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. 29 Cdo 1172/2013, které je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže – dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu).

Má-li být dovolání přípustné proto, že „dovolacím soudem vyřešená právní otázka má být posouzena jinak“, jde o způsobilé vymezení přípustnosti dovolání ve smyslu § 241a odst. 2 o. s. ř., jen je-li z dovolání zřejmé, od kterého svého řešení otázky hmotného nebo procesního práva se má (podle mínění dovolatele) dovolací soud odchýlit (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 8. 2013, sen. zn. 29 NSČR 55/2013, nebo ze dne 29. 8. 2013, sp. zn. 29 Cdo 2488/2013).

Uvedeným požadavkům na vymezení předpokladů přípustnosti dovolání dovolatel v dovolání (posouzeném z obsahového hlediska i v jiných jeho částech) v projednávané věci nedostál.

Pouze pro úplnost Nejvyšší soud podotýká, že uplatněním způsobilého dovolacího důvodu ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. není zpochybnění právního posouzení věci, vychází-li z jiného skutkového stavu, než z jakého vyšel při posouzení věci odvolací soud, a že samotné hodnocení důkazů odvolacím soudem (opírající se o zásadu volného hodnocení důkazů zakotvenou v ustanovení § 132 o. s. ř.) nelze (ani v režimu dovolacího řízení podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. 1. 2013) úspěšně napadnout žádným dovolacím důvodem.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (od 1. 1. 2013) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Jestliže soudy nižších stupňů rozhodly, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před těmito soudy vedených, je pro posouzení, zda dovoláním napadenými výroky o nákladech řízení bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč, určující výše nákladů řízení, jejichž náhradu takto dovolateli podle dovolání odepraly.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013,
sen. zn. 29 ICdo 34/2013)

Usnesením ze dne 28. 2. 2013 zastavil **K r a j s k ý s o u d** v Brně (dále jen „insolvenční soud“) pro zpětvzetí žaloby řízení o žalobě, kterou se žalobce (insolvenční správce dlužníka P. K.) domáhal vůči žalovanému (G. Z. W.) určení, že žalovaný nemá v insolvenčním řízení vedeném na majetek dlužníka právo na uspokojení své přihlášené (vykonatelné) pohledávky ve výši 1 230 972,44 Kč ze zajištění (bod I. výroku). Dále insolvenční soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (bod II. výroku).

K odvolání žalovaného **V r c h n í s o u d** v Olomouci usnesením ze dne 23. 5. 2013 potvrdil usnesení insolvenčního soudu v napadeném výroku o nákladech řízení (první výrok) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalovaný „v plném rozsahu“ dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, maje za to, že ustanovení § 202 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), nebylo dosud náležitě interpretováno Nejvyšším soudem (tedy, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Pro rozhodnutí v této věci jsou ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Nejvyšší soud předesílá, že podle ustanovení § 237 o. s. ř. (které jediné přichází v dané věci v úvahu coby způsobilé založit přípustnost podaného dovolání) je dovolání přípustné též proti akcesorickým výrokům rozhodnutí odvolacího soudu, jímž se odvolací řízení končí, včetně výroků o nákladech řízení (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2013, sp. zn. 29 Cdo

1172/2013, které je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu citovaná níže – dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu).

V posuzované věci k těmto akcesorickým výrokům patří oba výroky dovoláním napadeného usnesení. I pro tyto akcesorické výroky ovšem platí omezení přípustnosti dovolání dle ustanovení § 238 odst. 1 písm. d) o. s. ř. (jež určuje, že dovolání podle § 237 není přípustné také proti rozsudkům a usnesením, v nichž dovoláním napadeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč, ledaže jde o vztahy ze spotřebitelských smluv, o pracovněprávní vztahy nebo o věci uvedené v § 120 odst. 2; k příslušenství pohledávky se přitom nepřihlíží).

Peněžité plnění přiznané výrokem o nákladech řízení pak nelze označit pro účely posouzení přípustnosti dovolání za plnění ze vztahu ze spotřebitelské smlouvy, z pracovněprávního vztahu nebo z věci uvedené v § 120 odst. 2 o. s. ř., ani když je výrok o nákladech řízení akcesorickým výrokem v rozhodnutí, jež se (co do „merita“) takového „vztahu“ nebo takové „věci“ týkalo (ve výroku o nákladech řízení se zvláštní povaha těchto vztahů a věci dovolující prolomení stanoveného limitu nijak neprojevuje); srov. k tomu opět shodně usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1172/2013. Zbývá proto určit, zda dovoláním napadenými výroky o nákladech řízení bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč.

Jestliže soudy nižších stupňů rozhodly, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před těmito soudy vedených, je pro posouzení, zda dovoláním napadenými výroky o nákladech řízení bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 50 000 Kč, určující výše nákladů řízení, jejichž náhradu takto dovolateli odepřely.

Incidenční spor o určení pořadí pohledávky je ve smyslu ustanovení § 9 odst. 4 písm. c) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, sporem ve věci rozhodované v insolvenčním řízení (z ustanovení § 2 písm. d/ a § 160 insolvenčního zákona se podává, že spory vyvolané insolvenčním řízením se projednávají v rámci insolvenčního řízení), u kterého se považuje za tarifní hodnotu částka 50 000 Kč. Tomu odpovídá (dle § 7 bodu 5. advokátního tarifu) mimosmluvní odměna ve výši 3100 Kč (srov. shodně např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 6. 2013, sen. zn. 29 ICdo 13/2013).

V řízení před insolvenčním soudem (jež probíhalo od 10. 1. 2013) přicházela (podle obsahu spisu) na nákladech žalovaného v úvahu pouze mimosmluvní odměna za zastupování advokátem za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a/ advokátního tarifu a vyjádření k žalobě coby písemné podání ve věci samé ve smyslu § 11 odst. 1 písm. d/ advokátního tarifu), čemuž odpovídá celkem částka 6200 Kč a s náhradou hoto-

vých výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 2 x 300 Kč jde celkem o částku 6800 Kč.

V řízení před odvolacím soudem přicházela (podle obsahu spisu) na nákladech žalovaného v úvahu opět pouze mimosmluvní odměna za zastupování advokátem za 1 úkon právní služby (odvolání ve smyslu § 11 odst. 1 písm. k/ advokátního tarifu). Odvolání se ovšem týkalo (ve smyslu výše řečeného) pouze nepřiznaných 6800 Kč na nákladech řízení, čemuž by odpovídala (dle § 7 bodu 4. advokátního tarifu) mimosmluvní odměna ve výši 1500 Kč. Jelikož šlo o odvolání proti výroku o nákladech řízení, náležela by mimosmluvní odměna pouze ve výši jedné poloviny (§ 11 odst. 2 písm. c/ advokátního tarifu), čemuž odpovídá částka 750 Kč; s náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300 Kč jde celkem o částku 1050 Kč.

Ani součet částek za řízení před oběma soudy (7850 Kč) pak nepřevyšuje 50 000 Kč, takže dovolání podle § 237 o. s. ř. přípustné být nemůže (srov. opět usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 29 Cdo 1172/2013).

K důvodům, pro které byla odměna za zastupování v řízení před soudy nižších stupňů posouzena podle advokátního tarifu, srov. např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2013, sp. zn. 31 Cdo 3043/2010, uveřejněný pod číslem 73/2013 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (odvolací soud rozhodoval o nákladech řízení již poté, co Ústavní soud nálezem pléna ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 25/12, uveřejněným pod číslem 116/2013 Sb., zrušil s účinností od 7. 5. 2013, kdy byl nález vyhlášen ve Sbírce zákonů, vyhlášku č. 484/2000 Sb. kterou se stanoví paušální sazby výše odměny za zastupování účastníka advokátem nebo notářem při rozhodování o náhradě nákladů v občanském soudním řízení a kterou se mění vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb /advokátní tarif/, ve znění pozdějších předpisů).

Jen pro úplnost budiž uvedeno, že výsledek dovolacího řízení by nebyl jiný, ani kdyby Nejvyšší soud určil tarifní hodnotu věci (pro účely posouzení přípustnosti dovolání dle § 237 o. s. ř., s přihlédnutím k omezení dle § 238 odst. 1 písm. d/ o. s. ř.) podle vyhlášky č. 484/2000 Sb.

V takovém případě by náklady advokáta žalovaného za řízení před insolvenčním soudem (řízení v jednom stupni) činily (dle § 8 vyhlášky č. 484/2000 Sb.) 10 000 Kč, takže s náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 2 x 300 Kč (za 2 úkony právní služby) by šlo o pouhých 10 600 Kč. Náklady advokáta žalovaného za řízení před odvolacím soudem (řízení v jednom stupni) by pak činily (dle § 14 odst. 3, ve spojení s § 18 odst. 1 vyhlášky č. 484/2000) 400 Kč, takže s náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu ve výši 300 Kč (za 1 úkon právní služby) by šlo o pouhých 700 Kč. Ani součet takto určených částek (11 300 Kč) nepřevyšuje 50 000 Kč a dovolání by tedy opět nebylo přípustné.

Nejvyšší soud tudíž dovolání odmítl podle § 243c odst. 1 a 2 o. s. ř.

Výrok o nákladech dovolacího řízení se opírá o ustanovení § 243c odst. 3, § 224 odst. 1 a § 146 odst. 3 o. s. ř., když dovolání žalovaného bylo odmítnuto, čímž žalobci vzniklo právo na náhradu účelně vynaložených nákladů dovolacího řízení.

Náklady žalobce v dovolacím řízení sestávají z odměny advokáta za 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení v dovolacím řízení ve smyslu § 11 odst. 1 písm. a/ advokátního tarifu a vyjádření k dovolání ze dne 11. 9. 2013 ve smyslu § 11 odst. 1 písm. k/ advokátního tarifu).

Dovolání směřovalo proti rozhodnutí odvolacího soudu, které nebylo rozhodnutím „ve věci samé“, takže advokátu žalobce přísluší za tyto úkony právní služby vždy mimosmluvní odměna ve výši jedné poloviny (§ 11 odst. 2 písm. c/ a odst. 3 advokátního tarifu); srov. obdobně např. již důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2001, sp. zn. 29 Odo 34/2001, uveřejněného pod číslem 71/2001 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

Tarifní hodnotu, z níž se vypočítává mimosmluvní odměna za úkon právní služby v dovolacím řízení, tvoří částka 7850 Kč, z níž mimosmluvní odměna činí 1500 Kč (§ 7 bod. 4 advokátního tarifu) a polovina mimosmluvní odměny pak 750 Kč (při 2 úkonech právní služby tedy jde o 1500 Kč). S náhradou hotových výdajů dle § 13 odst. 3 advokátního tarifu za dva úkony právní služby (2 x 300 Kč) pak jde celkem o částku 2100 Kč, kterou Nejvyšší soud přiznal žalobci k tíži žalovaného.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Nároku na příspěvek na výživu rozvedeného manžela obsaženého v platné a účinné dohodě uzavřené podle § 24a odst. 1 písm. a) zák. o rod. se lze úspěšně domáhat v soudním řízení.

Nastane-li po uzavření dohody podle § 24a odst. 1 písm. a) zák. o rod. změna poměrů, může se kterýkoliv z rozvedených manželů domáhat změny dohody ve smyslu § 99 odst. 1 zák. o rod.

(Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 12. 2012,
sp. zn. 24 Co 261/2012)

Rozsudkem ze dne 29. 11. 2011 (ve znění opravného usnesení ze dne 17. 2. 2012) uložil **O k r e s n í s o u d** v Rychnově nad Kněžnou žalovanému, aby s účinností od 28. 12. 2010 platil žalované na výživu rozvedené manželky částku 6000 Kč měsíčně, splatnou vždy do 25. dne v měsíci předem (výrok I), zamítl žalobu v té části, v níž se žalobce domáhal, aby výživné rozvedené manželce bylo určeno ve výši 4000 Kč měsíčně s účinností od 28. 12. 2010 (výrok II), a rozhodl, že dlužné výživné za dobu od 28. 12. 2010 do 30. 11. 2010 činí 16 613 Kč je žalobce povinen zaplatit žalované do tří měsíců od právní moci rozsudku (výrok III). O nákladech řízení rozhodl okresní soud tak, že žádný z účastníků nemá na jejich náhradu právo (výrok IV).

Okresní soud tak rozhodl o žalobě podané dne 28. 12. 2010, jíž se žalobce domáhal snížení svého příspěvku na přiměřenou výživu rozvedené manželky, sjednaného ve smlouvě účastníků ze dne 25. 6. 2010 o vypořádání vzájemných majetkových vztahů pro dobu po rozvodu dle § 24a odst. 1 písm. a) zák. o rod., ve které se žalobce zavázal přispívat na výživu žalované pro dobu po rozvodu manželství částkou 9000 Kč. Požadoval, aby tento příspěvek na výživu žalované byl snížen na částku 4000 Kč měsíčně, neboť jeho dohodnutou výši není schopen nadále platit. Žalovaná se snížením příspěvku nesouhlasila a zdůraznila, že na rozvod manželství přistoupila jen kvůli závazku žalobce, že jí zajistí bydlení a bude též vyplácet dohodnutý příspěvek na výživu. Pečuje nadále o těžce zdravotně postiženou dceru účastníků, která nemůže nastoupit do školy a musí se vzdělávat doma, a z tohoto důvodu nemá žalovaná jiný zdroj obživy. Od uzavření smlouvy mezi účastníky žádné podstatné změny v jejich poměrech nenastaly.

Okresní soud vyšel ze zjištění, že manželství účastníků bylo rozvedeno jeho rozsudkem ze dne 25. 6. 2010, který nabyl právní moci dne 25. 6. 2010, přičemž šlo o rozvod dle § 24a zák. o rod. Žalobce je podle rozsudku ze dne 28. 7. 2009 povinen platit k rukám žalované výživné pro nezletilou dceru účastníků V. Č. v částce 5000 Kč měsíčně. Ve smlouvě o vypořádání vzájemných majetkových

vztahů a práv a povinností společného bydlení pro dobu po rozvodu ze dne 25. 6. 2010 účastníci sjednali, že žalovaná bude bydlet na adrese J. 847, V. v bytě č. 847/0, jehož vlastníkem je žalobce, který tento byt žalované současně pronajal na dobu neurčitou nájemní smlouvou uzavřenou téhož dne. Účastníci se dále dohodli, že žalobce bude počínaje právní mocí rozvodového rozsudku platit žalované jako příspěvek na výživu rozvedené manželky částku 9000 Kč měsíčně, a to spolu s běžným výživným na dceru. Dne 25. 6. 2010 uzavřeli účastníci také smlouvu o nájmu bytu, kterou žalobce přenechal žalované na dobu neurčitou do užívání bezbariérový byt č. 847/0, a to za nájemné ve výši měsíčního předpisu pevných a zálohových plateb spojených s užíváním bytu určených správcem domu (v době uzavření smlouvy šlo o 6055 Kč měsíčně). V roce 2010 dosahoval žalobce průměrného měsíčního čistého výdělku 24 280 Kč, za období leden až říjen 2011 to bylo 27 503 Kč. Žalovaná pobírala v měsících leden až listopad 2011 sociální příspěvek a příspěvek na bydlení v průměrné měsíční výši 4637 Kč. Žalovaná celodenně pečuje o dceru V., jíž je vyplácen příspěvek na péči v částce 11 000 Kč měsíčně, neboť je považována za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni IV. (úplná závislost), protože potřebuje každodenní pomoc nebo dohled při více než 20 úkonech péče o vlastní osobu. S péčí o dceru žalobce žalobkyni nijak nepomáhá, od února 2011 jí platí příspěvek na výživu rozvedené manželky jen ve výši 4000 Kč měsíčně. Pokud žalobce nabízel žalované jiné nájemní byty, nemohla je přijmout, neboť šlo vždy o nájmy na dobu určitou. Žalobce žije s přítelkyní a jejími dětmi ve starším domku, který zakoupila jeho sestra zčásti z prostředků získaných hypotéčním úvěrem, zčásti za peníze zaplacené žalobcem, které ovšem žalobce získal také úvěrem. Žalobce tento dům postupně rekonstruuje, jeho sestra přislíbila, že později mu polovinu domku převede. Jiný příjem než ze zaměstnání žalobce nemá.

Po právní stránce posoudil okresní soud věc dle ustanovení § 92 odst. 1 zák. o rod. Měl za to, že ustanovení § 98 odst. 1 zák. o rod. vylučuje, aby bylo žalováno na plnění ze smlouvy účastníků, a proto ani nelze rozhodovat o snížení výživného dohodnutého mimosoudně. V situaci, kdy žalobce odpírá plnění dohodnutého výživného, je nutno jeho výši rozhodnutím soudu určit. Žalovaná z důvodu péče o postiženou dceru není schopna sama se žít, a proto je přiznání příspěvku na výživu rozvedené manželky na místě. Zjištěným poměrům účastníků se zřetelem k zákonným hlediskům vymezeným v ustanovení § 96 odst. 1 zák. o rod. odpovídá dle názoru okresního soudu právě příspěvek na výživu ve výši 6000 Kč měsíčně. Okresní soud měl dále za to, že od uzavření smlouvy z 25. 6. 2010 došlo ke změně v poměrech účastníků v tom, že žalobce svou vyživovací povinnost částečně plní tím, že žalované a dceři umožňuje bydlení ve svém bytě bez placení tzv. „čistého nájemného“. Okresní soud rozhodl také o zaplacení dluhu na výživném. Nákladový výrok odůvodnil ustanovením § 150 o. s. ř.

Proti rozsudku podali oba účastníci odvolání.

Žalobce vytýkal okresnímu soudu, že dospěl k nesprávným skutkovým zjištěním a věc i po právní stránce nesprávně posoudil. Příspěvek ve výši 6000 Kč totiž považuje za nepřiměřený. Zdůraznil, že žalovaná jakožto rozvedená manželka nemá nárok na stejnou hmotnou a kulturní úroveň jako za doby trvání manželství. Žalované zajistil bydlení, za které nemusí platit tzv. čisté nájemné, oproti tomu žalobce si musel své bydlení zajistit sám. Žalovaná má spolu s dávkami a výživným na dceru k dispozici celkem 27 000 Kč měsíčně, vzhledem ke zdravotnímu stavu dcery nebude patrně nikdy pracovat. Péče o dceru je náročná, ale výše příspěvku musí odpovídat možnostem žalobce. Navrhl, aby odvolací soud rozsudek okresního soudu změnil a určil, že žalobce je povinen platit žalované s účinností od 28. 12. 2010 příspěvek na výživu rozvedené manželky ve výši 4000 Kč měsíčně.

Žalovaná namítala zejména, že právní posouzení věci okresním soudem je nesprávné. Okresní soud dle jejího názoru posoudil věc tak, že smlouva účastníků z 25. 6. 2010 v části, v níž dohodli výživné, přestala hned následujícího dne platit, a bylo na ní, aby příspěvek na výživu zažalovala. Takový právní názor však není správný. Sama považuje uvedenou smlouvu za platnou a také plnění výživného dle této smlouvy u okresního soudu uplatnila. O její žalobě však dosud rozhodnuto nebylo. Žalovaná vyslovila přesvědčení, že právní názor okresního soudu je poplatný judikatuře a literatuře pocházející z doby před rokem 1998, kdy bylo do zákona o rodině zařazeno ustanovení § 24a. Plnění povinností účastníků vyplývající z uzavřené smlouvy by mělo být vymahatelné. Pro snížení příspěvku na výživu nejsou žádné důvody, protože od uzavření dotčené smlouvy k žádným změnám v poměrech účastníků nedošlo. Změna poměrů nemůže spočívat ani v zajištění bydlení, neboť žalovaná platí žalobci za byt stejnou částku, jakou by měl platit on sám. Navrhla, aby odvolací soud rozsudek okresního soudu změnil a žalobu zamítl, případně, aby výživné stanovil ve sjednané částce 9000 Kč měsíčně.

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu žalobce zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Krajský soud po zjištění, že obě odvolání jsou přípustná (§ 201 o. s. ř.), obsahují všechny podstatné náležitosti (§ 205 o. s. ř.) a jsou podána osobami oprávněnými a včas (§ 201 a § 204 o. s. ř.), přezkoumal při nařízeném jednání (§ 214 odst. 1 o. s. ř.) rozsudek okresního soudu i jemu předcházející řízení v mezích, v nichž se odvolatelé domáhali jeho přezkoumání (§ 212 o. s. ř.), aniž byl vázán důvody, které byly v odvolání uplatněny (§ 212a odst. 1 o. s. ř.). Dospěl k závěru, že odvolání žalované je opodstatněné.

Krajský soud předně shledal, že řízení před soudem prvního stupně nebylo postiženo žádnou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnu-

tí ve věci. Okresní soud též správně zjistil skutkový stav věci, a to v rozsahu potřebném pro rozhodnutí o žalobě. Na jeho odůvodnění, pokud jde o skutková zjištění, krajský soud odkazuje.

Krajský soud však musel přisvědčit žalované v názoru, že okresní soud věc po právní stránce nesprávně posoudil.

Podle ustanovení § 24a odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, jestliže manželství trvalo alespoň jeden rok, manželé spolu nejméně šest měsíců nežijí a k návrhu na rozvod se druhý manžel připojí, má se za to, že podmínky uvedené v ustanovení § 24 odst. 1 jsou splněny. Soud nezjišťuje příčiny rozvratu a manželství rozvede, jsou-li předloženy:

a) písemné smlouvy s úředně ověřenými podpisy účastníků upravující pro dobu po tomto rozvodu vypořádání vzájemných majetkových vztahů, práva a povinnosti společného bydlení a případnou vyživovací povinnost a

b) pravomocné rozhodnutí soudu o schválení dohody o úpravě poměrů nezletilých dětí pro dobu po rozvodu.

Podle ustanovení § 92 odst. 1 zák. o rod. rozvedený manžel, který není schopen sám se živit, může žádat od bývalého manžela, aby mu přispíval na přiměřenou výživu podle svých schopností, možností a majetkových poměrů. Nedohodnou-li se, rozhodne soud o výživném na návrh některého z nich.

Podle ustanovení § 98 odst. 1 zák. o rod. se právo na výživné nepromlčuje. Lze je však přiznat jen ode dne zahájení soudního řízení; u výživného pro děti i za dobu nejdéle tří let zpět od tohoto dne.

Podle ustanovení § 99 odst. 1 zák. o rod., změní-li se poměry, může soud i bez návrhu změnit dohody a soudní rozhodnutí o výživném pro nezletilé děti. Dojde-li k zrušení nebo snížení tohoto výživného za minulou dobu, spotřebované výživné se nevrací. Podle ustanovení § 99 odst. 2 zák. o rod., nejde-li o výživné pro nezletilé děti, může dojít ke změně nebo k zrušení pouze na návrh.

Zásadní právní otázkou, kterou je nutno v řízení o projednávané věci řešit, je otázka právního významu dohody účastníků o vyživovací povinnosti žalobce vůči žalované, obsažené ve smlouvě, kterou účastníci uzavřeli v souladu s ustanovením § 24a odst. 1 písm. a) zák. o rod. a která tvořila podklad pro rozvod jejich manželství. Zda totiž uvedená smlouva tvoří právní titul pohledávky oprávněné osoby na příspěvek na výživu rozvedeného manžela, podle kterého je možno s úspěchem takovou pohledávku uplatnit v soudním řízení žalobou na plnění. Okresní soud na tuto otázku podává negativní odpověď s poukazem na právní úpravu zahrnutou v ustanovení § 98 odst. 1 zák. o rod. Okresnímu soudu lze přisvědčit v tom, že při použití přísně jazykového výkladu daného ustanovení lze dospět k právním závěrům formulovaným v odůvodnění napadeného rozsudku. Takovýto výklad daného zákonného ustanovení však krajský soud nesdílí.

Ustanovení § 98 odst. 1 zák. o rod. je totiž nutno vykládat i ve vztahu k dalším zákonným ustanovením, a to v daném případě zvláště se zřetelem

k ustanovení § 24a odst. 1 písm. a) a § 92 odst. 1 zák. o rod. Z těch lze nepochybně dovodit, že má přednost dohoda účastníků o výživném, která je výrazem obecně stanovené vyživovací povinnosti, tedy zejména kdo a komu z bývalých manželů a v jaké výši bude příspěvek na výživu rozvedeného manžela platit. To zcela zjevně plyne i z druhé věty ustanovení § 92 odst. 1 zák. o rod., který umožňuje soudní rozhodování o výši příspěvku jen za předpokladu, že se účastníci nedohodnou. Byla-li taková dohoda platně uzavřena, zvláště pak v podobě smlouvy dle ustanovení § 24a odst. 1 písm. a) zák. o rod., lze v právním státě jen stěží dovozovat, že plnění takové dohody není uplatnitelné u soudu. V důsledku právního názoru zastávaného okresním soudem by se pohledávka na příspěvek na výživu dle uzavřené smlouvy stala pouhou pohledávkou naturální, jejíž plnění by sice věřitel (žalovaná) mohl od dlužníka (žalobce) požadovat, nicméně by jej nemohl s úspěchem uplatnit v soudním řízení. V takovém případě by pak oprávněná osoba při jakémkoliv prodlení osoby povinné s plněním byla nucena ihned svůj nárok uplatnit u soudu, a to žalobou o určení výživného, o níž by soud rozhodoval bez ohledu na obsah smlouvy, přitom však by do podání žaloby osoba oprávněná nárok na výživné ztrácela. Lze souhlasit s žalovanou, že takovýto právní názor v podstatě popírá význam a účel dohody o vyživovací povinnosti dle ustanovení § 24a odst. 1 písm. a) zák. o rod.

Krajský soud dále podotýká, že výklad ustanovení § 98 odst. 1 zákona podaný okresním soudem není ani ústavně konformní. K problematice naturálních pohledávek se vyjádřil Ústavní soud ČR v nálezu ze dne 12. 7. 2011, sp. zn. II. ÚS 231/10. V něm se uvádí (odstavce 31 a 32 jeho důvodové části): „Naturální pohledávky nejsou s úspěchem soudně vynutitelné z toho důvodu, že pro jejich povahu tu není dán tak intenzivní veřejný zájem na tom, aby jim byla poskytována soudní (právní) ochrana; u části naturálních pohledávek jde o důvod spočívající v upřednostnění principu ochrany právní jistoty, u části v tzv. aleatornosti – odvážnosti spojené s prvky náhodnosti a nejistoty, s neuváženým rizikem. ... Vznik naturální pohledávky ve skutečnosti tkví ve stanovení specifických případů, v nichž dojde k odmítnutí poskytnutí mocenského aparátu státu k vymožení jinak po právu existující pohledávky. Takové odmítnutí musí vycházet ze zákona a musí racionálně odůvodňovat oprávněnost, spravedlivost, užitečnost a účelnost takového přístupu; zejména nesmí být v kolizi s principem vhodnosti, potřebnosti a přiměřenosti.“ Výklad o nevynutitelnosti plnění smlouvy o vyživovací povinnosti uzavřené dle ustanovení § 24a odst. 1 písm. a) zák. o rod. by dle názoru krajského soudu nebyl v souladu s principy zmiňovanými Ústavním soudem. Naopak by vedl k právní nejistotě a k faktické ochraně smluvní strany, která své smluvní povinnosti neplní, případně plní jen v omezeném rozsahu, a potažmo též k oslabení základního principu, že smlouvy mají být dodržovány (pacta sunt servanda). Není tudíž veřejný zájem na tom, aby plnění takové smlouvy byla odpírána soudní ochrana.

Krajský soud tedy na základě výše uvedených argumentů dospívá k závěru, že zmiňovaná smlouva, upravující výši příspěvku na výživu rozvedené manželky, je ve světle ustanovení § 92 odst. 1, věty druhé, zák. o rod. způsobilým titulem pro podání žaloby na plnění. Při podání žaloby o zaplacení výživného nesplněného v souladu se smlouvou pak soud není vázán ustanovením § 98 odst. 1 zák. o rod. v tom smyslu, že výživné lze přiznat za dobu jen ode dne zahájení řízení. Toto pravidlo se uplatní jen na případy, kdy výše příspěvku na výživu nebyla upravena smlouvou uzavřenou dle ustanovení § 24a odst. 1 písm. a) zák. o rod..

Příspěvek na výživu rozvedeného manžela, jehož výše byla sjednána v takové smlouvě, lze snížit či zvýšit, a to v souladu s ustanovením § 99 odst. 1 a 2 zák. o rod. Tato ustanovení totiž zakládají možnost změny nejenom soudních rozhodnutí o výživném, ale též uzavřených dohod. Správnost tohoto názoru nepřímo podporuje i stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 5. 2010, sp. zn. Cpjn 19/2007 (publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 53/2010). Toto stanovisko řeší otázku, kdy taková smlouva obsahuje ujednání negativní (tj. že výživné není požadováno, či ujednání obdobné). Pro tento případ dospívá k závěru, že po rozvodu manželství může dojít ke změně poměrů, a proto má smlouva účinky „cum clausula rebus sic stantibus“. Změní-li se tedy poměry (§ 99 odst. 2 zák. o rod.), může se rozvedený manžel u soudu domáhat žalobou, aby mu bývalý manžel přispíval na přiměřenou výživu podle ustanovení § 92 odst. 1 zák. o rod. Pokud Nejvyšší soud vztahuje výhradu změny poměrů ke smlouvě rozvedených manželů s negativním obsahem, pak tu není rozumný důvod, který by vylučoval obdobný přístup i pro případ, kdy příspěvek na výživu ujednan byl. V případě změny poměrů se tedy lze úspěšně domáhat změny smlouvy o výživném, a to ať již v podobě zvýšení, snížení či zrušení výživného.

V projednávané věci žalobce takovou žalobu podal. Navrhuje, aby příspěvek na výživu původně stanovený smlouvou účastníků z 25. 6. 2010 na částku 9000 Kč měsíčně byl ode dne zahájení řízení snížen na 4000 Kč měsíčně. K žádné podstatné změně poměrů v okolnostech významných pro stanovení příspěvku na výživu však v projednávané věci v době od 25. 6. 2010 (tj. ode dne uzavření smlouvy i od právní moci rozvodového rozsudku) nedošlo. Žalobce nadále dosahuje srovnatelného měsíčního příjmu, žalovaná stále pečuje o postiženou dceru účastníků. Nelze souhlasit s názorem okresního soudu, že k podstatné změně došlo v bytových poměrech žalované. Tak tomu nemůže být, neboť součástí smlouvy dle ustanovení § 24a odst. 1 písm. a) zák. o rod. byla i dohoda o bydlení účastníků a téhož dne byla uzavřena mezi účastníky smlouva o nájmu bytu. Změna poměrů tedy nemůže spočívat v tom, že žalobce přenechává svůj byt k bydlení žalované bez placení tzv. „čistého nájemného,“ neboť tento stav tu byl již v době, kdy výše příspěvku byla mezi účastníky dohodnuta a kdy jejich manželství bylo rozvedeno. Nenastala-li změna poměrů ve smyslu ustanovení

---

§ 99 odst. 1 zák. o rod., pak není důvodem pro snížení výživného ani jeho případná nepřiměřenost. Bylo totiž na žalobci, aby při uzavírání smlouvy zvážil, jaká částka je pro něho přiměřená. V této souvislosti nelze přehlédnout ani to tvrzení žalované, že svůj souhlas s rozvodem manželství vyslovila právě proto, že se žalobce zavázal k placení příspěvku na výživu v dohodnuté výši.

Na základě výše uvedeného tedy krajský soud rozsudek okresního soudu změnil a žalobu o snížení příspěvku na výživu rozvedené manželky v plném rozsahu jako nedůvodnou zamítl (§ 220 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.).

Je-li právo nájemce žádat vrácení kauce vázáno na zánik nájmu, je k vrácení kauce povinna osoba, která je pronajímatelem v době zániku nájmu.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2013,
sp. zn. 26 Cdo 652/2013)

Žalobkyně se domáhala, aby jí žalovaný zaplatil částku 150 000 Kč s příslušenstvím (v podobě úroku z prodlení). Žalobu odůvodnila tvrzením, že jako nájemkyně „bytu v domě na adrese F.“ (dále jen „předmětný byt“, resp. „byt“ a „předmětný dům“) poskytla uvedenou částku právnímu předchůdci žalovaného (tehdejšímu pronajímateli bytu) jako tzv. „kauci na byt“, která jí měla být vrácena – za dohodnutých podmínek – do devadesáti dnů od „oznámení o ukončení nájmu bytu“, konkrétně do 30. 4. 2011. Žalovaný (nynější vlastník a pronajímatel předmětného bytu) jí však uvedenou částku dosud nevydal.

O k r e s n í s o u d v Liberci rozsudkem ze dne 26. 3. 2012 žalobě vyhověl a uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobkyni do tří dnů od právní moci rozsudku částku 150 000 Kč s tam uvedeným úrokem z prodlení (výrok I.); současně rozhodl o nákladech řízení účastníků (výrok II.).

K o d v o l á n í ž a l o v a n é h o K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci jako soud odvolací rozsudkem ze dne 13. 9. 2012 citovaný rozsudek soudu prvního stupně zrušil ve vyhovujícím výroku I. ohledně částky 20 735 Kč „s příslušenstvím“ a v nákladovém výroku II. a v tomto rozsahu vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení; jinak ho potvrdil (dále jen „potvrzující výrok“).

Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně zjistil následující skutkový stav. Dne 9. 5. 2005 Ing. M. T. jako pronajímatel a žalobkyně jako nájemkyně uzavřeli – za přítomnosti manžela žalobkyně (dále též „svědek Ž.“) – smlouvu o nájmu předmětného bytu (dále jen „nájemní smlouva“) na dobu neurčitou. Současně téhož dne uzavřeli další smlouvu označenou jako „Smlouva o kauci na byt“ (dále jen „smlouva o kauci“, resp. „předmětná smlouva“), v níž v návaznosti na nájemní smlouvu opět vystupoval Ing. M. T. jako pronajímatel a žalobkyně jako nájemkyně. V čl. I. předmětné smlouvy se žalobkyně zavázala zaplatit pronajímateli bytu kauci ve výši 150 000 Kč (tuto částku předala v hotovosti pronajímateli Ing. M. T. – taktéž za přítomnosti svého manžela – v den uzavření zmíněných smluv), a to za účelem „zajištění úhrady pro případ poškození pronajatého bytu a jeho zařízení – nájemcem, včetně jemu osob blízkých“; kauce (tedy) nebyla určena (mimo jiné) k „zajištění úhrad na nájemné a úhrady za plnění služeb poskytovaných s užíváním bytu“ (čl. II. smlouvy o kauci). Čl. III. smlouvy o kauci pak obsahoval závazek pronajímatele, že „po

skončení nájmu předmětného bytu vyplatí výše uvedenou kauci, která nebude úročena a může být snížena o položky z čl. II. této smlouvy, do devadesáti dnů od oznámení o ukončení nájmu“. Poté, co byla nájemcům bytů nacházejících se v předmětném domě oznámena skutečnost, že od 1. 1. 2007 jsou jejich byty ve vlastnictví žalovaného (roz. T.), žalobkyně dopisem ze dne 28. 1. 2011 vypověděla nájem předmětného bytu a požádala žalovaného, aby jí vrátil poskytnutou kauci (v částce 150 000 Kč) do 30. 4. 2011, kdy měla uplynout devadesátidenní lhůta pro její vrácení a současně tříměsíční výpovědní lhůta. Žalovaný jí však poskytnutou kauci do současné doby nevydal. Na tomto skutkovém základě se odvolací soud předně ztotožnil s právním názorem soudu prvního stupně, že nájemní smlouva není neplatná jen proto, že byla uzavřena žalovanou bez účasti jejího manžela (jako dalšího nájemce), neboť uzavření smlouvy o nájmu bytu nepřesahuje obvyklou správu majetku ve smyslu § 145 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění před novelou provedenou zákonem č. 107/2006 Sb.; navíc občanský zákoník s touto situací výslovně počítá a její důsledky upravuje v ustanoveních o společném nájmu bytu manžely (§ 703 a násl. obč. zák.). Za správné současně považoval rovněž názory soudu prvního stupně, že ani smlouva o kauci nemůže být neplatná podle § 145 odst. 2 obč. zák., a to už proto, že manžel žalobkyně – přítomný při jejím uzavření – s ní souhlasil, byť konkludentně, a že předmětnou smlouvu nečiní neplatnou ani sjednaná výše kauce; kauce totiž byla určena ke krytí případných škod na bytě (jeho zařízení), nikoliv k úhradě dlužného nájemného, a proto odvíjí-li se její výše od hodnoty předmětného bytu (o velikosti 3+1) a jeho vybavení (kuchyňská linka, sporák, vestavěné skříně atd.), nepřiči se dobrým mravům (§ 39 obč. zák.), jak namítl žalovaný. Poté se zabýval otázkou, zda v důsledku změny vlastnictví k pronajaté věci (bytu) přešel na žalovaného vstupem do postavení pronajímatele též závazek ze smlouvy o kauci. V této souvislosti – s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věcech sp. zn. 26 Cdo 866/2002, sp. zn. 26 Cdo 339/2006 a sp. zn. 26 Cdo 3587/2008 – zdůraznil, že v případě právního nástupnictví podle § 680 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., ve znění po novele provedené zákonem č. 107/2006 Sb. (dále jen „obč. zák. po novele“), nabyvatel vstupuje do původního nájemního vztahu se všemi jeho základními obsahovými atributy, jakými jsou zejména předmět nájmu a práva a povinnosti subjektů daného vztahu vyplývající ze zákona, resp. z nájemní smlouvy, s výjimkou těch práv a povinností, která mají samostatný právní režim daný právním důvodem jejich vzniku. Přitom podle jeho názoru o uvedenou výjimku v daném případě nejde, neboť ujednání o kauci obsažená v předmětné smlouvě, ač zaznamenána na samostatné listině, jsou logicky navázána na ujednání nájemní smlouvy v tom smyslu, že kauce měla sloužit jako záruka řádného užívání bytu po celou dobu trvání nájemního poměru a její vrácení bylo vázáno na zánik nájmu bytu a záviselo na stavu bytu (jeho zařízení), v jakém byl právě v době zániku nájmu; obě smlouvy zároveň

spojovaly také okolnosti jejich uzavření (stejný den a místo, přítomnost manžela žalobkyně), totožnost jednajících osob, jakož i postavení jejich účastníků (Ing. M. T. jako pronajímatel a žalobkyně jako nájemkyně), a konečně také výslovný odkaz jedné na druhou (konkrétně předmětné smlouvy na nájemní smlouvu). Vycházejí z uvedeného – shodně se soudem prvního stupně – uzavřel, že vstupem do postavení pronajímatele bytu (§ 680 odst. 2 obč. zák. po novele) přešel na dovolatele i závazek z předmětné smlouvy vrátit žalobkyni poskytnutou kauci za tam sjednaných podmínek. Podle jeho názoru byly uvedené podmínky naplněny ve vztahu k požadavku žalobkyně na zaplacení částky 129 265 Kč, a proto ohledně této částky s příslušenstvím vyhovující rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (dále opět jen „potvrzující výrok“); jinak ho – z příčin specifikovaných v napadeném rozsudku – zrušil a v tomto (zbývajícím) rozsahu vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opřel o „ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř.“ (správně zřejmě ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. 404/2012 Sb.). Nesouhlasil především s právním názorem, že smlouva o kauci je platná. V této souvislosti namítl, že odvolací soud „nesprávně vyložil a nesprávně neaplikoval ustanovení § 686a obč. zák. a zejména jeho retroaktivitu podle ustanovení § 7 příslušné novely občanského zákoníku, která ustanovení § 686a obč. zák. zavádí a musí mu být upraveny i stávající smlouvy“. Podle jeho mínění však pochybil také v tom, že předmětnou smlouvu neshledal neplatnou pro rozpor s dobrými mravy z důvodu, že „sjednaná kauce výrazně převyšuje hodnotu bytu“. Pokračoval, že „ostatně sám požadavek pronajímatele podmiňující uzavření nájemní smlouvy složením kaucí ve výši 150 000 Kč (více než 50-ti násobek sjednaného nájemného) je nemravný a určitě byl nemravným i před zavedením § 686a obč. zák., který je vyjádřením ochrany nájemce, resp. zájemce o nájem před nehoráznými a nemravnými požadavky pronajímatele (resp. vlastníka) pro uzavření nájemní smlouvy“. Dodal, že je-li předmětná smlouva neplatná, nemohl už proto vstoupit do postavení účastníka právního vztahu, který měla založit. Měl rovněž za to, že i bez ohledu na neplatnost předmětné smlouvy „nemohlo k sukcesi ... dojít“, jelikož zmíněný vztah nebyl součástí nájemního poměru; byl totiž založen „samostatným právním důvodem, ačkoliv má k nájmu blízko“. Podle jeho názoru odvolací soud nesprávně posoudil též „otázku věcné legitimace žalobkyně“, a to s ohledem na „hrazení ze SJM se svědkem Ž. a současně na fakt, že předmětná žaloba přesahuje rámec běžného hospodaření se SJM, stejně jako smlouva o kauci samotná (smlouva o kauci je proto také neplatná ...)“. Nakonec nesouhlasil ani s tím, jak odvolací soud „hodnotil otázku unesení důkazního břemene k zaplacení kaucí“. V tomto ohledu mu vytkl, že „vyšel ... pouze z kusé a neúplné výpovědi žalobkyně a částečně výpovědi jejího manžela – svědka Ž.“, k čemuž

doplnil, že „výpověď Ing. T. rozhodně nelze brát za potvrzující“. Navrhl, aby dovolací soud zrušil v napadeném rozsahu rozsudky soudů obou stupňů a věc vrátil v tomto rozsahu k dalšímu řízení soudu prvního stupně.

Žalobkyně se ve vyjádření k dovolání ztotožnila s rozsudky obou soudů a navrhla, aby dovolání bylo odmítnuto, popř. zamítnuto.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Podle čl. II bodu 7., věty před první větou čárkou, zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (tj. před 1. 1. 2013) se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů. Bylo-li napadené rozhodnutí vydáno dne 13. 9. 2012, Nejvyšší soud jako soud dovolací dovolání projednal a o něm rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění před novelou provedenou zákonem č. 404/2012 Sb.

Nejvyšší soud shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.).

Poté se zabýval otázkou přípustnosti dovolání, neboť toliko z podnětu dovolání, které je přípustné, může být přezkoumána správnost napadeného rozhodnutí z hlediska uplatněných (způsobilých) dovolacích důvodů.

Přípustnost dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu (v daném případě proti jeho potvrzujícímu výroku) se řídí ustanoveními § 237 odst. 1 písm. b) a c) o. s. ř. (ustanovení § 237 odst. 1 písm. c/ o. s. ř. bylo zrušeno uplynutím dne 31. 12. 2012 nálezem Ústavního soudu České republiky ze dne 21. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11; pro posouzení přípustnosti dovolání podaných do 31. 12. 2012 je však i nadále použitelné /srov. nález Ústavního soudu České republiky ze dne 6. 3. 2012, sp. zn. IV. ÚS 1572/11/).

Protože ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. přípustnost dovolání nezákládá (neboť rozhodnutí soudu prvního stupně, potvrzenému v tam uvedeném rozsahu napadeným rozsudkem, nepředcházelo zrušující rozhodnutí odvolacího soudu), zabýval se dovolací soud přípustností dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je dovolání přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle písmena b) a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přitom podle § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam (odstavec 1 písm. c/) zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu

dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Z toho, že přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. je spjata se závěrem o zásadním významu rozsudku po stránce právní, vyplývá, že také dovolací přezkum se otevírá pouze pro posouzení otázek právních. Způsobilým dovolacím důvodem, jímž lze dovolání odůvodnit, je proto v tomto případě zásadně jen důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.; k okolnostem uplatněným dovolacím důvodem podle § 241a odst. 3 o. s. ř. se nepřihlíží (srov. § 237 odst. 3, větu za středníkem, o. s. ř.). Právě takový dovolací důvod (tj. nepřipustný dovolací důvod podle § 241a odst. 3 o. s. ř.) dovolatel – s přihlédnutím k obsahu dovolání (§ 41 odst. 2 o. s. ř.) – rovněž uplatnil, a to jednak vyjádřením nesouhlasu s tím, jak odvolací soud „hodnotil otázku unesení důkazního břemene k zaplacení kauce“ (v této souvislosti mu vytkl, že „vyšel ... pouze z kusé a neúplné výpovědi žalobkyně a částečně výpovědi jejího manžela – svědka Ž.“ a že „výpověď Ing. T. rozhodně nelze brát za potvrzující“), a jednak námitkou, že „sjednaná kauce výrazně převyšuje hodnotu bytu“.

Následně dovolací soud zdůrazňuje, že pouhá citace ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b), odst. 3 o. s. ř. – bez údaje o tom, z jakých konkrétních důvodů se rozhodnutí odvolacího soudu napadá – není řádným uplatněním dovolacích důvodů podle těchto ustanovení (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2005, sp. zn. 29 Odo 1060/2003, uveřejněné pod č. 31 v sešitě č. 3 z roku 2005 časopisu Soudní judikatura). S přihlédnutím k uvedenému tedy nepokládá za řádné uplatnění způsobilého dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. dovolací námitku, že odvolací soud nesprávně posoudil „otázku věcné legitimace žalobkyně“, a to s ohledem „na hrazení ze SJM se svědkem Ž. a současně na fakt, že předmětná žaloba přesahuje rámec běžného hospodaření se SJM, stejně jako smlouva o kauci samotná ...“. Je tomu tak zčásti pro její neurčitě vymezení a současně pro nekonkrétnost a zčásti také proto, že vychází ze závěrů, na kterých napadené rozhodnutí nespočívá.

Prostřednictvím (způsobilého) dovolacího důvodu podle § 241a odst. písm. b) o. s. ř. dovolatel napadl především (předběžný) právní názor o platnosti předmětné smlouvy. V této souvislosti mimo jiné namítl, že odvolací soud „nesprávně vyložil a nesprávně neaplikoval ustanovení § 686a obč. zák. a zejména jeho retroaktivitu podle ustanovení § 7 příslušné novely občanského zákoníku, která ustanovení § 686a obč. zák. zavádí a musí mu být upraveny i stávající smlouvy“. Nelze však bez dalšího přehlédnout, že nespécifikoval, jakým způsobem se právní úprava obsažená v citovaných ustanoveních měla promítnout do právního posouzení platnosti zmíněné smlouvy. Z uvedené a tudíž příliš vágní obsahové konkretizace dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. proto nelze dovozovat, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Navíc v soudní praxi (srov. např. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 20. 1.

2004, sp. zn. 31 Cdo 1895/2002, uveřejněného pod č. 7 v sešitě č. 1 z roku 2005 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek a pod č. 68 v sešitě č. 4 z roku 2004 časopisu Soudní judikatura) není žádných pochyb o tom, že dovolenost předmětu právního úkonu, tj. požadavek, aby právní úkon neodporoval zákonu, zákon neobcházela a nepřičil se dobrým mravům, je nutno posuzovat podle právního stavu, jaký zde byl v době, kdy byl právní úkon učiněn. Přitom od uvedené zásady se neodklání ani ustanovení § 7 zákona č. 107/2006 Sb. (tj. novely občanského zákoníku, jíž měl zřejmě dovolatel na mysli), o čemž svědčí jeho druhá věta.

Na neplatnost smlouvy o kauci dovolatel usuzoval rovněž z toho, že „přesahuje rámec běžného hospodaření se SJM“. K tomu lze jen poznamenat, že za situace, kdy dovoláním nebyl zpochybněn závěr odvolacího soudu (soudu prvního stupně), že manžel žalobkyně s ní vyjádřil souhlas (byť konkludentně), je bezpředmětné zabývat se otázkou, zda předmětná smlouva vybočovala z obvyklé správy majetku náležejícího do společného jmění manželů a tudíž skutečně vyžadovala – pod sankcí relativní neplatnosti (viz § 40a obč. zák.) – souhlas obou manželů (§ 145 odst. 2 obč. zák.). Uvedená otázka proto postrádá zásadní právní význam.

Z následujících důvodů pak nemůže být zásadně právně významná ani otázka, zda předmětná smlouva je neplatná proto, že sjednaná výše kauce se přičítá dobrým mravům (§ 39 obč. zák.).

Podle § 3 odst. 1 obč. zák. výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů nesmí být mimo jiné v rozporu s dobrými mravy. Dobrymi mravy se rozumí souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují určitou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. 3 Cdon 69/96, uveřejněný pod č. 62 v sešitě č. 8 z roku 1997 časopisu Soudní judikatura). Ustanovení § 3 odst. 1 obč. zák. patří k právním normám s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, které tak přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymezil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 12. 8. 2003, sp. zn. 21 Cdo 633/2002, uveřejněný pod C 2084 ve svazku č. 26 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu). Vzhledem k tomu není ani možné pro každou myslitelnou situaci (judikatorně) stanovit přesná pravidla rozhodování soudu podle § 3 odst. 1 obč. zák. Proto také, a to zejména v dovolacím řízení, lze úvahu (odvolacího) soudu o tom, zda v konkrétním případě jde o výkon práva v rozporu s dobrými mravy, zpochybnit jen tehdy, je-li tato úvaha z pohledu zjištěných skutečností zjevně nepřiměřená.

Uvedené lze bez dalšího vztáhnout i na případy, kdy se podle konkrétních (zjištěných) okolností posuzuje otázka neplatnosti právního úkonu pro rozpor s dobrými mravy podle § 39 obč. zák.

V projednávaném případě se odvolací soud ztotožnil s názorem soudu prvního stupně, že byla-li kauce určena ke krytí případných škod na bytě (jeho zařízení), nikoli k úhradě dlužného nájemného, nepřičí se její výše dobrým mravům, jestliže se odvíjí od hodnoty předmětného bytu (o velikosti 3+1) a jeho vybavení (kuchyňská linka, sporák, vestavěné skříně atd.). Jelikož uvedená úvaha není zjevně nepřiměřená (ve skutečnosti plně odpovídá logice věci), nelze otázku rozporu smlouvy o kauci s dobrými mravy (§ 39 obč. zák.) považovat za otázku zásadního právního významu.

Dovolací soud však dospěl k závěru, že napadenému potvrzujícímu rozhodnutí odvolacího soudu lze přisoudit zásadní právní význam pro posouzení správnosti právního názoru, že vstupem do postavení pronajímatele bytu (§ 680 odst. 2 obč. zák. po novele) přešel na dovolatele i závazek z předmětné smlouvy vrátit žalobkyni poskytnutou kauci za tam stanovených podmínek. Řešení uvedené právní otázky totiž dovolatel prostřednictvím (způsobilého) dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. zpochybnil, přičemž takto nastolená právní otázka nebyla dosud v rozhodovací praxi dovolacího soudu (jednoznačně) vyřešena. Je-li podle závěru dovolacího soudu napadené rozhodnutí zásadně právně významné, stává se tím dovolání – pro řešení zmíněné otázky – přípustným podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden; přitom je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně toho, jak je dovolatel obsahově vymezil. Z ustanovení § 242 odst. 3, věty druhé, o. s. ř. vyplývá povinnost dovolacího soudu přihlédnout k vadám řízení uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., jakož i k tzv. jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.). Existence uvedených vad tvrzena nebyla a tyto vady nevyplývaly ani z obsahu spisu.

Prostřednictvím dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. lze odvolacímu soudu vytknout, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle § 680 odst. 2 obč. zák. po novele dojde-li ke změně vlastnictví pronajaté věci, vstupuje nabyvatel do právního postavení pronajímatele a nájemce je oprávněn zprostit se svých závazků vůči dřívějšímu vlastníku, jakmile mu byla změna oznámena nebo nabyvatelem prokázána.

Ustálená soudní praxe (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 1997, sp. zn. 2 Cdon 863/97, uveřejněný pod č. 84 v sešitě č. 11 z roku 1997 časopisu Soudní judikatura) dovodila, že ustanovení § 680 odst. 2 obč. zák. (po novele) upravující přechod práv a povinností na nabyvatele pro-

najaté věci obsažené v rámci obecné úpravy nájemní smlouvy (část osmá, hlava sedmá, oddíl první až třetí obč. zák.) se uplatní i ve vztazích nájmu bytu, neboť zvláštní úprava tohoto nájemního vztahu (srov. § 685 a násl. obč. zák. po novele) použití uvedeného ustanovení nevyklučuje a jeho aplikace není vyloučena ani povahou daného nájemního vztahu. Citované ustanovení upravuje zvláštní případ právního nástupnictví (sukcese), s nímž je spojen ten důsledek, že na nabyvatele přecházejí práva a povinnosti pronajímatele z nájemního vztahu přímo ze zákona (ex lege), nastane-li skutečnost, s níž zákon uvedený důsledek spojuje – tj. nabytí vlastnického práva k pronajaté věci. Nabyvatel vstupuje do původního nájemního vztahu se všemi jeho základními obsahovými atributy, jakými jsou zejména předmět nájmu a práva a povinnosti subjektů daného vztahu vyplývající ze zákona, resp. z nájemní smlouvy, s výjimkou těch práv a povinností, která mají samostatný právní režim daný právním důvodem jejich vzniku (např. peněžité pohledávky a dluhy pronajímatele vzniklé za trvání původního nájemního vztahu). Smyslem ustanovení § 680 odst. 2 obč. zák. po novele je zajistit kontinuitu nájemního vztahu na straně pronajímatele pro případ, nastane-li zde uvedená právní skutečnost – změna vlastnictví k pronajaté věci. Poskytuje tak nájemci právní ochranu v situaci, kterou nemohl (svým projevem vůle) ovlivnit, jak tomu nasvědčuje i úprava možnosti výpovědi z nájemního vztahu při změně vlastnictví k pronajaté věci (§ 680 odst. 2 a 3 obč. zák. po novele). Toto právní nástupnictví se týká práv a povinností typických pro nájemní vztah, tedy těch, jež tvoří jeho pojmové znaky (srov. § 663 obč. zák. po novele). Se vstupem nabyvatele do nájemního vztahu proto nemůže být spojen ten důsledek, že by na něho přešel takový závazek jeho právního předchůdce, který uvedený rámec přesahuje (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2002, sp. zn. 26 Cdo 866/2002, ze dne 31. 10. 2006, sp. zn. 26 Cdo 339/2006, a ze dne 21. 3. 2007, sp. zn. 26 Cdo 1598/2006). Ohledně práv a povinností příznačných pro nájem však bezvýhradně platí, že právní nástupnictví podle § 680 odst. 2 obč. zák. po novele se týká celého obsahu nájemního vztahu (srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 19. 6. 2006, sp. zn. 25 Cdo 1526/2001, uveřejněného pod C 2005 ve svazku č. 26 Souboru rozhodnutí Nejvyššího soudu). Vztahuje se tedy nejen na jeho složky podstatné (např. způsob výpočtu nebo jiné určení výše nájemného z bytu), nýbrž i pravidelné (např. místo a čas plnění nájemného), ale také vedlejší (nahodilé). K posledně jmenovaným obsahovým složkám lze bezpochyby zařadit i závazky mezi pronajímatelem a nájemcem, jejichž účelem je zajistit řádné plnění povinností charakteristických pro nájemní vztah, resp. závazky, které sledují obdobný účel (např. kauce ve smyslu § 686a obč. zák. po novele). Přitom pro úvahu o tom, zda určitý závazek tvoří obsahovou složku nájemního poměru, není významné, že ujednání, které takový závazek stanoví, není zaznamenáno na téže listině jako rozhodující část nájemní smlouvy. Podstatné je pouze to, zda směřuje k úpravě obsahu nájemního poměru (některé jeho složky).

S přihlédnutím k uvedenému nelze v poměrech souzené věci opomenout, že právní teorie a soudní praxe jsou jednotné potud, že mezi typické povinnosti nájemce vyplývající z nájmu bytu zařazují především jeho povinnost užívat byt, společné prostory a zařízení domu řádně (srov. § 689 obč. zák. po novele). O řádné užívání bytu ve smyslu § 689 obč. zák. po novele jde tehdy, užívá-li nájemce pronajatý byt k bydlení. Řádné užívání bytu však není omezeno pouze na čerpání užitných vlastností bytu, ale spočívá i v plnění dalších povinností nájemce při jeho užívání, zejména povinnosti pečovat o byt v rozsahu určeném nájemní smlouvou, jinak v rozsahu stanoveném zákonem (§ 687 odst. 2 /nyní odst. 3/ obč. zák. po novele). Řádné užívání bytu předpokládá i včasné oznamování závad (§ 692 obč. zák. po novele), neprovádění stavebních úprav bez souhlasu pronajímatele (§ 694 obč. zák. po novele) a nepochybně i povinnost dodržovat při užívání bytu obecně platné protipožární předpisy, hygienické normy apod. (srov. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol. Občanský zákoník II. § 460 až 880. Komentář. 2. vydání. Praha: C.H. Beck, 2009, 1114 s., str. 1993, a dále např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 7. 2010, sp. zn. 26 Cdo 2313/2009).

Měla-li tedy (podle ničím nezpochybněného skutkového závěru odvolacího soudu) sjednaná kauce sloužit jako záruka řádného užívání bytu po celou dobu trvání nájmu, tj. sledovala-li účel obdobný zajištění náležitosti plnění jedné z typických povinností nájemce bytu, lze – s přihlédnutím ke shora uvedenému výkladu – považovat závazek pronajímatele z předmětné smlouvy (závazek vrátit žalobkyni poskytnutou kauci za tam stanovených podmínek) za vedlejší (nahodilou) obsahovou složku nájemního poměru; okolnost, že byl sjednán „samostatnou“ smlouvou, je v tomto směru nerozhodná. Byl-li vznik (subjektivní) povinnosti pronajímatele k vrácení kauce vázán jen na zánik nájmu bytu, je současně vyloučeno uvažovat o samostatném právním režimu tohoto závazku (tj. o jeho vynětí z přechodu práv a povinností podle § 680 odst. 2 obč. zák. po novele) daném právním důvodem jeho vzniku (nejedná se o dluh vzniklý za trvání původního nájemního vztahu). V této souvislosti rovněž nelze ztratit ze zřetele, že také (subjektivní) právo žádat vrácení kauce vzniklo žalobkyni až v okamžiku zániku nájmu, tj. v době, kdy byla v právním vztahu se subjektem, který byl tehdejším pronajímatelem bytu – v daném případě s dovolatelem. Proto je oprávněna tento nárok uplatnit v rámci existujícího právního vztahu vůči subjektu, který byl pronajímatelem v době ukončení nájmu; nárok nemůže uplatnit vůči subjektu, s nímž v době skončení nájmu nebyla v žádném právním vztahu. Kromě toho by bylo i v rozporu s rozumným uspořádáním vztahů účastníků právního vztahu nájmu bytu, aby žalobkyně žádala vrácení kauce po subjektu (dřívějším pronajímateli), který v době zániku nájmu nebyl již vlastníkem bytu a tudíž ani účastníkem daného právního vztahu a tedy ani neměl oprávněný (či dokonce žádný) zájem na jeho vrácení v bezvadném stavu (tj. bez poškození nad

míru obvyklého opotřebení); v takovém případě by totiž mohl být účel poskytnutí kauce „zmařen“, což by v konečném důsledku šlo k tíži dovolatele. Za této situace odvolací soud (soud prvního stupně) nepochybil, jestliže dovedl, že vstupem do postavení pronajímatele bytu (§ 680 odst. 2 obč. zák. po novele) přešel na dovolatele i závazek z předmětné smlouvy vrátit žalobkyni poskytnutou kauci za tam stanovených podmínek. Dovolací důvod podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tudíž nebyl užít opodstatněně.

Lze uzavřít, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu podle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a jeho obsahové konkretizace správný ve smyslu § 243b odst. 2, věty před středníkem, o. s. ř. Dovolací soud proto dovolání podle téhož ustanovení zamítl.

Výkon rozhodnutí o uložení pokuty v přestupkovém řízení orgánem obce je výkonem přenesené působnosti. Za škodu nebo újmu způsobenou v rámci něho vydaným nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem odpovídá stát podle zákona č. 82/1998 Sb.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 8. 2013,
sp. zn. 30 Cdo 3257/2012)

K r a j s k ý s o u d v Brně rozsudkem ze dne 2. 5. 2012 potvrdil rozsudek O k r e s n í h o s o u d u Brno – venkov ze dne 13. 12. 2010, kterým soud prvního stupně zamítl žalobu na zaplacení částky 1 000 000 Kč a uložil žalobci povinnost zaplatit žalovanému a České republice náhradu nákladů řízení. Žalobce se uvedené částky domáhal jako zadostiučinění za „nesprávný úřední postup“ Městského úřadu K., daný dle žalobce neoprávněně vedenou exekucí rozhodnutí téhož úřadu o uložení pokuty v přestupkovém řízení na majetek žalobce v situaci, kdy jejím podkladem byl nevykonatelný exekuční příkaz. Zadostiučinění žádal i za Městským úřadem K. na úřední desce zveřejněnou omluvu za jeho postup, kterou žalobce považuje za nepravdivou a difamační omluvu, vedoucí ve svém důsledku k podstatnému snížení jeho společenského statusu.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že pravomocným rozhodnutím Městského úřadu K., odboru dopravy, ze dne 1. 11. 2004, byl žalobce uznán vinným spácháním přestupku proti bezpečnosti a plynulosti silničního provozu podle § 22 odst. 1 písm. f) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, za což mu byla uložena pokuta ve výši 2000 Kč, kterou dobrovolně neuhradil. Ačkoliv byl usnesením téhož úřadu ze dne 16. 10. 2006 odložen výkon rozhodnutí vydaného v přestupkovém řízení, vydal Městský úřad K. dne 30. 5. 2007 exekuční příkaz postihující peněžní prostředky žalobce u ČSOB, a. s., ve výši 3200 Kč. Dne 20. 7. 2007 byla ČSOB, a. s., vyzooměna o zastavení exekuce z důvodu, že výkon rozhodnutí vydaného v přestupkovém řízení byl v době vydání exekučního příkazu odložen. Městský úřad K. se sdělením ze dne 10. 10. 2007, vyvěšeným na své úřední desce, omluvil žalobci za to, že nedopatřením včas neoznámil ČSOB, a. s., odložení výkonu daňové exekuce na majetek žalobce.

Soud prvního stupně posoudil žalobcovy nároky podle zákona č. 82/1998 Sb. a uzavřel, že požadavek žalobce na zaplacení náhrady nemajetkové újmy ve výši 1 000 000 Kč odporuje dobrým mravům v situaci, kdy se žalobce záměrně vyhýbal splnění své povinnosti, jež byla uložena v řízení o přestupcích.

Odvolací soud potvrdil zamítavé rozhodnutí soudu prvního stupně, ale po právní stránce věc posoudil jinak. Odvolací soud dospěl k závěru, že žalované Město K. nebylo v této věci pasivně legitimováno, a proto bylo na místě žalobu

zamítnout. Své rozhodnutí odůvodnil tím, „že majetková exekuce obecně je zákonem připuštěným případem zbavení vlastnictví“ a jako taková je založena na veřejné ochraně vlastnictví a je typickým znakem výkonu veřejné moci ve smyslu § 1 odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění zákona č. 160/2006 Sb. (dále jen OdpŠk), a lze ji volněji interpretovat jako činnost státních nebo pověřených institucí. To platí i pro exekuci správní prováděnou v posuzovaném případě s odkazem na zákon č. 500/2004 Sb., správní řád. Do rámce této zákonné úpravy spadá jak nařízení exekuce, tak řádnost a včasnost úkonů s exekucí spojených a též diskretnost řízení a dodržování obecných právních předpisů z oblasti ochrany informací, kam spadá i „omluva“ žalované, neboť ta má vnitřní i věcnou spojitost s předchozím výkonem veřejné moci. Bylo by krajně problematické dovozovat, že ochrana zájmů působících v oblasti dopravních přestupků spojená s postihem jejich porušení by mohla spadat do samostatné působnosti obce. V těchto případech jde o výkon přenesené působnosti. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, v § 95a přímo stanoví, že působnosti stanovené obecnímu úřadu podle tohoto zákona jsou výkonem přenesené působnosti. Samotný Městský úřad K. rozhodnutí vydal jako „správní orgán“ (§ 61 odst. 1 písm. a/ zákona č. 128/2000 Sb., o obcích). Pojem správní orgán je imanentně spjat s působností v oblasti veřejné správy (§ 1 odst. 1 správního řádu), která náleží státu, tedy oblastí, která nespadá do samostatné správy obce a kterou lze v některých případech na obec, příp. její orgány, přenést. Ve správní exekuci má obecní úřad postavení správního orgánu v orgánu obce (obecního úřadu) vykonávajícího působnost v oblasti veřejné správy a postupuje v ní jako orgán moci výkonné. Správní exekuce je správním řízením a za rozhodnutí v tomto řízení vydaná, anebo za úřední postup v něm vykonaný, pokud jím měla být způsobena škoda, odpovídá jediné stát podle § 5 OdpŠk. Nic na tom nezmění ani skutečnost, že ze zákona jsou výtěžky pokut příjmem obcí, protože se jedná jen o určení, jak se hospodaří s nabytou částí veřejných prostředků.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce v celém rozsahu dovolání, které opírá o dovolací důvod podle § 241 odst. 2 písm. b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (nesprávné právní posouzení věci). Zásadní právní význam nachází dovolatel v otázce, která nebyla Nejvyšším soudem dosud řešena, a to, zda se při exekuci správního rozhodnutí orgánem obce jedná o výkon samostatné nebo přenesené působnosti obce. Dovolatel nesouhlasí s právním názorem odvolacího soudu, že exekuce správního rozhodnutí vydaného v přestupkovém řízení je výkonem přenesené působnosti a odpovídá za ni stát. Podle dovolatele se v jeho případě uplatní § 8 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, podle kterého se jedná vždy o samostatnou působnost

obce, pokud zvláštní zákon nestanoví, že jde o působnost přenesenou. Provádění daňové exekuce není zvláštním zákonem, zákonem č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, za výkon přenesené působnosti obce výslovně označeno, a nelze proto než dovodit, že jde o výkon působnosti samostatné. Odvolací soud tato ustanovení nevzal v potaz a nečinil rozdíl mezi řízením správním a exekucí a naprosto mylně dovodil druh působnosti podle toho, jaký druh rozhodnutí je exekuován.

Žalovaný se k dovolání nijak nevyjádřil.

Nejvyšší soud dovolání zčásti zamítl, ve zbylém rozsahu dovolání odmítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2012 (viz čl. II., bod 7 zákona č. 404/2012 Sb.).

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění podmínky § 241 odst. 1 o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Dovolání proti potvrzujícímu výroku rozhodnutí ve věci samé může být přípustné pouze podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (se zřetelem k nálezu Ústavního soudu ČR ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, je zrušeno uplynutím doby dne 31. 12. 2012), přičemž o situaci předvídanou v ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. nejde, tedy tak, že dovolací soud – jsa přitom vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně jejich obsahového vymezení (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) – dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam (§ 237 odst. 3 o. s. ř.).

Z ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. se podává, že dovolací přezkum je zde předpokládán zásadně pro posouzení otázek právních, pročez způsobným dovolacím důvodem je ten, jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Jen z pohledu tohoto důvodu je možné (z povahy věci) posuzovat, zda dovoláním napadené rozhodnutí je zásadně významné.

Dovolání do výroku rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích o náhradě nákladů řízení a kterým bylo rozhodnuto o náhradě nákladů odvolacího řízení, je absolutně nepřipustné (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek civilních nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2001, sp. zn. 22 Cdo 231/2000, publikované v časopise Soudní rozhledy, č. 1, ročník 2002, str. 10). Proto Nejvyšší soud dovolání v daném rozsahu podle ustanovení § 243b odst. 5, § 218 písm. c) o. s. ř. jako nepřipustné odmítl.

Nejvyšší soud však shledal za přípustné dovolání proti rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, a to podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., neboť jím nastolenou otázkou, zda je výkon rozhodnutí ukládajícího pokutu v přestupkovém řízení orgánem obce výkonem samostatné nebo přenesené působnosti dané obce, ve své judikatuře dosud neřešil.

Dovolání není důvodné.

Dovolací soud přezkoumal, zda nebylo řízení před oběma soudy postiženo vadami uvedenými v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i jinými vadami řízení, které by mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), a žádné takové vady neshledal, když dovolatel existenci vad řízení ani nenamítal.

V posuzované věci se žalobce domáhá náhrady nemajetkové újmy, která mu měla vzniknout tím, že proti němu byl Městským úřadem K. vydán exekuční příkaz směřující k výkonu v přestupkovém řízení pravomocně uložené pokuty, postihující jeho finanční prostředky na účtu vedeném u ČSOB, a. s., v době, kdy byl výkon rozhodnutí vydaného v přestupkovém řízení odložen, a uveřejněním navazující omluvy na úřední desce Městského úřadu K. Pro posouzení důvodnosti uplatněného nároku v rozsahu dovoláním vytčeném, tj. zda může být žalovaná obec v této věci vůbec věcně pasivně legitimována, je pak zásadní odpověď na otázku, zda byl postup Městského úřadu K. při výkonu rozhodnutí vydaného v přestupkovém řízení výkonem přenesené nebo samostatné působnosti obce. Pokud by totiž jeho postup byl výkonem přenesené působnosti, tj. výkonem státní moci, odpovídal by za jím způsobenou škodu i nemajetkovou újmu zásadně stát v režimu zákona č. 82/1998 Sb. (srov. jeho § 1 odst. 2), nikoliv žalovaný.

Žalované město K. je obcí s rozšířenou působností (srov. Příl. 2 zákona č. 314/2002 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a stanovení obcí s rozšířenou působností). Jeho městský úřad vykonával v přestupkovém řízení vedeném proti žalobci státní správu (srov. § 124 odst. 1 a odst. 4 písm. j/ zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění zákona č. 53/2004 Sb., a § 53 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění zákona č. 436/2004 Sb.).

Přestupkový zákon sám o sobě neupravuje postup při vymáhání pokut, které jsou za přestupek uloženy. V souladu s jeho § 51 se proto použije na výkon rozhodnutí o uložení pokuty obecný předpis o správním řízení, kterým byl v posuzované době zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, dále jen „s. ř.“. Ten pro případ výkonu rozhodnutí vydaného v přestupkovém řízení o uložení pokuty odkazuje v § 106 odst. 3 s. ř. na použití zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění zákona č. 230/2006 Sb. (dnes zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád), který ve svém § 1 odst. 4 předpokládal, že obecní úřad jako správce daně (viz § 1 odst. 3 téhož zákona) vykonává rozhodnutí vydané v rámci jeho působnosti v oblasti veřejné správy.

Z uvedeného, ve spojení s níže vysvětleným účelem přestupkového zákona, vyplývá, že při výkonu rozhodnutí vydaného v přestupkovém řízení proti žalobci postupoval Městský úřad K. v rámci přenesené působnosti a žalobcem odkazované ustanovení § 8 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění zákona č. 186/2006 Sb., se neuplatní potud, že v dané věci nejde o samostatnou působnost obce, neboť ze zvláštního zákona (§ 106 odst. 3 s. ř. a § 1 odst. 4 zákona 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků) plyne, že jde o působnost přenesenou. Skutečnost, že je pokuta žalobci v rámci přestupkového řízení uložena příjmem žalované obce (srov. § 13 odst. 3 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění zákona č. 436/2004 Sb.), na daném závěru ničeho nemění.

Úvaha žalobce vychází z mylné představy, že působnost obce může být různá při vydávání přestupkového rozhodnutí a jeho výkonu. To však odporuje účelu přestupkového zákona. Tím je ochrana společnosti před pachateli přestupků, zabránit pachateli v dalším páchání přestupků a vychovat pachatele k tomu, aby se již přestupků nedopouštěl (srov. např. Jemelka, L., Vetešník, P.: Zákon o přestupcích a přestupkové řízení. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2011, str. 2). Daný účel nemůže být naplněn jen rozhodnutím o tom, že určitá osoba přestupek spáchala, ale i výkonem za něj uložené sankce, tj. výkon rozhodnutí vydaného v přestupkovém řízení je nedílnou součástí daného řízení.

Tento závěr, tj. že výkon rozhodnutí vydaného v přenesené působnosti patří rovněž do přenesené působnosti, je podpořen i odbornou literaturou (srov. např. Vedral, J., Váňa, L., Břeň, J., Pšenička, S.: Zákon o obcích (obecní zřízení), 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2008, str. 59, nebo Vedral, J. : Správní řád. Komentář. II. aktualizované a rozšířené vydání, RNDr. Ivana Hexnerová – BOVA POLYGON, Praha, 2012, str. 906).

Z uvedeného je zřejmé, že za újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem Městského úřadu K. v rámci výkonu přenesené působnosti by odpovídal stát v režimu zákona č. 82/1998 Sb. Závěr odvolacího soudu o tom, že Město K. jako samosprávný územní celek není v této věci pasivně věcně legitimováno, je proto správný.

Nejvyšší soud z toho důvodu dovolání podle § 243b odst. 2, části věty před středníkem, o. s. ř. v rozsahu jeho přípustnosti zamítl.

Rozhoduje-li o vyloučení z družstva namísto členské schůze shromáždění delegátů, běží tříměsíční lhůta pro uplatnění práva na soudní přezkum platnosti rozhodnutí o vyloučení (až) ode dne, kdy se vylučovaný člen mohl dovědět o tom, že se shromáždění delegátů konalo.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2013,
sp. zn. 29 Cdo 3562/2011)

K r a j s k ý s o u d v Brně usnesením ze dne 22. 12. 2009 zamítl návrh na vyslovení neplatnosti části usnesení pod písmenem c) shromáždění delegátů družstva R, konaného dne 18. 5. 2001, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí představenstva ze dne 14. 2. 2001 o vyloučení navrhovatelky z družstva (výrok I.), a rozhodl o nákladech řízení (výrok II.).

Jde přitom již o druhé rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé, neboť usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 26. 9. 2006, jímž byl zamítnut návrh na vyslovení neplatnosti (mimo jiné též) části usnesení shromáždění delegátů družstva konaného 18. 5. 2001, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí představenstva ze dne 14. 2. 2001 o vyloučení navrhovatelky z družstva, bylo (v tomto rozsahu) usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 11. 2007 zrušeno a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Odvolací soud přitom uvedl, že je nutné zabývat se dále tím, zda shromáždění delegátů bylo řádně svoláno, tedy zda na něj byly pozvány osoby, které skutečně byly zvoleny samosprávami za delegáty.

Soud prvního stupně vyšel z toho, že:

1) Dne 14. 2. 2001 rozhodlo představenstvo o vyloučení navrhovatelky z družstva pro neplacení nájemného.

2) Shromáždění delegátů konané dne 18. 5. 2001 (dále jen „shromáždění delegátů“) rozhodnutí představenstva o vyloučení navrhovatelky z družstva potvrdilo (dále jen „usnesení“).

3) Rozhodnutí shromáždění delegátů bylo navrhovatelce sděleno dopisem ze dne 7. 6. 2001, který jí byl doručen tak, že zásilka byla 19. 6. 2001 uložena na poště, neboť navrhovatelka nebyla na uvedené adrese zastižena.

4) V rámci družstva existuje celkem 250 samospráv, do nichž spadají jednotliví členové družstva zásadně podle místa jejich bydliště (v případě navrhovatelky jde o samosprávu č. 312). Na shromáždění delegátů konané 18. 5. 2001 bylo zvoleno 132 delegátů ze 135 samospráv (delegáti J. Š., Ing. J. J. a Ing. L. T. byli zvoleni vždy ve dvou samosprávách). Samospráva č. 312 svého delegáta ne zvolila.

5) Podle článku 95 odst. 1 stanov se člen zúčastňuje členské schůze samosprávy, jejímž je členem. Z článku 92 odst. 2 písm. f) stanov družstva vyplývá,

že členská schůze samosprávy volí delegáty a jejich náhradníky na shromáždění delegátů v počtu stanoveném představenstvem.

Soud prvního stupně uzavřel, že družstvo svolalo zasedání shromáždění delegátů řádně a v souladu se svými stanovami. Uvedl, že povinností družstva je pouze připravit materiální podmínky pro svolání členských schůzí samospráv, které se chtějí aktivně podílet na činnosti družstva, což družstvo v projednávané věci splnilo. Skutečnost, že téměř polovina samospráv této možnosti nevyužila, včetně samosprávy v bydlišti navrhovatelky, „není věcí družstva, nýbrž členů samotných“.

K otázce osobní účasti navrhovatelky na shromáždění delegátů soud poukázal na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 838/2001 (jenž je veřejnosti přístupný, stejně jako ostatní rozhodnutí vydaná po 1. 6. 2000, na webových stránkách Nejvyššího soudu), „k němuž není třeba nic dodávat“.

Svolalo-li družstvo řádně zasedání shromáždění delegátů, mohla navrhovatelka uplatnit své právo na vyslovení neplatnosti usnesení jím přijatých nejpozději do tří měsíců od jeho konání, tj. do pondělí 20. 8. 2001. Učinila-li tak teprve 10. 9. 2001, její právo na podání návrhu k soudu zaniklo, uzavřel soud prvního stupně.

V r c h n í s o u d v Olomouci k odvolání navrhovatelky usnesením ze dne ze dne 29. 6. 2010, ve znění usnesení ze dne 29. 9. 2010, potvrdil usnesení soudu prvního stupně (výrok první) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (výrok druhý).

Odvolací soud shrnul, že mezi účastníky není sporu o tom, že navrhovatelka podala návrh na zahájení řízení v projednávané věci po uplynutí tříměsíční lhůty (počítané ode dne konání shromáždění delegátů) ve smyslu § 231 odst. 5 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku. Zabýval se proto dále již jen tím, zda shromáždění delegátů bylo řádně svoláno.

V tomto směru pak potvrdil závěr soudu prvního stupně, podle něhož shromáždění delegátů bylo svoláno řádně, když pozvánka na toto zasedání byla odeslána 2. 5. 2001 (tedy včas) a zasedání se zúčastnilo 71 % všech zvolených delegátů. Rozhodnutí shromáždění delegátů bylo navrhovatelce oznámeno dopisem, který jí byl doručen tak, že zásilka byla 19. 6. 2001 uložena na poště, přičemž toto sdělení obsahovalo též datum konání shromáždění delegátů. Navrhovatelka tak podala návrh na zahájení řízení opožděně, po uplynutí propadné tříměsíční lhůty.

Navrhovatelka napadla první výrok rozhodnutí odvolacího soudu dovoláním, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., uplatňujíc přitom dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. a navrhuje, aby rozhodnutí soudů obou stupňů byla zrušena.

Dovolatelka především nesouhlasí se závěrem, podle něhož podala návrh v projednávané věci opožděně. Namítá, že jej nemohla podat v zákonné třímě-

síční lhůtě podle § 231 odst. 5 obč. zák., neboť se o konání shromáždění delegátů nemohla v této lhůtě dozvědět, když na ně nebyla pozvána, a nemohla ani uplatnit své právo zúčastnit se jej prostřednictvím delegáta, neboť ten v samosprávě, jejíž je členkou, zvolen nebyl. Nemohl tak ani na shromáždění tlumočit její výhrady proti vyloučení.

Má za to, že kdyby se mohla shromáždění delegátů zúčastnit, ovlivnila by její přítomnost rozhodování delegátů o jejím vyloučení, neboť rozhodnutí delegátů nebylo jednomyslné, ale devět z nich se zdrželo hlasování, což je dle názoru dovolatelky v případě vylučování člena velmi neobvyklé.

Samosprávy, které svého delegáta nezvolily, tak přitom neučinily dle dovolatelky z důvodu, že by se členové v rámci samosprávy nedohodli na jeho volbě, nebo že by tuto funkci nebyl ochoten nikdo vykonávat, ale proto, že představenstvo porušilo svou povinnost zajistit řádnou volbu delegátů.

Postupem, jímž znemožnilo středisku, jehož je dovolatelka členkou, volbu delegáta, jehož prostřednictvím by dovolatelka byla na shromáždění zastoupena a mohla uplatnit své výhrady proti vyloučení, a zároveň neumožněním její přímé účasti na tomto shromáždění delegátů, družstvo jednalo dle názoru dovolatelky v rozporu s § 56a odst. 2 obč. zák., když se dopustilo jednání, jehož cílem bylo dovolatelku zneužívajícím způsobem znevýhodnit.

Dovolatelka zpochybňuje též řádnost doručení rozhodnutí shromáždění delegátů o zamítnutí jejího odvolání proti rozhodnutí o vyloučení, neboť fikce náhradního doručení uložením na poště se dle jejího názoru nevztahuje na hmotněprávní úkony, a tudíž nelze dovodit, že z nedoručené zásilky (která byla dne 19. 6. 2001 uložena na poště) mohla dovolatelka dovodit datum konání shromáždění. Nemohla tak podat návrh v dané tříměsíční lhůtě, neboť jí předmětná skutečnost – konání shromáždění delegátů – nebyla známa.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., a to pro řešení otázky výkladu ustanovení § 231 odst. 5 ve spojení s ustanovením § 239 odst. 7 obč. zák., dovolacím soudem ve vazbě na shromáždění delegátů družstva dosud nezodpovězené, a je i důvodné.

S ohledem na datum konání shromáždění delegátů je pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodné znění níže uvedených ustanovení obchodního zákoníku účinné k 18. 5. 2001, tedy naposledy ve znění zákona č. 120/2001 Sb.

Podle § 231 odst. 5 obč. zák. soud na návrh člena, jehož se rozhodnutí týká, prohlásí rozhodnutí členské schůze o vyloučení za neplatné, je-li v rozporu s právními předpisy nebo stanovami. Není-li právo na podání návrhu uplatněno do tří měsíců ode dne konání členské schůze, která vyloučení potvrdila,

nebo jestliže nebyla řádně svolána, ode dne, kdy se člen mohl dovědět o konání členské schůze, která vyloučení potvrdila, nejpozději ale do jednoho roku od jejího konání, zaniká.

Z ustanovení § 239 odst. 7 obch. zák. vyplývá, že není-li s ohledem na rozsah družstva dobře možné svolávat členskou schůzi, mohou stanovy určit, že v rozsahu jimi stanoveném plní působnost členské schůze shromáždění delegátů. Každý z delegátů se volí stejným počtem hlasů. Stanovy mohou určit odchylky, pokud jsou nutné vzhledem k organizačnímu uspořádání družstva.

Institut shromáždění delegátů je nástrojem pro družstva s rozsáhlou členskou základnou, jehož prostřednictvím je možné zjednodušit proces svolání a průběh nejvyššího orgánu družstva, neboť umožňuje výrazné snížení počtu jeho členů. Všichni členové družstva, v němž působnost členské schůze plní shromáždění delegátů, jsou totiž zařazeni do volebních obvodů (samospráv). Členové sdružení v každé samosprávě volí jedinou osobu – delegáta, která je na shromáždění delegátů zastupuje a hájí jejich zájmy. Shromáždění delegátů je tedy fakultativně zřizovaným orgánem družstva nahrazujícím členskou schůzi, jehož členy jsou (toliko) zvolení delegáti. Pro jeho svolávání, jednání, schopnost se usnášet a další předpoklady přijímání usnesení platí především úprava ve stanovách družstva (v projednávané věci srov. i čl. 77 odst. 1 a 78 odst. 4 stanov). Pouze v otázkách, ohledně kterých stanovy zvláštní úpravu neobsahují, se obdobně použije právní úprava členské schůze družstva (z literatury srov. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. Praha: C.H. Beck, 2010, s. 868).

Právní úprava členské schůze se pro shromáždění delegátů použije dále i v záležitostech, které jsou v zákoně upraveny donucujícím (kogentním) způsobem. Kogentní je mimo jiné i úprava přezkumu rozhodnutí členské schůze o vyloučení z družstva soudem, obsažená v § 231 odst. 5 a 6 obch. zák.

S účinností od 1. 1. 2001 (v důsledku novely obchodního zákoníku provedené zákonem č. 370/2000 Sb.) ustanovení § 231 odst. 5, věta druhá, a odst. 6 obch. zák. omezuje uplatnění práva na prohlášení rozhodnutí členské schůze o vyloučení za neplatné lhůtami. Jde o lhůty k uplatnění práva (lhůty hmotněprávní), jejichž marným uplynutím právo zaniká prekluzí (k povaze lhůt srov. obdobně i závěry, které Nejvyšší soud formuloval v rozsudcích ze dne 13. 1. 1999, sp. zn. 1 Odon 101/97, a ze dne 9. 5. 2000, sp. zn. 32 Cdo 4/2000, uveřejněných pod čísly 5/2000 a 23/2001 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Úprava lhůt pro uplatnění práva na soudní přezkum rozhodnutí o vyloučení ovšem vychází z předpokladu, že člen družstva, jehož se rozhodnutí týká, je na členskou schůzi pozván způsobem určenými stanovami (§ 238 odst. 2, věta druhá, obch. zák.). Takto je v předstihu uvědomen mimo jiné i o datu konání členské schůze (k obsahu pozvánky viz i usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 10. 2012, sp. zn. 29 Cdo 1487/2012). Člen, jehož se rozhodnutí o vyloučení

týká, tak má jednak možnost se rozhodování členské schůze zúčastnit, jednak je mu předem sdělen okamžik počátku běhu lhůty pro uplatnění práva na soudní přezkum jejího rozhodnutí.

Plní-li působnost členské schůze shromáždění delegátů, je situace poněkud odlišná. Jelikož člen družstva nemá zásadně právo účastnit se shromáždění delegátů (neboť není členem tohoto orgánu družstva), není na jeho zasedání zván. Vzhledem k tomu, že nezvolení delegátů samosprávou či neúčast zvolených delegátů na shromáždění delegátů zásadně nelze přičítat k tíži družstva (srov. důvody usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2005, sp. zn. 29 Odo 561/2004, či jeho rozsudku ze dne 26. 6. 2002, sp. zn. 29 Odo 838/2001), nelze vyloučit ani to, že se člen, o jehož vyloučení shromáždění delegátů jedná, o jeho rozhodnutí do tří měsíců od data jeho konání vůbec nedozví.

Nemá-li člen družstva objektivně možnost dozvědět se o tom, kdy se koná shromáždění delegátů, které rozhoduje o jeho vyloučení, nemůže mu po tuto dobu běžet lhůta k napadení tohoto rozhodnutí postupem podle § 231 odst. 5 obč. zák. (srov. obdobně pro poměry akciové společnosti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2008, sp. zn. 29 Cdo 333/2007, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročníku 2009, pod číslem 134).

V případech, ve kterých o vyloučení rozhodovalo shromáždění delegátů, proto z povahy věci není možné tříměsíční lhůtu pro uplatnění práva počítat objektivně (ode dne konání shromáždění delegátů), ale je nezbytné počátek jejího běhu stanovit subjektivně.

Tříměsíční lhůta pro uplatnění práva na soudní přezkum rozhodnutí o vyloučení proto v případech, kdy o vyloučení rozhodovalo shromáždění delegátů, běží (až) ode dne, kdy se člen mohl dozvědět o jeho konání. Podmínka nikoli řádného svolání se v této situaci neuplatní.

V praxi přitom nebude neobvyklé, že člen družstva, o jehož vyloučení shromáždění delegátů rozhodovalo, se o jeho konání dozví až z doručení rozhodnutí shromáždění delegátů. Z toho plyne i požadavek, aby družstvo s oznámením toho, s jakým výsledkem shromáždění delegátů o vyloučení rozhodlo, neotálelo a přistoupilo k němu bezodkladně.

Ve světle uvedených závěrů je zřejmé, že názor, podle něhož dovolatelka uplatnila své právo na soudní přezkum rozhodnutí shromáždění delegátů o jejím vyloučení z družstva opožděně, je přinejmenším předčasné. Otázkou, kdy se dovolatelka o konání shromáždění delegátů dozvěděla, se totiž soudy – s ohledem na jimi zaujatý právní názor – nezabývaly; jejich právní posouzení tak zůstalo neúplné, a je tedy i nesprávné.

Nejvyšší soud proto usnesení odvolacího soudu a spolu s ním ze stejných důvodů i usnesení soudu prvního stupně podle ustanovení § 243b odst. 2, věty za středníkem, a odst. 3 o. s. ř. zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3, věta druhá, o. s. ř.).

Jelikož tento důvod sám o sobě postačuje ke zrušení rozhodnutí soudů obou stupňů, nezabýval se Nejvyšší soud ostatními dovolacími námitkami. Pro úplnost však poukazuje na závěry, které ohledně dojití zásilky doručované prostřednictvím držitele poštovní licence do sféry dispozice adresáta učinil v usnesení ze dne 22. 5. 2012, sp. zn. 29 Cdo 272/2011.

Úprava obsažená v § 392 odst. 1, větě první, obch. zák. předpokládá, že splatnost závazku je určena dohodou, právním předpisem nebo rozhodnutím. Není-li doba, kdy měl být závazek splněn nebo mělo být započato s jeho plněním (doba splatnosti), dohodnuta, stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí a je-li splatnost pohledávky závislá na žádosti věřitele o plnění (srov. § 340 odst. 2 obch. zák.^{*)}, neuplatní se ustanovení § 392 odst. 1 obch. zák. při určení začátku běhu promlčecí doby závazku.

(Rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia
Nejvyššího soudu ze dne 9. 10. 2013,
sp. zn. 31 Cdo 3881/2009)

Rozsudkem ze dne 17. 4. 2007 zamítl K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem žalobu, kterou se žalobce Ing. R. M. domáhal vůči žalovanému CCS, a. s., zaplacení částky 245 134,60 Kč s 18% úrokem z prodlení za dobu od 11. 8. 1999 do zaplacení (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1) Žalobce jako zhotovitel uzavřel s původním žalovaným, společností M., jako objednatelem dne 12. 7. 1995 písemně smlouvu o dílo (dále jen „první smlouva o dílo“), jejímž předmětem byla dodávka kompletní provozní části sestavy automatického vzorkovače uhlí (AVU) (dále jen „vzorkovač“) v dohodnuté době a za sjednanou cenu.

2) V článku III. první smlouvy o dílo bylo dohodnuto, že po úspěšném komplexním vyzkoušení a předání předmětu plnění do fyzického užívání se provede atest zařízení vzorkovače. Před vlastním provedením atestu zabezpečí objednatel provedení zkušebního provozu v délce jednoho měsíce a dále ponechá zařízení v běžném provozu cca 2 kalendářní měsíce. Provedení zkušebního provozu a atestu je zcela záležitostí objednatele a není součástí předmětu plnění dle této smlouvy.

3) Podle článku V. první smlouvy o dílo byl zhotovitel povinen ve sjednaném termínu úspěšně ukončit komplexní vyzkoušení předmětu plnění a vyzvat objednatele k převzetí do fyzického užívání. Okamžikem předání díla objednateli přecházelo vlastnictví k předmětu plnění na objednatele a zhotoviteli vznikalo právo na zaplacení sjednané ceny díla. Zhotovitel se zavázal, že nad rámec

* Poznámka redakce: Platnost závěrů obsažených v napadeném rozhodnutí není dotčena novelou § 340 obch. zák. provedenou s účinností od 1. 7. 2013 zákonem č. 179/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

dodávky poskytne pro zkušební provoz, který není součástí dodávky (předmětu plnění), bezplatně kvalifikovanou kapacitu ve výši 160 NH (rozuměj normohodin), s tím, že přesáhne-li tato kapacita celkový součet 160 vykázaných NH, „dojde k běžnému dofakturování části, která tuto uvedenou míru dosahuje, dle běžných servisních podmínek zhotovitele“.

4) Podle článku VI. první smlouvy o dílo, pokud objednatel u zhotovitele objedná zvláštní objednávkou do 31. 10. 1995 provedení zkušebního provozu pro předmět plnění dle této smlouvy, je oprávněn pozastavit částku 350 000 Kč z druhé zálohy na úhradu ceny díla.

5) Listinou označenou jako „objednávka“, datovanou 25. 1. 1996 (dále jen „objednávka“), objednala společnost M. u žalobce zkušební provoz vzorkovače v délce 160 hodin, na základě první smlouvy o dílo, s údajem „cena: bezplatně“. Žalobce objednávku potvrdil dne 6. 3. 1996, současně však do ní doplnil předmět plnění, cenu plnění (cca 200 000 Kč s odpočtem kapacity 36 000 Kč) a na jejím rubu doplnil podmínky plnění. Převzetí takto doplněné objednávky na ní stvrdil dne 25. 3. 1996 podpisem pracovník společnosti M (V. S.).

6) Podle listiny označené jako „zápis ohledně vyhodnocení komplexního vyzkoušení a předání díla AVU – TECOM, na PD 16“, ze dne 5. 2. 1996 (dále jen „zápis z 5. 2. 1996“), se zástupci žalobce a společnosti M. dohodli, že po komplexních zkouškách, které proběhly od 1. 2. 1996 do 5. 2. 1996, se dne 8. 2. 1996 uskuteční jednání, při kterém se vyhodnotí zkoušky a žalobci bude předána objednávka na zkušební provoz, který společnost M. zrušila 2. 2. 1996 vzhledem k tomu, že nedošlo k podepsání objednávky.

7) Podle listiny označené jako „zápis ohledně vyhodnocení komplexního vyzkoušení a předání díla AVU – TECOM, N 16, do provozu“, ze dne 8. 2. 1996 (dále jen „zápis z 8. 2. 1996“), vyhodnotili žalobce a společnost M. komplexní zkoušky vzorkovače provedené v době od 1. 2. 1996 do 7. 2. 1996 se závěrem, že dodané zařízení splnilo projektované parametry a uživatel je přejímá do svého majetku. Zápis z 8. 2. 1996 dále obsahuje seznam zjištěných vad a dalších ujednání o způsobu a době odstranění vad, jakož i ujednání, podle kterého z důvodu, že uvedené úpravy na elektrozařízení vznikly po provedené montáži a nebyly zahrnuty v projektové dokumentaci, požaduje objednatel jejich úhradu tak, že 160 NH ze zkušebního provozu bude použito na provedení těchto úprav. Zkušební provoz bude uhrazen zhotoviteli v plné výši.

8) Podle shodných tvrzení účastníků žalobce provedl zkušební provoz vzorkovače v době od 8. 2. 1996 do 30. 11. 1996, včetně prací provedených v rámci zkušebního provozu.

9) Podle listiny označené jako „zápis ohledně vyhodnocení a ukončení obchodního případu uzavřeného dle Sod č. 080095 (rozuměj dle první smlouvy o dílo) na dodávku a montáž AVU – PD N 16 (rozuměj vzorkovač)“, ze dne 25. 6. 1997 (dále jen „zápis z 25. 6. 1997“), zástupci společnosti M. uvedli, že

ověření vzorkovače nepotvrdilo splnění závazku dle uzavřené první smlouvy o dílo vyloučit označenou systematickou chybu +- 0,7 %. Tamtéž zástupci společnosti M. uvedli, že znalecký posudek prokázal závadu v činnosti děliče vzorků, kde byla prokázána systematická chyba menší nebo rovna 2,55 % Ad, kterou žalobce neodstranil ani 12. 3. 1997. Proto požadovali ukončení obchodního případu tak, že žalobce poskytne záruku na odběrné zařízení v rozsahu stanoveném v první smlouvě o dílo a vystaví konečnou fakturu, od které bude odečtena pozastávka (která bude použita k úhradě nákladů spojených s odstraněním závad a s pořízením nového atestu). K tomuto návrhu se měl žalobce vyjádřit.

10) Žalobce dopisem ze dne 10. 7. 1997 sdělil společnosti M., že obchodní případ skončil 29. 1. 1997, přičemž předmět plnění byl fyzicky naplněn koncem ledna 1996 a dle dohody stran předán do užívání 8. 2. 1996.

11) Fakturou, vystavenou 28. 7. 1999, s údajem o datu splatnosti 11. 8. 1999 (dále jen „faktura“), vyúčtoval žalobce společnosti M. celkem částku 245 134,60 Kč (zahrnující i DPH) za realizovaná dílčí plnění nad rámec objednávky a první smlouvy o dílo v rámci zkušebního provozu, při zahájení zkušebního provozu dne 8. 2. 1996 a s jeho ukončením dne 30. 11. 1996, s odečtením částky 36 000 Kč.

Na tomto základě dospěl soud k závěru, že žalobce (jako zhotovitel) uzavřel se společností M. (jako objednatelem) ústně smlouvu o dílo ve smyslu ustanovení § 536 a násl. zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, jejímž předmětem byl zkušební provoz pro dodávku technologie vzorkovače (dále jen „druhá smlouva o dílo“). Soud poukázal na obsah ujednání stran v první smlouvě o dílo (v jejích člancích III., V. a VI.).

Dále soud uvedl, že tím, že objednávku bezplatného zkušebního provozu vzorkovače, učiněnou společností M. dne 25. 1. 1996, potvrdil žalobce se změnami dne 6. 3. 1996, vznesl protinávrh, který předal společnosti M. dne 25. 3. 1996.

Soud odkázal na ustanovení § 43 a násl. zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, s tím, že k akceptaci návrhu je třeba, aby vůle akceptanta přijmout návrh smlouvy existovala, byla řádně projevena. Potvrzení pracovníka společnosti M. na objednávce (o převzetí objednávky) není podle soudu akceptací protinávrhu a na písemné uzavření druhé smlouvy o dílo odtud nelze usuzovat. Soud nicméně uvedl, že podle obsahu první smlouvy o dílo a následných jednání z 5. a 8. 2. 1996 (proběhnuvších po komplexním vyzkoušení vzorkovače a jeho předání do užívání společností M.) žalobce se společností M. jednal o provedení zkušebního provozu vzorkovače a byl též sjednán způsob určení ceny zkušebního provozu.

Soud dále citoval ustanovení § 548 odst. 1 obch. zák., s tím, že dnem 30. 11. 1996, kdy žalobce ukončil zkušební provoz a předal vzorkovač společ-

nosti M., vzniklo žalobci právo na zaplacení ceny zkušebního provozu (neboť nebylo prokázáno sjednání jiné splatnosti ceny zkušebního provozu).

Následně soud – vycházející z ustanovení § 387 odst. 1, § 391 odst. 1 a § 397 obch. zák. – shledal důvodnou námitku promlčení vznesenou žalovaným. Promlčecí doba v daném případě začala běžet dnem 1. 12. 1996 (dnem vzniku práva na plnění), nejpozději dnem 15. 12. 1996 (vzhledem k obvyklé účetní splatnosti plnění v obchodně závazkových vztazích), a skončila dnem 1. 12. 2000 (nejpozději dnem 15. 12. 2000), žalobce (však) uplatnil nárok na zaplacení ceny zkušebního provozu (až) dne 21. 6. 2001, tedy po uplynutí zákonem stanovené promlčecí doby, uzavřel soud.

S žalobcovou námitkou, že obchodní případ se žalovaným ukončil (až) dne 25. 6. 1997 (jelikož první smlouva o dílo a provedení zkušebního provozu a atestu je jedním obchodním případem), se soud neztotožnil.

K tomu soud poukázal na to, že první smlouva o dílo jednoznačně stanovila, že zkušební provoz a atest nejsou součástí plnění podle této smlouvy a budou řešeny samostatnou objednávkou. Tomu tamtéž odpovídá ujednání o vzniku práva na zaplacení ceny díla jeho komplexním vyzkoušením a předáním společnosti M. do fyzického užívání a o povinnosti společnosti M. převzít dílo k tomuto okamžiku. Provedení zkušebního provozu vyrobeného díla bylo sjednáno samostatnou smlouvou. Zápis z 25. 6. 1997 neobsahuje žádnou skutečnost týkající se zkušebního provozu a k tomuto datu proto nelze vázat počátek běhu promlčecí doby práva na zaplacení ceny zkušebního provozu.

Vzhledem k uvedeným skutečnostem (k promlčení nároku) soud žalobu zamítl, aniž prováděl další důkazy „k prokázání oprávněnosti výše“ žalobcovu nároku.

K odvolání žalobce V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 10. 2. 2009 „změnil“ rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o věci samé tak, že:

1) uložil žalovanému zaplatit žalobci do tří dnů od právní moci rozhodnutí částku 159 222,20 Kč s 10% úrokem z prodlení z této částky za dobu od 12. 8. 1999 do zaplacení (první výrok, odst. 1),

2) zamítl žalobu ohledně částky 85 912,40 Kč „s příslušenstvím a dále ohledně úroků z prodlení svou sazbou převyšujících přiznané úroky“ (první výrok, odst. 2).

Dále odvolací soud rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů (druhý výrok).

Odvolací soud úvodem odkázal na obsah svého rozhodnutí ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. 1 Cmo 110/2008 (jde o rozsudek ve sporu vedeném mezi týmiž účastníky), s tím, že již v něm uzavřel, že pro určení počátku běhu promlčecí doby zpravidla nebudou významné jednostranné úkony, nýbrž soubor jiných skutečností.

Při posuzování otázky promlčení v této věci tedy není důležité, že žalobce uvedl ve faktuře, že zkušební provoz skončil k 30. 11. 1996. Je (totiž) nutno

vzít v úvahu povahu plnění, včetně toho, že za jeho nedílnou součást je třeba považovat i vyhodnocení zkušebního provozu.

Jiné listinné důkazy v řízení předložené vypovídají (dle odvolacího soudu) o tom, že k 30. 11. 1996 ke skončení zkušebního provozu v celém rozsahu i k předání dodatečných úprav zařízení ještě nedošlo.

Přítom odvolací soud vyšel z toho, že listina označená jako „zápis z jednání se zhotovitelem T. – Ch. ohledně vyhodnocení ATESTU AVU na PD N16, N26 lok. HMGD záv. ÚUK“, ze dne 5. 3. 1997 (dále jen „zápis z 5. 3. 1997“), kterou provedl důkaz v odvolacím řízení, obsahuje ujednání stran, vztahující se k dodatečným úpravám dodaného zařízení. Zhotovitel měl v tomto rámci realizovat úkony typické pro účast dodavatele na zkušebním provozu objednatelům převzatého díla.

Kriteriem pro určení počátku běhu promlčecí doby je (tak) podle odvolacího soudu 25. 6. 1997. Zápis z 25. 6. 1997 totiž zároveň znamená vyhodnocení zkušebního provozu (a vlastně i převzetí dodatečných úprav zařízení).

Okolnost, že zápisem z 25. 6. 1997 objednatel zároveň oznamoval vady díla, není pro výsledek tohoto řízení podstatná. Bude mít svůj význam při projednávání souvisejícího sporu vedeného u soudu prvního stupně pod sp. zn. 26 Cm 1439/2000; potud odvolací soud odkázal také na své rozhodnutí z 21. 11. 2007, sp. zn. 1 Cmo 61/2007.

Zkušební provoz skončil až 25. 6. 1997 a nárok v této věci byl uplatněn včas; 4 dny před uplynutím obecné čtyřleté promlčecí doby.

K vlastnímu nároku pak odvolací soud přičinil následující závěry:

Je nesporné, že provozovna objednatelů a spolu s ní (po uplynutí doby projektované životnosti) i dodané zařízení byla likvidována (potud odkázal odvolací soud na údaje z protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 3. 2. 2009). Nyní již není možné exaktněji zjistit rozsah úprav zařízení fakturovaných zhotovitelem 28. 7. 1999.

Ani výslechy svědků již nemohou přinést důkazy použitelné pro určení výše nároku (potud odvolací soud opět odkázal na příslušné části odůvodnění rozsudku ve věci sp. zn. 1 Cmo 110/2008). Při určení výše nároku je tedy nutné postupovat také podle § 136 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, uvedl odvolací soud.

V řízení bylo spolehlivě prokázáno, že dotčené zařízení bylo smontováno a uvedeno do provozu k 1. 2. 1996 (což vyplývá ze zápisu z 5. 2. 1996) a že objednatel převzal předmět díla k 8. 2. 1996 (srov. bod 1. zápisu z 8. 2. 1996).

Závazek objednatelů v první smlouvě o dílo, objednat zkušební provoz předmětu díla do 31. 10. 1995, nebyl dodržen, takže příslušná ustanovení této smlouvy týkající se zkušebního provozu pozbyla účinnosti. První smlouva o dílo obsahuje někdy vnitřně rozporná ujednání o případném zkušebním provozu, jisté však je, že ve sjednané ceně díla nebyla zahrnuta cena zkušebního provozu.

Definitivní rozhodnutí žalovaného, že objedná zkušební provoz, vyjadřuje zápis z 5. 2. 1996, přičemž kontraktace tohoto plnění byla poněkud nepřehledná. Objednatel předložil objednávku datovanou 25. 1. 1996, s tím, že je požadován zkušební provoz v délce 160 hodin. I tato listina však obsahuje rozporné údaje; na jedné straně se v ní uvádí, že zkušební provoz bude bezplatný, na druhé straně se v ní uvádí, že zhotovitel má fakturovat po převzetí díla (což se stalo 25. 6. 1997).

Odvolací soud nepovažoval za nezbytně nutné uzavírat, zda ohledně provedení zkušebního provozu uzavřely strany odpovídající smlouvu o dílo. Skutečností podle něj zůstává, že v dotčeném rozsahu lze uplatněný nárok přiznat i z titulu bezdůvodného obohacení, neboť zhotovitel v každém případě v rámci zkušebního provozu provedl pro objednatele určité výkony a cena zkušebního provozu nebyla součástí ceny díla dle první smlouvy o dílo. V žádném případě nelze pak dovozovat, že zhotovitel by měl provádět zkušební provoz bezúplatně.

Jiné bližší podmínky, jež by se vztahovaly např. k náplni, rozsahu a technicky nutné účasti zhotovitele apod., ohledně zkušebního provozu nebyly výslovně sjednány, současně je ovšem zřejmé – pokračoval odvolací soud – že zkušební provoz probíhal. Při určení obsahu a povahy dotčeného plnění zhotovitele je třeba vycházet též z obchodních zvyklostí (§ 1 odst. 2 obch. zák.) a přitom je možné do určité míry recipovat (vzhledem k tomu, že nynější předpisy neobsahují pojem „zkušební provoz“) ustanovení § 305 zákona č. 109/1964 Sb., hospodářského zákoníku.

Je tedy zřejmé, uvedl odvolací soud, že zkušební provoz objednatel provádí již na převzatém zařízení (k převzetí zařízení v této věci došlo 8. 2. 1996). Samotné zahájení a průběh zkušebního provozu je tedy již spíše záležitostí objednatele. Z ničeho tu nelze dovodit povinnost zhotovitele zúčastnit se celého zkušebního provozu. Dobu jeho účasti by strany měly vymezit smlouvou (což se v této věci nestalo jednoznačně a určitě). V rámci zkušebního provozu by však zhotovitel měl odstraňovat vyskytnuvší se závady, což podle pořízených písemností v dané věci činil.

Nejvýznamnějším faktorem podle odvolacího soudu zůstává, že strany v zásadě jednaly podle toho, jak žalobce doplnil objednávku z 25. 1. 1996. Zhotovitel shodně postupoval i při fakturaci; deklaroval 160 hodin zkušebního provozu v částce 108 000 Kč (položka 02 faktury) – bez daně z přidané hodnoty. Z této částky dále odpočítal (ve smyslu zápisu z 8. 2. 1996) 36 000 Kč. Výslednou částku ohodnocení zkušebního provozu (87 840 Kč včetně daně z přidané hodnoty) tedy odvolací soud žalobci přiznal s tím, že jde o ohodnocení zkušebního provozu obvyklé, odpovídající i kritériím podle druhé věty § 546 odst. 1 obch. zák.

Dále odvolací soud uvedl, že kvantitativně nejvýznamnější dohodu o dodatečných změnách a úpravách předmětu díla zahrnuje zápis z 8. 2. 1996 (násled-

ně jde o položky č. 1.03, 1.04, 1.06, 1.07 a 1.14 faktury). Pod bodem 2. zápisu z 5. 3. 1997 pak bylo sjednáno další dodatečné plnění zhotovitele (položka 1.13. faktury). Podle odvolacího soudu listina na „č. 1. 83 procesního spisu“ (jde o dokument opatřený daty 21. a 22. 11. 1996 a označený jako „zjišťovací protokol“) osvědčuje poskytnutí plnění podle položky 1.15 faktury. Součet odpovídajících částek pak činí 71 382,20 Kč.

Z povahy věci nevyplývá (uvedl dále odvolací soud), že by žalobcovo plnění, označené předchozím odstavcem (a tam uvedenými listinami) „mohlo spadat do bezplatného odstraňování vad díla“, respektive „v tomto řízení žalovaný takovou skutečnost neprokázal“.

Jinak o tomto aspektu věci platí to, co bylo řečeno v rámci odkazu na rozhodnutí odvolacího soudu sp. zn.. 1 Cmo 61/2007, uvedl odvolací soud.

Z toho, jak jsou dodatečné úpravy popsány zejména v zápisu z 8. 2. 1996, je naopak zřejmé, že jde o plnění, které nespadá pod předmět díla vymezený první smlouvou o dílo. Z následných jednání stran nevyplývá takové stanovisko žalovaného, jímž by bylo provedení dotčených víceprací zpochybňováno. Odvolací soud pak – ve shora vymezeném rozsahu – neměl ani pochybnosti o ocenění víceprací.

Ohledně ostatních položek faktury (rozuměj ohledně částky 85 912,40 Kč) dovodil odvolací soud, že žalobce svůj nárok neprokázal.

U těchto položek (uvedl odvolací soud) nelze v listinných důkazech nalézt „takovou paralelu, jak tomu bylo v předchozí části odůvodnění“. Dotčené fakturované vícepráce nejsou v příslušných zápisech, předcházejících vystavení faktury, specifikovány „tím způsobem, jak je tomu ve faktuře“. Takovou specifikaci alespoň nelze dovodit z toho, jak jsou slovně požadované úpravy zařízení v dotčených zápisech označovány.

Fakturované položky 1.02, 1.08, 1.09, 1.10 a 1.11 mají spíše charakter drobnějších úprav zařízení, které svou povahou spadají přímo do ceny zkušebního provozu. Ta přitom byla žalobci v jím fakturovaném rozsahu přiznána. Položka 1.12 faktury se neobjevuje v žádném z příslušných zápisů (alespoň ne v tom smyslu, v jakém je toto plnění popsáno ve faktuře). Má jít o zhotovení a montáž válcových stolic pod gurtu N 16, N26, fakturovanou ve výši 53 985 Kč. Obecně lze k této části předmětu řízení ještě uvést (dodal odvolací soud), že důkazní břemeno tu v zásadě spočívá na žalobci a ustanovení § 136 o. s. ř. je nutné aplikovat vůči účastníkům ve shodném smyslu.

K sazbě úroku z prodlení (jež byly požadovány ve výši 18 % ročně) odvolací soud poukázal na ustanovení § 369 odst. 1 obch. zák., ve spojení s ustanovením § 502 odst. 1 obch. zák. (ve znění účinném do 31. 12. 2000), s tím, že dohody účastníků o úrocích z prodlení zde není. Dle odvolacího soudu pak nemá význam doplňovat dokazování o skutečnosti, stanovené v § 502 odst. 1, větě druhé, obch. zák. Odvolací soud uzavřel, že při určení výše sazby úroků z pro-

dlení (10 % ročně) vyšel z ustanovení § 136 o. s. ř. a ze skutečností, známých mu z úřední činnosti (§ 121 o. s. ř.), s tím, že určená výše sazby konvenuje též hodnotám týkajícím se diskontní i lombardní sazby České národní banky, platné v rozhodném období, a „v neposlední řadě“ zprávě Komerční banky, a. s., z 10. 4. 2001.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali dovolání žalobce i žalovaný.

Žalobce podal dovolání proti prvnímu výroku, odst. 2, opíraje jeho přípustnost o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. a požaduje, aby Nejvyšší soud tento rozsudek v napadeném rozsahu „změnil“ tak, že mu přízná částku 85 912,40 Kč s úrokem z prodlení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje žalobce řešení otázky promlčení práva na plnění závazku a promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení.

Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání žalobce odmítnout, případně zamítnout, poukazuje především na to, že dovoláním žalobce dotčený výrok rozsudku odvolacího soudu nespočívá na řešení otázky, které dovolatel přisuzuje zásadní právní význam.

Žalovaný podal dovolání proti prvnímu výroku, odst. 1, a výslovně též proti druhému výroku rozsudku odvolacího soudu, opíraje přípustnost dovolání o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. a požaduje, aby Nejvyšší soud tento rozsudek v napadeném rozsahu zrušil a věc potud vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaný uvádí, že napadené rozhodnutí vychází z nesprávného právního posouzení věci, jakož i z „nesprávného vyhodnocení důkazů“. Tvrdí dále, že odvolací soud rozhodl o změně původního rozsudku postupem, který z procesního hlediska není v souladu s příslušnými zákonnými ustanoveními, konkrétně „zejména ustanoveními občanského soudního řádu“.

Konkrétně žalovaný poukazuje na to, že soud prvního stupně žalobu zamítl, protože dospěl k závěru, že nárok je promlčen a nezabýval se důkazy týkajícími se výše žalobcova nároku.

Odvolací soud porušil apelační zásadu tím, že poté, co neshledal důvodnou námitku promlčení, změnil rozsudek soudu prvního stupně a žalobě vyhověl po hodnocení důkazů, které nebyly (podle žalovaného) před soudem prvního stupně náležitě prováděny a zkoumány. Chtěl-li odvolací soud založit rozhodnutí na jiném posouzení provedených důkazů, případně na posouzení důkazů, které nebyly prováděny vůbec, pak měl tyto důkazy buď zopakovat a upozornit účastníky na úmysl hodnotit je odlišně od soudu prvního stupně, nebo měl věc vrátit k soudu prvního stupně k dalšímu řízení. Tím, že tak nepostupoval, porušil odvolací soud příslušné procesní zásady.

Žalovaný navíc míní, že napadené rozhodnutí vychází z nesprávného právního názoru a je založeno na nesprávném vyhodnocení listinných důkazů

založených ve spise. Především pak nesouhlasí s odvolacím soudem provedeným vyhodnocením námitky promlčení.

Podle žalovaného je mezi účastníky „zcela zřejmě sporné“, kdy měla promlčecí lhůta začít běžet v návaznosti na okamžik, kdy mohl být nárok poprvé uplatněn. Potud žalovaný zdůrazňuje, že žalobce opakovaně měnil svá stanoviska k době provedení díla (části díla), v závislosti na tom, jak žalovaný namítal promlčení a čím je odůvodňoval. Žalovaný usuzuje, že co do věrohodnosti má být přihlédnuto k původním návrhům žalobce a k listinám předloženým před vznesením námitky promlčení (předtím, než žalobce začal účelově měnit stanoviska o termínu plnění).

Za podstatný přitom má obsah faktury ze dne 28. 7. 1999 (stvrzený žalobcovým podpisem), podle kterého se zkušební provoz uskutečnil v době od 8. 2. 1996 do 30. 11. 1996.

Žalovaný uvádí, že mezi účastníky nebyla žádná dohoda o platebních podmínkách za tuto činnost, takže kromě námitky, že provedení (zkušební provozu) požadoval bezplatně a takto je i objednal, trvá na tom, že „při absenci jakékoliv dohody o splatnosti nároku je tento splatný okamžikem provedení“ (zkušební provozu) v souladu s ustanovením § 548 odst. 1 obch. zák., jímž je den následující po ukončení zkušební provozu (1. 12. 1996). Žaloba tak byla podána po čtyřech letech a nárok je promlčen.

Závěr odvolacího soudu, že součástí zkušební provozu je jeho vyhodnocení, nemá oporu v žádném provedeném důkazu ani v tvrzeních účastníků. Soud navíc bezdůvodně váže splnění zkušební provozu k zápisu z 25. 6. 1997. Ze založených listin je (totiž) zřejmé, že žalobcovo plnění vykazovalo vady, které žalovaný reklamoval a které se žalobce snažil neúspěšně řešit. Účelem jednání, které se konalo dne 25. 6. 1997 (o němž byl pořízen zápis), bylo projednat právě řešení vad plnění. Odvolacím soudem argumentované provádění úprav na děliči bylo dáno reklamací žalovaného. Šlo tedy (25. 6. 1997) o jednání po skončení díla a ze zápisu o něm neplyne žádná skutečnost, která by odůvodňovala závěr soudu, že jde o zápis o vyhodnocení zkušební provozu, k němuž by se měl vázat počátek běhu promlčecí doby.

Část nároku přiznaného žalobci se nadto týká činností, které měly být provedeny v průběhu zkušební provozu a u kterých již vůbec není dán důvod vázat počátek běhu promlčení k zápisu z 25. 6. 1997.

Žalovaný nadto namítá, že nebyla prokázána důvodnost žalobcova nároku co do jeho výše. Má za to, že „je zcela zřejmé“, že si objednal bezplatné provedení zkušební provozu a že údaje, které žalobce následně doplnil do objednávky, již nebyly odsouhlaseny (zástupce dovolatele 25. 3. 1996 pouze potvrdil převzetí doplněné objednávky). V té době však již dávno probíhal zkušební provoz, aniž byl žalovaný vyrozuměn o změně objednávky. Žalobce sám navíc uvedl v textu doplněném do objednávky, že obchodní případ končí ukončením

atestu po ukončení zkušebního provozu (vydáním atestačního protokolu). Ze založených listin je zřejmé, že posudek o provedeném atestu byl vyhotoven k 29. 1. 1997, což sám žalobce potvrzuje v dopisu z 10. 7. 1997.

Z vyúčtování ceny zkušebního provozu je zřejmé, že tento byl zahájen k 8. 2. 1996. Není proto žádným způsobem odůvodněn ani závěr odvolacího soudu, že účastníci jednali podle doplněné objednávky. „Je naopak zcela zřejmé“, že v době zahájení zkušebního provozu nebyla dohodnuta cena jeho provedení. Zkušební provoz měl navíc trvat (podle založených zápisů) jen jeden měsíc; žalobce jej však prováděl až do 30. 11. 1996 a vyúčtoval si následně cenu, která nebyla nikdy odsouhlasena a dohodnuta. I kdyby žalovaný připustil, že není podstatné (dle odvolacího soudu), zda ohledně tohoto plnění byla uzavřena řádná smlouva, protože je nepochybné, že zkušební provoz byl proveden a že neměl být prováděn bezplatně, není možné akceptovat bez dalšího vyšší uplatněné ceny. Ta nebyla nikdy dohodnuta a žalobce neprokázal její oprávněnost.

Stejně tak nebyla dohodnuta cena dalších plnění, která odvolací soud přiznal žalobci, a nebylo prokázáno, jak byla stanovena cena těchto plnění, uzavřel dovolatel.

N e j v y š š í s o u d dovolání žalobce odmítl. Zrušil rozhodnutí odvolacího soudu (s výjimkou zamítavého výroku o věci samé) a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (do 30. 6. 2009) se podává z bodu 12., části první, článku II. zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Tříčlenný senát č. 23, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o nich, dospěl k závěru, že dřívější judikatura Nejvyššího soudu při řešení problematiky počátku běhu promlčecí doby u práva na plnění závazku, jehož splatnost nebyla ve smlouvě ani jinak určena, vykládá rozporně ustanovení § 392 odst. 1 obch. zák.

Přitom poukázal na to, že v rozsudku ze dne 26. 3. 2009, sp. zn. 23 Cdo 5143/2008 (který je – stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže, vydaná po 1. 6. 2000 – veřejnosti dostupný na webových stránkách Nejvyššího soudu), jakož i v rozsudku ze dne 18. 5. 2009, sp. zn. 23 Cdo 841/2009, Nejvyšší soud v takovém případě posuzoval počátek běhu promlčecí doby podle ustanovení § 392 odst. 1 obch. zák., kdežto v rozsudku ze dne 1. 12. 2009, sp. zn. 32 Cdo 4746/2008, vyšel z ustanovení § 391 obch. zák.

Proto tříčlenný senát č. 23 rozhodl o postoupení věci (dle § 20 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně

některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů) k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia (dále jen „velký senát“) Nejvyššího soudu. Velký senát pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s ustanoveními § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

I. K dovolání žalobce

Dovolání žalobce proti prvnímu výroku, odst. 2, rozsudku odvolacího soudu Nejvyšší soud odmítl podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř. jako nepřipustné.

Učinil tak proto, že dovolání v této věci může být přípustné (jak příléhavě uvedl v dovolání žalobce) jen podle ustanovení ustanovením § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (tedy tak, že dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam).

Pro úvahu, jde-li o měnicí rozhodnutí odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., je rozhodující nikoli to, zda odvolací soud v rozhodnutí formálně rozhodl podle § 220 o. s. ř. nebo zda postupoval podle § 219 o. s. ř., nýbrž to, zda posoudil práva a povinnosti v právních vztazích účastníků řízení po obsahové stránce jinak, než soud prvního stupně. Odlišností tu není toliko rozdílné právní posouzení, ale jen takový závěr, který na základě rozdílného posouzení okolností pro rozhodnutí významných, rozdílně konstituuje nebo deklaruje práva a povinnosti v právních vztazích účastníků (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 1998, sp. zn. 2 Cdon 931/97, uveřejněné pod číslem 52/1999 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek). Posuzováno prostřednictvím těchto závěrů, je ta část napadeného rozhodnutí (první výrok, odst. 2), kterou odvolací soud „změnil“ rozsudek soudu prvního stupně tak, že zamítl žalobu ohledně částky 85 912,40 Kč „s příslušenstvím a dále ohledně úroků z prodlení svou sazbou převyšujících přiznané úroky“, potvrzujícím rozhodnutím odvolacího soudu, neboť odvolací soud potud rozhodl o části nároku stejně jako soud prvního stupně (žalobu zamítl).

Důvod připustit dovolání dle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. však Nejvyšší soud nemá, když žalobce mu (oproti svému mínění) nepředkládá k řešení žádnou otázku, z níž by bylo možno usuzovat, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam.

Na řešení otázky předkládané žalobcem (promlčení práva na plnění závazku a promlčení práva na vydání bezdůvodného obohacení) totiž výrok napadený žalobcovým dovoláním nespočívá; odvolací soud naopak výslovně uzavřel, že uplatněný nárok promlčen není a jeho část zamítl proto, že potud žalobce (dle odvolacího soudu) nárok neprokázal. V rozsahu, ve kterém odvolací soud „zamítl“ žalobu co do té části požadovaného úroku z prodlení, která svou sazbou převyšuje sazbu 10 % ročně, pak žalobcovu dovolání neoponuje závěrům napadeného rozhodnutí (založeným na výkladu ustanovení § 369 odst. 1

obch. zák., ve spojení s ustanovením § 502 odst. 1 obch. zák. /ve znění účinném do 31. 12. 2000/), v žádném směru (argumentačně je pomíjí).

II. K dovolání žalovaného

Dovolání žalovaného je přípustné dle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Žalovaný (dále jen „dovolatel“) – ač zastoupen advokátem – dovolání výslovně nepřipíná k žádnému z dovolacích důvodů taxativně vymezených v ustanovení § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř.

Výhradou, podle níž odvolací soud porušil apelační zásadu, však z obsahového hlediska vystihuje dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř., jímž lze namítat, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Námitkou, že napadené rozhodnutí vychází z nesprávného právního názoru především co do vyhodnocení námitky promlčení, uplatňuje dovolatel dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., jímž lze odvolacímu soudu vytýkat, že jeho rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Výtka, podle které závěr odvolacího soudu, že součástí zkušebního provozu je jeho vyhodnocení, nemá oporu v žádném provedeném důkazu ani v tvrzeních účastníků, pak odpovídá dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 3 o. s. ř., kterým lze namítat, že napadené rozhodnutí vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Dovolací argumentací, podle které je napadené rozhodnutí založeno na nesprávném vyhodnocení listinných důkazů založených ve spise, se Nejvyšší soud jako právně bezcennou naopak dále nezabýval, jelikož nepostihuje žádný z přípustných dovolacích důvodů. Jde o polemiku se zásadou volného hodnocení důkazů zakotvenou v ustanovení § 132 o. s. ř. K závěru, že samo hodnocení důkazů nelze úspěšně napadnout žádným dovolacím důvodem, srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 7. 2005, sp. zn. 29 Odo 1058/2003, uveřejněný v časopise Soudní judikatura číslo 9, ročník 2005, pod číslem 145, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 20 Cdo 4352/2007, a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2011, sp. zn. 29 Cdo 4804/2009. V judikatuře Ústavního soudu srov. v obdobných souvislostech např. nález Ústavního soudu ze dne 6. 1. 1997, sp. zn. IV. ÚS 191/96, uveřejněný pod číslem 1/1997 Sbírkou nálezů a usnesení Ústavního soudu.

K uplatněným dovolacím důvodům pak Nejvyšší soud uvádí následující:

1) K dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř.

Již v rozsudku ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 23 Cdo 2433/2009, Nejvyšší soud vysvětlil, že meze dokazování v odvolacím řízení doznaly po novele občanského soudního řádu provedené s účinností od 1. 4. 2005 zákonem č. 59/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších

předpisů, a některé další zákony, podstatných změn. Tyto změny činí mimo jiné nadále nepoužitelnými závěry obsažené k výkladu ustanovení občanského soudního řádu o dokazování v odvolacím řízení (ve znění účinném před 1. 1. 2001) v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 1999, sp. zn. 21 Cdo 1901/98, uveřejněném pod číslem 30/2000 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek. V literatuře srov. k tomu Drápal, L., Bureš, J. a kol.: Občanský soudní řád II. § 201 až 376. Komentář. 1. vydání. Praha, C.H. Beck, 2009, str. 1717 a str. 1765. Ve světle závěrů obsažených v označeném rozhodnutí i v literatuře, velký senát Nejvyššího soudu uvádí, že zásada dvouinstančnosti, jež ostatně není v českém právním řádu zásadou obecně platnou (srov. např. nález Ústavního soudu ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. III. ÚS 150/03, uveřejněný pod číslem 128/2003 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu nebo usnesení Ústavního soudu ze dne 20. 3. 2008, sp. zn. II. ÚS 2826/07 /obě rozhodnutí jsou dostupná na webových stránkách Ústavního soudu/), se v občanském soudním řízení v apelačním systému upraveném občanským soudním řádem prosazuje jen omezeně, potud, že odvolací soud je oprávněn zrušit odvoláním napadené rozhodnutí soudu prvního stupně jen z důvodů taxativně vypočtených v § 219a o. s. ř. To pak připouští zrušení rozsudku nebo usnesení ve věci samé ze „skutkových důvodů“ jen tehdy, jestliže ke zjištění skutkového stavu věci je třeba provést další účastníky navržené důkazy, které nemohou být provedeny v odvolacím řízení (§ 213 odst. 3 a 4 o. s. ř.); ustanovení § 213 odst. 5 o. s. ř. tím nesmí být dotčeno.

O situaci předvídanou ustanovením § 219a odst. 2 o. s. ř. však (jak patrně i z reprodukce rozsudku soudu prvního stupně v této věci) nešlo (meze dokazování vytýčené ustanovením § 213 odst. 3 a 4 o. s. ř. odvolací soud nepřekročil) a řízení není postiženo dovolatelem tvrzenou vadou.

2) K dovolacímu důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Na tomto místě Nejvyšší soud připomíná, že ve vztahu mezi jednotlivými dovolacími důvody taxativně vypočtenými v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř. neplatí vztah příčiny a následku (z existence jednoho nelze usuzovat na naplnění druhého). V mezích dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tudíž dovolací soud zkoumá, zda právní posouzení věci ob stojí na základě v řízení učiněných skutkových závěrů, bez zřetele k tomu, zda tyto skutkové závěry jsou souběžně zpochybněny (jako v této věci) prostřednictvím dovolacího důvodu uvedeného v § 241a odst. 3 o. s. ř. (srov. shodně např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. 29 Odo 268/2003, uveřejněného pod číslem 19/2006 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek).

Podle ustanovení § 340 obch. zák. dlužník je povinen závazek splnit v době stanovené ve smlouvě (odstavec 1). Není-li doba plnění ve smlouvě určena, je věřitel oprávněn požadovat plnění závazku ihned po uzavření smlouvy a dlužník je povinen závazek splnit bez zbytečného odkladu po té, kdy byl věřitelem o plnění požádán (odstavec 2).

Dle ustanovení § 391 obch. zák. u práv vymahatelných u soudu začíná běžet promlčecí doba ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno u soudu, nestanoví-li tento zákon něco jiného (odstavec 1). U práv uskutečnit právní úkon běží promlčecí doba ode dne, kdy právní úkon mohl být učiněn, nestanoví-li tento zákon něco jiného (odstavec 2).

Z ustanovení § 392 odst. 1 obch. zák. se podává, že u práva na plnění závazku běží promlčecí doba ode dne, kdy měl být závazek splněn nebo mělo být započato s jeho plněním (doba splatnosti). Spočívá-li obsah závazku v povinnosti nepřetržitě vykonávat určitou činnost, zdržet se určité činnosti nebo něco strpět, počíná promlčecí doba běžet od porušení této povinnosti.

Podle ustanovení § 397 odst. 1 obch. zák. dále platí, že nestanoví-li zákon pro jednotlivá práva jinak, činí promlčecí doba čtyři roky.

Ustanovení § 536 obch. zák. určuje, že smlouvou o dílo se zavazuje zhotovitel k provedení určitého díla a objednatel se zavazuje k zaplacení ceny za jeho provedení (odstavec 1). Cena musí být ve smlouvě dohodnuta nebo v ní musí být alespoň stanoven způsob jejího určení, ledaže strany ve smlouvě projeví vůli uzavřít smlouvu i bez tohoto určení (odstavec 3).

Dle ustanovení § 546 odst. 1 obch. zák. objednatel je povinen zhotoviteli zaplatit cenu dohodnutou ve smlouvě nebo určenou způsobem stanoveným ve smlouvě. Není-li cena takto dohodnutá nebo určitelná a smlouva je přesto platná (§ 536 odst. 3), je objednatel povinen zaplatit cenu, která se obvykle platí za srovnatelné dílo v době uzavření smlouvy za obdobných obchodních podmínek.

Z ustanovení § 548 odst. 1 obch. zák. dále plyne, že objednatel je povinen zaplatit zhotoviteli cenu v době sjednané ve smlouvě. Pokud ze smlouvy nebo tohoto zákona nevyplývá něco jiného, vzniká nárok na cenu provedením díla.

Podle ustanovení § 451 obč. zák. kdo se na úkor jiného bezdůvodně obohatí, musí obohacení vydat (odstavec 1). Bezdůvodným obohacením je majetkový prospěch získaný plněním bez právního důvodu, plněním z neplatného právního úkonu nebo plněním z právního důvodu, který odpadl, jakož i majetkový prospěch získaný z nepoctivých zdrojů (odstavec 2).

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení obchodního zákoníku a občanského zákoníku již ke 12. 7. 1995 a do 25. 6. 1997 (kdy mělo podle odvolacího soudu dojít k převzetí díla z druhé smlouvy o dílo) změn nedoznala.

V posuzované věci uzavřel odvolací soud ohledně námitky promlčení, že kritériem pro určení počátku běhu promlčecí doby je 25. 6. 1997, kdy skon-

čil zkušební provoz, když zápis z 25. 6. 1997 zároveň znamená vyhodnocení zkušebního provozu (a vlastně i převzetí dodatečných úprav zařízení). Přitom odvolací soud dále zdůraznil, že nepovažoval za nezbytně nutné uzavírat, zda ohledně provedení zkušebního provozu uzavřely strany odpovídající smlouvu o dílo, jelikož v dotčeném rozsahu lze uplatněný nárok přiznat i z titulu bezdůvodného obohacení.

Jinak řečeno, odvolací soud dospěl k závěru, že námitka promlčení není důvodná, jelikož nárok v této věci byl uplatněn včas, totiž 4 dny před uplynutím obecné čtyřleté promlčecí doby, aniž pro tyto účely pokládal za významné, zda jde o nárok smluvní, vzešlý z platně uzavřené druhé smlouvy o dílo, v jejímž rámci nebyla určena cena díla ani splatnost ceny díla (§ 536 odst. 3 a § 546 odst. 1 obch. zák.), nebo o nárok z bezdůvodného obohacení vzniklého plněním bez právního důvodu (§ 451 odst. 2 obč. zák.).

Rozhodovací praxe soudů pak nepochybuje o tom, že ustanovení § 548 odst. 1, věty druhé, obch. zák. neupravuje splatnost ceny díla (touto otázkou se zabývá věta první označeného ustanovení), nýbrž dobu vzniku práva zhotovitele požadovat zaplacení ceny díla. Srov. např. způsob výkladu § 548 odst. 1 obch. zák. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2006, sp. zn. 29 Odo 846/2003, uveřejněném pod číslem 51/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jehož závěru se dovolává též rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2010, sp. zn. 31 Cdo 5241/2007.

V rozsudku velkého senátu sp. zn. 31 Cdo 5241/2007 Nejvyšší soud též vysvětlil, že se vznikem práva na plnění zásadně nenastává (současně) jeho splatnost. Ta je totiž určena dobou, ve které je dlužník povinen splnit závazek podle smlouvy, právního předpisu nebo rozhodnutí. Není-li doba plnění takto určena, vyvolá ji věřitel tím, že dlužníka o plnění požádá (srov. § 340 odst. 2 obch. zák. a v občanskoprávních vztazích ustanovení § 563 obč. zák.). Okamžik splatnosti práva na plnění má rozhodující význam zejména pro posouzení, zda a kdy nastává *actio nata* pro počátek běhu obecné promlčecí doby (§ 391 odst. 1 obch. zák. a v občanskoprávních vztazích ustanovení § 101 obč. zák.) i promlčecí doby u práva na plnění závazku (§ 392 odst. 1 obch. zák.) nebo pro počátek prodlení dlužníka (§ 365 a násl. obch. zák. a v občanskoprávních vztazích ustanovení § 517 a násl. obč. zák.). Tamtéž pak označil (v jiných souvislostech) ustanovení § 563 obč. zák. a § 340 odst. 2 obch. zák. jako ustanovení řešící situaci, kdy „splatnost není dohodnuta ani jinak určena“.

V mezích úvahy vycházející z toho, že došlo k platnému uzavření druhé smlouvy o dílo podle § 536 a násl. obch. zák., je nezbytné taktéž poznamenat, že ustanovení § 340 obch. zák. je (coby ustanovení upravující obecně dobu splnění závazku) uplatnitelné při posouzení splatnosti ceny díla v rozsahu, v němž ustanovení § 548 odst. 1 obch. zák. (ani jiné zvláštní ustanovení zabývající se

smlouvou o dílo podle obchodního zákoníku) neposkytuje odpověď na otázku, kdy se cena díla stane splatnou.

Přitom je namístě uvést, že ustanovení § 340 odst. 1 obch. zák. není v obchodních závazkových vztazích založených smlouvou o dílo ve smyslu ustanovení § 536 a násl. obch. zák. použitelné pro určení splatnosti ceny díla ani podpůrně, jelikož je beze zbytku nahrazuje úprava obsažená v § 548 odst. 1, větě první, obch. zák.; obě ustanovení nicméně vycházejí z téhož principu, totiž z toho, že dlužník (respektive objednatel) je povinen závazek splnit (respektive je povinen zaplatit zhotoviteli cenu /díla/) v době stanovené (respektive v době sjednané) ve smlouvě. Totéž platí o části textu ustanovení § 340 odst. 2 obch. zák. (o pasáži, podle které „není-li doba plnění ve smlouvě určena, je věřitel oprávněn požadovat plnění závazku ihned po uzavření smlouvy“); ustanovení § 548 odst. 1, věty druhé, obch. zák. totiž zakládá právo zhotovitele požadovat (nevyplývá-li něco jiného ze smlouvy /o dílo/ nebo tohoto zákona) zaplacení ceny díla k pozdějšímu okamžiku (než „ihned po uzavření smlouvy“), totiž „provedením díla“. Podpůrně se však prosadí další část textu ustanovení § 340 odst. 2 obch. zák. (co do pasáže, podle níž „dlužník je povinen závazek splnit bez zbytečného odkladu poté, kdy byl věřitelem o plnění požádán“).

Jinak řečeno, není-li doba úhrady ceny díla sjednána ve smlouvě o dílo a vznikl-li zhotoviteli nárok na cenu díla provedením díla, je objednatel povinen zaplatit zhotoviteli cenu díla bez zbytečného odkladu poté, co jej zhotovitel po předání díla o splnění požádá.

Dále Nejvyšší soud uvádí, že protipólem ustanovení § 391 odst. 1 obch. zák. (jak citováno výše) je pro občanskoprávní vztahy ustanovení § 101 obč. zák., podle kterého platí (od roku 1964 platilo), že pokud není v dalších ustanoveních uvedeno jinak, je promlčecí doba tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé.

Jakkoliv je dikce uvedených ustanovení v příslušných pasážích rozdílná (den, „kdy právo mohlo být uplatněno u soudu“, v § 391 odst. 1 obch. zák. na straně jedné a den, „kdy právo mohlo být vykonáno poprvé“, v § 101 obč. zák. na straně druhé), jde o významově shodnou úpravu (srov. k tomu v literatuře shodně např. Švestka, J., Spáčil, J., Škárová, M., Hulmák, M. a kol: Občanský zákoník I. Komentář. 1. vydání, Praha, C.H. Beck 2008, str. 541 nebo Pelikánová, I.: Komentář k obchodnímu zákoníku. 3. díl. Linde Praha, a. s., 1996, str. 896).

Rozhodovací praxe soudů při výkladu ustanovení § 101 obč. zák. a ustanovení § 78 obč. zák., ve znění účinném do 31. 12. 1991 (od 1. 1. 1992 jde /v témže znění/ o ustanovení § 563 obč. zák.), byla přitom již v roce 1981 sjednocena rozsudkem bývalého Nejvyššího soudu ČSR ze dne 30. 11. 1981, sp. zn. 3 Cz 99/81, uveřejněným pod číslem 28/1984 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 28/1984“).

V R 28/1984 bývalý Nejvyšší soud ČSR uzavřel, že není-li doba splnění dohodnuta, stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí, začíná promlčecí doba běžet dnem následujícím poté, kdy vznikl dluh, tedy dnem, kdy věřitel mohl (v intencích ustanovení § 78 obč. zák., ve znění účinném do 31. 12. 1991, respektive ustanovení § 563 obč. zák., ve znění účinném od 1. 1. 1992) dlužníka o splnění požádat a tedy (objektivně posuzováno) své právo také vykonat (srov. § 101 obč. zák.).

Počátek běhu promlčecí doby se tudíž v těchto případech nepřipíná ke dni následujícímu po dni, kdy byl dlužník věřitelem o plnění požádán (ke dni splatnosti pohledávky), nýbrž ke dni, kdy věřitel poprvé mohl dlužníka o plnění požádat.

Tamtéž bylo řečeno, že výše formulované závěry nedopadají na situace, kdy podle dohody smluvních stran byla doba splnění ponechána na vůli dlužníka (bylo-li dohodnuto, že dlužník zaplatí, až bude chtít nebo moci); srov. § 79 obč. zák., ve znění účinném do 31. 12. 1991, a § 564 obč. zák., ve znění účinném od 1. 1. 1992.

Závěry obsažené v R 28/1984 jsou aplikovány jako ustálené i v rozhodovací praxi soudů při výkladu ustanovení § 101 a § 563 obč. zák., ve znění účinném od 1. 1. 1992 (srov. k tomu např. důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2009, sp. zn. 33 Cdo 1289/2007, uveřejněného pod číslem 73/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 1. 2011, sp. zn. 33 Cdo 2634/2008, uveřejněný pod číslem 104/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 104/2011“).

Při výkladu promlčení v obchodních závazkových vztazích se Nejvyšší soud přihlásil k R 28/1984 (a pro počátek běhu promlčecí doby měl za rozhodný den, kdy věřitel poprvé mohl dlužníka požádat o plnění /o zaplacení pohledávky/) např. v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 5143/2008 (ve sporu o zaplacení úplaty ze zasilatelské smlouvy uzavřené ve smyslu § 601 a násl. obč. zák.), dále v rozsudku sp. zn. 23 Cdo 841/2009 (v němž šlo o spor o zaplacení ceny díla ze smlouvy o dílo uzavřené ve smyslu ustanovení § 536 a násl. obč. zák.) nebo v rozsudku sp. zn. 32 Cdo 4746/2008 (šlo o spor o úhradu bezdůvodného obohacení vzešlého z obchodního závazkového vztahu stran ze smlouvy o dílo uzavřené ve smyslu ustanovení § 536 a násl. obč. zák.); jde o rozhodnutí zmíněná senátem č. 23 při předložení věci velkému senátu Nejvyššího soudu.

Nicméně dlužno uvést, že ačkoliv ve všech třech případech řešených v označených věcech šlo o „právo na splnění závazku“ (§ 392 odst. 1 obč. zák.), lišila se označená rozhodnutí ve způsobu, jímž dospívala k závěru o uplatnění R 28/1984.

Ve věcech sp. zn. 23 Cdo 5143/2008 a sp. zn. 23 Cdo 841/2009 Nejvyšší soud uzavřel, že: „Obecně je počátek běhu promlčecí doby spojován s okamžikem, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé, jakmile vznikne možnost podat na

jeho základě žalobu. Obecný počátek promlčecí doby nelze obecně spojovat se splatností dluhu. Je-li dosavadní judikatura zajedno v tom, že pro počátek běhu promlčecí doby je rozhodující objektivní okamžik, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé, je tímto okamžikem ve smyslu § 392 odst. 1 obch. zák. splnění závazku nebo okamžik, kdy mělo být započato s jeho plněním. Pro počátek promlčecí doby není tedy obecně rozhodný den, kdy došlo ke splatnosti dluhu.“

Oproti tomu ve věci sp. zn. 32 Cdo 4746/2008 Nejvyšší soud uvedl, že: „Vzhledem k tomu, že tento předpis (rozuměj obchodní zákoník) neobsahuje žádné ustanovení výslovně upravující počátek běhu promlčecí doby pro uplatnění práva na vydání bezdůvodného obohacení, je nutno vyjít z obecné úpravy obsažené v ustanovení § 391 odst. 1 obch. zák., podle něhož u práv vymahatelných u soudu začíná běžet promlčecí doba ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno u soudu. Tímto dnem je zásadně den, kdy právo bylo možno poprvé odůvodněně vykonat, neboli kdy se právo stalo nárokem (*actio nata*).“

Jinak řečeno, ve věcech sp. zn. 23 Cdo 5143/2008 a sp. zn. 23 Cdo 841/2009 dospěl Nejvyšší soud k potřebě uplatnit závěry obsažené v R 28/1984 za použití § 392 odst. 1 obch. zák., kdežto ve věci sp. zn. 32 Cdo 4746/2008 prostřednictvím § 391 odst. 1 obch. zák.

Ustanovení § 392 odst. 1 obch. zák. však (na rozdíl od ustanovení § 391 obch. zák.) váže začátek běhu promlčecí doby se dnem splatnosti závazku (ode dne, kdy měl být závazek splněn nebo mělo být započato s jeho plněním).

Úkolem velkého senátu Nejvyššího soudu pak je, určit i pro poměry dané věci, zda zvláštní úprava začátku běhu promlčecí doby i práva na plnění závazku, obsažená v § 392 odst. 1 obch. zák., platí v obchodních závazkových vztazích i tehdy, není-li doba splatnosti závazku sjednána dohodou nebo určena právním předpisem či rozhodnutím, tedy zda se použije i tam, kde je doba splatnosti závazku závislá (ve smyslu § 340 odst. 2 obch. zák.) na výzvě (žádosti) věřitele.

Jak se podává i z rozsudku velkého senátu Nejvyššího soudu ve věci sp. zn. 31 Cdo 5241/2007, úprava obsažená v ustanovení § 340 odst. 2 obch. zák. je vnímána jako úprava řešící situaci, kdy splatnost závazku „není dohodnuta ani jinak určena“, přičemž ji řeší tak, že splatnost závazku může být vyvolána výzvou věřitele (žádostí věřitele o plnění).

Stav, kdy splatnost závazku nebyla dohodnuta ani určena právním předpisem nebo rozhodnutím a kdy věřitel (ještě) nepožádal dlužníka o plnění závazku, vyvolává spor o určení počátku doby promlčení závazku, tedy spor o to, zda se závazek (pohledávka) začne promlčovat již ode dne, kdy mohl věřitel poprvé učinit právní úkon (žádost o plnění), jímž vyvolá splatnost závazku (pohledávky), nebo až ode dne, kdy na základě takového právního úkonu věřitele splatnost závazku (pohledávky) skutečně nastane. Názory na možné způsoby řešení

tohoto sporu byly příléhavě předestřeny v literatuře před přijetím R 28/1984 (srov. např. Knapp, V.: Splnění závazků a jiné způsoby jejich zániku. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1955, str. 119 a 305, Švestka, J., Češka, Z., Chyský, J., Promlčení a prekluze v čs. právním řádu, Orbis Praha, 1967, str. 132 až 135, Rais, O: Promlčení pohledávek, u nichž nebyla doba splatnosti určena, Právník č. 3, ročník 1967, str. 286, Vítek, D.: K úvaze Oty Raise o promlčení pohledávek, u nichž nebyla doba splatnosti určena, Právník č. 9/1967, str. 878. Svoboda, J: K problematice premlčania v občianskom práve. Socialistické súdnictvo č. 9, ročník 1982, str. 10, Tichý, L: K problematice pohledávek, u nichž doba splatnosti není určena, Bulletin advokacie, červenec – září 1983, str. 153).

Jakkoliv lze i v době pozdější (po přijetí R 28/1984) vysledovat v literatuře výhrady k řešení zvolenému v R 28/1984 (srov. např. Eliáš, K. a kolektiv: Občanský zákoník. Velký akademický komentář. 1. svazek. 1. vydání. Linde Praha, a. s., Praha 2008, str. 422), velký senát Nejvyššího soudu uvádí, že při nezměněné podstatě střetu názorů na dané téma důvod ke změně závěrů obsažených v R 28/1984 není dán (to ostatně potvrzují i závěry Nejvyššího soudu zformulované ve výše zmíněném R 104/2011).

V daných souvislostech se nicméně klade otázka, zda dikce § 392 odst. 1, věty první, obč. zák. (jež nemá svou obdobu v občanském zákoníku) vychyluje posouzení počátku běhu promlčecí doby u obchodních závazků ve prospěch řešení, jež bylo odmítnuto (prostřednictvím R 28/1984) pro závazky občanskoprávní. Takové řešení by pak ve spojení s ustanovením § 391 odst. 2 obč. zák. nutně vedlo k závěru, že nejprve se začne promlčovat (ode dne, kdy věřitel mohl dlužníka poprvé požádat o plnění) v obecné čtyřleté promlčecí době právo věřitele požádat dlužníka o plnění (§ 340 odst. 2 obč. zák.), a jakmile věřitel v této promlčecí době dlužníka požádá o plnění, se po uplynutí lhůty vymezené v § 340 odst. 2 obč. zák. slovy „bez zbytečného odkladu poté“ začne promlčovat (od doby splatnosti) v obecné čtyřleté promlčecí době právo na plnění závazku (§ 392 odst. 1 obč. zák.).

Vázanost soudu zákonem neznamená bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu e ratione legis před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (ačkoliv ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze jeho souhlas s jejími důvody pouze presumovat) a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovodit z pramenů práva. Při aplikaci právního ustano-

vení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost, lze upřednostnit výklad *e ratione legis* před výkladem jazykovým (srov. např. stanovisko pléna Ústavního soudu ze dne 21. 5. 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st.-1/96, uveřejněné pod číslem 9/1997 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu nebo rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 15. 10. 2008, sp. zn. 31 Odo 495/2006, uveřejněný pod číslem 45/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Výše citovaná ustanovení obchodního zákoníku byla součástí obchodního zákoníku již v době jeho přijetí. Ve zvláštní části důvodové zprávy k vládnímu návrhu obchodního zákoníku se ohledně promlčení (§ 387 – § 408) uvádí, že:

„Úprava promlčení odpovídá úpravě, jež byla přijata v mezinárodně unifikovaných předpisech, konkrétně v Úmluvě OSN o promlčení při mezinárodní koupi zboží. Této úpravě, kterou je ČSFR vázána, byla přizpůsobena v § 397 obecná čtyřletá promlčecí doba, která má nahradit dosud obvyklou tříletou lhůtu. Navrhovanou úpravou má být zabráněno tomu, aby práva ze vzájemně komerčně navazujících právních vztahů se promlčovala v promlčecí lhůtě o různé délce.

V souladu s mezinárodně unifikovanými předpisy je zpřesněn začátek běhu promlčecí lhůty a její průběh je zjednodušen tak, aby posuzování otázky promlčení nebylo komplikováno opakovaným stavením nebo přetržením běhu promlčecí lhůty. V zájmu právní jistoty je stanoveno obecné omezení promlčecí lhůty v § 408, podle něhož promlčení nastává nejpozději po uplynutí desetileté lhůty počítané ode dne, kdy promlčecí lhůta počala poprvé běžet.

Navrhovaná úprava promlčení se uplatní ve vztazích, jež jsou podle § 261 předmětem navrhovaného obchodního zákoníku, i ohledně typu smluv, jež tento zákoník neupravuje jako zvláštní typ smluv a přenechává je úpravě zvláštním ustanovením občanského zákoníku. Jestliže však tato ustanovení občanského zákoníku stanoví pro určité smlouvy (např. pojišťovací smlouvu) zvláštní délku promlčecí doby, mají přednost tato zvláštní ustanovení občanského zákoníku.“

K tomu velký senát Nejvyššího soudu uvádí, že Úmluva OSN o promlčení při mezinárodní koupi zboží (dále jen „úmluva“), jež byla uveřejněna ve Sbírce zákonů vyhláškou ministra zahraničních věcí č. 123/1988 Sb., v článku 1 odst. 2 výslovně uvádí, že tato úmluva se nedotýká předpisů o lhůtách, podle nichž může být právo získáno nebo vykonáno, jen když některá ze stran vůči druhé straně učiní oznámení nebo právní úkon jiný než zahájení právního řízení. K tomu pak článek 9 úmluvy určuje, že promlčecí lhůta začíná běžet dnem, kdy právo lze uplatnit v právním řízení; ustanovení článků 10, 11 a 12 není tím dotčeno (odstavec 1). Začátek promlčecí lhůty neposouvá a) ustanovení povin-

ností, aby strana zaslala oznámení uvedené v článku 1 odst. 2, nebo b) ustanovení v rozhodčí smlouvě, že nevznikne žádné právo před vydáním arbitrážního nálezu (odstavec 2).

Jinak řečeno, úmluva, jež má být inspiračním zdrojem úpravy institutu promlčení v obchodním zákoníku, vychází z pravidla obsaženého v § 391 odst. 1 obch. zák. a vylučuje posunout určení začátku běhu promlčecí doby podle pravidla vyjádřeného v § 391 odst. 2 obch. zák. (nepodporuje řešení, jež stojí v opozici proti závěrům vyjádřeným v R 28/1984).

Velký senát Nejvyššího soudu pak i s vědomím, že v literatuře se vyskytují i odlišné názory (srov. např. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol: Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání, Praha, C.H. Beck 2006, str. 1125 – 1126 nebo Koblíha, I., Kalfus, J., Krofta, J., Kovařík, Z., Kozel, R., Pokorná, J., Svobodová, Y.: Obchodní zákoník. Úplný text zákona s komentářem. Linde Praha, a. s., 2006, str. 1085) uzavírá, že úprava obsažená v § 392 odst. 1, věť první, obch. zák. předpokládá, že splatnost závazku je určena dohodou, právním předpisem nebo rozhodnutím.

Není-li doba, kdy měl být závazek splněn nebo mělo být započato s jeho plněním (doba splatnosti), dohodnuta, stanovena právním předpisem nebo určena v rozhodnutí a je-li splatnost pohledávky závislá na žádosti věřitele o plnění (srov. § 340 odst. 2 obch. zák.), neuplatní se ustanovení § 392 odst. 1 obch. zák. při určení začátku běhu promlčecí doby závazku vůbec. V době, kdy věřitel dlužníka o plnění ještě ani nepožádal, zde není „doba splatnosti“, což zakládá nikoli počátek doby promlčení žádosti o plnění ve smyslu § 391 odst. 2 obch. zák., nýbrž (při nemožnosti použití zvláštního pravidla dle § 392 odst. 1, věty první, obch. zák.) prosazení obecné úpravy promlčení práva na plnění obsažené v § 391 odst. 1 obch. zák.

Jestliže tedy promlčecí doba ohledně obchodního závazku (pohledávky), u kterého nebyla doba splatnosti sjednána ani určena právním předpisem nebo rozhodnutím, začne běžet (v souladu s § 391 odst. 1 obch. zák.) již dnem, kdy věřitel mohl dlužníka o plnění obchodního závazku poprvé požádat (R 28/1984), pak není důvodem ke změně jejího počátku (k použití § 392 odst. 1, věty první, obch. zák.) okolnost, že věřitel dlužníka o toto plnění následně též požádal (dle § 340 odst. 2 obch. zák.).

Při takto nastaveném výkladu dotčených ustanovení obchodního zákoníku by vskutku bylo možné uzavřít (na základě skutkového závěru, že právo zhotovitele /žalobce/ požadovat zaplacení ceny díla /ceny zkušebního provozu/ vzniklo až 25. 6. 1997, kdy skončil zkušební provoz – srov. § 548 odst. 1 obch. zák.), že pohledávka z titulu ceny díla (ceny zkušebního provozu), uplatněná u soudu žalobou dne 21. 6. 2001, není promlčena. Takový závěr ovšem předpokládá, že jde o uplatnění smluvního nároku (nároku podle platně uzavřené druhé smlouvy o dílo).

Odvolací soud ovšem názor o nedůvodnosti námitky promlčení vybudoval na nehotových (z hlediska hypotézy příslušné právní normy nedostatečných) skutkových závěrech, podložených nesprávnou úvahou, že není významné, zda je požadováno smluvní plnění (cena díla) nebo bezdůvodné obohacení (vzniklé plněním bez právního důvodu).

Jak se dále podává z rozsudku velkého senátu obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. 35 Odo 619/2002, uveřejněného pod číslem 26/2004 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, doplněného následně (co do možnosti použít v obchodních vztazích ustanovení § 107 odst. 3 obch. zák.) rozsudkem velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 16. 5. 2012, sp. zn. 31 Cdo 4781/2009, uveřejněným pod číslem 105/2012 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, i vztah z bezdůvodného obohacení může být obchodním závazkovým vztahem (obchodním závazkem), pro který se rovněž uplatní úprava promlčení obsažená v obchodním zákoníku.

Právo věřitele požadovat vydání toho, oč se dlužník bezdůvodně obohatil plněním bez právního důvodu, však vzniká již dnem, kdy se dlužník bezdůvodně obohatil a tento den je také dnem, kdy věřitel mohl své právo poprvé vykonat (§ 391 odst. 1 obch. zák.). Z tohoto pohledu je ovšem právně bez významu, kdy zkušební provoz skončil (25. 6. 1997); podstatné je, kdy věřitel dlužníku poskytoval v rámci zkušebního provozu plnění, jímž se dlužník bezdůvodně obohacoval.

Právní posouzení věci odvolacím soudem, jenž uvedené nevzal v potaz, tudíž již proto neobstojí.

Představa odvolacího soudu, že není významné, zda cena zkušebního provozu je požadována na smluvním základě (jako cena díla, byť neurčená druhou smlouvou o dílo) nebo jako bezesmluvní plnění (bezdůvodné obohacení vzniklé plněním bez právního důvodu) diskvalifikuje jako nesprávné též další úvahy odvolacího soudu o výši požadovaného nároku.

Z ustanovení § 546 odst. 1 obch. zák. se totiž podává, že není-li cena díla dohodnuta nebo určitelná podle smlouvy o dílo a smlouva o dílo je přesto platná (§ 536 odst. 3 obch. zák.), určuje se jako obvyklá cena v době uzavření smlouvy o dílo. U bezdůvodného obohacení vzniklého plněním bez právního důvodu je naopak určující cena obvyklá v době vzniku bezdůvodnému obohacení.

Zbývá dodat, že odvolací soud přiznal žalobci jako cenu zkušebního provozu pouze částku 87 840 Kč. Dalších 71 382,20 Kč pak mají tvořit „vícepráce“ navazující na první smlouvu o dílo (srov. úvahu odvolacího soudu o tom, že kvantitativně nejvýznamnější dohodu o dodatečných změnách a úpravách předmětu díla zahrnuje zápis z 8. 2. 1996).

Napadené rozhodnutí však neposkytuje žádné vodítko pro závěr, jakými úvahami o neopodstatněnosti námitky promlčení se odvolací soud řídil ve vztahu k této částce, včetně údaje, zda ji přiznal jako plnění smluvní (jako cenu

---

díla) nebo rovněž jako bezesmluvní plnění (bezdůvodné obohacení vzniklé plněním bez právního důvodu) a k jakému okamžiku pro tento nárok určil vznik věřitelova práva požadovat plnění závazku z těchto „víceprací“ vzešlého.

Jelikož napadené rozhodnutí v rovině právní neobstálo, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), je v dovoláním dotčeném rozsahu (tedy ve vyhovujícím výroku o věci samé a v závislém výroku o nákladech řízení) zrušil a potud vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

Za daného stavu věci pokládal Nejvyšší soud za nadbytečné zabývat se i tím, zda je dán též dovolací důvod dle § 241a odst. 3 o. s. ř.

Nejvyšší soud odvolacímu soudu pro další fázi řízení připomíná, že případné použití ustanovení § 136 o. s. ř. není záležitostí volné úvahy nepodléhající hodnocení.

Ke kritériím, jejichž prostřednictvím se toto ustanovení prosazuje v soudní praxi, srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2010, sp. zn. 21 Cdo 2878/2009, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2011, sp. zn. 23 Cdo 4068/2008.

Jestliže určitá osoba vlastní hromadnou akcii akciové společnosti představující 50% podíl v akciové společnosti a druhou hromadnou akcii akciové společnosti ve stejné výši vlastní sama akciová společnost, je ona osoba většinovým společníkem akciové společnosti a tedy (nejde-li o případ dle § 66a odst. 3 písm. b/ obch. zák.) i osobou ovládající akciovou společnost (§ 66a odst. 1 a odst. 3 písm. a/ obch. zák.). Pro účely posouzení, zda pro insolvenční řízení oné osoby jsou splněny předpoklady místní příslušnosti dané na výběr ve smyslu ustanovení § 87 odst. 2 o. s. ř. u insolvenčního soudu, u kterého již probíhá insolvenční řízení ohledně majetku akciové společnosti (dlužníka ve smyslu § 87 odst. 2 o. s. ř.), platí za této situace vyvratitelná domněnka, že ona (ovládající) osoba a (jí ovládaná) akciová společnost tvoří koncern (§ 66a odst. 7 obch. zák.).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 9. 2013,
sen. zn. 29 NSČR 61/2013)

Usnesením ze dne 7. 3. 2013 K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem (dále též jen „insolvenční soud“) vyslovil svou místní nepřislušnost (bod I. výroku) a určil, že po právní moci usnesení bude věc postoupena Krajskému soudu v Praze jako soudu místně příslušnému (bod II. výroku).

Insolvenční soud vyšel z toho, že insolvenční řízení v této věci bylo zahájeno insolvenčním návrhem věřitele NLS, s. r. o., k němuž dlužník CDB, s. r. o., přistoupil.

Odkazuje na ustanovení § 9 odst. 4, § 84, § 87 odst. 2 a § 105 odst. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, a dále na ustanovení § 66a zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, insolvenční soud dospěl k závěru, že v dané věci nejsou splněny předpoklady místní příslušnosti dané na výběr ve smyslu ustanovení § 87 odst. 2 o. s. ř.

Dlužník vlastní 50 % akcií společnosti B, takže v žádném případě nelze hovořit o ovládnutí této společnosti.

Navíc z žádného důkazu nelze dovodit další znak koncernu spočívající v tom, že je zde formován určitý podnikatelský záměr. Nelze odhlédnout ani od skutečnosti, že insolvenční řízení ohledně majetku společnosti B bylo (u insolvenčního soudu) zahájeno 26. 7. 2011 a usnesením z 18. 7. 2012 byl zjištěn úpadek společnosti B a prohlášen konkurs na její majetek. Akcie, které vlastní, nabyl dlužník (až) 20. 1. 2012, tedy v době probíhajícího insolvenčního řízení (na majetek společnosti B).

K odvolání dlužníka V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 7. 5. 2013 potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

Odvolací soud vyšel z toho, že dlužník vlastní hromadnou akcii nahrazující 12 500 kmenových akcií na jméno ve jmenovité hodnotě 1000 Kč, která sice představovala 50% podíl ve společnosti B, avšak druhou akcii ve stejné výši vlastní sama společnost B.

Na tomto základě odvolací soud – vycházející z ustanovení § 7 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), § 9 odst. 4, § 11 odst. 1, § 85 odst. 3, § 85a, § 87 a § 105 odst. 1 a 2 o. s. ř. a § 66a obch. zák. – uzavřel, že:

1) Pro posouzení místní příslušnosti je ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 o. s. ř. rozhodný stav ke dni zahájení insolvenčního řízení, tedy k 26. 11. 2012.

2) Nebylo prokázáno, že by dlužník vlastnil více než 50 % všech hlasovacích práv, že by společnost B ovládal fakticky, že by mezi dlužníkem a vlastníkem druhé akcie byla uzavřena dohoda o výkonu hlasovacích práv a že by byl (dlužník) schopen prosadit volbu, jmenování či odvolání většiny osob, které jsou statutárním orgánem nebo dozorčím orgánem společnosti B.

3) Nebylo prokázáno ani jednání osob ve shodě, které by disponovaly většinou hlasovacích práv ve společnosti B, ani nebylo prokázáno, že by dlužník byl osobou, která by disponovala tzv. rozhodným balíkem akcií, tedy, že by dlužník měl ve společnosti B rozhodující postavení.

4) Jelikož v dlužnickově případě nejde o koncernové seskupení, nebyl důvod pro postup podle § 87 odst. 2 o. s. ř.; proto se místní příslušnost obecného soudu dlužníka bude řídit místem jeho sídla, které spadá do obvodu Okresního soudu Praha – západ, který spadá do obvodu Krajského soudu v Praze. Insolvenční soud proto správně rozhodl podle § 105 odst. 1 o. s. ř., jestliže vyslovil svou místní nepříslušnost a postoupil věc Krajskému soudu v Praze.

Proti usnesení odvolacího soudu podal dlužník dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 o. s. ř., máje za to, že jde o věc dovolacím soudem dosud neřešenou („nezmapovanou“), namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil.

Dovolatel poukazuje na ustanovení § 87 odst. 2 o. s. ř. a dovozuje, že podle tohoto ustanovení je místně příslušným právě Krajský soud v Ústí nad Labem.

Dovolatel zdůrazňuje, že podle ustanovení § 66a odst. 5 obch. zák. je ovládající osobou vždy také taková osoba, která disponuje alespoň 40 % hlasovacích práv na určité osobě, není-li prokázáno, že jiná osoba disponuje stejným nebo vyšším množstvím hlasovacích práv.

Tím, že uzavřel, že druhou (hromadnou) akcii ve stejné výši (jako dlužník) vlastní sama společnost B, přistoupil odvolací soud k posouzení věci ryze formalisticky, když ignoroval ustanovení § 161d odst. 1 obch. zák. (podle kterého, jestliže společnost nabude vlastní akcie, nemůže vykonávat především hlasovací práva s nimi spojená). Vlastní-li polovinu akcií dlužník a polovinu sama akciová

společnost (jež však nemůže vykonávat akcionářská práva), pak veškeré relevantní rozhodování ve společnosti B je toliko na dlužníkově.

Dovolatel dospívá k závěru, že ve smyslu ustanovení § 66a odst. 5 obch. zák. je třeba jako ovládající osobu posuzovat vždy také takovou osobu, která disponuje alespoň 40 % hlasovacích práv na určité osobě, ačkoliv je prokázáno, že jiná osoba sice disponuje stejným nebo vyšším množstvím hlasovacích práv, avšak nemůže podle zákona vykonávat práva s akciemi spojená.

Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 7. 2013, tj. naposledy ve znění zákona č. 399/2012 Sb.

Podle ustanovení § 7 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení (odstavec 1). Pro určení věcné a místní příslušnosti soudu, který rozhoduje v insolvenčním řízení a v incidenčních sporech, platí ustanovení občanského soudního řádu (odstavec 2).

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání v této věci je přípustné dle ustanovení § 237 o. s. ř., když napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, konkrétně na výkladu ustanovení § 87 odst. 2 o. s. ř.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 11 odst. 1 o. s. ř. řízení se koná u toho soudu, který je věcně a místně příslušný. Pro určení věcné a místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu jsou v době jeho zahájení. Věcně a místně příslušným je vždy také soud, jehož příslušnost již není možné podle zákona zkoumat nebo jehož příslušnost byla určena pravomocným rozhodnutím příslušného soudu.

Dle ustanovení § 85a o. s. ř., je-li pro řízení v prvním stupni věcně příslušný krajský soud a místně příslušnost se řídí obecným soudem účastníka, je místně příslušným krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud účastníka.

Ustanovení § 87 odst. 2 o. s. ř. pak určuje, že jde-li o insolvenční řízení, v němž se má řešit úpadek nebo hrozící úpadek osoby, tvořící s dlužníkem koncern^{62f)}, je vedle soudu uvedeného v § 85a k řízení příslušný také soud, u něhož probíhá insolvenční řízení řešící úpadek nebo hrozící úpadek dlužníka.

Podle ustanovení § 66a obch. zák. (na které odkazuje i poznámka pod čarou č. 62f/ v § 87 odst. 2 o. s. ř.), společník, který má většinu hlasů plynoucích z účasti ve společnosti, je většinovým společníkem a společnost, ve které tuto většinu má, je společností s většinovým společníkem. Hlasy plynoucí z účasti společníka ve veřejné obchodní společnosti, komanditní společnosti a společnosti s ručením omezeným jsou hlasy spojené s jeho podílem ve společnosti. U akciové společnosti se počítají do hlasů plynoucích z účasti akcionáře ve společnosti hlasy příslušející k jeho akciím s hlasovacími právy bez ohledu na to, zda již byly tyto akcie vydány. Prioritní akcie, se kterými není spojeno hlasovací právo, se považují pro účely tohoto ustanovení za akcie bez hlasovacích práv i v případech, kdy podle zákona hlasovací právo dočasně nabývají. Do celkového počtu hlasů plynoucích z účasti ve společnosti se nezapočítávají hlasy z vlastních podílů nebo akcií v majetku společnosti nebo jí ovládané osoby ani z podílů nebo akcií, které drží určitá osoba svým jménem na účet společnosti nebo osoby ovládané společností (odstavec 1). Ovládající osobou je osoba, která fakticky nebo právně vykonává přímo nebo nepřímo rozhodující vliv na řízení nebo provozování podniku jiné osoby (dále jen „ovládaná osoba“). Je-li ovládající osobou společnost, jde o společnost mateřskou a společnost jí ovládaná je společností dceřinou. Nepřímým vlivem se rozumí vliv vykonávaný prostřednictvím jiné osoby či jiných osob (odstavec 2). Ovládající osobou je vždy osoba, která a) je většinovým společníkem; to neplatí, jestliže je ovládající osoba určena podle ustanovení písmene b), b) disponuje většinou hlasovacích práv na základě dohody uzavřené s jiným společníkem nebo společníky, nebo c) může prosadit jmenování nebo volbu nebo odvolání většiny osob, které jsou statutárním orgánem nebo jeho členem, anebo většiny osob, které jsou členy dozorčího orgánu právnické osoby, jejímž je společníkem (odstavec 3). Není-li prokázáno, že jiná osoba disponuje stejným nebo vyšším množstvím hlasovacích práv, má se za to, že osoba, která disponuje alespoň 40 % hlasovacích práv na určité oso-

bě, je ovládající osobou, a že osoby jednající ve shodě, které disponují alespoň 40 % hlasovacích práv na určité osobě, jsou ovládajícími osobami (odstavec 5). Disponováním s hlasovacími právy se pro účely tohoto zákona rozumí možnost vykonávat hlasovací práva na základě vlastního uvážení bez ohledu na to, zda a na základě jakého právního důvodu jsou vykonávána, popřípadě možnost ovlivňovat výkon hlasovacích práv jinou osobou (odstavec 6). Jestliže jsou jedna nebo více osob podrobeny jednotnému řízení (dále jen „řízená osoba“) jinou osobou (dále jen „řídící osoba“), tvoří tyto osoby s řídící osobou koncern (holding) a jejich podniky včetně podniku řídící osoby jsou koncernovými podniky. Není-li prokázán opak, má se za to, že ovládající osoba a osoby jí ovládané tvoří koncern. Jednotnému řízení lze podrobit osoby i smlouvou (dále jen „ovládací smlouva“). Ovládací smlouvu lze uzavřít i ve vztazích mezi ovládající osobou a jí ovládanými osobami. Osoba, jež je řídící osobou na základě ovládací smlouvy, je vždy ovládající osobou; ustanovení odstavce 3 se v tomto případě nepoužije (odstavec 7).

V této podobě, pro věc rozhodné, platila citovaná ustanovení občanského soudního řádu a obchodního zákoníku již v době zahájení insolvenčního řízení na majetek dlužníka (26. 11. 2012) a později nedoznala změn.

S přihlédnutím k ustanovení § 7 odst. 2 insolvenčního zákona se ustanovení občanského soudního řádu o místní příslušnosti soudu v insolvenčním řízení uplatňují přímo (nikoliv jen přiměřeně).

Nejvyšší soud uvádí, že v daném případě (ve světle skutkového stavu věci, z něž soudy vyšly) se závěr, že dlužník je osobou ovládající společnost B, prosadí i bez použití vyvratitelné domněnky dle § 66a odst. 5 obch. zák. Jak se totiž podává z ustanovení § 66a odst. 1 obch. zák., dlužník beze zbytku naplňuje definici „většinového společníka“ (většinového akcionáře) společnosti B (akciové společnosti). Je tomu tak proto, že ve smyslu označeného ustanovení se (pro účely vymezení pojmu „většinový společník“) do celkového počtu hlasů plynoucích z účasti ve společnosti nezapočítávají hlasy z vlastních podílů nebo akcií v majetku společnosti nebo jí ovládané osoby ani z podílů nebo akcií, které drží určitá osoba svým jménem na účet společnosti nebo osoby ovládané společností (§ 66a odst. 1, poslední věta, obch. zák.).

Od celkového počtu hlasů se tedy pro účely určení, zda má společnost většinového společníka, odečítají hlasy spojené s vlastními podíly či akciemi společnosti nebo podíly či akciemi v majetku jí ovládaných osob, včetně akcií či podílů, které pro společnost nebo jí ovládané osoby drží svým jménem třetí osoba (když i tyto akcie nebo podíly jsou v majetku společnosti či jí ovládaných osob); srov. v literatuře např. Štenglová, I., Plíva, S., Tomsa, M. a kol.: Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání, Praha, C.H. Beck 2010, str. 269.

Pro danou věc z výše řečeného plyne, že vlastní-li vedle dlužníka druhou hromadnou akcii společnosti B, představující 50% podíl ve společnosti B, ve stejné

výši sama společnost B, pak se k této druhé hromadné akcií pro účely posouzení, zda dlužník je většinovým společníkem společnosti B, nepřihlíží (odečítá se od celkového počtu dvou hromadných akcií). Jelikož ovládající osobou je (v situaci, kdy po skutkové stránce zjevně nejde o případ dle § 66a odst. 3 písm. b/ obch. zák.) vždy osoba, která je většinovým společníkem společnosti (srov. § 66a odst. 3 písm. a/ obch. zák.), plyne odtud dále závěr, že dlužník je osobou ovládající společnost B a platí vyvratitelná domněnka obsažená v § 66a odst. 7, věť první, obch. zák. („Není-li prokázán opak, má se za to, že ovládající osoba a osoby jí ovládané tvoří koncern.“).

Jinak (obecně) řečeno, jestliže určitá osoba vlastní hromadnou akcií akciové společnosti představující 50% podíl v akciové společnosti a druhou hromadnou akcií akciové společnosti ve stejné výši vlastní sama akciová společnost, je ona osoba většinovým společníkem akciové společnosti a tedy (nejde-li o případ dle § 66a odst. 3 písm. b/ obch. zák.) i osobou ovládající akciovou společnost (§ 66a odst. 1 a odst. 3 písm. a/ obch. zák.). Pro účely posouzení, zda pro insolvenční řízení oné osoby jsou splněny předpoklady místní příslušnosti dané na výběr ve smyslu ustanovení § 87 odst. 2 o. s. ř. u insolvenčního soudu, u kterého již probíhá insolvenční řízení ohledně majetku akciové společnosti (dlužníka ve smyslu § 87 odst. 2 o. s. ř.), platí za této situace vyvratitelná domněnka, že ona (ovládající) osoba a (jí ovládaná) akciová společnost tvoří koncern (§ 66a odst. 7 obch. zák.).

Právní posouzení věci odvolacím soudem, jež vyústilo v závěr, že dlužník (dovodatel) netvoří koncern se společností B (neboť není osobou ovládající společnost B) a že proto není namístě aplikace ustanovení § 87 odst. 2 o. s. ř. (o místní příslušnosti v insolvenčním řízení na výběr dané), tudíž správné není.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí insolvenčního soudu, zrušil dovolací soud i toto rozhodnutí a vrátil věc Krajskému soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 o. s. ř.).

Je-li zajištěná pohledávka v insolvenčním řízení řádně zjištěna, pak okolnost, že případně probíhá (pravomocně neukončené) trestní řízení, jehož výsledek by mohl vést ke zpochybnění některého z předpokladů, na nichž spočívá existence zjištěné zajištěné pohledávky, není sama o sobě důvodem k vyloučení postupu dle § 298 odst. 2 insolvenčního zákona (k vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli).

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 8. 2013,
sen. zn. 29 NSČR 67/2013)

Usnesením ze dne 16. 5. 2012 **K r a j s k ý s o u d** v Ostravě (dále jen „insolvenční soud“):

1) Udělil insolvenčnímu správci dlužníka Mgr. R. K. souhlas s vydáním výtěžku zpeněžení

a) ve výši 292 187,20 Kč zajištěnému věřiteli č. 3 ČSP, a. s.,

b) ve výši 422 846,68 Kč zajištěnému věřiteli č. 10 FE, spol. s r. o.,

a uložil insolvenčnímu správci vyplatit tyto částky zajištěným věřitelům do patnácti dnů od právní moci usnesení (bod I. výroku).

2) Uložil insolvenčnímu správci podat insolvenčnímu soudu písemnou zprávu o provedeném vydání výtěžku zajištěnému věřiteli do třiceti dnů od právní moci usnesení (bod II. výroku).

3) Povolil insolvenčnímu správci zálohu na odměnu ve výši 17 229,73 Kč (bod III. výroku).

Souhlas s vydáním specifikovaného výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli č. 10 odůvodnil insolvenční soud poukazem na ustanovení § 298 odst. 2 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), a na to, že pohledávka zajištěného věřitele byla v insolvenčním řízení zjištěna ve výši 10 327 976 Kč (z toho ve výši 10 300 000 Kč jako zajištěná).

K odvolání dlužníka **V r c h n í s o u d** v Olomouci usnesením ze 31. 1. 2013 potvrdil usnesení insolvenčního soudu v napadeném bodu I. písm. b) výroku.

Odvolací soud – vycházející z ustanovení § 298 odst. 1 až 3 a § 299 odst. 1 insolvenčního zákona – uzavřel, že insolvenční soud postupoval správně, jestliže výtěžek zpeněžení nemovitostí rozvrhl mezi zajištěné věřitele č. 3 a č. 10, neboť ve prospěch těchto věřitelů byly nemovitosti zatíženy zástavními právy. Zajištěné věřitele insolvenční soud uspokojil v souladu s ustanovením § 299 odst. 1 insolvenčního zákona.

Věřitel č. 10 přihlásil pohledávku vůči dlužníku do insolvenčního řízení ve výši 10 327 976 Kč (v rozsahu částky 10 300 000 Kč jako zajištěnou) a pohle-

dávka byla při přezkumném jednání konaném dne 4. 5. 2010 v plné výši zjištěna včetně práva na oddělené uspokojení ze zajištění nemovitostmi. Odvolací námitky dlužníka, že pohledávka věřitele č. 10 není po právu, měl odvolací soud za irelevantní, s tím, že insolvenční soud je v insolvenčním řízení vázán výsledkem přezkumného jednání a stavem, v jakém byly pohledávky u tohoto přezkumného jednání zjištěny.

Proti usnesení odvolacího soudu podal dlužník dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, uváděje, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla řešena a má být posouzena jinak. Jde (dle dovolatele) o otázku, zda je možné vydat usnesení o vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli, jehož pohledávka byla zjištěna ve smyslu insolvenčního zákona, ačkoliv probíhá trestní řízení o pohledávce, které může vést k závěru, že pohledávka neexistuje (jelikož vznikla v důsledku trestného činu a smlouva na základě, které pohledávka vznikla, je tudíž absolutně neplatná).

Dovolatel namítá, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 1 o. s. ř. (tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Odvolacímu soudu dovolatel vytýká, že nesprávně pokládal usnesení insolvenčního soudu za věcně správné, ačkoliv v daném případě mělo být rozhodnutí o vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli č. 10 vydáno až poté, co skončí příslušné trestní řízení.

Probíhá-li jiné řízení o zajištěné pohledávce, které může dospět k závěru, že právní úkon, na základě kterého pohledávka vznikla, je neplatný, není možné vydat usnesení o vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli a je nutné vyčkat příslušného konečného rozhodnutí v rámci trestního řízení (pokračuje dovolatel).

Obdobná situace může podle dovolatele nastat, i když zjištěná pohledávka zajištěného věřitele nebude uspokojována, jelikož nic nebrání tomu, aby insolvenční správce následně podal odpůrčí žalobu na neúčinnost zástavní smlouvy; v případě úspěchu nebude možné pohledávku uspokojovat jako zajištěnou. Potud dovolatel obdobně odkazuje na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 1. 2011, sp. zn. 10 Cmo 183/2010. Jde o usnesení č.j. MSPH 88 INS 3125/2008-C5-4, 10 Cmo 183/2010-56, v němž Vrchní soud v Praze uzavřel, že rozhodnutí, jímž insolvenční soud určí, že právní úkon dlužníka (...) je neúčinným právním úkonem, má ten důsledek, že pohledávka insolvenčního věřitele (byť zjištěná) opírající se o takový právní úkon, se v insolvenčním řízení neuspokojí.

Insolvenční správce má ve vyjádření napadené rozhodnutí za správné a navrhuje dovolání zamítnout.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení je na danou věc uplatnitelný insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 7. 2013, tj. naposledy ve znění zákona č. 399/2012 Sb.

Podle ustanovení § 7 odst. 1 insolvenčního zákona pro insolvenční řízení a pro incidenční spory se použijí přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu, nestanoví-li tento zákon jinak nebo není-li takový postup v rozporu se zásadami, na kterých spočívá insolvenční řízení.

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou tudíž ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodů 1. a 7., článku II., zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání v této věci je přípustné dle ustanovení § 237 o. s. ř., když napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky (dovolatelem formulované), která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správnost právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 298 odst. 2 insolvenčního zákona výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů spojených se správou a zpeněžením a po odečtení částky připadající na odměnu insolvenčního správce vydá insolvenční správce se souhlasem insolvenčního soudu zajištěnému věřiteli.

Podle ustanovení § 201 insolvenčního zákona, ve znění účinném v době, kdy se konalo přezkumné jednání o pohledávce věřitele č. 10, pro věc rozhodném, nevykonatelná pohledávka je zjištěna a) jestliže ji nepopřel insolvenční správce, b) jestliže insolvenční správce, který ji popřel, vezme své popření zpět, nebo c) rozhodnutím insolvenčního soudu ve sporu o určení její pravosti, výše nebo pořadí (odstavec 1). Vykonatelná pohledávka je zjištěna, nebyla-li včas podána žaloba podle § 198 nebo byla-li taková žaloba zamítnuta anebo řízení o ní skončilo jinak než rozhodnutím ve věci samé (odstavec 2).

Na tomto základě Nejvyšší soud uvádí, že je-li zajištěná pohledávka v insolvenčním řízení řádně zjištěna, pak okolnost, že případně probíhá (pravomocně neukončené) trestní řízení, jehož výsledek by mohl vést ke zpochybnění některého z předpokladů, na nichž spočívá existence zjištěné zajištěné pohledávky, není v žádném směru důvodem k vyloučení postupu dle § 298 odst. 2 insolvenčního zákona (k vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli), pro který je rozhodující stav v době vydání rozhodnutí o vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli. Okolnost, že v budoucnu možná (snad) bude jednání, jež vedlo ke vzniku pohledávky, posouzeno jako trestné, je právně bezvýznamná, jestliže v rozhodné době zde (při řádně zjištěné pohledávce) takového rozhodnutí není.

Dovolatelův úsudek, podle kterého má platit, že jakmile bude příslušné jednání orgány činnými v trestním řízení pravomocně posouzeno jako podvodné, bude to mít bez dalšího za následek (absolutní) neplatnost právního úkonu, o který se opírá zjištěná pohledávka zajištěného věřitele č. 10, nadto neodpovídá judikatuře Nejvyššího soudu na dané téma (srov. např. rozsudek ze dne 18. 4. 2006, sp. zn. 21 Cdo 826/2005, uveřejněný pod číslem 36/2008 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, jakož i rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. 12. 2010, sp. zn. 31 Cdo 3620/2010, uveřejněný pod číslem 70/2011 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.), jelikož dovolateli se prostřednictvím uplatněné argumentace nepodařilo zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí.

INHALT*)

Entscheidungen in Strafsachen

Nr. 1 Die Ausnahme in der örtlichen Zuständigkeit des Gerichts bezüglich der Entscheidung über die Anwendung der Amnestie nach § 368, Zweiter Satz, StO, der zufolge darüber, ob und in welchem Maße der Verurteilte an der Amnestie beteiligt ist, das Gericht zu entscheiden hat, in dessen Bezirk die Freiheitsstrafe vom Verurteilten ausgeübt wird, wird nicht nur in Bezug auf die Freiheitsstrafe geltend gemacht, die vom Verurteilten zum Zeitpunkt der Anwendung der Amnestie ausgeübt wird, sondern auch bezüglich aller anderen Freiheitsstrafen, deren Ausübung dem Verurteilten angeordnet wurde (§ 321 StO), obwohl mit deren Ausübung erst später begonnen werden soll.

Nr. 2 I. Sofern die Beklagten als Mitglieder der Vertretungskörperschaft der Gemeinde (Stadt) auf einer Sitzung dieses obersten Gemeindeorgans über die Billigung des Verkaufs von beweglichen Sachen der Gemeinde für einen wesentlich geringeren Kaufpreis beschlossen haben als an dem gegebenen Ort und zu dem Zeitpunkt zu erreichen war (z.B. für den Preis in Höhe von ca. CZK 1 500 000,-, obwohl der erreichbare Preis ca. CZK 5 000 000,- ausmachte), kann solch ein Verhalten für die Verletzung der Pflicht zur Pflege und Verwaltung fremden Vermögens gehalten werden, die insbesondere aus den §§ 39 Abs. 2 a 85 Buchst. a) des Gesetzes Nr. 128/2000 Slg., über die Gemeinde (kommunale Einrichtungen), im Wortlaut späterer Vorschriften hervorgeht. Die Bedeutung der Beschlussfassung von Mitgliedern der Gemeindevertretung über den Verkauf von beweglichen Sachen der Gemeinde und deren Rolle begründet dabei auch die Erwägung darüber, dass sofern sie in der oben angeführten Weise die Pflicht zur ordnungsgemäßen Pflege oder Verwaltung des Gemeindevermögens verletzt haben, handelt es sich um die Verletzung einer wichtigen Verpflichtung im Sinne des § 255a Abs. 1 StGBI., bzw. § 221 Abs. 1 StGBI.

Die Verschuldung aus bewusster, bzw. grober Nachlässigkeit (§ 5 Buchst. a/ StGBI. des Ges., § 16 Abs. 1 Buchst. a/, Abs. 2 StGBI.) könnte hier bei den Mitgliedern der Gemeindevertretung u.a. davon abgeleitet werden, dass auf der Sitzung der Gemeindevertretung, bei der über die Genehmigung des Verkaufs von beweglichen Sachen der Gemeinde beschlossen wurde, wurden sie durch andere Mitglieder der Gemeindevertretung auf bestimmte Umstände aufmerksam gemacht, aus denen die Möglichkeit eines allzu niedrigen Kaufpreises hervorgeht, der bewusst außer Acht gelassen wurde.

Der strafrechtlichen Verantwortung eines jeden Mitglieds der Gemeindevertretung, der für die Billigung eines unvorteilhaften Verkaufs der beweglichen Sachen der Gemeinde votiert hat, steht nicht im Wege der Fakt, sofern er an der Beschlussfassung als Mitglied eines Kollektivorgans der Gemeinde teilgenommen hat. Für die Billigung des Verkaufs von beweglichen Sachen der Gemeinde ist nämlich die absolute Mehrheit aller Mitglieder der Gemeindevertretung (§ 87 Gemeindegesetz) erforderlich, so dass alle Mitglieder der Gemeindevertretung, die diese Mehrheit darstellen, sofern diese überhaupt erreicht wurde, ab dem Erlass eines solchen Beschlusses unmittelbar beteiligt waren, wobei auf jeden von ihnen eine Stimme entfällt. Aus diesem Grund auch die strafrechtliche Verantwortung für die Billigung und die Folgen eines durch die erwähnte absolute Mehrheit erlassenen Beschlusses, sofern er im Widerspruch mit der Verpflichtung von Mitgliedern der Gemeindevertretung zur ordnungsgemäßen Verwaltung des Gemeindevermögens erreicht wurde (§ 38 ff. Gemeindegesetz), kann von allen Mitgliedern der Gemeindevertretung, die für die Billigung eines bestimmten Beschlusses votiert haben, womit dem Gemeindevermögen Schaden zugefügt wurde, getragen werden.

II. Sofern eine bestimmte Tat in der Zeit bis 31.12.2009 verübt wurde, und sollte diese auch nach diesem Datum als eine Straftat der Verletzung der Verpflichtung zur Verwaltung fremden Vermögens aus Nachlässigkeit nach § 255a Abs. 1 StGBI. oder § 221 Abs. 1 StGBI. bewertet werden, kann sie für eine Straftat nur dann gehalten werden, wenn die Verschuldung des Täters durch das Gericht von dessen bewusster Nachlässigkeit abgeleitet wird (§ 5 Buchst. a/ StGBI., § 16 Abs. 1 Buchst. a/ StGBI.), die zugleich auch den Charakter einer groben Fahrlässigkeit trägt

---

*) Dieser Text wurde in der deutschen Sprache zur Information der Leser des Novatrix Verlags vorbereitet.

(§ 16 Abs. 2 StGBI.), auch wenn angesichts der zeitlichen Wirkung von Strafgesetzen (§ 16 Abs. 1 StGBI., § 2 Abs. 1 StGBI.) die Tat letztlich nach dem Strafgesetz qualifiziert wird, das bis 31.12.2009 wirksam war (vgl. Beschluss Nr. 54/2012 Slg. Strafbeschlüsse).

Nr. 3 Unter der Straftat Verletzung des Urheberrechts, von Rechten im Zusammenhang mit dem Urheberrecht sowie von Rechten zur Datenbank nach § 270 Abs. 1 StGBI. kann auch ein unberechtigter Eingriff in die gesetzlich geschützten Rechte zur Datenbank verstanden werden, allerdings – ähnlich wie bei sonstigen Rechten, die in der angeführten Bestimmung aufgelistet sind – aus dem verurteilenden Urteil insbesondere ersichtlich sein muss, in welche Rechte zur Datenbank der Täter eingegriffen hat, in welcher Weise dies geschah und weshalb der Eingriff keineswegs als geringfügig zu qualifizieren ist.

Vom Gesichtspunkt aus des Urheberrechts kann die Datenbank klassifiziert werden als:

a) ein Gesamtwerk, also eine Datenbank, die auf Grund der Auswahlform oder Anordnung des Inhalts ein einmaliges Ergebnis der schöpferischen Tätigkeit des Urhebers (Ordnern) ist,

b) eine Datenbank, die für ein Gesamtwerk gehalten wird, also eine ursprüngliche (nicht einmalige) Datenbank, die infolge der Auswahl oder Anordnung des Inhalts eine eigene geistige Schöpfung des Ordners ist,

c) einfache (nicht schöpferische, nicht urheberbedingte) Datenbanken, also Dateien von systematisch oder methodisch angeordneten Elementen, die ein Niveau einer geistigen Ordnertätigkeit wie unter dem Buchst. a) oder b) angeführt, nicht aufweisen.

Der urheberrechtliche Schutz (§ 2 ff. Urhebergesetz) wird dann lediglich den oben unter Buchst. a) und b) und nicht den unter Buchst. c) angeführten Datenbanken gewährt. Alle diese drei Kategorien von Datenbanken können jedoch unabhängig von der Existenz des urheberrechtlichen Schutzes auch Gegenstand eines Sonderrechts des Anschaffenden einer Datenbank nach § 90 bis § 93 Urhebergesetz sein, und zwar unter der Voraussetzung, dass der Anschaffende der Datenbank mit einer qualitativ oder quantitativ wesentlichen Einlage zur Anschaffung, Beglaubigung oder Inhaltsvorlage der Datenbank im Sinne des § 88a Abs. 1 Urhebergesetz beigetragen hat.

Sofern die Straftat durch einen nicht geringfügigen Eingriff in dieses Sonderrecht des Anschaffenden der Datenbank verübt werden sollte, so muss ersichtlich sein, um welches Recht es sich handelt, also ob der Täter ohne erteilte Berechtigung zur Ausübung des jeweiligen Rechts die betreffende Datenbank ausnutzte, bzw. deren wesentlichen oder unwesentlichen Teil, oder ob er sie ausgenutzt, bzw. ob er so wiederholt und systematisch getan hat, oder sofern es sich um ein anderes Verhalten handelt, welches unüblich, unangemessen und dies zu Schaden für die berechtigten Interessen des Anschaffenden der Datenbank geschah (§ 90 Abs. 1 bis 5 Urhebergesetz).

Nr. 4 Der Beklagte, dem die Strafe des Hausarrests auferlegt wurde, und der sich zum festgelegten Zeitpunkt in dem festgelegten Wohnobjekt nicht aufhielt, konnte mit solchem Verhalten die Merkmale der Tatbestands der Straftat Vereitelung des Vollzugs einer amtlichen Entscheidung und Verweisung § 337 Abs. 1 Buchst. g) StGBI. nicht erfüllen, da in einem solchen Fall durch das Strafgesetzbuch Verfahren geregelt werden, mit denen eine andere Vollzugsform dieser Strafe sichergestellt wird. Bei der Strafe des Hausarrests geht es um eine Entscheidung nach § 61 StGBI. über deren Umwandlung in eine Freiheitsstrafe, bzw. eine nach einer bis 30.11.2011 wirksamen Regelung über die Anordnung einer Ersatzfreiheitsstrafe.

Nr. 5 I. Ein Arzt oder ein Mitarbeiter des medizinischen Personals sind verpflichtet, nach § 51 Abs. 1 des Gesetzes Nr. 372/2011 Slg., über medizinische Dienstleistungen und Bedingungen für deren Gewährung (Gesetz über medizinische Dienstleistungen), im Wortlaut späterer Vorschriften, Verschwiegenheit über sämtliche Umstände zu bewahren, die er im Zusammenhang mit der Gewährung von medizinischen Dienstleistungen erfahren haben. Die Informationen, die der Verpflichtung zur Verschwiegenheit nach der genannten Bestimmung des Gesetzes über medizinische Dienstleistungen unterliegen, ist es notwendig, für die strafrechtliche Verfolgung mit Zustimmung des Gerichts in einer Vorgangsweise nach § 8 Abs. 5 StO nur dann anzufordern, wenn sich auf die Straftat eine Anzeigepflicht nach § 368 StGBI. bezieht.

II. Eine Aufzeichnung des Telefongesprächs zwischen dem Geschädigten und einem Mitarbeiter eines medizinischen Operationszentrums kann als Nachweis im Sinne des § 89 Abs. 2 StO dienen. Für den Fall, dass die strafrechtliche Verfolgung eines Täters keine Zustimmung des Geschädigten erfordert, ist die Verwendung dieses Nachweises nicht mit dessen Zustimmung bedingt, auch wenn sich der Inhalt der gegenständlichen Aufzeichnung auf die Informationen über dessen gesundheitlichen Zustand beziehen sollte, die ansonsten Bestandteil des Rechts auf den Schutz des Privatlebens sind. Das Erzielen des Zwecks eines Strafverfahrens kann nämlich mit dem unerlässlichen Eingriff in die Persönlichkeitsrechte des Geschädigten verbunden werden (z.B. in dessen Recht sich nach eigenem Ermessen zu entscheiden über die Zugänglichmachung von genannten Informationen) unter der Voraussetzung, dass dies im öffentlichen Interesse wegen Klärung einer Straftat geschieht und die Bestrafung deren Täters erfordert (insbesondere sofern es sich um das Interesse an dem Schutz von Leben und Gesundheit handelt). Dieser Eingriff darf jedoch nicht im Widerspruch zum Prinzip der Proportionalität stehen.

Nr. 6 Die Außerordentlichkeit der Reduzierung einer Freiheitsstrafe im Sinne des § 58 Abs. 1 StGBI. muss auf solchen Umständen des Falle oder der Verhältnisse des Täters beruhen, die wenigstens in einer Richtung in solch einem Maße unüblich oder ausnahmsweise sind, dass auch eine Strafe an der untersten Grenze des Strafsatzes deren Bedeutung nicht inmunde ist, diese zum Ausdruck zu bringen. Sofern es sich um eine deutlich unangemessene Länge des Verfahrens handelt, ist es möglich, deren Kompensation insbesondere mit Hilfe von § 58 Abs. 1 StGBI. zu erreichen, da eine derartige Länge des Verfahrens den Charakter des Umstandes von einem Fall nach dieser Bestimmung trägt. Der Begriff „Umstände des Falles“ nach § 58 Abs. 1 StGBI. darf dabei nicht mit dem Begriff „Umstände unter welchen die Tat verübt wurde“ nach § 39 Abs. 2 StGBI. vermengt werden. Angesichts dessen, dass § 39 Abs. 3 StGBI. dem Gericht auferlegt, bei Festlegung der Art und Strafbemessung u.a. auch die Dauer zu berücksichtigen, die seit der Begehung der Straftat verflossen ist, sowie auch die Länge des Strafverfahrens, sofern es keine unangemessen lange Zeit dauerte, ist es notwendig, den deutlichen zeitlichen Abstand von der Verübung der Tat und eine unangemessene Länge des Verfahrens für die Umstände zu halten, die dem gesetzlichen Merkmal „Umstände des Falles“ wie es im § 58 Abs. 1 StGBI. enthalten ist, entsprechen.

Für die Kompensation einer unangemessenen Länge des Verfahrens ist subsidiär auch das Institut der Genugtuung für einen immateriellen Schaden nach § 31a des Gesetzes Nr. 82/1998 Slg., über die Verantwortung für den Schaden infolge der Ausübung der öffentlichen Gewalt aufgrund einer Entscheidung oder nicht adäquaten amtlichen Vorgehensweise, im Wortlaut späterer Vorschriften, bestimmt, die in dem Fall geltend gemacht wird, wenn die im Rahmen des Strafverfahrens, welches sich unbegründet verzögerte, gewährte Kompensation nicht ausreichend ist.

Nr. 7 Für einen ungerechtfertigten Eingriff in die gesetzlich geschützten Rechte im Sinne des § 270 Abs. 1 StGBI. kann auch solch ein Verhalten des Täters gehalten werden, der im Internet in dem für seine Internetseiten vorgesehenen Raum Verweise unterbringt (sog. embedded links), mit denen der ungerechtfertigte Zugang zu Vervielfältigungen von Werken (z.B. Film- und TV-Werken) ermöglicht wird, die auf externen Servern zu finden sind, und zwar in der Weise, dass mittels solch einer Internetseite jedermann den Zugang zu ihnen haben kann ohne dazu die Zustimmung von Trägern von Urheberrechten haben zu müssen. Er macht dabei Gebrauch von sog. Hosting mit der Möglichkeit der Datenspeicherung auf dem Server. In solch einem Fall ermöglicht nämlich der Täter (unter Anbringung von sog. embedded links) den Zugang zur Vervielfältigung eines Werkes als eine Person, die nicht diejenige Person ist, die Eigentümer dieser Vervielfältigung oder aber eine andere berechtigte Person ist, was eigentlich eine Tätigkeit darstellt, die als Verletzung von Urheberrechten zu einzelnen Werken, oder als Verletzung des Rechts zur Weitergabe des Werkes an die Öffentlichkeit im Sinne des § 18 Abs. 1, 2 des Gesetzes Nr. 121/2000 Slg., über das Urheberrecht, die Rechte im Zusammenhang mit dem Urheberrecht sowie über die Änderung einiger Gesetze (Urhebergesetz), im Wortlaut späterer Rechtsvorschriften, zu erachten ist.

- Nr. 8 Den Beschluss, mit dem der Antrag auf die Wiederaufnahme des Strafverfahrens abgelehnt wurde, ist es erforderlich, allen Berechtigten nicht nur mit einer Bekanntgabe mitzuteilen, sondern auch durch die Zustellung einer Kopie des Beschlusses, da es sich um einen Beschluss handelt, mit dem über ein Rechtsmittel im Sinne des § 137 Abs. 4 StO entschieden wurde. Die Frist für Einbringung einer Beschwerde läuft für die Berechtigten erst ab Zeitpunkt der Zustellung der Abschrift dieses Beschlusses.

Entscheidungen nach dem in Sachen Bürgerlichen, Handels- und Verwaltungsrecht

- Nr. 1 Die Fiktion der Anerkennung des Anspruchs nach Best. des § 114b Abs. 5 ZPO tritt nicht ein, sofern der Beschluss, mit dem der Beklagte aufgefordert wurde, in einer festgelegten Frist zur Sache schriftlich Stellung zu nehmen (§ 114b Abs. 1 ZPO) dem Beklagten ordnungsgemäß zugestellt wurde, die vorgeschriebenen formellen Erfordernisse nicht enthält und somit deshalb keine öffentliche Urkunde ist.
- Nr. 2 Ein der besonderen Berücksichtigung bei Ablehnung von Verfahrenskosten im Sinne des § 150 ZPO würdiger Grund besteht nicht, sofern der Kläger dann, als er auf Grund des Ergebnisses des Verfahrens über die Ausscheidungsklage die aktive sachliche Legitimation der Eintreibung einer geltend gemachten Forderung verloren hat, an der Klage besteht (so dass sie abgelehnt werden muss).
- Nr. 3 Voraussetzung für die Ausgabe eines elektronischen Zahlungsauftrags (§ 174a ZPO) ist auch der Umstand, dass das mit einer Klage (erhoben auf einem elektronischen Vordruck) geltend gemachte Recht zur Bezahlung einer Geldleistung, die den Betrag in Höhe von CZK 1 000 000,- nicht übersteigt, aus den durch den Kläger angeführten Umständen hervorgeht.
- Nr. 4 Sofern der Einspruch nach Best. des § 237 ZPO im Wortlaut mit Wirkung ab 1.1.2013 zulässig sein soll aus dem Grund, weil der angegriffene Beschluss von der Lösung der Frage des materiellen oder Prozessrechts abhängig ist, die bei der Beschlussfassung des Revisionsgerichts bislang nicht gelöst wurde, muss aus dem Inhalt des Einspruchs ersichtlich sein, welche Frage des materiellen oder Prozessrechts vom Beschwerdeführer für die vom Revisionsgericht bislang ungelöst gehalten wird.
Sofern der Einspruch nach Bestimmung des § 237 ZPO im Wortlaut mit Wirkung ab 1.1.2013 zulässig sein soll aus dem Grund, weil der angegriffene Beschluss von der Lösung der Frage des materiellen oder Prozessrechts abhängig ist, bei deren Lösung das Berufungsgericht von der bestehenden Entscheidungspraxis abweichte, muss aus dem Inhalt des Einspruchs ersichtlich sein, um welche Frage des materiellen oder Prozessrechts geht und von welcher „bestehenden Entscheidungspraxis“ die Lösung der Rechtsfrage durch das Berufungsgericht abweicht.
- Nr. 5 Sofern die Gerichte der niedrigeren Instanzen beschlossen haben, dass keiner der Verfahrensteilnehmer das Recht auf den Ersatz von Verfahrenskosten vor genannten Gerichten hat, ist zu erwägen, ob mit den durch den Einspruch angegriffenen Urteilssprüchen über die Verfahrenskosten über die Geldleistung, die die bestimmende Höhe der Verfahrenskosten von CZK 50 000,- nicht übersteigen, deren Ersatz dem Beschwerdeführer laut Einspruch abgelehnt wurde, entschieden wurde.
- Nr. 6 Der Antrag auf einen Beitrag zum Unterhalt des geschiedenen Ehepartners, der in einer gültigen und nach § 24a Abs. 1 Buchst. a) Familiengesetz abgeschlossenen Vereinbarung enthalten ist, kann in einem Gerichtsverfahren erfolgreich angefordert werden.
Sofern nach Abschluss einer Vereinbarung nach § 24a Abs. 1 Buchst. a) Familiengesetz eine Änderung von Verhältnissen eintritt, kann jeder der geschiedenen Ehepartner eine Änderung der Vereinbarung im Sinne des § 99 Abs. 1 Familiengesetz beantragen.
- Nr. 7 Sofern das Recht des Mieters, die Rückerstattung der Kaution an das Erlöschen des Mietverhältnisses gebunden ist, ist diejenige Person zur Rückgabe der Kaution verpflichtet, die zum Zeitpunkt des Erlöschens des Mietverhältnisses der Vermieter ist.
- Nr. 8 Die Ausübung der Entscheidung über die Verhängung einer Geldstrafe im Ordnungswidrigkeitsverfahren durch ein Gemeindeorgan ist eine Ausübung von delegierten Kompetenzen. Für einen

Schaden oder Nachteil, der im Rahmen der von ihm erlassenen gesetzwidrigen Entscheidung oder nicht richtigen amtlichen Vorgehensweise verursacht wurde, haftet der Staat nach dem Gesetz Nr. 82/1998 Slg.

- Nr. 9 Sofern über den Ausschluss aus der Genossenschaft statt einer Mitgliederversammlung die Delegiertenversammlung beschliesst, läuft eine dreimonatige Frist für die Geltendmachung des Rechts zur gerichtlichen Überprüfung des Ausscheidungsbeschlusses (erst) ab dem Tag, wo das auszuschliessende Mitglied davon erfahren konnte, dass eine Delegiertenversammlung stattgefunden hat.
- Nr. 10 Die im § 392 Abs. 1, Erster Satz, HGB enthaltene Regelung setzt voraus, dass die Gültigkeit einer Verpflichtung durch eine Vereinbarung, Rechtsvorschrift oder einen Beschluss bestimmt ist. Sofern der Zeitpunkt, zu dem die Verpflichtung erfüllt werden sollte, oder mit deren Erfüllung begonnen werden sollte (Gültigkeitsdauer), nicht vereinbart, durch eine Rechtsvorschrift festgelegt oder mit einem Beschluss bestimmt wurde, und sofern die Fälligkeit einer Forderung vom Antrag des Gläubigers auf die Leistung abhängig ist (vgl. § 340 Abs. 2 HGB.), wird die Bestimmung des § 392 Abs. 1 HGB bezüglich der Bestimmung des Beginns einer Verjährungsfrist der Verpflichtung nicht geltend gemacht.
- Nr. 11 Besitzt eine bestimmte Person eine Sammelaktie einer Aktiengesellschaft, die einen 50%-igen Anteil an der Aktiengesellschaft darstellt, und die andere Sammelaktie der Aktiengesellschaft in gleicher Höhe sich im Besitz der Aktiengesellschaft selbst befindet, so ist diese Person die Mehrheitsgesellschafterin der Aktiengesellschaft und somit (sofern es sich nicht um den Fall nach § 66a Abs. 3 Buchst. b/ HGB handelt) auch eine die Aktiengesellschaft beherrschende Person ist (§ 66a Abs. 1 und Abs. 3 Buchst. a/ HGB). Für die Zwecke der Beurteilung, ob für das Insolvenzverfahren dieser Person die Voraussetzungen der örtlichen Zuständigkeit wegen der Auswahl im Sinne der Bestimmung des § 87 Abs. 2 ZPO bezüglich des Insolvenzgerichts, vor dem das Insolvenzverfahren über das Vermögen der Aktiengesellschaft (des Schuldners im Sinne des § 87 Abs. 2 ZPO) bereits im Gange ist, erfüllt sind, gilt in dieser Lage eine widerlegbare Annahme, dass diese (beherrschende) Person und die (von ihr beherrschte) Aktiengesellschaft ein Konzern bilden (§ 66a Abs. 7 HGB).
- Nr. 12 Wird eine besicherte Forderung im Insolvenzverfahren ordnungsgemäß festgestellt, so stellt der Umstand, dass eventuell ein Strafverfahren (rechtskräftig noch nicht abgeschlossen) geführt wird, dessen Ergebnis zur In-Frage-Stellung einer der Voraussetzungen, auf denen die Existenz der festgestellten besicherten Forderung beruht, führen könnte, an sich keinen Grund für den Ausschluss der Vorgangsweise nach § 298 Abs. 2 Insolvenzgesetz (zur Ausgabe des Erlöses der Verwertung an den festgestellten Gläubiger) dar.

CONTENTS*)

Resolution in Criminal Law Cases

No. 1 An exception from the venue jurisdiction of a court to decide on the application of amnesty pursuant to the second clause of Section 368 of the Code of Criminal Procedure, according to which a decision on whether and to what extent a convicted individual should be subject to amnesty is made by the court in the district of which the convicted individual is serving their sentence of imprisonment, is applied not only with respect to the term of imprisonment served by the convicted individual at the time of decision on the application of amnesty but also with respect to all other sentences of imprisonment the execution of which has been imposed upon the convicted individual (Section 321 of the Code of Criminal Procedure) even though their actual execution is to commence at a later time.

No. 2 I. Where the accused, as members of the municipal (city or town) assembly, have decided, at a session of the governing body of the municipality, to approve the sale of municipal real property at a considerably lower price than otherwise achievable at the given location and time (e.g. for an amount of approx. CZK 1,500,000 although the achievable price amounted to approx. CZK 5,000,000), such conduct may be considered a violation of a duty when having the custody of or administering another person's property as laid down by Section 39(2) and Section 85(a) of Act No. 128/2000 Coll., on Municipalities (Municipal Establishment), as amended. Whereas the significance of the decision of the members of the municipal assembly on the sale of the municipal real property and their status also justifies the contemplation that, if they have violated their duty pertaining to the due custody and administration of municipal property in the above specified manner, such an act constitutes a material violation of a duty within the meaning of Section 255a(1) of the Penal Law, respectively of Section 221(1) of the Penal Code.

In this case, it is possible to deduce culpability resulting from wilful or gross negligence (Section 5(a) of the Penal Law, Section 16(1)(a)(2) of the Penal Code) on the part of the members of the municipal assembly based on the grounds, among other reasons, that, at the said session of the municipal assembly deciding on the sale of the municipal property, other members of the municipal assembly had advised them of certain facts, which suggested that the price was too low and which they wilfully omitted.

The fact that they decided as members of a collective body of the municipality shall by no means impair the criminal liability of each member of the municipal assembly who voted for the approval of the disadvantageous sale of the municipal real property. The approval of the sale of municipal real property requires the consent of an absolute majority of all members of the municipal assembly (Section 87 of the Act on Municipalities), which means that all members of the municipal assembly representing this absolute majority, if obtained, have directly participated in the adoption of such decision of the municipal assembly, each having the same vote. Therefore, criminal liability for adopting the relevant decision by such absolute majority and the consequences thereof, where such decision was adopted in conflict with their duty as members of the municipal assembly pertaining to the due custody and administration of municipal property (Section 38 et seq. of the Act on Municipalities), may be imposed upon all members of the municipal assembly who voted for the approval of a decision which resulted in damage to municipal property.

II. When a particular act has been committed in the period preceding December 31, 2009 and when such an act is to be adjudged as the crime of violating (violation of) the duty when having custody of or administering another person's property due to negligence under Section 255a(1) of the Penal Law or Section 221(1) of the Penal Code, it may be considered a criminal offence on condition that the court deduces the offender's culpability resulting from wilful negligence (Section 5(a) of the Penal Law, Section 16(1)(a) of the Penal Code), which concurrently has the character of gross negligence (Section 16(2) of the Penal Code) even if, with a view to the period of force of both laws (Section 16(1) of the Penal Law, Section 2(1) of the Penal Code), the act

will be ultimately qualified according to the Penal Law effective until December 31, 2009 (cf. Resolution awarded under No. 54/2012 Coll., Collection of Court Resolutions and Opinions).

- No. 3 The crime of infringement of copyright, rights related to copyright and database rights pursuant to Section 270(1) of the Penal Code may likewise be committed by means of an unlawful infringement of database rights protected by law, however, similarly to other rights named in the above specified provision, the judgement of conviction shall clearly specify what database rights were infringed by the offender, in what manner and why the infringement cannot be deemed negligible. From the point of view of copyright, databases may be categorised as follows:
- a) Collective works, i.e. databases, which, due their manner of selection or content arrangement, are the unique result of the creative effort of the author (editor),
  - b) Databases that are considered collective works, i.e. original (non-unique) databases, which, due their manner of selection or content arrangement, are the own intellectual creation of the editor,
  - c) Plain (non-creative, non-author) databases, i.e. collections of systematically or methodically arranged elements that do not manifest such degree of intellectual editing effort as defined under Letters (a) or (b).

Thus, copyright protection (Section 2 et seq. of the Copyright Act) only extends to databases mentioned under Letters (a) and (b) and not to databases indicated under Letter (c). Nevertheless, independent of the existence of copyright protection, all three database categories may also be the subject of the special right of the database producer in compliance with Sections 90 to 93 of the Copyright Act provided that the database producer has substantially invested, whether in terms of quality or quantity, in the production, verification or transfer of the database content within the meaning of Section 88a(1) of the Copyright Act.

Where a crime is to be committed by a more than negligible infringement of such special right of the database producer, the right shall be clearly identified, i.e. whether the offender, without being authorised to exercise such right, extracted data from the relevant database and/or a more or less substantial part thereof, or whether the offender exploited the same and whether the offender did so repeatedly and systematically, or whether the offender's act was of a different, uncommon and incommensurate nature and was detrimental to the legitimate interests of the database producer (Section 90, Paragraphs (1) to (5) of the Copyright Act).

- No. 4 An offender, upon whom the punishment of home confinement had been imposed and who did not dwell at the designated location during the specified period, could not have fulfilled the characteristics of the body of the crime of obstructing the execution of an official decision and expulsion in compliance with Section 337(1)(g) of the Penal Code because, in such a case, the Penal Code lays down the procedures for securing a different manner of execution of such punishment. The punishment of home confinement involves a decision pursuant to Section 61 of the Penal Code, whereby home confinement is converted to imprisonment and/or an alternative punishment of imprisonment is ordered according to the law valid until November 30, 2011.

- No. 5 I. Pursuant to Section 51(1) of Act No. 372/2011 Coll., on Health Services and Conditions for their Provision (Act on Health Services), as amended, a physician or another medical professional are obligated to keep confidential any and all facts of which they become aware of in connection with the provision of health services. Information that is subject to confidentiality according to the above defined provision of the Act on Health Services shall be demanded for the purpose of criminal prosecution with the consent of the court by following the procedure set out in Section 8(5) of the Code of Criminal Procedure only if the criminal offence is not subjected to the reporting obligation under Section 368 of the Penal Code.

II. A recording of a telephone conversation between the aggrieved party and the employee of emergency medical service headquarters may constitute evidence within the meaning of Section 89(2) of the Code of Criminal Procedure. When the consent of the aggrieved party is not required for the criminal prosecution of the offender, the usability of such evidence is likewise not subject to the aggrieved party's consent even though the content of the recording relates to

information on the aggrieved party's health condition, which is otherwise subject to the right to the protection of privacy. The achievement of the purpose of the criminal proceedings may be combined with the necessary infringement of the personal rights of the aggrieved party (e.g. their right to decide, upon their discretion, on disclosing the relevant information) provided that the same is required by the public interest in solving the crime and in punishing the offender (namely if such interest concerns the protection of life and health). Such infringement, however, shall not be abhorrent to the principle of proportionality.

No. 6 An extraordinary reduction of the sentence of imprisonment under Section 58(1) of the Penal Code shall be based on circumstances in the case or in the offender's background that are unusual and exceptional to such an extent that not even punishment imposed within the minimum sentence limit is capable of expressing their relevance. As regards the incommensurate length of proceedings, compensation may be achieved mainly by means of Section 58(1) of the Penal Code because, pursuant thereto, the length of the proceedings has the character of a circumstance in the case. Nonetheless, the term "circumstances in the case" specified in Section 58(1) of the Penal Code cannot be deemed identical to "circumstances under which the crime was committed" mentioned in Section 39(2) of the Penal Code. With a view to the fact that Section 39(3) of the Penal Code imposes an obligation on the court to consider, among other things, the time that has elapsed from the commission of the crime and the length of the proceedings, if the same was incommensurately long, when determining the type of punishment and the length of the sentence, the considerable lapse of time from the commission of the crime and the incommensurate length of the proceedings should be considered as circumstances that correspond to the legal characteristic of the "circumstances in the case" set out in Section 58(1) of the Penal Code.

The institute of satisfaction for non-material damage pursuant to Section 31a of Act No. 82/1998 Coll., on Liability for Damage Incurred in the Course of Exercise of Public Powers through a Decision or Incorrect Administrative Procedure, as amended, is designated as a subsidiary remedy to compensate incommensurately long proceedings and it is exercised in cases when the compensation provided within unjustly protracted criminal proceedings is insufficient.

No. 7 The actions of the offender who, in the space reserved for their website on the Internet, places links (i.e. embedded links) allowing unauthorised access to copies of works (e.g. film and television) placed on external servers, whereby such works are accessible to anyone through such website without the consent of the copyright holders, and uses hosting services with the possibility to upload data to a server, may also be deemed an unlawful infringement of rights protected by law within the meaning of Section 270(1) of the Penal Code. In such a case, the offender (by including the embedded links) enabled access to the copy of the works, namely as a person other than the person who is the owner of the copy or another authorised person. Thus, such activity should be considered an infringement of the copyright to individual works and an infringement of the right to communicate the work to the public within the meaning of Section 18(1) and (2) of Act No. 121/2000 Coll., on Copyright and Rights Related to Copyright and on Amendment to Certain Acts (the Copyright Act), as amended.

No. 8 A resolution whereby the motion for the permission of the renewal of criminal proceedings is dismissed should be notified to all involved parties not only by announcing the same, but also by delivering a copy thereof since such resolution decides on a remedy within the meaning of Section 137(4) of the Code of Criminal Procedure. The deadline for lodging a complaint by the involved parties shall commence from the moment of delivery of the written copy thereof.

Resolutions in Civil Law, Business Law and Administration Law Cases

No. 1 The fiction of recognizing a claim pursuant to the provision of Section 114b(5) of the Civil Procedure Code shall not occur if the resolution, in which the defendant was requested to express themselves to the subject matter in writing within the specified deadline (Section 114b(1) of the Civil Procedure Code) and which was duly served to the defendant, does not contain the prescribed formal appurtenances, and therefore, it does not constitute a public instrument.

- No. 2 A reason worthy of special consideration when rejecting the compensation of the costs of the proceedings within the meaning of Section 150 of the Civil Procedure Code is not given if the claimant, after having been deprived of their active material legitimization to enforce their claim based on the results of the proceedings concerning an action for exemption, insisted on the action (necessitating the dismissal thereof).
- No. 3 A precondition for the issue of an electronic payment order (Section 174a of the Civil Procedure Code) shall also be the circumstance when the right to the payment of pecuniary performance not exceeding the amount of CZK 1,000,000 exercised by way of an action (lodged via an electronic form) arises from the facts presented by the claimant.
- No. 4 If an appellate review is to be admissible pursuant to the provisions of Section 237 of the Civil Procedure Code in the wording effective from January 1, 2013 on the grounds that the contested decision depends on the resolution of an issue pertaining to material or procedural law, which has not yet been resolved by the appellate court within its decision-making process, the content of the appellate review should clearly identify what issue pertaining to material or procedural law the appellant deems as unresolved by the appellate court.
If an appellate review is to be admissible pursuant to the provisions of Section 237 of the Civil Procedure Code in the wording effective from January 1, 2013 because the contested decision depends on the resolution of an issue pertaining to material or procedural law, during the resolution of which the appellate court deflected from standard decision-making practice, the content of the appellate review should clearly identify the relevant issue pertaining to material or procedural law, as well as the “standard decision-making practice”, from which the resolution thereof presented by the appellate court deflects.
- No. 5 Where lower-level courts decided that none of the parties to the proceedings were entitled to the compensation of the costs of the proceedings held before these courts, the actual amount of the costs of the proceedings, the compensation of which was denied to the appellant by the courts shall be decisive when adjudging whether, within an appellate review contesting the verdicts on the costs of the proceedings, a decision has been awarded on pecuniary performance not exceeding the amount of CZK 50,000.
- No. 6 The entitlement to a subsistence contribution from a divorced spouse contained in a valid and effective agreement concluded in accordance with Section 24a(1)(a) of the Family Act may be successfully claimed through legal proceedings.
If the circumstances change after the conclusion of the agreement according to Section 24a(1)(a) of the Family Act, any of the divorced spouses may seek an amendment of the agreement within the meaning of Section 99(1) of the Family Act.
- No. 7 Where the lessee’s right to demand the return of the security deposit is bound to the termination of the lease, the party who is the lessor at the time of the termination of the lease shall be obligated to return the security deposit.
- No. 8 The execution of a decision on the imposition of a fine within misdemeanour proceedings held before a municipal body constitutes the execution of delegated competence. Pursuant to Act No. 82/1998 Coll., the state shall be liable for any damage or injury inflicted as a result of any unlawful decision or incorrect official procedure of such municipal body.
- No. 9 When an assembly of delegates decides on the expulsion of a member from a cooperative instead of the general meeting, a three-month period for the enforcement of the right to a review of the validity of the decision on the expulsion by a court shall commence (only) from the date when the expelled member could have learned that the assembly of delegates had been held.
- No. 10 The provision contained in the first clause of Section 392(1) of the Commercial Code presumes that the maturity of a liability is stipulated by a contract or an agreement, a legal regulation, or a decision. If the term by or before which the liability was to be fulfilled or by or before which the fulfilment thereof was to commence (maturity period) agreed or stipulated by a legal regulation and/or determined by a decision and when the due date of a claim is dependent on the creditor’s demand for the fulfilment thereof (cf. Section 340(2) of the Commercial Code), the provision

of Section 392(1) of the Commercial Code shall not be applied when determining the date of commencement of the period of limitation of such liability.

- No. 11 Where a particular person is the holder of a global share representing a 50% share in a joint-stock company and the second global share of the same value is held by the relevant joint-stock company, such a person is the majority shareholder of such joint-stock company and (unless it is the case as specified in Section 66a(3)(b) of the Commercial Code) also the person controlling the joint-stock company (Section 66a, Paragraphs (1) and (3)(a) of the Commercial Code). For the purpose of adjudging whether, with respect to insolvency proceedings concerning the said person, the preconditions stipulated by the provisions of Section 87(2) of the Civil Procedure Code are fulfilled as regards the choice of the venue jurisdiction of the insolvency court before which insolvency proceedings concerning the assets of the joint-stock company (i.e. the debtor within the meaning of Section 87(2) of the Civil Procedure Code) have already been initiated, the refutable presumption that the (controlling) person and the (controlled) joint-stock company form a concern (Section 66a(7) of the Commercial Code) shall apply under such circumstances.
- No. 12 When a secured claim is duly documented within insolvency proceedings, the circumstance that any criminal proceedings may be pending (not terminated by a final judgement) and the result thereof could cast doubt on any of the preconditions, on which the existence of the identified and secured claim is based, shall not lay grounds for the exclusion of the procedure under Section 298(2) of the Insolvency Act (i.e. to disburse the realization proceeds to the secured creditor).

POZNÁMKY

POZNÁMKY